

P R O F

**GHID METODOLOGIC
PENTRU PREDAREA
DISCIPLINEI
OPȚIONALE**

**EDUCAȚIE
INCLUZIVĂ ȘI
DEZVOLTAREA
GÂNDIRII
CRITICE**

GHID METODOLOGIC PENTRU PREDAREA DISCIPLINEI OPȚIONALE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ȘI DEZVOLTAREA GÂNDIRII CRITICE

ELABORAT ÎN CONFORMITATE CU PROGRAMA ȘCOLARĂ
APROBATĂ PRIN O.M.E. NR. 4800/26.08.2022 (ANEXA 2)

ANTONELLA-AUGUSTA PORUMBĂCEAN
CARMEN-VIOLETA IOSIFESCU
LUMINIȚA HURGOIU
AURELIA ION
CRISTINA-ELENA ANTON
MARIANA IFRIM
GEORGE PANȚICĂ

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Material elaborat în cadrul proiectului cofinanțat din Fondul Social European –
Programul Operațional Capital Uman 2014-2020
Profesionalizarea carierei didactice – PROF, POCU/904/6/25/146587
Perioada de implementare: 31 martie 2021 – 31 decembrie 2023
Beneficiar: Ministerul Educației

Referent științific: Elena-Nicoleta MIRCEA

Data publicării: decembrie 2023

Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu
Sibiu, Str. Lucian Blaga nr. 2A
<http://editura.ulbsibiu.ro>
editura@ulbsibiu.ro

ISBN 978-606-12-1990-2

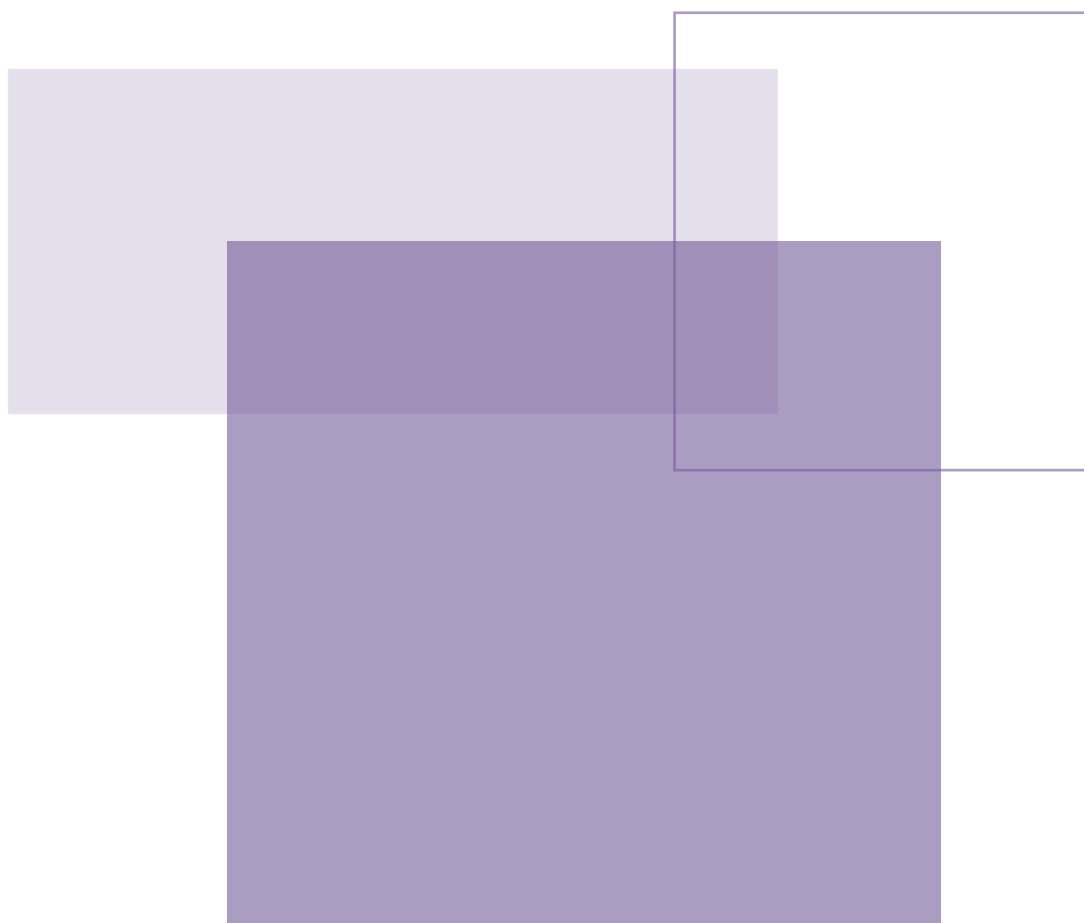
Material publicat doar în format digital.

CUPRINS

INTRODUCERE	5
CAPITOLUL 1. Profilul de formare al absolventului de liceu din perspectiva acestui C.D.Ș.	9
CAPITOLUL 2. Rolurile profesionale ale cadrului didactic și rolurile elevilor în corespondență cu valorile și atitudinile vizate de C.D.Ș. în <i>flipped classroom</i>	12
CAPITOLUL 3. Elemente de conținut științific propus pentru orele de C.D.Ș. Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice	15
Tema 1. Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni	15
Tema 2. Politici incluzive. Instituții și organizații care promovează incluziunea	24
Tema 3. Principiile și valorile unei societăți incluzive	29
Tema 4 - Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii	34
Tema 5. Culturi incluzive (concepții, atitudini, tradiții, obiceiuri)	40
Tema 6. Modernitatea, globalizarea și dialogul culturilor privite din perspectiva educației incluzive	46
Tema 7. Discriminarea. Tipuri de discriminare	53
Tema 8. Școala tradițională versus școala incluzivă. Măsuri afirmative. Înțelegerea percepției „celuilalt”. Măsuri afirmative	59
Tema 9. Trăsături ale grupurilor și societăților incluzive	64
Tema 10. Interculturalitatea și dimensiunile sale, premisele dezvoltării durabile	67
Tema 11. Strategii și practici incluzive	72
Tema 12. Gândire liberă versus stereotipuri și prejudecăți	78
Tema 13. Responsabilitate și implicare în societatea incluzivă	82
Tema 14. Proiectul educațional	86
Tema 15. Parteneriatul, factor important în reușita educației incluzive	89
CAPITOLUL 4. Proiectarea didactică în clasa incluzivă	93
4.1. Repere teoretice privind proiectarea didactică	93
4.2. Adaptarea proiectării didactice la contexte blended learning/online	97
4.3. Modele de proiectare didactică a lecției	98
CAPITOLUL 5. Repere ale proiectării didactice pentru implementarea predării C.D.Ș.-ului și abordarea metodico-științifică a noului conținut	104
5.1. Planificare calendaristică anuală	104
5.2. Planificare calendaristică pe intervale de învățare	106
5.3. Proiectarea unităților de învățare	115
5.4. Proiectarea activităților didactice- LECȚII/ elaborarea strategiilor didactice pentru lecții tradiționale/ față în față, de tip blended learning și online	118
5.5 Resurse pentru învățarea mixtă (blended learning)	145
5.6. Activități de învățare care utilizează resurse educaționale deschise	149
5.7. Învățarea bazată pe proiect	153

CAPITOLUL 6. Metode și instrumente privind demersurile de evaluare didactică la disciplina CDȘ „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice”	161
6.1. Metode și instrumente pentru evaluarea inițială	161
6.2. Metode și instrumente pentru evaluarea formativă	164
6.3. Metode și instrumente pentru evaluarea sumativă	167
6.4. Platforme online utilizate în evaluare	174
ANEXE	187
Anexa 1. Metode de dezvoltare a gândirii critice	187
Anexa 2. Norul de cuvinte. Tema 1. Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni	195
Anexa 3. Un copil născut în Afganistan: Povestea lui Hassan	196
Anexa 4. Norul de cuvinte. Tema 4. Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii	197
Anexa 5. Furnicel-poveste închinată copiilor cu nevoi speciale	198
Anexa 6. Mindmap. Tema 8. Școala tradițională versus școala incluzivă. Înțelegerea percepției „celuilalt”. Măsuri afirmative.	200
Anexa 7. Chestionar de evaluare inițială a atitudinii elevilor față de valorile incluziunii și promovarea lor.	201
Anexa 8. Infografic-Evenimente care pot fi incluse în cadrul proiectului	205
Anexa 9. Programa școlară pentru disciplina opțională educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice	209
BIBLIOGRAFIE ȘI WEBOGRAFIE	223

INTRODUCERE

ÎN CE CONTEXT a apărut acest ghid?

Ghidul metodologic pentru predarea ofertei educaționale „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice” a fost elaborat în cadrul Proiectului *Profesionalizarea carierei didactice - PROF*, proiect cofinanțat din *Fondul Social European — Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020*, al cărui beneficiar este Ministerul Educației. Programa pentru disciplina opțională propusă vine în întâmpinarea nevoii de diversificare a ofertei educative la nivelul Curriculumului la Decizia Școlii (C.D.Ș.).

Sprijinindu-ne pe principiile postmodernității în educație am construit o „grilă de lectură” transversală a câmpului incluziunii în spațiul școlar, pledând pentru o abordare flexibilă și sensibilă la cerințele speciale ale fiecărui tânăr.

Promovarea incluziunii și predarea din perspectivă incluzivă necesită o viziune largă și competențe specifice pe care trebuie să le posede toate cadrele didactice precum și cele care asistă direct un copil cu cerințe educative speciale. Diversitatea este prezentă în școală la toate nivelurile de educație, iar abordarea diferitelor cerințe ale copiilor este ceea ce marchează fundamental noile tendințe în educație.

PORTRETUL ELEVULUI care alege acest C.D.Ș.

Considerându-și rolul său de facilitator al cunoașterii, scopul profesorului postmodern este să-și învețe elevii cum să gândească și nu ce să gândească, proces care presupune deconstrucția și interpretarea intuitivă. Metodele actuale pun accent pe trăirile participanților, pe experiența personală, pe gândirea critică, anticipativă, transversală, pe empatia, emoțiile, stimularea creativității și a gândirii divergente.

Avem în vedere dezvoltarea în rândul elevilor a competențelor de interpretare critică a unor informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare, comunitare și profesionale, de elaborare a unor instrumente care vizează îmbunătățirea relațiilor sociale între diferite persoane și grupuri din comunitate, prin antrenarea strategiilor de gândire critică și, nu în ultimul rând, de participare la proiecte și activități ce presupun responsabilitate în luarea deciziilor.

Competențele pe care le propune programa contribuie la formarea unor persoane autonome, capabile de a formula răspunsuri la o mare diversitate de situații și sarcini de lucru și de a-și asuma roluri fundamentale, pe care o persoană este posibil să le îndeplinească ca adult într-o lume a schimbărilor rapide.

DE CE acest ghid?

Ghidul metodologic este un instrument util care urmărește să faciliteze reușita activităților realizate, într-o abordare pedagogică modernă și incitantă pentru elevi. Este realizat în conformitate cu programa prezentată și aprobată și își propune să ilustreze faptul că incluziunea este un concept ce poate fi la îndemâna fiecărui profesor, acesta putând contribui, astfel, la schimbarea culturii școlii în care își desfășoară activitatea.

Programa disciplinei opționale a fost dezvoltată pentru clasa a IX-a/clasa a X-a, cu un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar. Programa este un document curricular important, iar grupul de lucru s-a străduit să ofere suficiente orientări metodologice care să sprijine activitatea de proiectare a situațiilor de învățare. În același timp, suntem conștienți că doar o bună pregătire a profesorilor care vor dori să ofere acest opțional elevilor și sprijinirea lor prin resurse educaționale pot completa eficient propunerea noastră.

Programa are structura programelor pentru ciclul liceal, incluzând ca elemente componente: nota de prezentare, competențele generale, competențele specifice asociate activităților de învățare, conținuturile și sugestiile metodologice. Nucleul programei este construit în jurul competențelor specifice și al activităților de învățare. Astfel, la nivelul activităților și al situațiilor de învățare programa sugerează abordări care dezvoltă achizițiile anterioare ale elevilor, le deschide interesul pentru acest domeniu de cunoaștere, valorifică experiențele din mediile non-formale de învățare. Fiind o disciplină în regim de opțional, abordările pot fi mult mai flexibile, elementul central fiind reprezentat de raportarea cunoștințelor antrenate de abordarea temelor la experiența personală a elevilor.

Una dintre țintele acestei noi programe este de a capta interesul elevilor față de problemele lumii contemporane, în special față de cele care privesc integrarea, incluziunea, prin conceperea unor situații de învățare care fac apel la abilități de gândire critică și valorifică achizițiile dobândite prin curriculum-ul formal (la nivelul tuturor obiectelor de studiu), dar și propriile experiențe de învățare în situații non-formale. Focalizarea pe problematica lumii contemporane și elaborarea de proiecte educaționale care să ofere posibile scenarii de abordare (în relație cu viața concretă), situează programa în zona abordărilor integrate, transdisciplinare.

Accentul pus pe învățare personalizată, pe convingeri motivaționale favorabile, pe evaluarea pentru învățare, pe valorificarea experiențelor de viață ale elevilor și pe resursele comunității reflectă nevoia profesorilor de a realiza schimbarea necesară în contextul centrării pe competențe.

Cu toate că, de cele mai multe ori, sintagma „educație incluzivă” ne duce cu gândul la elevii cu cerințe educative speciale (inclusiv la elevii cu anumite dizabilități sau tulburări de învățare ori de altă natură, care de regulă necesită asistență medicală, socială, educațională complexă etc.), acest ghid își propune să ofere instrumente și demersuri pentru crearea contextelor favorabile, de identificare și abordare a tuturor barierelor în calea învățării (ce vizează integrarea/incluziunea) și încurajează reflecția și aplecarea actorilor educaționali spre colaborare și susținere a practicilor educaționale adecvate.

CUI i se adresează acest ghid?

Ghidul metodologic se adresează cadrelor didactice, din cadrul instituțiilor de învățământ liceal și are menirea de a sprijini eforturile școlilor din România în aspirația de a deveni instituții pentru toți copiii, prin urmare, și instituții incluzive. Orice profesor poate preda curriculumul integrat propus iar profesorii sunt încurajați propună dezbateri, să aplice metode și strategii de lucru etc., prin abordări active, inovative. Predarea acestui curs opțional, se poate face, așadar, de către profesori de diverse specialități, care aleg această disciplină opțională și care se simt confortabil dincolo de barierele disciplinei pentru care s-au pregătit și au exersat toți anii anteriori.

Opționalul răspunde nevoii de pregătire a profesorilor pentru a asigura o predare-învățare de bună calitate.

Care este structura ghidului?

Ghidul este structurat în șase capitole, după cum urmează:

- **Capitolul 1. Profilul de formare al absolventului de liceu din perspectiva acestui CDȘ stabilește ansamblul de competențe care se cer a fi dezvoltate și care pot fi dobândite în cadrul acestei discipline pentru o bună integrare socială și profesională a noilor generații de elevi.**
- **Capitolul 2. Rolurile profesionale ale cadrului didactic și rolurile elevilor în corespondență cu valorile și atitudinile vizate de CDS în flipped classroom.** Din perspectiva curriculumului centrat pe competențe, se definesc noi roluri pe care trebuie să le asume profesorul sau se recalibrează o parte din rolurile tradiționale ale acestuia. Astfel, profesorul este dezvoltator de curriculum, facilitator al învățării, partener în învățare, evaluator de competențe, dezvoltator de resurse de învățare și cercetător.
- **Capitolul 3. Elemente de conținut științific propus pentru orele de C.D.Ș. „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice”,** în acest capitol sunt abordate la modul teoretic temele propuse în programa școlară.
- **Capitolul 4. Proiectarea didactică în clasa incluzivă** cuprinde repere teoretice privind proiectarea didactică, adaptarea proiectării didactice la contexte blended learning/online și modele de proiectare didactică: *Modelul învățării secvențiale, Modelul „Evocare - Realizarea sensului - Reflecție”, Modelul învățării experiențiale.*
- **Capitolul 5. Proiectarea didactică în clasa incluzivă.** Repere ale proiectării didactice pentru implementarea predării C.D.Ș.-ului și abordarea metodico-științifică a noului conținut cuprinde modele de planificare calendaristică anuală, modele pentru proiectarea unității de învățare, proiecte de lecții, scenarii didactice, resurse pentru învățarea mixtă, activități de învățare care utilizează resurse educaționale deschise, învățarea bazată pe proiect.
- **Capitolul 6. Metode și instrumente privind demersurile de evaluare didactică** se axează pe problematica evaluării și oferă o gamă diversă de instrumente de evaluare.
- **Anexele conțin instrumente de lucru pentru profesori, fișe de lucru, descrierea unor metode de dezvoltare a gândirii critice și metode specifice educației non-formale care pot fi preluate și utilizate direct sau care pot fi adaptate la contextul specific al fiecărui liceu.**

Ghidul de față își propune să fie un material ce inspiră profesorii care aleg să predea acest opțional. Aceștia pot găsi ajutor pentru proiectarea activităților de zi cu zi de la școală și pentru a reflecta asupra unor procese și asupra rezultatelor lor.

În derularea acestei oferte educaționale recomandăm:

- sprijinirea practicilor educaționale pe *obiective de nivel taxonomic* din ce în ce mai ridicat (de ex. a învăța să înveți);
- apelul la *metode active* și la *principiile școlii noi*, la *pedagogia proiectului*;
- acordarea unui *grad mai mare de libertate elevilor în abordarea activităților de învățare*;
- luarea în considerare a *pluralității culturilor*;
- „spargerea” organizării clasice de tip ”clase și lecții” prin propunerea de structuri de muncă alternative (*grupuri de nevoi, de proiect, de nivel*);
- acordarea unui spațiu mai mare sarcinilor deschise și *situațiilor-problemă*;
- o evaluare mai puțin normativă și mai *mult formativă*;
- cooptarea unor persoane-resursă....;
- încurajarea *reflexivității și problematizării*.

Evaluarea în cadrul acestui opțional nu se încadrează în paradigmele obișnuite, cursul oferă posibilitatea și promovează o evaluare centrată pe activități de tip proiect, produselor baza elevilor, fie individuale, fie ale grupului axat pe o sarcină de lucru.

Prezentul ghid oferă, de asemenea, elementele de adaptare pentru predarea-învățarea în context blended learning și online.

CONCLUZII

Incluziunea și integrarea nu sunt simple exerciții de fantezie ci încercări vitale menite a oferi construirea unei identități comune bazate pe un set unic de valori. Considerăm că o cultură se trăiește, se transmite și nu se explică, o relație interculturală se practică și nu se impune, iar stima de sine și a altora naște priviri și atitudini ale celuilalt mai mult decât cuvinte.

CAPITOLUL 1.

Profilul de formare al absolventului de liceu din perspectiva acestui C.D.Ș.

Adaptarea întregului sistem educațional la predarea online a vizat multiple reconfigurări ale practicilor educaționale la toate nivelurile învățământului preuniversitar: preșcolar, primar, gimnazial, liceal și postliceal. Astfel, cadrelor didactice le revine obligația de a genera contextele de învățare care să vizeze dezvoltarea competențelor, ca finalități educaționale, necesare integrării absolvenților în societatea actuală.

Ancorarea sistemului educațional românesc la politicile educaționale europene s-a făcut prin respectarea documentelor de politică educațională europeană, precum: Agendei Educației 2030, document în cadrul căruia elevul se află în centrul activității didactice, iar învățarea reprezintă procesul prin care acesta își poate dezvolta competențele, Recomandarea Consiliului European din 22 mai 2018 privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării, Declarația privind promovarea cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării prin educație (Declarația de la Paris, 2015), dar și Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului (2010).

Considerându-și rolul său de facilitator al cunoașterii, scopul profesorului postmodern este să-și învețe elevii cum să gândească și nu ce să gândească, proces care presupune deconstrucția și interpretarea intuitivă. Metodele actuale pun accent pe trăirile participanților, pe experiența personală, pe gândirea critică, anticipativă, transversală, pe empatia, emoțiile, stimularea creativității și a gândirii divergente.

Printr-o abordare incluzivă, vom avea în vedere adaptarea curriculară, respectând atât particularitățile cât și dizabilitățile cu care se confruntă elevii, urmărind accesul, integrarea și incluziunea acestora în comunitatea școlară, în activitățile didactice școlare și extrașcolare. În același timp se va urmări menținerea permanentă a relației cu familia și specialiștii cu care elevii lucrează în cadrul terapiilor de specialitate.

Avem în vedere dezvoltarea, în rândul elevilor, a competențelor de interpretare critică a unor informații, fapte și atitudini sociale în contexte diferite ale vieții școlare, comunitare și profesionale, de elaborare a unor instrumente care vizează îmbunătățirea relațiilor sociale între diferite persoane și grupuri din comunitate, prin antrenarea strategiilor de gândire critică și, nu în ultimul rând, de participare la proiecte și activități ce presupun responsabilitate în luarea deciziilor.

Odată cu debutul elevilor în învățământul liceal, ne revine datoria de a asigura punțile necesare pentru favorizarea dezvoltării profilului de formare al absolventului care include abilități fundamentale așteptate, printre care și abilitatea de a gândi critic asupra realității. În acest sens, oferta educațională trebuie să favorizeze derularea procesului de învățare în rândul elevilor prin implementarea practicilor didactice specifice unui mediu educațional incluziv, dar și prin activități didactice centrate pe dezvoltarea gândirii critice. Ghidul propus vizează latura aplicativă a programei CDȘ și reprezintă, în același timp, un suport de lucru util atât pentru cadrele didactice, cât și pentru elevi. Conținutul științific, abordat prin cele 15 teme, reprezintă suportul teoretic care poate fi parcurs pe durata unui an școlar. Este evident faptul că fiecărui cadru didactic în parte îi revine responsabilitatea de a personaliza conținutul abordat, în funcție de particularitățile fiecărei clase, deoarece abordările prezentate în ghid reprezintă viziunea grupului de lucru. Caracterul activităților propuse este unul aplicativ, centrat pe formarea de abilități necesare, parcurgerii de situații în care este solicitată gândirea critică și rezolvarea de probleme, ca latură practică a gândirii.

Contextele de învățare propuse vizează atingerea competențelor din programa școlară care contribuie la dezvoltarea profilului absolventului de învățământ liceal, clasa a X-a, prin formarea unei persoane autonome, capabile de a formula răspunsuri la o mare diversitate de situații și sarcini de lucru și de a-și asuma roluri fundamentale, pe care o persoană este posibil să le îndeplinească fiind adult într-o lume a schimbărilor rapide. Astfel, competențele cheie din profilul de formare al absolventului vizează dezvoltarea, în primul rând, a competenței civice. Sunt vizate a fi formate la un nivel funcțional comportamente și atitudini care să exprime acceptarea și valorizarea diferențelor existente între oameni, empatia și responsabilitatea în contextul școlar și al comunității, în raport cu persoanele și grupurile aflate în situația de discriminare sau supuse riscului de a fi discriminate. Pentru a fi dezvoltate competențele civice propunem teme diverse precum „Politici incluzive. Instituții și organizații care promovează incluziunea”, „Principiile și valorile unei societăți incluzive”, „Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii”, „Discriminarea. Tipuri de discriminare”, „Trăsături ale grupurilor și societăților incluzive”, etc. Recomandăm ca designul didactic să cuprindă metode moderne, care să dezvolte gândirea liberă, critică și creativă a elevilor, în același timp să pună în valoare și competența de literație care poate fi dezvoltată prin implicarea elevilor activități de tip dezbateri în cadrul cărei își vor exprima opinii, idei care privesc mediul școlar sau social din perspectiva incluziunii și din perspectiva raportării critice la diferite situații sociale. Se evidențiază teme precum „Strategii și practici incluzive”, „Responsabilitate și implicare în societatea incluzivă”, „Parteneriatul, factor important în reușita educației incluzive”, etc. Acestea reprezintă suportul pentru propunerea unor activități de învățare interactivă, care să stimuleze progresul școlar prin valorificarea valențelor psihopedagogice ale comunicării educaționale.

Competența matematică este atinsă prin utilizarea și analiza unor date statistice cu privire la fenomenele sociale presupuse de incluziune. Metode precum: problematizarea, braistormingul, biblioteca vie, dezbateri, exercițiul oglinzii, pălăriile gânditoare au rolul de a dezvolta gândirea logică, critică, implicit contribuie și la dezvoltarea competenței matematice. Cadrelor didactice le revine libertatea selectării metodelor de lucru care se pliază cel mai bine pe specificul clasei, astfel încât fiecare activitate didactică să-și atingă obiectivele.

Competențele în tehnologie și inginerie precum și *competența digitală* pot fi dezvoltate prin identificarea unor soluții tehnologice pentru facilitarea incluziunii și prin

implicarea elevilor în dezvoltarea de conținuturi digitale care să promoveze incluziunea școlară și socială. Prezenta lucrare propune trei teme majore, precum: „Responsabilitate și implicare în societatea incluzivă”, „Proiectul educațional” și „Parteneriatul, factor important în reușita educației incluzive” în cadrul cărora se pot genera contexte de învățare care să contribuie la dezvoltarea competențelor cheie.

Prin analiza posibilităților de dezvoltare personală într-un mediu incluziv este vizată competența personală, socială și a învăța să înveți, dar și competența antreprenorială care este avută în vedere prin generarea unor idei inovative pentru activități și proiecte menite să crească gradul de incluziune al mediului școlar și social apropiat, precum și prin lucrul individual și în echipă, care presupune planificare, organizare, obținerea de rezultate, evaluare, reflecție critică pentru implementarea respectivelor idei. Se recomandă utilizarea unor metode didactice care presupun ruperea cadrului formal și tradițional în care elevii sunt obișnuiți să-și desfășoare activitatea și antrenarea acestora în activități ce se derulează în open space. Se pot realiza diverse rapoarte, studii de caz care presupun rezolvarea creativă a unor probleme.

Competența de sensibilizare și exprimare culturală este antrenată prin organizarea sau participarea de evenimente artistice care să promoveze și să dezvolte sensibilitatea pentru diferitele categorii de persoane care au nevoie de incluziune prin aplicarea unor metode care stimulează gândirea critică precum: tehnica incidentului critic, turul de masă ori turul galeriei.

Întreaga viziune asupra ghidului pentru disciplina „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice” reprezintă o sugestie a autorilor cu privire la elementele teoretice și practice ale disciplinei, ca urmare a necesității de promovare a paradigmei educației pentru toți. Prin abordarea conținuturilor propuse se va respecta principiul egalității de șanse și al echității, elevii stabilindu-și propriile repere morale și civice care vor contribui la dezvoltarea spiritului civic. Abordarea integrată a conținuturilor, din perspectiva gândirii critice, va conduce la antrenarea elevului în viața civică, devenind un cetățean activ și responsabil al comunității, promovând toleranța și acceptarea fiecăruia.

CAPITOLUL 2.

Rolurile profesionale ale cadrului didactic și rolurile elevilor în corespondență cu valorile și atitudinile vizate de C.D.Ș. în *flipped classroom*

Disciplina opțională „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice” răspunde necesității de promovare a paradigmei educației pentru toți, prin care se dorește transformarea mediului școlar într-unul care să corespundă în mod real nevoilor tuturor elevilor, fără discriminări, prețuind diversitatea și acordând șanse egale tuturor.

Astfel, acest curriculum la decizia școlii este conceput din necesitatea de creare a unei școli incluzive, adică a unei școli ce asigură condițiile pentru ca toți copiii să-și poată atinge potențialul, bazându-se pe corectitudine.

Această disciplină propune o viziune integrată asupra procesului instructiv-educativ, abordând o problemă semnificativă pentru viața socială concretă a fiecărui elev, care trebuie să devină un membru activ și responsabil al comunității.

Una dintre provocările fundamentale ale societății actuale este diversitatea umană și gestionarea acesteia, astfel încât fiecare membru al societății să-și împlinească potențialul și aspirațiile într-un cadru socio-cultural tolerant și stimulat.

Cadrele didactice implicate în predarea acestui curriculum-ul la decizia școlii vor pune accentul pe dezvoltarea de activități care comportă lucrul în echipa și cooperarea, pe respectarea identității culturale a fiecărui copil în parte și pe monitorizarea constantă a eficacității activităților de predare - învățare - evaluare la nivelul fiecărui copil.

Valorile de bază ale cadrelor didactice care promovează și susțin educația incluzivă și gândirea critică sunt, conform Agenției Europene pentru Educația Cerințelor Speciale:

1. **Valorizarea diversității elevilor** – diferența dintre elevi este considerată o resursă și un bun de valoare al educației; diversitatea înseamnă îmbogățire.
2. **Sprijinirea tuturor elevilor** – profesorii au așteptări mari în ceea ce privește realizările/performanțele tuturor elevilor; revenind la ceea ce este *Efec-tul Pygmalion în clasă*, aceste așteptări vor conduce la rezultate mult mai bune, elevii străduindu-se să atingă expectațiile profesorilor.
3. **Colaborarea cu ceilalți** – colaborarea și lucrul în echipă sunt abordări esen-țiale pentru toate cadrele didactice; înțelegerea faptului că suntem parte a unei comunități și că împreună putem face lucrurile mult mai ușor este una dintre atitudinile de care un astfel de profesor trebuie să dea dovadă, atitudine ce se va transmite și clasei sale.
4. **Dezvoltare personală profesională** – predarea este o activitate de învățare, iar cadrele didactice își asumă responsabilitatea pentru propria instruire pe tot parcursul vieții.

Rolurile profesionale ale cadrului didactic

În cadrul disciplinei opționale „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice” ca-drele didactice își manifestă comportamentul pedagogic în atitudini complexe. In-fluența educativă exercitată de cadrul didactic, stabilită în funcție de norme peda-gogice și reglementări școlare, implică un raport profesor-clasă și un tip specific de comportament al acestuia.

Din perspectiva curriculumului centrat pe competențe, se definesc noi roluri pe care trebuie să și le asume profesorul sau se recalibrează o parte din rolurile tradiți-onale ale acestuia.

În studiul acestei discipline, profesorul va îndeplini multiple roluri, pentru a forma competențele specifice propuse.

În acest sens, profesorul realizează:

- **planificarea** activităților cu caracter instructiv și educativ, stabilirea sarcinilor și obiectivelor pe diferite niveluri, structurarea și sintetizarea conținuturilor;
- **organizarea** și determinarea climatului și mediului pedagogic în care se va desfășura activitatea; dialogul elev-profesor necesită un climat educațional sta-bil, deschis și constructiv;
- **comunicarea** informațiilor științifice; prelucrarea în profunzime a conținutului de predat, conceperea sarcinilor de învățare și planificarea timpului, ținând cont de modul de gândire al elevilor; activitatea educativă implică un dialog cu elevii, ilustrat prin arta formulării întrebărilor, dar și prin libertatea acordată elevilor în structurarea răspunsurilor;
- **conducerea** activității desfășurate în clasă, facilitarea elaborării sentimentelor și ideilor comune;
- **coordonarea** activităților instructiv-educative ale clasei, urmărind în perma-nență realizarea unei sincronizări între obiectivele individuale, cu cele comune ale clasei, contribuind la întărirea solidarității grupului;
- îndrumarea elevilor pe drumul cunoașterii prin intervenții punctuale, adaptate situațiilor respective, prin recomandări care să susțină comportamentele și re-acțiunile elevilor;
- **motivarea** activității elevilor, utilizarea aprecierilor verbale și reacțiilor nonver-bale în sprijinul consolidării comportamentelor pozitive; încurajarea și manifes-tării solidarității cu unele momente afective ale elevilor;
- **consilierea** elevilor, prin orientarea culturală și axiologică a acestora;
- **controlarea** elevilor în scopul cunoașterii stadiului în care se află activitatea de realizare a obiectivelor. Controlul are un rol reglator și de ajustare a activității și atitudinii elevilor și abilitățile cadrelor didactice.
- **evaluarea** măsurii în care obiectivele dintr-o etapă au fost atinse, prin instrumente de evaluare sumativă, prin prelucrări statistice ale datelor obținute și prin elaborarea sintezei aprecierilor finale.

Rolurile elevilor în abordarea acestei discipline opționale

În studiul disciplinei opționale „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice”, elevii vor avea un rol central în instruire, în calitate de creatori a propriilor trasee de învățare.

În această calitate, elevii realizează:

- planificarea învățării;
- monitorizarea propriei activități de învățare – formularea de întrebări în timpul lecturii unui text, extragerea unor cunoștințe esențiale din materialele studiate și raportarea acestora la experiențele de viață;
- asimilarea noilor cunoștințe în mod activ prin interacțiunea cu mediul educațional;
- învățarea prin acțiune și reflecție, în ritm propriu;
- implicarea în varietatea conținuturilor educaționale și utilizează metode interactive de învățare;
- interacționarea cu profesorii și cu alți elevi;
- integrarea în diversitatea activității, atât în grup cât și individual;
- argumentarea și conceptualizarea unor idei noi;
- structurarea, analizarea și rezolvarea unor situații-problemă prin modalități diverse de explorare;
- controlul propriei înțelegeri – reluarea lecturii unui text, aprofundarea acestuia.

Rolul elevilor se dezvoltă prin analiza sarcinii de învățare și selecționarea strategiei adecvate de rezolvare a situațiilor problemă, aceștia devenind capabili să monitorizeze și să-și revizuiască propriul demers de învățare.

Reflecția asupra modului în care au interiorizat informațiile, îi va ajuta să își anticipeze performanțele, să își redefească standardele, să își dezvolte motivația intrinsecă, prin sprijinirea managementului de sine.

Elevii vor realiza activități de construcție a semnificațiilor, de analiză critică, de restructurare a informațiilor. Își vor asuma roluri multiple, în contextul colaborării și al cooperării în activitățile de învățare, rolul de leader, de coordonator al activității de învățare în grup/ echipă. Aceste activități vor constitui o ocazie de autocunoaștere și autoevaluare.

CAPITOLUL 3.

Elemente de conținut științific propus pentru orele de C.Đ.Ș. *Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice*

Tema 1

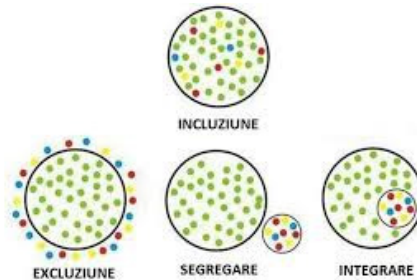
Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni

1. De ce este important să studiem această temă?	Pentru a putea utiliza corect termenii cheie în exprimarea verbală Pentru a identifica situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii Pentru a ne exersa abilitatea de a gândi critic asupra realității
2. Termeni cheie	Echitate Diversitate Excluziune, Discriminare, Marginalizare, Segregare, Integrare, Incluziune Educație incluzivă Școala incluzivă
3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?	Detalierea conținuturilor

Echitatea în educație

Echitatea în educație reprezintă dreptul la un sistem educațional corect și incluziv care să asigure accesul la o educație de înaltă calitate și să ofere oportunități pentru învățarea personalizată și dezvoltarea personală și socială. Echitatea în educație vizează: incluziunea, educația corectă, accesul, învățarea personalizată, dezvoltarea personală și socială, oportunitatea.

Excluziune – Segregare – Integrare – Incluziune

Excluziunea reprezintă procesul prin care anumiți indivizi sau grupuri sociale sunt marginalizați și privați de oportunitățile de angajare, oportunitățile de venit și cele educaționale sau sunt excluși de la activitățile și rețelele sociale și comunitare.

Termenul de „excluziune” este

popular printre specialiștii din domeniul științelor sociale, deoarece se concentrează pe instituționalizări sociale, subiecți - actori, relații și proceduri pentru care diferențele de venit sau lipsa de accesare a serviciilor sociale pot fi și indicator și rezultat. Combaterea excluziunii se realizează prin promovarea incluziunii.

Procesul de marginalizare/ excluziune reprezintă procesul de situare a indivizilor sau grupurilor pe o poziție socială marginală sau de izolare și implică limitarea accesului la resursele economice, politice, educaționale și comunicaționale ale colectivității.

De la segregare la incluziune și diversitate

Din aceasta perspectivă, marginalizarea se concretizează în plasarea indivizilor sau grupurilor sub nivelul minim acceptat din punct de vedere economic, rezidențial, ocupațional, de educație și de instrucție, precum și printr-un deficit de posibilități de afirmare și de participare la viața colectivității. (Dicționarul de Sociologie, coord. C.Zamfir, L.Vlăsceanu, 1993)

Discriminarea se referă la orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea drepturilor omului și libertăților sale fundamentale. (Ordonanță nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare)

Segregarea este o formă gravă de discriminare și are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate, încălcarea exercitării în condiții de egalitate a dreptului la educație, precum și a demnității umane.

Integrarea ca fenomen este fundamentată pe ideea că relațiile dintre indivizi sunt bazate pe o recunoaștere a integrității lor, a valorilor și drepturilor comune ce le posedă.

Integrarea se realizează treptat, pe măsura dezvoltării unui copil, a devenirii sale ca ființă umană, școala fiind din această perspectivă, un mediu și un factor fundamental la vârsta copilăriei (T. Vrăsmaș, 2010).

Deci, integrarea nu poate fi doar o finalitate, ci *un proces continuu de asimilare a individului în grupuri și sisteme sociale din ce în ce mai largi, prin adaptarea acestuia la condițiile vieții unei societăți umane.*

Există mai multe forme de integrare. Cele mai importante trei forme sunt: integrarea locală, socială, funcțională.

Niveluri ale integrării: fizică, funcțională, socială, personală, în societate, organizațională.

Incluziunea se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății, iar diversele servicii speciale de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale și celelalte servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății” (D.Popovici, 1999).

Termenul de incluziune a fost introdus pentru a descrie mai bine calitatea învățământului oferit tuturor elevilor într-un mediu incluziv (Farrell, 2000).

Incluziunea

- înseamnă construirea unei comunități care este accesibilă;
- constă în adaptarea condițiilor pentru a satisface nevoile tuturor elevilor;
- înseamnă găsirea punctelor forte ale elevilor și planificarea intenționată a succesului lor;
- este o atitudine, o credință, o mentalitate;
- este apartenență.
- https://www.youtube.com/watch?v=6SnXBKEfr2s&ab_channel=SheenaSihvonen

Incluziunea educațională este un proces care vizează garantarea dreptului la o educație de calitate pentru toți elevii în condiții egale, acordând o atenție deosebită celor aflați într-o situație de excludere mai mare.

Integrarea și incluziunea

Integrarea constă în asimilarea copilului în cadrul învățământului general, proces prin care se adaptează școlii, în timp ce aceasta rămâne, în cea mai mare parte, neschimbată, iar incluziunea presupune ca instituțiile și sistemul educațional, în general, să se schimbe și să se adapteze continuu necesităților copiilor.

Diversitatea

Termenul **diversitate** se referă la înțelegerea, evaluarea și acceptarea diferențelor dintre oameni, diferențe care țin de vârstă, identitate de gen, abilități fizice și mentale, rase, etnii, religii. Diversitatea umană constituie unul dintre domeniile de preocupare majoră a psihologiei educaționale. Diversitatea poate fi considerată o sursă generatoare de probleme, stres, dar în același timp și de oportunități.

Diversitatea îmbracă următoarele forme: culturală, etnică, lingvistică, biologică, sexuală, funcțională, confesională *Educația incluzivă promovează modelul diversității. Comunicarea permite diversitatea. Exemplul încurajează diversitatea.*

Documente
internaționale
referitoare
la educația
incluzivă

La nivel european și internațional există o serie de convenții, declarații și rezoluții cu privire la educația incluzivă. Aceste documente sunt folosite ca principii directe pentru promovarea valorilor incluziunii și pentru stabilirea angajamentelor țărilor în realizarea educației incluzive.

Cele mai cunoscute sunt:

- *Declarația Universală a Drepturilor Omului, 1948;*
- *Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, 1960;*
- *Convenția ONU cu privire la Drepturile copiilor, 1989;*
- *Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, 2007;*
- *Declarația Conferinței Mondiale de la Jomtien (1990), referitoare la Educația pentru toți;*
- *Declarația de la Salamanca, 1994;*
- *Declarația Forumului mondial al educației de la Dakar, 2000.*

La Conferința Mondială „Educația pentru toți: satisfacerea nevoilor de bază ale învățării”, de la Jomtien – Thailanda, 1990, s-a elaborat o nouă strategie a educației, fundamentată pe paradigma „*educația pentru toți*”, iar „*educația incluzivă*” a devenit parte integrantă a educației pentru toți. „Educația incluzivă”, ca sintagmă, apare prin 1990, bazându-se pe principiul incluziunii care este mai cuprinzător decât cel al integrării. Astfel, *incluziunea* și „*educația incluzivă*” pun accentul pe necesitatea ca sistemul educațional și școlile/grădinițele să se schimbe și să se adapteze continuu pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din acestea.

În Declarația de la Salamanca (1994) se stipulează: „Principiul fundamental al școlii incluzive este că toți copiii trebuie să învețe împreună, oricând acest lucru este posibil, indiferent de dificultățile pe care aceștia le pot avea sau de diferențele care pot exista între ei”.

Educația incluzivă
– educația pentru
toți

Concepută ca parte componentă a paradigmei *Educație pentru Toți*, educația incluzivă reprezintă o abordare care presupune că *toți copiii trebuie să aibă șanse egale de a frecventa aceeași școală și a învăța împreună cu semenii lor indiferent de capacitățile lor intelectuale sau fizice, de apartenența lor culturală, socială, etnică, rasială, religioasă. Prin urmare, educația incluzivă presupune extinderea misiunii instituției de învățământ de a satisface nevoile unei mari diversități de copii din cadrul comunității.*

„Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități.” (M.E.N. & U.N.I.C.E.F., 1999 și H.G. nr.1251/2005)

Educația incluzivă se bazează pe modificări, transformări ale școlii (din punctul de vedere al organizării, al scopurilor trasate, al îmbunătățirii instrucției școlare etc.) pentru a putea susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități. Ea presupune un proces de adaptare continuă a instituției de învățământ, astfel încât să se asigure permanent valorificarea resurselor materiale și umane existente, în vederea susținerii și asigurării suportului necesar tuturor participanților la educație (D. Mara, 2018).

Educația incluzivă nu se referă la CES. Educația incluzivă ne privește pe fiecare dintre noi, pentru că ea are această calitate de a îmbunătăți viața copiilor noștri și viața noastră per total.

Așadar, putem spune că educația incluzivă se referă la toți copiii. Ei trebuie să aibă acces la educație de calitate într-un mediu incluziv.

a. Toți copiii – înseamnă: „copiii cu dizabilități, copiii supradotați, copii din zone izolate sau aparținând unor grupuri nomade, copii aparținând unor minorități lingvistice, etnice sau culturale, copii cu HIV sau aparținând oricărui altor grupuri vulnerabile” – Declarația de la Salamanca (1994).

b. Educație de calitate – înseamnă oportunități reale de obținere a succesului în experiența de învățare:

- Ce fac eu în calitate de școală, clasă, profesor?
- Cum fac eu ca fiecare elev, indiferent de particularitățile sale, să poată experimenta învățarea?
- Materiale didactice
- Echipament special
- Personal suplimentar
- Noi metode de predare

c. Mediul incluziv – acel mediu în care sunt bineveniți, protejați și educați toți copiii, indiferent de caracteristici fizice, intelectuale, economice, lingvistice sau alte caracteristici (U.N.E.S.C.O.)

Ce presupune realizarea educației incluzive:

- existența și aplicarea principiilor incluziunii: principiul drepturilor egale, principiul nondiscriminării, principiul egalizării șanselor în educație, principiul centrării pe copil, principiul intervenției timpurii, principiul educației de bază pentru toți copiii, principiul asigurării serviciilor de sprijin, principiul cooperării și parteneriatului;
- punerea în aplicare a unei pedagogii incluzive, o pedagogie a diversității, care conține în esența ei atributele de a fi: pedocentristă, progresistă, personalizată, optimistă, socială, o pedagogie a iubirii;
- elaborarea unui curriculum “incluziv”, care să se definească prin flexibilitate și diversitate: curriculum-ul adaptat la nevoile copilului; diversitatea situațiilor de învățare și a materialelor suportive; metodologie didactică diversificată, interactivă, adecvată stilurilor și tipurilor de învățare diferite ale elevilor; diversitate în evaluare: forme, metode, instrumente.
- crearea și funcționarea unui sistem de servicii de sprijin la toate nivelurile învățământului: asistență psiho-pedagogică (psiholog, logoped), asistență socială, medicală, sprijin în învățare (învățător/ profesor de sprijin).

Școala incluzivă – o școală a tuturor sau școala pentru diversitate.

Educația incluzivă prevede schimbarea și adaptarea continuă a sistemului educațional pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din aceasta, pentru a oferi educație de calitate tuturor în contexte integrate și medii de învățare comune. În viziunea actuală asupra integrării se exprimă relația fundamentală dintre mediul școlar și cel social. Astfel, școala nu are doar o funcție instructiv-educativă, ci ea însăși, este o formă de integrare socială. În acest context, integrarea socială

nu poate fi separată de integrarea școlară și nu se poate realiza doar după finalizarea procesului școlarizării. Un sistem educațional incluziv recunoaște dreptul tuturor copiilor de a fi educați împreună și consideră că educația tuturor copiilor este la fel de importantă. Educația incluzivă a apărut ca răspuns la neajunsurile educației integrate, care nu a reușit să împiedice marginalizarea copiilor care prezentau diferențe față de “norma” generală a populației școlare.

Incluziunea copiilor cu CES, a celor dezavantajați socio-economic, a nou-veniților (imigranților).

Copiii cu cerințe educative speciale

Cerințe Educative Speciale (C.E.S.), este o sintagmă introdusă de UNESCO și se referă la cerințele în plan educativ ale unor categorii de persoane, cerințe consecutive unor disfuncții sau deficiențe de natură intelectuală, senzorială, psihomotorie, fiziologică sau ca urmare a unor condiții psihoafective sau socioeconomice.

În categoria copiilor cu C.E.S. intră: copiii cu dizabilități mentale/intelectuale, tulburări de învățare și dificultăți cognitive; copiii cu deficiențe senzoriale: vizuale și auditive; copiii cu deficiențe fizice/locomotorii; copiii cu tulburări emoționale și de comportament (A. Gherguț, 2016).

Copiii dezavantajați de mediul socio – economic, din care provin, prezintă riscul de părăsire timpurie a școlii. Efectele statutului socio-economic sunt prezente în toate sisteme de educație din Europa. Acești copii au șanse mai puține de a participa și de a beneficia de educație timpurie (E.C.E.C.) spre deosebire de cei aflați în medii avantajate. Un pas pentru asigurarea accesului și oportunităților egale este sprijinul material și financiar.

Copiii nou-veniți în mediul școlar sunt de obicei copiii refugiați sau copiii care schimbă mediul școlar. Adaptarea și integrarea lingvistică într-un nou sistem școlar este un proces complex și tocmai de aceea este important să sprijinim atât copiii cât și părinții lor.

Dimensiunile educației incluzive

Dimensiunile de bază ale educației incluzive pot fi identificate, evaluate și interpretate cu ajutorul instrumentului denumit „**Indexul incluziunii școlare**”. Acesta a fost elaborat în Marea Britanie, de Tony Booth și Mel Ainscow, prin colaborare, pe o perioadă de 3 ani, cu diverși specialiști experimentați în promovarea implementării educației incluzive în școli (cadre didactice, părinți, pedagogi, cercetători și reprezentanți ai unei organizații a persoanelor cu dizabilități). Prima versiune publicată a apărut în anul 2000, iar cea de a doua în anul 2002.

Indexul incluziunii școlare poate fi aplicat integral sau parțial, deoarece acesta nu este o alternativă care să urmărească creșterea performanțelor școlare, ci, mai degrabă, un set de orientări destinate să sprijine comunitățile școlare și membrii acestora (manageri, cadre didactice, copii, părinți) în eforturile lor de edificare a școlilor incluzive.

Conform Indexului incluziunii școlare – trei **dimensiuni** definesc școala incluzivă, cele 3 dimensiuni constituind orientări de bază și criterii de evaluare a nivelului de dezvoltare a școlii incluzive:

- culturile,
- politicile,
- practicile.

- A. **culturile incluzive** (concepții, atitudini, tradiții, obiceiuri) – asigură crearea și promovarea incluziunii; dezvoltarea valorilor incluzive, împărtășite de întreaga comunitate școlară, determină schimbări importante pe celelalte dimensiuni.
- B. **politicile incluzive** – vizează modul în care școala este condusă și planurile de a o modifica; antrenează toți participanții la actul educațional să devină promotori activi ai incluziunii; oferă repere pentru strategii clare, care orientează comunitatea școlară și membrii acesteia spre dezvoltarea incluziunii reale, de calitate.
- C. **practicile incluzive** – se referă la ceea ce este învățat și predat și modul cum decurge învățarea și predarea.

Fiecare dimensiune este împărțită în două secțiuni, pentru a centra atenția asupra a ceea ce trebuie făcut în scopul creșterii capacității de învățare și a participării școlare. Împreună, ele oferă un cadru de referință pentru a structura planul de dezvoltare școlară și pot deveni componente ale acestuia. Este bine ca școlile să se asigure că se îndreaptă practic înspre realizarea acestor dimensiuni.

Dimensiuni și secțiuni ale Indexului incluziunii școlare

DIMENSIUNEA A: Crearea culturilor incluzive

Secțiunea A.1 Consolidarea comunității

Secțiunea A.2 Stabilirea valorilor incluzive

DIMENSIUNEA B: Producerea politicilor incluzive

Secțiunea B.1 Dezvoltarea școlii pentru toți

Secțiunea B.2 Organizarea suportului pentru diversitate

DIMENSIUNEA C: Desfășurarea practicilor incluzive

Secțiunea C.1 Dirijarea învățării

Secțiunea C.2 Mobilizarea resurselor

4. Activități de învățare: față în față, *blended-learning*

1. **Realizați un nor de cuvinte prin intermediul aplicației Word-Art.** Cuvintele sunt: echitate, diversitate, excluziune, discriminare, marginalizare, segregare, integrare, incluziune, educație incluzivă, școală incluzivă. (vezi Anexa 2)
2. **Realizați o hartă conceptuală** fie folosind fișa de lucru, fie folosind aplicația Mindmaps și stabiliți legături între noțiunile mai sus precizate.
3. **Explicați sensul termenilor cheie mai sus amintiți.** Enumerați două beneficii ale educației incluzive pentru elevi, cadre didactice, părinți, școală și comunitate/societate
4. **Explicați importanța promovării educației incluzive ca abordare modernă a educației.**
5. **Reflectați asupra conceptelor integrare și incluziune și identificați asemănările și diferențele dintre acestea, utilizând un desen/ o formă grafică/ o aplicație digitală (Diagrama Venn)**
6. **Studiu de caz – Povestea lui Hassan (vezi Anexa 3)**

Întrebări pentru studiul de caz

Care sunt îngrijorările dvs. legate de copilul prezentat și de situația lui (factorii de risc)?

Puteți identifica aspecte ale cazului prezentat care indică posibile arii de dezvoltare (factori protectivi) ce pot favoriza incluziunea și pot facilita reziliența copilului și a familiei lui?

	<p>7. Joc – exercițiu „Ce ați face dacă ați fi migrant într-o țară străină?”</p> <p>8. Fișa de lucru „Arborele ideilor”. Enumerați motivele care considerați că stau la baza migrației.</p> <p>9. Joc - evaluare utilizând aplicația: Wordwall sau Learning Apps „Să vedem ce am învățat!”</p> <p>10. Realizați un poster/un desen cu tema: „Mesaje care promovează diversitatea culturală”, utilizând aplicația CANVA. ex.: 21 mai Ziua mondială pentru diversitate culturală</p>
<p>5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ce este incluziunea? https://www.youtube.com/watch?v=6SnXBKEfr2s&ab_channel=SheenaSihvonen • Ce este educația incluzivă? https://www.youtube.com/watch?v=zZjKyvzszBc&ab_channel=MadalinaTurza01 • <i>Do one thing for diversity and inclusion – different</i> (Faceți un lucru pentru diversitate și incluziune – diferit) https://www.youtube.com/watch?v=M5JcGo3FCyk&ab_channel=IliasFeizidis
<p>6. Știați că...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U.N.I.C.E.F. promovează modelul școlii prietenoase copilului – un concept holistic (cu contribuție - cheie în asigurarea calității educației), care se referă la un mediu sigur, sănătos și protector de învățare. Școala prietenoasă copiilor este incluzivă, efectivă, sănătoasă și protectoare, încurajând participarea copiilor, familiilor și comunităților; se bazează pe respectarea drepturilor copilului, dă prioritate celor mai dezavantajați copii. • U.N.E.S.C.O. declară că educația incluzivă se bazează pe dreptul tuturor copiilor la o educație de calitate, care satisface necesitățile de bază de învățare și îmbogățește viața. Cu accent deosebit asupra grupurilor vulnerabile și marginalizate, educația incluzivă urmărește să dezvolte întregul potențial al fiecărui individ. • Banca Mondială susține că principiul fundamental al școlii incluzive este că toți copiii trebuie să învețe împreună, ori de câte ori este posibil, indiferent de ce dificultăți sau diferențe pot avea. Școlile incluzive trebuie să recunoască și să răspundă necesităților diverse ale elevilor. • Ideea de „diversitate” presupune atât acceptare, cât și respect reciproc, iar „unitatea” implică ideea de cooperare către un scop comun și pentru binele comun. Înseamnă acceptarea ideii de unicitate a indivizilor și a grupurilor, implică recunoașterea diferențelor și aspirația către mai bine, dezvoltarea spiritului de toleranță, demnitate și solidaritate umană, dezvoltarea continuă și combaterea ignoranței prin morală și diversitate culturală. Uniunea Europeană presupune, la un nivel mai profund, înțelegerea fiecăruia de către fiecare și înseamnă să mergem dincolo de simpla toleranță către acceptarea și utilizarea în comun a resurselor atât de diferite care se găsesc în fiecare persoană.

Bibliografie

- Gherguț, A. (2016). Educație incluzivă și pedagogia diversității. Iași: Ed. Polirom.
- Mara, D., Hunyadi, D. (coord.) (2018). Școala incluzivă în societatea actuală. București: Ed. Universității.
- Vrăsmaș, T. (2001). Învățământul integrat și/sau incluziv, București: Aramis.
- Educație incluzivă – Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general, Chișinău, 2013, disponibil la <https://fdocumente.com/document/educaie-incluziv-keystone-2-lucrarea-aeducaie-incluzivf-ghid-metodologic.html>
- Educația incluzivă - Suport de curs pentru formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive centrate pe copil, volumul 1, Chișinău, 2016, disponibil la https://fism.gov.md/sites/default/files/document/attachments/educatia_incluziva_vol_1.pdf
- Mihnevici Landiana. Școala incluzivă, comunitatea incluzivă, suport de curs, ISJ Vaslui, CCD Vaslui, disponibil la https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/fbcf03e6-3b63-450c-95ad-a3c8b5923d3f/Course%20content_RO.pdf
- Sărăcia și excluziunea socială a copiilor din Europa disponibil la <https://www.salvaticopiii.ro/sci-ro/files/12/12926672-aae6-4bfe-a73d-8f785434cfce.pdf>
- [GhidCadre didactice2.pdf \(euroed.ro\)](#)
- <https://rm.coe.int/oferirea-de-scolarizare-si-sprijin-lingvistic-copiilor-refugiati-care-/1680a68f3a>

Tema 2

Politici incluzive. Instituții și organizații care promovează incluziunea

1. De ce este important să studiem această temă?	Pentru a interpreta critic unele informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare. Pentru a identifica informații, fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială.
2. Termeni cheie	Politici incluzive Instituții care promovează incluziunea
3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?	Detalierea conținuturilor

Politici incluzive

Fiecare copil are dreptul la educație fără discriminare, așa cum precizează **Convenția ONU cu privire la drepturile copilului**, la care România este parte din anul 1990. (Ratificată de România prin LEGEA nr. 18 din 27 septembrie 1990 pentru ratificarea Convenției cu privire la drepturile copilului – Republicare).

Nediscriminarea este un principiu fundamental, fiind în strânsă legătură cu respectarea și promovarea interesului superior al copilului, dezvoltarea copilului la maxima sa capacitate și baza pentru o societate democratică.

Art. 2 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului precizează:

1. Statele părți se angajează să respecte și să garanteze drepturile stabilite în prezenta convenție tuturor copiilor din jurisdicția lor, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenența etnică sau originea socială, de situația materială, incapacitatea fizică, de statutul la naștere sau de statutul dobândit al copilului ori al părinților sau al reprezentanților legali ai acestuia.

2. Statele părți vor lua toate măsurile de protejare a copilului împotriva oricărei forme de discriminare sau de sancționare pe considerente ținând de situația juridică, activitățile, opiniile declarate sau convingerile părinților, ale reprezentanților săi legali sau ale membrilor familiei sale.

(Națiunile Unite, "Convenția cu privire la drepturile copilului", <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>)

Art. 7 „Drepturile prevăzute de prezenta lege sunt garantate tuturor copiilor fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau origine socială, de situația materială, de gradul și tipul unei deficiențe, de statutul la naștere sau de statutul dobândit, de dificultățile de formare și dezvoltare sau de alt gen ale copilului, ale părinților ori ale altor reprezentanți legali sau de orice altă distincție.”

Specific, articolul 51 (Secțiunea 4, Educație, activități recreative și culturale) precizează:

„(1) Copilul are dreptul de a primi o educație care să îi permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii, a aptitudinilor și personalității sale.”

Copiilor, un grup vulnerabil la discriminare și efectele discriminării, li se recunoaște nevoia de protecție specifică, în exercitarea tuturor drepturilor și în toate domeniile vieții.

Art.49 din CONSTITUȚIA ROMÂNIEI din 21 noiembrie 1991 – REPUBLICARE garantează Protecția copiilor și a tinerilor:

(1) „Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor.”

Constituția prevede și dreptul la nediscriminare prin Art. 16 – Egalitatea în drepturi:

(1) „Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.”

ORDONANȚA nr. 137 din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*) – REPUBLICARE are prevederi speciale referitoare la discriminare din diferite domenii ale vieții Acest cadru legal este aplicabil atât persoanelor fizice, cât și celor juridice în domeniul public sau privat. Instituțiile sunt menționate în mod explicit ca destinatar al acestei legi, inclusiv cele din domeniul educațional.

Încă de la articolul 1, paragraful 2, se garantează **Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării, în special în exercitarea anumitor drepturi, precum e) drepturile economice, sociale și culturale, în special: (v) dreptul la educație și la pregătire profesională.**

SECȚIUNEA III: Accesul la educație (art.11) definește drept discriminare (1) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de educație de stat sau privat, la orice formă, grad și nivel, din cauza apartenenței acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză. Prevederea se aplică (2) tuturor fazelor sau etapelor din sistemul educațional.

Ordonanța, cât și acest articol, fac o distincție clară între măsuri afirmative și discriminare. Principiile nediscriminării, al egalității de șanse, dar și al ascultării opiniei copilului și al diversității în sistemul de învățământ, precum și în învățarea pe tot parcursul vieții din România sunt prevăzute și în Legea educației, LEGE nr. 1 din 5 ianuarie 2011 a educației naționale (art.3), un sistem la care se garantează un acces egal, indiferent de nivel și forma de învățământ, fără nicio formă de discriminare (art.2).

ORDIN nr. 1540 din 19 iulie 2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi.

Art. 1 (1) Prezentul ordin are ca obiectiv prevenirea, interzicerea și eliminarea segregării, văzută ca formă gravă de discriminare, cu consecințe negative asupra accesului egal al copiilor la o educație de calitate.

(2) Pentru atingerea acestui obiectiv se interzice, începând cu anul școlar 2007-2008, formarea claselor I și a V-a segregate, având preponderent sau numai elevi romi.

(3) Prevenirea și eliminarea segregării școlare se fac în conformitate cu Metodologia pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi, prevăzută în anexa nr. 1 care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 3 (2) Analiza situațiilor privind unitățile de învățământ preuniversitar segregate și elaborarea planurilor de măsuri pentru desegregare se vor realiza de către inspectoratele școlare județene și unitățile de învățământ preuniversitar în cauză, cu sprijinul autorităților publice naționale/județene/locale, al organizațiilor neguvernamentale cu experiență în domeniu, precum și al reprezentanților comunităților locale în care se află unitățile școlare.

Instituții și organizații care promovează incluziunea

Afirmarea explicită, definirea, nuanțarea și promovarea efectivă a educației incluzive se vor face ulterior, în diverse alte documente, elaborate de UNESCO, ONU, Consiliul Europei, Comisia Europeană, UNICEF etc.

Definiția educației incluzive (UNESCO, Conferința de la Salamanca, 1994): „Educația incluzivă caută să răspundă nevoilor de învățare ale tuturor copiilor, tinerilor și adulților, cu un accent deosebit pe cei vulnerabili din punctul de vedere al marginalizării și excluziunii sociale.”

„Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități” (MEN&UNICEF, 1999 și HG nr.1251/2005). Școlile obișnuite cu o orientare incluzivă sunt cele mai eficiente mijloace de combatere a discriminării și creează comunități primitoare, dezvoltând o societate incluzivă și oferind tuturor accesul la educație” (UNESCO, Salamanca, 1994).

„Sistemele educaționale trebuie să fie incluzive și să caute în mod activ să cuprindă copiii care nu merg la școală și să răspundă cu flexibilitate la situațiile și nevoile tuturor elevilor”;

„Trebuie incluși în școală toți copiii, și cei provenind din cadrul minorităților lingvistice, etnice sau culturale, copiii din grupuri îndepărtate sau nomade, copiii străzii sau care lucrează, copiii cu dizabilități sau cei talentați” (Forumul mondial al educației pentru toți de la Dakar, 2000).

4. Activități de învățare: față în față, blended-learning

Călătoria cu balonul

Obiective Elevii devin conștienți de valorile universale referitoare la drepturile omului. Ei înțeleg că unele drepturi ale omului sunt implicit incluse în altele, dar, în cadrul sistemului drepturilor omului, contează dacă drepturile specifice ale omului sunt protejate sau nu.

Elevii înțeleg că drepturile omului sunt inalienabile.

Observații

Acest joc poate fi folosit ca o introducere la începutul unui modul de lecții referitoare la drepturile omului sau ca un exercițiu de transfer, la sfârșit.

Resurse

Creioane și hârtie, de preferință foi mari care se vor pune pe perete; lista drepturilor care se vor exclude sau se vor considera ca fiind prioritare.

Mod de lucru

1. Profesorul gestionează jocul. Elevii formează grupuri de cinci sau șase membri. Fiecare grup primește o foaie mare de hârtie și markere. Elevii desenează un balon cu aer cald deasupra oceanului sau a peisajului local. Sacii de balast care simbolizează zece drepturi ale omului sunt lipiți de poster (a se vedea lista de mai jos).

2. Acum începe jocul. Elevii urmează să se imagineze călătorind cu „balonul drepturilor omului”. Balonul începe să coboare, iar pasagerii trebuie să arunce balastul pentru a evita un accident grav.

Elevii au sarcina de a ierarhiza drepturile omului, reprezentate de sacii de balast. Ei vor folosi criteriile precum: Este un drept conținut implicit în altul? Are un drept o importanță specifică pentru democrație sau pentru nevoile noastre personale?

3. Cu toate acestea, balonul continuă să coboare și trebuie aruncat mai mult balast, la intervale regulate. Elevii trebuie să arunce mai mulți saci de balast. După ce s-au aruncat patru sau cinci saci peste bord, balonul ajunge în siguranță la sol.

4. Reflecție în runda plenară. Fiecare grup își prezintă lista întregii clase/întregului grup și explică (unele dintre) prioritățile sale. Apoi listele se pot compara. Sunt multe diferențe? Ar trebui, de asemenea, să existe o discuție la final în legătură cu lucrul în grupuri. A fost greu să se cadă de acord? A fost greu să se acorde prioritate unor drepturi ale omului mai degrabă decât altora? Să sperăm că se va conveni că toate drepturile enumerate sunt importante, dar că, puși în situația de a alege, oamenii ar putea avea priorități diferite.

Într-un sistem constituțional care funcționează corect, abolirea oricăror dintre aceste drepturi ar cauza o daună gravă democrației. Drepturile omului sunt drepturi naturale și, prin urmare, inalienabile. Călătoria cu balonul a fost așadar o simulare a unei situații care sperăm să nu se întâmple niciodată – apariția unei dictaturi.

Dacă elevii ajung să pună la îndoială regulile jocului din aceste motive, atunci obiectivul său de învățare a fost pe deplin atins. Este posibilă extinderea reflecției examinând care drepturi au fost incluse în Constituția țării și cum sunt protejate.

Materiale**Informații**

„Balastul” din balon constă din următoarele drepturi:

- dreptul la alegeri libere și democratice
- dreptul la proprietate
- dreptul la egalitate între femei și bărbați
- dreptul la un mediu curat și sănătos
- dreptul la alimentație sănătoasă și la apă curată
- dreptul la educație
- dreptul la libertate de gândire, conștiință și religie
- dreptul la îmbrăcăminte și locuințe pentru toți cetățenii
- dreptul la viață privată
- dreptul la libertate de mișcare.

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?	<p>Ce este „normal” și ce este „diferit”?</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.ted.com/talks/yana_buhrer_tavianer_what_is_normal_and_what_is_different?utm_campaign=tedsread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare <p>Incluziunea face lumea mai vibrantă</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.youtube.com/watch?v=QXY5TyCUTlo
6. Știați că...	<ul style="list-style-type: none"> • În cadrul Conferinței de la Salamanca (Spania) intitulată ”Acces și calitate”, organizată de UNESCO și Ministerul Educației din Spania, în perioada 7-10 iunie 1994, a fost adoptată ”Declarația UNESCO de la Salamanca” care stabilește cadrul de acțiune în educația copiilor cu cerințe speciale, fiind considerată ca moment de naștere a viziunii educației incluzive în lume. La acest eveniment au participat peste 300 de participanți, reprezentând 92 de guverne și 25 de organizații internaționale având ca țintă promovarea obiectivului Educației pentru Toți, prin luare în considerare a schimbărilor politice fundamentale necesare promovării unei abordări integratoare a educației, respectiv, pentru a permite școlilor să se pună în slujba tuturor copiilor, în particular a celor cu cerințe educaționale speciale. https://blog.worldvision.ro/tag/declaratia-de-la-salamanca/
Bibliografie	<ul style="list-style-type: none"> • Ceobanu, C., Constantin, C., Istrate, O., Pânișoară, I.O. (2022) Educația digitală, Iași: Polirom • Constantin, C. (2014). Pedagogie. Iași: Polirom • Drăgan, S. (2005). Argumentare și gândire critică. București: Editura Universității • Gherguț, A., Neamțu, C. (2000). Psihopedagogie specială. Iași: Polirom • Gherguț, A. (2005). Sinteze de psihopedagogie specială. Iași: Polirom • Horga, I., Jigău, M. (coord.) (2010). Situația copiilor cu cerințe educative speciale incluși în învățământul de masă, Institutul de Științe ale Educației, Reprezentanța UNICEF în România, București: Ed. Vanemonde • Pânișoară, I.O. (2022). Enciclopedia metodelor de învățământ.. Iași: Polirom • Weston, A. (2008). Creativitatea în gândirea critică. București: Editura ALL • Wim, V., Ben, V. (2011). Homo Zappiens – joc și învățare în epoca digitală. București: Sigma • Making Schools Inclusive. How change can happen. Save the Children’s experience. (2008). Edited by Save the Children Fund UK, London. • Educație pentru dezvoltare durabilă- http://dezvoltaredu-rabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/12/manual-UNESCO.pdf

Tema 3

Principiile și valorile unei societăți incluzive

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru că există numeroase principii și valori care oferă un răspuns relevant la întrebarea: „Cum ar trebui să trăim împreună?” • Pentru că este bine să acționezi, să existe un început. • Începeți - dacă începeți de oriunde, chiar și prin simpla identificare și discutare a unor principii generale, este mult mai bine decât dacă nu începeți deloc. • Pentru că un angajament față de valorile incluzive trebuie să implice un angajament față de bunăstarea generațiilor viitoare. • Pentru că principiile cheie ale incluziunii au în vedere valorizarea diversității - dreptul de a fi respectat - demnitatea ființei umane - planificarea - responsabilitatea colectivă - dezvoltarea relațiilor și culturii profesionale - dezvoltarea profesională - șanse egale.
<p>2. Termeni cheie</p> <p>Principii</p> <p>Valori</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Egalizarea șanselor • Drepturilor egale • Diversitate • Valorizare • Incluziunii socială <p>Solidaritatea Toleranța Acceptarea Respectul Empatia</p>
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>

Principiile societății incluzive

Egalizarea șanselor este procesul prin care toți cetățenii și în particular persoanele cu deficiențe pot avea acces la diversele sisteme ale societății: cadrul material, servicii, informații, etc. O persoană poate deveni practic handicapată atunci când i se refuză șansele care permit accesul la educație, viață de familie, angajare în muncă, condiții de locuit, participare la diferite organizații, asociații, etc. Societatea este obligată să identifice și să elimine sau să diminueze barierele care împiedică accesul la educație.

Egalizarea șanselor și drepturi egale

Expresia cea mai elocventă a incluziunii în domeniul învățământului îl constituie *principiul egalizării șanselor*

educaționale și al drepturilor egale la educație, care vizează:

- a) egalitatea șanselor la acces în toate sferele vieții sociale;
- b) egalitatea șanselor de instruire și educație;
- c) egalitatea șanselor de integrare, reușită socială.

Asigurarea acestui principiu conduce la o altă premisă a educației integrate și anume „școala pentru toți”.

Drepturi egale – fiecare ființă umană are dreptul la o dezvoltare personală, socială și intelectuală și trebuie să aibă asigurate ocaziile de a-și desăvârși potențialul propriu de dezvoltare.

Diversitatea. Acceptarea și respectarea diversității

Diversitatea culturală sau diversitatea culturilor reflectă multiplicitatea, coexistența și interacțiunea diferitelor culturi coexistențe, la nivel mondial și în anumite zone, și abordează gradul de variație și bogăție culturală a acestora cu scopul de a uni și a nu diferenția.

Cum să privim/abordăm diversitatea:

- diversitatea ne îmbogățește perspectivele, ne îmbunătățește performanța și ne sporește starea de bine;
- diversitatea este un avantaj pentru colectivul de elevi;
- acceptarea diversității e înțelegere: „Există un singur fel de a înțelege oamenii, anume de a nu ne grăbi să-i judecăm, ci de a trăi în preajma lor, de a-i lăsa să se explice, să se dezvăluie zi de zi, să se zugrăvească ei înșiși în ei” (C. A.Saine-Beune).
- acceptarea diversității e cheia unui viitor îngăduitor;
- respectarea diversității presupune empatie, educație, eliberare (de frica de celălalt, de „altfel”, de necunoscut).

O abordare incluzivă a diversității încurajează crearea unor grupuri diverse și respectă valoarea egală a celorlalți, indiferent de diferențele percepute ale acestora. Din acest punct de vedere, diversitatea este mai degrabă o resursă bogată pentru viață și pentru învățare, decât o problemă care trebuie depășită. O astfel de abordare se deosebește de perspectiva selectivă, prin care se încearcă să se mențină uniformitatea prin clasificarea și împărțirea persoanelor și prin încadrarea acestora în grupuri în funcție de o ierarhie valorică.

O abordare incluzivă a diversității înseamnă a înțelege și a combate pericolul profund distructiv pe care îl presupune asocierea diferențelor cu inferioritatea.

Valorizarea pozitivă a diferențelor

Ce presupune valorizarea pozitivă a diferențelor?

- Dezvoltarea competențelor de comunicare, de lucru în echipă, spiritului de toleranță și empatie;
- Folosirea „etichetării pozitive” (ajută elevul să-și realizeze întregul potențial);
- Copilul/ elevul cu C.E.S. este considerat a fi la fel cu ceilalți, doar că are niște inabilități;
- Abordarea pozitivă a diferențelor duce la focalizarea pe valorificarea „punctelor tari” ale elevului și nu pe inabilitatea lui.

Promovarea incluziunii sociale

Incluziunea este atitudinea, tendința sau politica de integrare a tuturor oamenilor în societate, cu scopul de a participa și de a contribui la aceasta și de a beneficia de acest proces. Cuvântul, ca atare, provine din latinescul „inclusio, inclusiōnis”. Incluziunea urmărește să se asigure că toți indivizii sau grupurile sociale, în special cei aflați în condiții de segregare sau marginalizare, pot avea aceleași posibilități și oportunități de a se îndeplini ca individ.

Incluziunea este formulată ca o soluție a problemei excluderii care este cauzată de circumstanțe precum: sărăcia, analfabetismul, segregarea etnică sau religioasă.

INCLUZIUNEA aduce siguranță. Excluziunea aduce nesiguranță.

INCLUZIUNEA aduce stare de bine. Excluziunea aduce frică.

Valorile societății incluzive oferă stare de bine.

Solidaritatea – sentiment care-i determină pe oameni să-și acorde ajutor reciproc.

Toleranța – respectul libertății altuia, al modului său de gândire și de comportare, precum și al opiniilor sale de orice natură (politice, religioase, muzicale)

Acceptarea – este una dintre nevoile de bază ale fiecărei ființe umane. apartenența la un grup în care ne simțim apreciați este esențială pentru bunăstarea noastră psihologică.

Respectul – atitudinea sau sentimentul de apreciere, stimă și considerație față de o persoană, o idee sau o instituție

Empatia – capacitatea de a recunoaște și, într-o oarecare măsură, de a împărtăși sentimentele (cum ar fi tristețea sau fericirea) care sunt experimentate de către o altă ființă.

E bine, din când în când să ne reamintim mesajul din *Povestea ursului cafeniu* de Vladimir Colin: „Crezi că-mi pasă că te știi/ Negru, alb sau cafeniu?/ Inima să-ți fie dreaptă./ Eu te judec după faptă!”

Educația pentru toți trebuie să fie un mijloc de îmbunătățire a educației în general, a celei incluzive în mod particular, prin reconsiderarea sprijinului care se acordă anumitor copii. Maniera în care o serie de particularități de dezvoltare și învățare determină împărțirea copiilor în categorii trebuie să fie înlocuită de o manieră noncategorială, care consideră că orice copil este o persoană care învață într-un anumit ritm și stil. **Educația pentru toți** reprezintă în educație școala incluzivă.

Concluzii

- între oameni există asemănări și deosebiri, fiecare este o ființă unică, singulară;
- apariția stereotipurilor (etichetelor) se bazează pe faptul că diferențele sunt supraevaluate, iar asemănările subevaluate;
- deosebirile dintre oameni nu trebuie să conducă la concluzia că acei oameni sau grupuri sunt mai bune sau mai rele;
- unii oameni pot fi excluși de la anumite activități sau din anumite grupuri din cauza prejudecăților pe care le avem despre ei.

Valorile
societății
incluzive

JOC

- elevii sunt așezați într-un cerc cu ochii închiși;
- le punem post-it-uri colorate pe frunte; cei mai mulți vor primi post-it-uri galbene și doar câțiva vor primi post-it-uri roșii;
- când deschid ochii, ei pot observa culoarea post-it-urilor de pe frunțile celorlalți, însă nu știu ce culoare are cel de pe fruntea lor;
- la început, se vor plimba prin clasă și se vor familiariza cu ideea de a avea ceva lipit pe frunte, dar au nesiguranța culorii;
- apoi, le cerem să îi evite pe cei care au post-it-uri roșii, ca și cum nu le-ar fi fost prieteni;
- se instalează nesiguranța – oare am culoarea roșie, oare voi fi exclus?

Elevii vor discuta despre sentimentele pe care le au în această perioadă: nesiguranță, teamă, frică etc.

4. Activități de învățare: față în față, blended-learning

Fabula „Școala animalelor”

Acceptarea/neacceptarea diversității, a diferențelor dintre oameni, având ca suport fabula „Școala animalelor”

Pălăria albă informează, prezintă faptele obiectiv, oferă informațiile legate de tema dată.

Întrebări, enunțuri și formulări: *Ce date avem?; Lipsesc informații?; Faptele sunt următoarele...*

Cerință pentru pălăria albă: prezentați, pe scurt, colegilor informații privind diversitatea (ce este, tipuri, exemple) și cum este privită diversitatea în mod real.

Pălăria roșie privește lucrurile din punct de vedere emoțional și afectiv.

Îmi place, nu îmi place să...; Sentimentele mele sunt...; Nu-mi place felul cum s-a procedat.

Pălăria roșie: *Ce ați simți dacă ați fi în locul personajelor din fabulă?; Ce ați simți dacă ați fi ignorați, discriminați, marginalizați din cauza unor caracteristici specifice?; Nu-mi place că...; Îmi place că...*

Pălăria galbenă: apreciază pozitiv lucrurile, vede partea pozitivă, optimistă a problemei, găsește beneficiile, valorile informațiilor generează idei noi.

Care sunt părțile bune, beneficiile?; Pe ce bazează ideile?; E bine pentru că...

	<p>Pălăria galbenă: Precizați avantajele, beneficiile acceptării diversității, a faptului că oamenii sunt diferiți din punctul de vedere al capacităților, al inteligenței, al etniei, rasei etc.</p> <p>Pălăria neagră apreciază negativ lucrurile, vede partea neagră, pesimistă a problemei, identifică greșeli: <i>Care sunt pericolele?; Ce ne împiedică?; Nu e bine pentru că...</i></p> <p>Pălăria neagră: Care sunt consecințele neacceptării, discriminării, a faptului că nu se ține cont, în anumite situații, de faptul că suntem diferiți? Dați exemple concrete.</p> <p>Pălăria verde găsește soluții, variante, fiind pălăria creativității, generează idei noi. <i>Ce-ar fi dacă...; Șansa reușitei este dacă...; Putem face asta și în modul...</i></p> <p>Pălăria verde: Găsiți activități, modalități prin care se poate promova solidaritatea (sentiment care-i determină pe oameni să-și acorde ajutor reciproc, eu am drepturi, dar și ceilalți, a fi solidar: ești legat de cineva printr-un interes comun) și incluziunea socială (toți oamenii au aceleași oportunități de a se realiza ca indivizi, integrarea tuturor oamenilor în societate).</p> <p>Pălăria albastră sistematizează, organizează ideile. Pălăria albastră: Scrieți trei idei care să reflecte valorizarea pozitivă a diferențelor, adică să se pună accent pe punctele tari ale individului într-o anumită situație.</p>
5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?	<p>Ce este educația incluzivă? https://www.youtube.com/watch?v=zZjKyvzszBc&ab_channel=MadalinaTurza01</p>
6. Știați că...	<p>În România, segregarea în educație a fost constatată pentru prima oară în 2003, cazul fiind documentat oficial și adus în atenția Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Mai multe informații puteți găsi accesând site-ul https://www.romania-actualitati.ro/emisiuni/serviciul-de-noapte/segregarea-scolara-intre-realitate-si-prejudicati-id166614.html</p>
Bibliografie	<p>Bunch, G. (1999). <i>Inclusion: How to. Essential Classroom Practices</i>, Inclusion Press. Toronto</p> <p>Gherguț, A. (2016). <i>Educație incluzivă și pedagogia diversității</i>. Iași: Polirom.</p>

Tema 4

Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru a deveni sensibili și a asigura incluziunea educațională în școala noastră • Pentru a cunoaște care sunt valorile incluziunii și a ne raporta la ele. • Pentru a ne exercita abilitatea de a gândi critic asupra realității și a identifica soluții pertinente pentru rezolvarea problemelor privind incluziunea tuturor copiilor .
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mediul educațional. Mediul incluziv • Climatul educațional • Ambianța educațională • Valorile incluziunii
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>

Mediul educațional

Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituțiilor școlare și are ca scop valorizarea resurselor existente, cu deosebire a resurselor umane, pentru a sprijini participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor unei comunități, într-un mediu educațional favorabil dezvoltării.

La ce face referire noțiunea de mediu?

MEDIUL

În sens larg, prin mediu se înțelege totalitatea condițiilor materiale și sociale care asigură cadrul de existență și de dezvoltare al omului. În cadrul mediului se disting două componente principale : mediul natural sau fizic și mediul social.

Mediul fizic este cadrul natural în care se desfășoară viața materială a oamenilor. Mediul social include totalitatea condițiilor economice, politice și culturale în care trăiește și muncește omul (modul de producție, diviziunea muncii, structura națională, organizarea social-politică, cultura, relațiile și instituțiile din cadrul societății).

MEDIUL EDUCAȚIONAL cuprinde o rețea (o totalitate) de relații psihosociale ce se instituie între membrii acțiunii educaționale. Mediul educativ al școlii se constituie, așadar, din totalitatea componentelor: fizice, umane, ideatice ale fiecărei unități școlare;

Mediul educativ al școlii are trei forme:

- mediul fizic este reprezentat prin săli de clase, laboratoare, ateliere, spații verzi, terenuri de sport, materiale didactice, aparatură;

- mediul uman este reprezentat de întreaga comunitate școlară: cadre didactice, elevi, personal auxiliar; calitatea umană și personală a acestora;
- mediul ideatic al școlii determină influențe pozitive semnificative asupra elevului, prin tradițiile școlii, prestigiul școlii și proiecția școlii în conștiința și conduita elevului; în această arie acționează renumele profesorilor, reușita absolvenților, rezultatele la olimpiadele școlare, performanțele sportive, modul în care este percepută și apreciată școala de către părinți, elevi, comunitate.

CLIMATUL EDUCAȚIONAL cuprinde ansamblul fenomenelor psihosociale (a relațiilor afective) care emană în urma relațiilor dintre membrii unei comunități.

AMBIANȚA EDUCAȚIONALĂ se definește în plan extern printr-o anumită calitate a relațiilor pe care școala le stabilește cu părinții și comunitatea, iar în plan intern prin calitatea relațiilor interpersonale dintre elevi și cadrele didactice.

O școală incluzivă este o școală democratică ce are scopul de a crea pentru toți un mediu prielnic învățării pornind de la premisa că diferențele dintre oameni sunt normale și ele trebuie acceptate. Este școala în care climatul educațional este unul specific.

Școală incluzivă:

- se adaptează, se dezvoltă și se schimbă împreună cu copiii care învață în ea;
- recunoaște și reacționează la diversele cerințe ale elevilor;
- armonizează stiluri și ritmuri diferite de învățare;
- asigură o educație de calitate pentru toți, într-un mediu incluziv;
- demonstrează angajamente și deschidere față de diversitate;
- colaborează cu familia și alți membri ai comunității;
- se perfecționează permanent;
- lansează o viziune comună a angajaților;
- nu selectează și nu exclude;
- este naturală prin eterogenitatea ei;
- este deschisă, tolerantă, prietenoasă, democratică și valorizează toți elevii.

Așadar, școală incluzivă este cel mai util mijloc de combatere a atitudinilor discriminatorii. Aceasta creează comunități primitoare, construiește atât un mediu incluziv cât și o societate incluzivă, oferind educație pentru toți, crescând eficiența întregului sistem educațional.

Climatul educațional

Ambianța educațională

Mediul incluziv, prietenos învățării

În 1994, la Salamanca a fost adoptată viziunea asupra educației incluzive și s-au făcut recomandări care au rămas de referință pentru U.N.E.S.C.O. și comunitatea internațională.

În declarația de la Salamanca, se stipulează că „școlile trebuie să includă în procesul de învățământ toți copiii, indiferent de condițiile fizice, intelectuale, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură ale acestora”. De asemenea este precizat faptul că „școlile obișnuite, cu orientare incluzivă, sunt cele mai utile mijloace de combatere a atitudinilor discriminatorii, creând comunități primitoare, construind o societate

incluzivă și oferind educație pentru toți; mai mult ele furnizează o educație utilă pentru majoritatea copiilor, cresc eficiența și în ultimă instanță rentabilitatea întregului sistem educațional”. (declarație, art. 3)

O școală incluzivă:

- recunoaște și reacționează la diversele cerințe ale elevilor;
- armonizează stiluri și ritmuri diferite de învățare;
- asigură o educație de calitate pentru toți, într-un mediu incluziv.

Mediul incluziv este acel mediu în care sunt bineveniți, protejați și educați toți copiii, indiferent de caracteristici fizice, intelectuale, economice, lingvistice sau alte caracteristici (U.N.E.S.C.O.).

U.N.I.C.E.F. și Banca Mondială promovează modelul școlii prietenoase copilului.

Crearea unui mediu incluziv în sala de clasă, tratamentul în mod egal al tuturor elevilor contribuie la o desfășurare optimă a activităților instructiv-educative.

C. Rogers menționează că relațiile bune pot fi înțelese ca manifestare de „respect, înțelegere și sinceritate”.

Respectul înseamnă să conștientizezi că cealaltă persoană este unică, valoroasă și importantă.

Înțelegere înseamnă să fii capabil să te plasezi în locul celui alt și să realizezi că acțiunile și credințele lui au sens, chiar dacă ție îți par ciudate.

Sinceritate înseamnă să fii o persoană de încredere, care se ține de cuvânt și este deschisă față de ceilalți.”

Așadar, crearea unui mediu incluziv pornește de la stabilirea unei relații autentice, bazată pe spirit de echitate, capacitate empatică, respect reciproc, comunicare deschisă și constructivă între toți elevii.

Crearea mediului educațional incluziv presupune respectarea unor reguli, numite de unii autori „reguli de aur”:

- includerea tuturor
- comunicarea
- amenajarea sălilor de clasă
- proiectarea orelor
- curriculum individualizat
- ajutor individual
- materiale ajutătoare
- controlul comportamentului
- a lucra împreună

Trăsăturile mediului de învățare incluziv:

- include toți copiii: cu și fără CES și/sau dizabilități
- este sigur: protejează toți copiii
- este sensibil: observă diferențele tuturor copiilor și le valorifică
- este stimulat: încurajează toți copiii să învețe.
- este relevant: toți copiii știu că învață pentru propria dezvoltare.
- este cooperant: cadrele didactice, familiile și comunitățile sunt parte a procesului educațional.

Mediul incluziv este prietenos învățării și se bazează pe viziuni și valori împărtășite

Crearea mediului incluziv, prietenos învățării este un proces continuu: chiar dacă se realizează mai multe schimbări la nivel de grupă, clasă, instituție nu putem spune că am ajuns până în punctul în care am creat un mediu total incluziv. În grupă/ clasă/instituție oricând poate veni un copil care va necesita alte schimbări, adaptări, ajustări. Aceasta este filozofia educației incluzive și de esența ei trebuie să se țină cont și în crearea mediului educațional incluziv.

Valorile incluziunii

Valorile ne ghidează și ne îndeamnă la acțiune. Ele ne stimulează să mergem înainte, ne orientează într-o direcție și ne desemnează destinația. Nu vom ști dacă facem sau am făcut un lucru bun, dacă n-am înțeles relația dintre acțiunile și valorile noastre, deoarece toate acțiunile care-i afectează pe alții se bazează pe valori.

Pot fi evidențiate trei modalități de explicare a valorii:

- valoarea este un act social care apare în relația dintre om și cunoașterea mediului social;
- valoarea este o relație funcțională între un obiect dorit și apreciat și un subiect care dorește acest obiect și îl apreciază;
- valoarea reprezintă o trăire umană.
- Valoarea conține:
- o componentă obiectivă care privește însușirile reale ale obiectului
- o componentă subiectivă ce ține de capacitatea omului de cunoaștere și transmitere a realității

Fie că le numim: valori general-umane (adevărul, binele, dreptatea, frumosul), valori democratice (libertatea, solidaritatea, toleranța), valori vitale (sănătatea fizică și mentală), valori morale, politice, juridice, istorice (democrația, dreptatea, suveranitatea, binele), valori estetice, religioase (contemplarea lumii, creația umană), toate sunt importante și necesare dezvoltării omului, dar cinci dintre ele apreciate ca fiind necesare pentru dezvoltarea educațională incluzivă sunt: egalitatea, participarea, comunitatea, respectul pentru diversitate și durabilitatea.

Acestea pot contribui mai mult decât celelalte la realizarea activităților specifice unei școli incluzive.

Cadrul valorilor incluzive:

EGALITATE, PARTICIPARE, COMUNITATE, DIVERSITATE, DURABILITATE.

Așadar, putem spune că valorile incluzive reprezintă un element important al incluziunii. O școală incluzivă este școala care își elaborează propriile cadre de valori, înțeleg importanța lor și le pun în aplicare.

4. Activități de învățare: față în față, blended-learning

Teme:

1. Exercițiu empatic „Furnicuța”

2. Norul de cuvinte

Realizați un nor de cuvinte prin intermediul aplicației Word-

Art. Realizați un nor de cuvinte prin intermediul aplicației Word-Art. Cuvintele sunt: participare, comunitate, mediul incluziv, climat educațional, valori, valori incluzive, egalitate, mediu educațional, drepturi, durabilitate, reziliență, diversitate, ambianță educațională. (vezi Anexa 4)

3. Harta conceptuală

Realizați o hartă conceptuală fie pe fișa de lucru fie prin intermediul aplicației Mindmaps și stabiliți legături între noțiunile mai sus precizate.

4. Explicați sensul termenilor cheie mai sus amintiți. Identificați trei probleme cu care se confruntă colectivele de elevi în ceea ce privește incluziunea.

5. Vizionare film didactic
„Lecție de viață”

6. Lectură ghidată

„Furnicel” (vezi Anexa 5)

Sarcină de lucru:

a. Predicția – „La ce face referire sintagma o școală pentru toți?”

b. Valori ale incluziunii – Menționați cinci valori ale incluziunii, care se desprind din textul „Furnicel”.

c. Reflectați și explicați valorile identificate.

7. Exercițiu de reflecție – „Linia valorilor incluzive”

8. Exercițiu de reflecție – „Valorile incluzive în școala mea”

9. Reguli de „aur” în crearea mediului educațional incluziv.

10. Joc-evaluare utilizând aplicația: Wordwall sau Learning Apps „Să vedem ce am învățat!”

Diversitate, toleranță, incluziune: https://www.youtube.com/watch?v=uH8LHvmy5sg&t=11s&ab_channel=Profu%27degeogra%27

Film educativ – Lecție de viață: https://www.youtube.com/watch?v=LuG0lxCsUi8&ab_channel=fabiofficialpage

Școala incluzivă, școala cu drepturi egale pentru toți copiii: https://www.youtube.com/watch?v=10auKzU5Sl&ab_channel=AgentiaNationaladeAsigurareaCalitatiiinEducatiesiCercetare

Majoritatea copiilor din școlile incluzive:

- devin sensibili și empatici față de nevoile celorlalți;
- învață să accepte diferențele, mult mai bine, față de persoane cu dizabilități;
- dezvoltă / extind relații, își diversifică prietenii;
- învață să coopereze;
- își consolidează creativitatea, explorarea resurselor proprii, empatia;
- își cultivă răbdarea și sentimentele de compasiune;
- îi acceptă pe ceilalți ca persoane, nu ca simple etichete acordate acestora;
- sunt mai inteligenți emoțional;
- reacționează pozitiv la schimbări;

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

6. Știați că...

Bibliografie

- rezolvă mai ușor conflicte;
- învață să-i ajute pe ceilalți;
- nu au prejudecăți stereotipuri;
- obțin rezultate academice mai bune

Cotos, L., Valorile incluzive în acțiune. Disponibil la https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/117-120_28.pdf

Mara D., Hunyadi, D, (coord.) (2018). Școala incluzivă în societatea actuală. București: Ed. Universității.

Vrasmas, T. (2001). *Învățământul integrat și/sau incluziv*, București: Aramis.

Educație incluzivă – Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general, Chișinău, 2013. Disponibil la <https://fdocumente.com/document/educaie-incluziv-keystone-2-lucrarea-aeducaie-incluzivf-ghid-metodologic.html>

Document-suport pentru aplicarea Indexului pentru Incluziune în schema de microgranturi. Disponibil la <https://www.edu.ro/sites/default/files/Index%20incluziune%20microgranturi.pdf>

https://www.slideshare.net/DanielaMuncaAftenev/crearea-unui-meniu-incluzivpptx?from_action=save

Tema 5

Culturi incluzive (concepții, atitudini, tradiții, obiceiuri)

1. De ce este important să studiem această temă?	Pentru a interpreta critic unele informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare. Pentru a utiliza corect conceptele/terminologia specifică educației incluzive.
2. Termeni cheie	<ul style="list-style-type: none"> • Școala incluzivă • Culturi incluzive • Politici incluzive • Practici incluzive
3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?	Detalierea conținuturilor

Educația incluzivă în context global

U.N.E.S.C.O. declară că educația incluzivă se bazează pe dreptul tuturor copiilor la o educație de calitate care satisface necesitățile de bază de învățare și îmbogățește viața. Cu accent deosebit asupra grupurilor vulnerabile și marginalizate, educația incluzivă urmărește să dezvolte întregul potențial al fiecărui individ.

De asemenea, **U.N.E.S.C.O.** a lansat termenul educația cerințelor speciale, acesta însemnând adaptarea, completarea și flexibilizarea educației pentru anumiți copii, în vederea egalizării șanselor de participare și incluziune.

Principiile cheie cu impact asupra educației incluzive sunt prezentate în Liniile Directoare **U.N.E.S.C.O.** privind Incluziunea în Educație (2009), care constată că educația incluzivă este un proces de consolidare a capacității sistemului de învățământ de a ajunge la toți copiii.

Un sistem educațional incluziv poate fi creat doar în cazul în care școlile obișnuite devin mult mai incluzive, cu alte cuvinte – când acestea devin mai bune pentru educarea tuturor copiilor din comunitățile în care sunt amplasate. Orientările politicii **U.N.E.S.C.O.** evidențiază următoarele principii cu privire la educația incluzivă:

- Incluziunea și calitatea sunt reciproce;
- Accesul și calitatea sunt legate și se consolidează reciproc;
- Calitatea și echitatea sunt esențiale pentru asigurarea educației incluzive.

Orientările politicii **U.N.E.S.C.O.** constituie resurse importante, deopotrivă, pentru elaboratorii de politici și decidenții din domeniul educațional, pentru cadre didactice și elevi, pentru liderii comunitari și membrii societății civile în eforturile acestora de promovare a incluziunii.

U.N.I.C.E.F. promovează modelul școlii prietenoase copilului – un concept holistic (cu contribuție cheie în asigurarea calității educației), care se referă la un mediu sigur, sănătos și protector de învățare. Școala prietenoasă copiilor este incluzivă, eficientă, sănătoasă și protectoare, încurajând participarea copiilor, familiilor și comunităților; se bazează pe respectarea drepturilor copilului, dă prioritate celor mai dezavantajați copii.

În viziunea U.N.I.C.E.F., școala prietenoasă copiilor:

- identifică copiii excluși și îi înrolează;
- recunoaște educația ca drept al fiecărui copil;
- contribuie la supravegherea (monitorizarea) drepturilor și bunăstării fiecărui copil din comunitate;
- nu exclude, nu discriminează și nu formează stereotipuri copiilor pe bază de diferențe;
- oferă educația obligatorie gratuită, accesibilă, în special pentru familiile și copiii în situații de risc;
- respectă diversitatea și asigură egalitatea în învățare pentru toți copiii;
- răspunde necesităților copiilor și diversității bazate pe gen, probleme sociale, etnice și pe nivel de abilitate.

Banca Mondială susține că principiul fundamental al școlii incluzive este că toți copiii trebuie să învețe împreună, ori de câte ori este posibil, indiferent de orice dificultăți sau diferențe pot avea. Școlile incluzive trebuie să recunoască și să răspundă necesităților diverse ale elevilor.

Școlile trebuie să asigure o educație de calitate pentru toți, prin programe de studiu adecvate, aranjamente organizaționale, strategii de predare, utilizarea resurselor și parteneriatelor cu comunitățile lor. În fiecare școală trebuie să existe servicii de sprijin potrivit necesităților speciale ale elevilor. Incluziunea nu ar trebui să fie privită ca ceva adăugat la o școală convențională. Acesta trebuie să fie privită ca parte intrinsecă a misiunii, filozofiei, valorilor, practicilor și activității școlii.

Culturi incluzive

Conform *Indexului incluziunii școlare* elaborat de Tony Booth, dezvoltarea școlii incluzive este determinată de trei dimensiuni: crearea culturilor incluzive, producerea politicilor incluzive și desfășurarea unor practici incluzive:

Culturile incluzive (concepții, atitudini, tradiții, obiceiuri) – asigură crearea și promovarea incluziunii; dezvoltarea valorilor incluzive, împărtășite de întreaga comunitate școlară, determină schimbări importante pe celelalte dimensiuni.

Abordarea dată evidențiază că dezvoltarea unor valori incluzive împărtășite de elevi, cadre didactice și părinți și a unor relații de colaborare poate conduce la schimbări în celelalte dimensiuni. Aceasta dimensiune creează o comunitate sigură, primitoare, colaboratoare, stimulantă, în care fiecare este prețuit ca fiind capabil de performanțe valoroase.

Crearea
culturilor
școlare incluzive

Dimensiunea face referire la crearea unor comunități sigure, deschise, cooperante, încurajatoare, primitoare, în care toată lumea este apreciată. Valorile incluzive comune sunt dezvoltate și transmise tuturor membrilor personalului, copiilor și

familiilor acestora, oficialilor, comunităților și tuturor celorlalți, care lucrează în cadrul școlii și interacționează cu aceasta. Valorile culturilor incluzive ghidează deciziile referitoare la politici și la practicile curente, astfel încât procesul de dezvoltare să fie unul coerent și continuu. Încorporarea schimbării în cultura școlii asigură asimilarea acesteia la nivelul identității adulților și a copiilor, fiind transmisă celor nou-sosiți în școală.

Cercetările în domeniul educației incluzive definesc cultura incluzivă ca:

1. o filosofie specială, potrivit căreia valorile, cunoștințele de educație incluzivă și responsabilitatea sunt acceptate și împărtășite între toți participanții la acest proces;
2. o parte a culturii școlare generale care vizează sprijinirea valorilor incluziunii, nivelul ridicat al cărora contribuie la îmbunătățirea eficienței procesului de incluziune în general;
3. un microclimat unic de încredere, care contribuie la dezvoltarea relațiilor interdependente de familie și școală, care permit evitarea situațiilor de conflict și provocarea unui prejudiciu potențial fiecărui participant în acest proces;
4. o atmosferă specială incluzivă, în care modificările implementate sunt adaptate la nevoile unei anumite școli și sunt țesute organic în structura sa generală și cadrele didactice au posibilitatea de a primi o varietate de sprijin atât din partea administrației, cât și din partea altor profesori pentru a reduce riscul multor contradicții;
5. baza fundamentală pentru crearea unei culturi a unei societăți incluzive în care diversitatea nevoilor este salută, susținută, acumulată de societate, asigurând posibilitatea obținerii unor rezultate înalte în concordanță cu obiectivele educației incluzive și asigurând păstrarea, acceptarea, cooperarea și stimularea îmbunătățirii continue a comunității pedagogice și a societății în ansamblu.

Aceste definiții permit analiza culturii incluzive atât într-un sens larg, cât și într-un sens restrâns.

Alois Gherghuț precizează: „cultura școlii incluzive se referă la măsura în care filosofia educației incluzive este împărtășită de toți membrii comunității școlare și creează un ethos școlar cooperant, stimulat, deschis în mod egal tuturor copiilor și care jalonează repere pentru celelalte două dimensiuni: politica și practica educațională”. Toate valorile sunt necesare pentru dezvoltarea incluziunii educaționale, dar cinci - egalitatea, participarea, comunitatea, respectul pentru diversitate, și durabilitate - pot contribui mai mult decât celelalte la formarea culturii incluzive.

Importanța culturilor școlare incluzive

Politicile și practicile se vor dovedi durabile numai dacă vor reuși să transforme cultura unei școli. Însă, menținerea aceleiași culturi face posibilă, dar și dificilă, dezvoltarea comunităților, a instituțiilor și a sistemelor. Culturile care se schimbă pot fi susținute, dar și respinse.

Culturile:

- sunt moduri de viață relativ permanente, care creează și sunt, la rândul lor, construite de către comunitățile de oameni;

- sunt stabilite și exprimate prin limbă și valori, prin povești, istorii, cunoștințe, abilități, credințe, texte, obiecte de artă, artefacte, reguli formale și informale, ritualuri, sisteme și instituții;
- pot conferi, consolida sau contesta diferențele de autoritate. Ele instaurează o idee colectivă despre cum se fac sau ar trebui făcute lucrurile.
- presupun norme explicite sau implicite în ceea ce privește modul de identificare a vizitatorilor și a persoanelor din exterior și, de asemenea, modul în care aceștia sunt tratați;
- încurajează o recunoaștere a faptului că pot să coexiste diferite moduri de viață și forme de identitate, iar comunicarea dintre ele este foarte benefică și impune ca diferențele în materie de putere să fie lăsate deoparte. Dacă flexibilitatea și diversitatea activităților sunt excluse, orice modificare poate fi resimțită ca o pierdere a identității de către membrii comunității, care îi vor opune rezistență.

Culturile incluzive, care se întrepătrund prin valori comune, sunt primitoare pentru noii membri și, prin urmare, sunt mereu pregătite pentru schimbare.

Cultura comunității incluzive creează o comunitate sigură, primitoare, colaboratoare, stimulantă, în care fiecare este prețuit ca fiind capabil de performanțe valoroase.

Ea dezvoltă valori incluzive împărtășite explicit de elevi, profesori și părinți.

Cultura comunității școlii incluzive ajută la dezvoltarea vieții sociale a școlii și comunității prin formarea unor legături strânse între școală și comunitate.

Școlile, care atrag comunitatea în activitatea pe care o desfășoară, sunt considerate mai mult centre de sprijin pentru comunitatea respectivă și nu doar locul unde elevii însușesc cunoștințe.

4. Activități de învățare: față în față, *blended-learning*

Teme:

GIRAFĂ ȘI ELEFANTUL

Într-o mică comunitate suburbană, o girafă avea o nouă casă construită după preferințele familiei sale. Era o casă minunată pentru girafe, cu tavane mărite și praguri înalte. Ferestre largi asigurau un maxim de lumină și priveliști frumoase protejând în același timp viața privată a familiei. Holuri strâmte economiseau spațiu valoros fără a afecta confortul. Casa era atât de bine făcută încât a câștigat Premiul Național Casa Anului pentru Girafe. Proprietarii casei erau foarte mândri.

Într-o zi, girafa, lucrând în magazinul său de lemnărie avangardistă la subsol, s-a întâmplat să se uite pe fereastră. Pe stradă venea un elefant. „Îl cunosc,” s-a gândit. „Am lucrat împreună în comitetul PTA. Și el este un lucrător în lemn excelent. Cred că o să-l invit să-mi vadă noul magazin. Poate chiar o să putem și lucra la unele proiecte”. Prin urmare, girafa și-a scos capul pe fereastră, și l-a invitat pe elefant să intre.

Elefantul a fost încântat, îi plăcuse să lucreze cu girafa și abia aștepta să o cunoască mai bine. În plus, știa despre magazinul de lemnărie și voia să-l vadă. Așa că a ajuns până la ușa de la subsol și aștepta ca aceasta să se deschidă.

-Intră, intră, spuse girafa. Dar au întâmpinat o problemă imediat. În vreme ce elefantul putea să-și vâre capul prin ușă, nu putea merge mai departe.

-Ce bine că am făcut această ușă expandabilă pentru necesitățile de echipament ale magazinului meu de lemnărie, a spus girafa. Dă-mi un minut să rezolv problema. A scos, niște șuruburi și niște scânduri pentru ca elefantul să poată intra.

Cele două cunoștințe schimbau fericite povești despre lucrul în lemn când soția girafei și-a băgat capul pe scările sub-solului spunându-i soțului:

-La telefon dragule, este șeful tău.

-Ar fi bine să răspund sus în cameră, i-a spus girafa elefantului. Te rog simte-te ca acasă, s-ar putea să dureze puțin.

Elefantul s-a uitat în jur, a văzut o lucrare pe jumătate terminată pe masa de strung în colțul mai îndepărtat, și s-a decis să se uite ceva mai bine la ea. Pe măsură ce trecea prin ușă ce ducea la magazin, a auzit un scârțâit amenințător. S-a dat înapoi zgâriindu-se la cap.

-Poate voi merge la girafă la etaj, s-a gândit el. Dar, pe măsură ce începu să urce scările, auzi cum acestea începeau să crape. A sărit jos și a căzut pe perete. Și acesta începu să se dărâme. Așa cum stătea acolo întors pe dos și descurajat, girafa coborî scările.

-Ce Dumnezeu se întâmplă aici? întrebă girafa uimită.

-Încercam să mă simt ca acasă, spuse elefantul.

Girafa se uită în jur.

-OK, văd care e problema. Cadrul ușii e prea strâmt. Va trebui să te facem mai mic. Este o sală de aerobic aici aproape. Dacă ai merge la niște sesiuni acolo, te-am putea aduce la măsuri adecvate.

-Poate, spuse elefantul, fără să pară prea convins.

-Iar scările sunt prea puțin rezistente ca să care greutatea ta, continuă girafa. Dacă ai lua niște lecții de balet noaptea, sunt sigură că te-am putea face mai grațios. Chiar sper că o să te apuci. Îmi place să te am aici.

-Poate, spuse elefantul. Dar, ca să fiu sincer, nu sunt sigur că o casă concepută pentru o girafă va fi vreodată bună pentru un elefant, cel puțin nu fără unele schimbări majore.

(Thomas, Jr. R., 1999, Building a House for Diversity, America Management Association New York p.3 -9.)

Întrebarea pentru conceptul de culturi incluzive este:

Cum putem construi împreună o casă – școala noastră – în care orice fel de diversitate este respectată, își găsește locul și este folosită în mod activ?

Fabula Școala Animalelor: <https://www.youtube.com/watch?v=4tw3gjHyABU>

Modelul U.N.I.C.E.F. – Educație Incluzivă de Calitate: https://youtu.be/8Zf_SP6GSJo

Plantează semințele, cultivă visele: <https://www.unicef.org/romania/ro/pove%C8%99ti/lungul-drum-c%C4%83tre-liceu>

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

6. Știați că...

Lipsa accesului la educație incluzivă de calitate reduce dramatic șansele copiilor de a-și valorifica potențialul, de a deprinde abilități esențiale pentru viața lor și de a-și câștiga traiul ca adulți.

Deși situația copiilor din România s-a îmbunătățit constant în ultimii 30 de ani, provocările continuă să existe. Pentru prea mulți copii, accesul la educație de calitate este o provocare zilnică, din cauza unor factori ca sărăcia, discriminarea sau lipsa de sprijin din partea părinților și a comunității (<https://www.unicef.org/romania/ro/pachetul-educa%C8%9Bie-incluziv%C4%83-de-calitate>).

Bibliografie

- Ceobanu, C., Constantin, C., Istrate, O., Pânișoară, I.O. (2022) Educația digitală, Iași: Polirom
- Constantin, C. (2014). Pedagogie. Iași: Polirom
- Drăgan, S. (2005). Argumentare și gândire critică. București: Editura Universității
- Gherguț, A., Neamțu, C. (2000). Psihopedagogie specială. Iași: Polirom
- Gherguț, A. (2005). Sinteze de psihopedagogie specială. Iași: Polirom
- Horga, I., Jigău, M. (coord.) (2010). Situația copiilor cu cerințe educative speciale incluși în învățământul de masă, Institutul de Științe ale Educației, Reprezentanța UNICEF în România, București: Ed. Vanemonde
- Pânișoară, I.O. (2022). Enciclopedia metodelor de învățământ.. Iași: Polirom
- Weston, A. (2008). Creativitatea în gândirea critică. București: Editura ALL
- Wim, V., Ben, V. (2011). Homo Zappiens – joc și învățare în epoca digitală. București: Sigma
- Making Schools Inclusive. How change can happen. Save the Children's experience. (2008). Edited by Save the Children Fund UK, London.
- Educație pentru dezvoltare durabilă- <http://dezvoltaredu-rabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/12/manual-UNESCO.pdf>

Tema 6

Modernitatea, globalizarea și dialogul culturilor privite din perspectiva educației incluzive

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<p>Pentru a interpreta critic unele informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare. Pentru a identifica informații, fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială.</p>
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Globalizare • Obiective de dezvoltare durabilă • Educație de calitate • Gândire critică
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>

Agenda
2030 pentru
Dezvoltarea
Durabilă

Elevii trebuie:

- să facă față în mod activ caracterului multietnic și multicultural al societății contemporane, pentru a se raporta într-o manieră constructivă și pozitivă acestei diversități;
- să manifeste respect pentru drepturile lor și ale celorlalți, indiferent de etnia, limba, cultura, religia, genul, vârsta sau statutul social al acestora;
- să respecte credințele sociale și culturale ale celorlalți, respingând orice tip de intoleranță, extremism și rasism;
- să demonstreze responsabilitate pentru sine și cei din jur, pentru societate și mediu;
- să exercite în mod activ și responsabil drepturile proprii, respectând și drepturile celorlalți;
- să prețuiască diversitatea;
- să demonstreze toleranță și atitudine incluzivă;
- să practice și să promoveze valorile umane în viața cotidiană (respectul demnității personale; lupta împotriva prejudecăților și discriminării de orice tip, împotriva sărăciei și marginalizării; promovarea egalității de gen etc.).

La 25 septembrie 2015, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabilă (UN, 2015).

Acest nou cadru global pentru redirecționarea umanității către o cale sustenabilă a fost dezvoltat ca urmare a Conferinței Națiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă (Rio+20) din Rio de Janeiro, Brazilia, din iunie 2012, într-un proces de trei ani care implică Statele Membre O.N.U., studii naționale angajând milioane de oameni și mii de actori din toată lumea.

Esența Agendei 2030 o reprezintă 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (O.D.D.). O.D.D.-urile universale, transformaționale și inclusive descriu provocările majore ale dezvoltării umanității. Scopul celor 17 O.D.D.-uri este de a asigura o viață sustenabilă, pașnică, prosperă și echitabilă pe pământ pentru toată lumea, în prezent și în viitor. Obiectivele acoperă provocările globale care sunt cruciale pentru supraviețuirea umanității. Ele stabilesc limite de mediu și praguri critice pentru utilizarea resurselor naturale. Obiectivele recunosc că eradicarea sărăciei trebuie să meargă mână în mână cu strategiile care clădesc dezvoltarea economică. Ele abordează o gamă de nevoi sociale incluzând educația, sănătatea, protecția socială și oportunitățile de locuri de muncă, tratând în același timp schimbările climatice și protecția mediului. O.D.D.-urile abordează barierele sistemice cheie pentru dezvoltarea sustenabilă cum ar fi inegalitatea, modele de consum nesustenabile, capacitatea instituțională slabă și degradarea mediului.

Cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (O.D.D.)

Obiective de
Dezvoltare
Durabilă (O.D.D.)

1. Fără sărăcie – Eradicarea sărăciei în toate formele sale, pretutindeni;
2. Zero Foametei – Eradicarea foametei, realizarea securității alimentare și a nutriției îmbunătățite și promovarea agriculturii sustenabile;
3. Sănătate și bunăstare – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării pentru toți la toate vârstele;
4. Educație de calitate – Asigurarea unei educații incluzive și echitabile de calitate și promovarea oportunităților de învățare pentru toți;
5. Egalitatea de gen – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor;
6. Apă curată și salubritate – Asigurarea disponibilității și administrării sustenabile a apei și salubrității pentru toți;
7. Energie accesibilă și curată – Asigurarea accesului la energie accesibilă, sigură, sustenabilă și curată pentru toți;
8. Muncă și creștere economică decentă – Promovarea creșterii economice susținute, inclusivă și sustenabilă, angajare totală și productivă și muncă decentă pentru toți;
9. Industrie, inovație și infrastructură – Construirea infrastructurii, promovarea industrializării incluzive și sustenabile și dezvoltarea inovației;
10. Inegalități reduse – Reducerea inegalității în cadrul și între țări;
11. Orașe și comunități sustenabile – Orașe și așezări umane incluzive, sigure, rezistente și sustenabile;
12. Consum și producție responsabile – Asigurarea modelelor sustenabile de consum și producție;
13. Acțiuni asupra climei – Întreprinderea de acțiuni urgente pentru combaterea modificării climatice și a impactelor sale;
14. Viața subacvatică – Conservarea și folosirea sustenabilă a oceanelor, mărilor și resurselor marine pentru dezvoltarea sustenabilă;

15. Viața terestră – Protejarea, refacerea și depozitarea și promovarea folosirii sustenabile a ecosistemelor terestre, administrarea sustenabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, și oprirea degradării solurilor și refacerea acestora, oprirea pierderii biodiversității;

16. Pace, justiție și instituții puternice – Promovarea societăților pașnice și inclusive pentru dezvoltare sustenabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și clădirea instituțiilor eficiente, responsabile și inclusive, la toate nivelele;

17. Parteneriate pentru obiective – Întărirea implementării și revitalizarea parteneriatului pentru dezvoltare sustenabilă.

Sursa: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals>

1.1. Competențe transversale cheie pentru realizarea tuturor O.D.D.-urilor

Deoarece societățile din întreaga lume se străduiesc să țină pasul cu progresul tehnologiei și cu globalizarea, ele se confruntă cu multe provocări noi. Acestea includ:

- creșterea complexității și nesigurăței;
- mai multă individualizare și diversitate socială;
- extinderea uniformizării economice și culturale;
- degradarea serviciilor ecosistemelor de care depind acestea și o mai mare vulnerabilitate și expunere la pericolele naturale și tehnologice.

Oamenii trebuie să învețe să înțeleagă lumea complexă în care trăiesc. Ei trebuie să fie capabili să colaboreze, să susțină și să acționeze pentru schimbarea pozitivă (U.N.E.S.C.O., 2015). Putem numi acești oameni „cetățeni ai sustenabilității” (Wals, 2015; Wals and Lenglet, 2016).

Există un acord general că cetățenii sustenabilității trebuie să aibă anumite competențe cheie care să le permită să se angajeze constructiv și responsabil în lumea de astăzi.

Competențele descriu atributele specifice de care au nevoie indivizii pentru a acționa și a se auto-organiza în diferite contexte și situații complexe. Ele includ elemente cognitive, afective, voliționale și motivaționale; deci ele sunt o interacțiune dintre cunoștințe, capacități și aptitudini, motive și dispoziții afective. Competențele nu pot fi predate, ci trebuie dezvoltate de cursanții/ elevii înșiși. Ele sunt obținute în timpul acțiunii pe baza experienței și a reflexiei (U.N.E.S.C.O., 2015; Weinert, 2001).

Competențele cheie reprezintă competențele transversale necesare tuturor elevilor/ cursanților de toate vârstele din toată lumea (dezvoltate la diferite nivele adecvate vârstei). Competențele cheie pot fi înțelese ca transversale, multifuncționale și independente de context. Ele nu înlocuiesc competențele specifice necesare pentru o acțiune reușită în anumite situații și contexte, ci le includ pe acestea și au o concentrare mai largă (Rychen, 2003; Weinert, 2001).

Următoarele competențe sunt în general privite drept cruciale pentru o dezvoltare sustenabilă avansată (vezi de Haan, 2010; Rieckmann, 2012; Wiek et al., 2011):

Competențe transversale cheie pentru realizarea tuturor O.D.D.-urilor

- **Competență de gândire sistematică:** abilitățile de a recunoaște și înțelege relațiile; de a analiza sisteme complexe; de a gândi cum sunt incluse sistemele în diferite domenii și la diferite dimensiuni; și de a trata incertitudinea.
- **Competență anticipativă:** abilitățile de a înțelege și evalua viitor-uri multiple – posibile, probabile și dezirabile; de a crea propria viziune pentru viitor; de a aplica principiul precauției; de a evalua consecințele acțiunilor; și de a trata riscurile și schimbările.
- **Competență normativă:** abilitățile de a înțelege și reflecta asupra normelor și valorilor care subliniază acțiunile persoanei respective; și de a negocia valorile, principiile, țelurile și țintele sustenabilității într-un context de conflicte, de interese și compromisuri, cunoștințe incerte și contradicții.
- **Competență strategică:** abilitățile de a dezvolta și implementa colectiv acțiuni inovatoare care continuă sustenabilitatea la nivel local și mai departe.
- **Competență de colaborare:** abilitățile de a învăța de la alții; de a înțelege și respecta nevoile, perspectivele și acțiunile altora (empatie); de a înțelege, relaționa cu și de a fi sensibil la alții (conducere empatică); de a trata conflictele într-un grup; și de a facilita rezolvarea problemelor prin colaborare și participare.
- **Competență de gândire critică:** abilitatea de a pune sub semnul întrebării normele, practicile și opiniile; de a reflecta la propriile valori, percepții și acțiuni; și de a lua poziție în discursul sustenabilității.
- **Competență de auto-conștientizare:** abilitatea de a reflecta la propriul rol în comunicația locală și în societate (global); de a evalua continuu și de a-și motiva în continuare acțiunile proprii; și de a trata cu propriile sentimente și dorințe.
- **Competență integrată de rezolvare a problemelor:** abilitatea generală de a aplica diferite cadre de rezolvare la probleme complexe de sustenabilitate și de a dezvolta opțiuni de soluționare viabile, inclusive și echitabile care promovează dezvoltarea sustenabilă, integrând competențele menționate mai sus.

Educație de calitate –
Asigurarea unei educații
incluzive și
echitabile
de calitate și
promovarea
oportunităților
de învățare
pentru toți

Obiective de învățare cognitive

- Elevul înțelege rolul important al educației și al oportunităților de învățare continuă pentru toți (învățare formală, non-formală și informală) ca principalele elemente de favorizare a dezvoltării sustenabile pentru îmbunătățirea vieților oamenilor și realizarea O.D.D.-urilor.
- Elevul înțelege educația ca un bun public, un bun global comun, un drept fundamental al omului și o bază pentru garantarea realizării celorlalte drepturi.
- Elevul știe despre inegalitatea accesului la educație și a obținerii educației, în special între fete și băieți și în zonele rurale, ca și despre motivele lipsei unui acces echitabil la educația de calitate și la oportunitățile de învățare continuă.
- Elevul înțelege rolul important al culturii în realizarea sustenabilității.
- Elevul înțelege că educația poate ajuta la crearea unei lumi sustenabile, echitabile și pașnice.

Obiective de învățare socio-emoționale

- Elevul este capabil să ridice nivelul de conștientizare a importanței educației de calitate pentru toți, a unei abordări umaniste și holistice a educației, a Educației pentru Dezvoltare Durabilă – E.D.D. și a abordărilor corelate.
- Elevul este capabil, prin metode participative, să-i motiveze și să-i ajute pe ceilalți să solicite și să folosească oportunitățile educaționale.
- Elevul este capabil să recunoască valoarea intrinsecă a educației, să analizeze și să-și identifice propriile nevoi de învățare în dezvoltarea personală.
- Elevul este capabil să recunoască importanța propriilor abilități pentru îmbunătățirea vieții sale, în special pentru angajare și antreprenoriat.
- Elevul este capabil să se angajeze personal în E.D.D..

Obiective de învățare comportamentale

- Elevul este capabil să contribuie la facilitarea și implementarea educației de calitate pentru toți, pentru E.D.D. și abordările corelate la diferite nivele.
- Elevul este capabil să promoveze egalitatea de gen în educație.
- Elevul este capabil să solicite public și să susțină dezvoltarea politicilor de promovare a educației libere, echitabile și de calitate pentru toți, E.D.D. și abordările corelate, și să se îndrepte către facilități educaționale sigure, accesibile și inclusive.
- Elevul este capabil să promoveze emanciparea tinerilor.
- Elevul este capabil să folosească toate oportunitățile pentru propria educație pe tot parcursul vieții și să aplice cunoștințele dobândite în situațiile zilnice pentru promovarea dezvoltării sustenabile.

Teme sugerate pentru O.D.D. 4 - „Educația de calitate”

- Educația ca un bun public, un bun global comun, un drept fundamental al omului și o bază pentru garantarea realizării celorlalte drepturi;
- Agenda Educația 2030, și studiile de caz inovatoare și de succes din toată lumea;
- Relevanța educației de calitate incluzivă și echitabilă și a oportunităților de învățare continuă pentru toți (învățare formală, non-formală și informală, inclusiv folosirea T.I.C.) și la toate nivelele pentru îmbunătățirea vieții oamenilor și dezvoltare sustenabilă;
- Motivele lipsei de acces la educație (ex. sărăcia, conflictele, dezastrele, inegalitatea de gen, lipsa finanțării publice a educației, creșterea privatizării);
- Realizarea globală a alfabetizării, a competențelor numerice și a aptitudinilor de bază;
- Diversitatea și educația incluzivă;
- Aptitudini și competențe de bază necesare în secolul al XXI-lea;
- Cunoștințe, valori, aptitudini și comportamente necesare pentru a promova dezvoltarea sustenabilă;
- Emanciparea tinerilor și emanciparea grupurilor marginalizate.

- Conceptul de educație pentru dezvoltarea durabilă (E.D.D.), abordarea la nivelul unei întregi instituții ca o strategie cheie în intensificarea educației pentru dezvoltarea sustenabilă și pedagogia pentru dezvoltarea competențelor de sustenabilitate;

Gândirea critică

La ce ajută gândirea critică?

În planul dezvoltării personale formarea gândirii critice determină ajustări ale felului în care ne raportăm la noi înșine și la mediul în care trăim. Astfel vom constata că o persoană echipată cu bune abilități de gândire critică va fi:

- conștientă de potențialul personal și va decide ce poate sau nu să facă, anticipând consecințele deciziilor;
- atentă la context și la pericolele sau la resursele acestuia;
- adaptată la comunicarea cu ceilalți, fiind capabilă să identifice regulile cadrului de comunicare;
- încrezătoare, își asumă responsabilitatea deciziilor; independentă în decizii și acțiuni (raportat la potențialul funcțional);
- asertivă și persuasivă în relațiile interpersonale;
- greu de manipulat și implicat în activități cu consecințe negative.

Acest lucru este necesar deoarece trăim într-o perioadă complexă, influențată de un bombardament informațional, de globalizare și de o rapidă dezvoltare tehnologică. Nu ne este foarte greu să completăm o listă de evenimente, lucruri cu care ne confruntăm sau le folosim zilnic și de care nu se știa nimic înainte de anul 2000.

Necesită unele dintre acestea o cunoaștere sporită, o adaptare a rațiunii? Cu siguranță, da.

4. Activități de învățare: față în față, blended-learning

Teme:

1. Dezvoltați parteneriate între școli, universități și alte instituții care oferă educație din diferite regiuni ale lumii.
2. Planificați și derulați o campanie de conștientizare a educației de calitate.
3. Efectuați un studiu de caz privind sistemul de educație și accesul la educație (ex. înrolarea în educația primară) în comunități sau țări selectate.
4. Planificați și derulați un proiect de E.D.D. într-o școală sau pentru comunitatea locală.
5. Sărbătoriți Ziua Mondială O.N.U. a Aptitudinilor Tineretului (15 iulie), Ziua Internațională a Alfabetizării (8 septembrie) sau Ziua Mondială a Profesorilor (5 octombrie) sau luați parte la Săptămâna Acțiunii Globale pentru Educație (14-21 noiembrie).
6. Organizați zile de E.D.D. la nivel local, regional și național.
7. Dezvoltați un proiect bazat pe întrebarea: „Ce este o școală sustenabilă?”

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?	<p>Cum îți poți folosi creativitatea și puterea pentru a transforma Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în realitate: https://youtu.be/1TA4qFDXXh4 & https://youtu.be/9FQUYnCLNIs</p> <p>Acțiuni practice pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă: https://youtu.be/SwT9HIE7eDg</p>
6. Știați că...	<p>În prezent, un număr mai mare decât oricând de copii și adolescenți sunt înscriși în sistemul de învățământ preșcolar, primar și secundar. Și în general, fetele și băieții au o participare școlară aproape egală în cifre. Dar pentru mulți copii, participarea școlară nu duce la învățare.</p> <p>Progresele care au dus la îmbunătățirea accesului la educație și calitatea învățării nu sunt egale în întreaga lume. Participarea școlară a copiilor și învățarea sunt esențiale în lupta împotriva sărăciei, prevenirii bolilor și pentru construcția unor societăți mai rezistente și pașnice.</p> <p>Sursa: https://www.unicef.org/romania/ro/pove%C8%99ti/unicef-%C8%99i-obiectivele-de-dezvoltare-durabili%C4%83#sdg4</p>
Bibliografie	<p>Ceobanu, C., Constantin, C., Istrate, O., Pânișoară, I.O. (2022) Educația digitală, Iași: Polirom</p> <p>Constantin, C. (2014). Pedagogie. Iași: Polirom</p> <p>Drăgan, S. (2005). Argumentare și gândire critică. București: Editura Universității</p> <p>Gherguț, A. (2005). Sinteze de psihopedagogie specială. Iași: Polirom</p> <p>Horga, I., Jigău, M. (coord.) (2010). Situația copiilor cu cerințe educative speciale incluși în învățământul de masă, Institutul de Științe ale Educației, Reprezentanta UNICEF în România, București: Ed. Vanemonde</p> <p>Pânișoară, I.O. (2022). Enciclopedia metodelor de învățământ. Iași: Polirom</p> <p>Weston, A. (2008). Creativitatea în gândirea critică. București: Editura ALL</p> <p>Wim, V., Ben, V. (2011). Homo Zappiens – joc și învățare în epoca digitală. București: Sigma</p> <p>Making Schools Inclusive. How change can happen. Save the Children's experience. (2008). Edited by Save the Children Fund UK, London.</p> <p>Educație pentru dezvoltare durabilă – http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/12/manual-UNESCO.pdf</p>

Tema 7

Discriminarea. Tipuri de discriminare

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<p>Deoarece este important ca elevii să înțeleagă că toți oamenii sunt egali, indiferent de diferențele dintre ei. Pentru a înțelege că abuzurile, de orice fel, nu trebuie să fie acceptate.</p>
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Discriminare • Discriminare directă, indirectă, multiplă, hărțuirea • Dispoziția de a discrimina • Victimizarea
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>

Definiția discriminării

Ce este discriminarea?

Prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor: rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie social, convingeri, sex (gen), orientare sexuală, vârstă, handicap (dizabilitate), boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau executării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

Termenul “discriminare” a apărut în limba engleză, la începutul secolului al XVII-lea, fiind derivat din limba latină, de la verbul *discrimino*, care înseamnă *a face diferențe*.

În timp, termenul a evoluat către sensul de tratament dăunător al unei persoane, numai pe baza rasei sale.

Pentru a exista o faptă de discriminare trebuie să fie îndeplinite, cumulativ, câteva elemente:

- să existe un tratament diferit (intenționat sau nu);
- tratamentul diferit să constea în încălcarea sau restricționarea unui drept fundamental;
- să existe o comparație cu o altă persoană aflată în condiție egală;
- să existe un criteriu ce poate sta la baza tratamentului diferit;
- să existe o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit și criteriu;
- să nu existe o justificare sau un motiv temeinic prevăzut de lege pentru acest tratament diferit.

IMPORTANT

Există și tratament diferit ce nu poate fi considerat discriminare: Pentru protejarea unei persoane, unui grup de persoane, unor categorii dezavantajate sau comunități există o serie de măsuri afirmative luate de autorități publice sau de persoane juridice, menite să asigure dezvoltarea firească și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora în raport cu celelalte. Nu reprezintă discriminare o diferență de tratament bazată pe un criteriu menționat mai sus, în cadrul activităților ocupaționale, dacă cerința profesională este reală, determinantă și proporțională iar obiectivul este legitim.

Discriminarea directă

Survine atunci când o persoană este tratată în mod nefavorabil prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie unul dintre criteriile prevăzute de legislația în vigoare.

Discriminarea indirectă

Apare atunci când o prevedere, un criteriu sau o practică aparent neutră, dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute de legislația în vigoare, în afara cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare.

Discriminarea multiplă

Apare atunci când o persoană, un grup de persoane sau comunitate sunt tratate diferențiat, într-o situație egală, pe baza a două sau a mai multor criterii de discriminare, cumulativ.

Hărțuirea

Este orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenența la o categorie defavorizată, vârsta, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.

Îmbracă forma abuzului (verbal, nonverbal, fizic) dar și a unor acte mai subtile, de exemplu subevaluare cu rea-credință a activității victimei și de marginalizare sau chiar de izolarea sa socială treptată.

Are ca efect încălcarea demnității umane.

Tipuri de discriminare

Dispoziția de a discrimina

Ordinul de a discrimina este considerat a fi tot o formă de discriminare și reprezintă un ordin primit de o persoană sau un grup de persoane de la o altă persoană sau grup de persoane, pentru a discrimina.

<p>Victimizarea</p>	<p>Este orice tratament advers, venit ca reacție la o plângere sau acțiune în justiție sau la instituțiile competente, cu privire la încălcarea principiului tratamentului egal și al nediscriminării.</p>
<p>Combaterea discriminării</p>	<p>Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) a fost înființat prin art. 16 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.</p> <p>O persoana care se consideră discriminată se poate adresa C.N.C.D. cu o petiție, în termen de cel mult 1 an de la data săvârșirii faptei sau de la data la care putea să ia cunoștință de săvârșirea ei.</p>
<p>Combaterea discriminării în școală</p>	<p>Educația de calitate și nediscriminarea sunt din ce în ce mai recunoscute ca esențiale pentru asigurarea drepturilor omului în întreaga lume, eliminarea sărăciei, abordarea eficientă a problemelor legate de schimbările climatice și realizarea dezvoltării durabile. Statele abordează inegalitățile în educație adoptând strategii naționale de nediscriminare și egalitate, implementând reforme legislative și lucrând pentru a crea școli incluzive, curricule și medii de învățare sensibile la nediscriminare.</p> <p>Fiecare ființă umană are:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dreptul la egalitate; • libertatea de exprimare și de opinie; • libertatea de gândire, conștiință și religie; • drepturi economice, sociale și culturale; • dreptul la educație. <p>Ființele umane au dreptul de a trăi fără discriminare și de a nu li se refuza oportunități sau drepturi pe motiv de rasă, naționalitate, etnie, religie, sex, gen, statut socio-economic, abilități sau altă identitate socială sau orice alt criteriu. Dreptul la nediscriminare este un drept fundamental al omului, deși inegalitățile continuă să persiste, forme multiple și intersectate de discriminare sunt tot mai des întâlnite, iar ele conduc la excluderea anumitor categorii de persoane de la accesul la resurse precum educație, îngrijire medicală, hrană, apă, locuințe, etc.</p> <p>Acest sistem de excludere și discriminare dăunează siguranței, dezvoltării și bunăstării tuturor ființelor umane, de aceea, în calitate de profesori, înțelegerea și aplicarea diferitelor concepte din domeniul nediscriminării este esențială în formarea societății viitoare, prin respectarea diferențelor și promovarea unor medii sigure de învățare pentru toți elevii.</p> <p>Este necesară conștientizarea acestei probleme. În acest sens, se impun măsuri precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promovarea drepturilor omului, prevenirea și combaterea discriminării; • informarea elevilor, profesorilor, părinților cu privire la actele/faptele de discriminare, precum și la efectele negative ale acestora asupra elevilor și asupra mediului școlar;

- informarea cu privire la drepturile și obligațiile ce derivă din implementarea principiilor egalității de șanse și nediscriminării;
- facilitarea comunicării între elevi, profesori și diferite organizații care le reprezintă interesele;
- cooperarea cu societatea civilă.

Cum să prevenim cazurile de discriminare în școală?

1. Crearea unui mediu securizant și constructiv, care să încurajeze discuțiile pe teme delicate. Astfel de dezbateri trebuie să respecte o serie de reguli:
 - toți participanții sunt tratați cu respect;
 - doar opiniile pot fi atacate, nu persoanele;
 - deciziile trebuie argumentate;
 - toți participanții trebuie să aibă ocazia să-și exprime punctul de vedere;
 - întrebările sunt încurajate.
2. Stabilirea unui cod de conduită, care să conțină prevederi referitoare la discriminare și intoleranță în mediul școlar.
3. Încurajarea participării elevilor prin intermediul consiliului elevilor.
4. Întărirea parteneriatului școală-familie, prin solicitarea sprijinului părinților în organizarea de activități curriculare și extracurriculare legate de combaterea discriminării.
5. Acordarea de sprijin elevilor aparținând grupurilor vulnerabile, conform nevoilor acestora.
6. Organizarea de activități care să stimuleze reflecția și gândirea critică a elevilor, precum: dezbateri, studii de caz, descrierea experiențelor de viață, implicarea activă în campanii de combatere a discriminării, analiza stereotipurilor prezentate de massmedia, exprimarea prin mijloace artistice (teatru, pictură).

4. Activități de învățare: față în față, blended-learning

Jocul de rol *Aceeași muncă, același venit.*

Acesta este un joc de rol prin care participanții se vor confrunta cu realitățile pieței de muncă. Activitatea va aborda inegalitățile existente între venituri (venituri diferite pentru același tip de muncă) și discriminarea la locul de muncă.

Materiale necesare: o copie a documentului Grilă de salarizare; etichete pentru fiecare participant; creioane; foi de flipchart.

Introducere:

1. explicați-le participanților că ei sunt angajați și că urmează să îndeplinească câteva sarcini pentru angajatorul lor (dumneavoastră), de exemplu să realizeze un afiș pentru promovarea firmei dumneavoastră;
2. împărțiți aleator etichetele pentru fiecare persoană;
3. explicați sarcina și asigurați-vă că fiecare participant a înțeles ce are de făcut;
4. rugați-i pe elevi să îndeplinească sarcina;
5. după ce toată lumea a terminat sarcina spuneți fiecărui elev cu cât este remunerat;
6. dacă participanții încep să vocifereze, oferiți câteva explicații succinte, însă nu intrați în amănunte;
7. opriți-vă în momentul în care discuțiile devin foarte aprinse.

Lăsați timp fiecărui participant să iasă din rol și după aceea începeți evaluarea acestei activități.

Începeți prin a face un rezumat al activității:

Cum s-au simțit cei care au primit mai mulți bani (sau mai puțini) deși toată lumea a efectuat aceeași activitate?

De ce au primit unii mai mulți bani (sau mai puțini) decât alții?

Există asemenea situații pe piața muncii din România?

În partea a doua, vorbiți despre discriminarea la locul de muncă pe criterii de gen:

Există justificare dacă femeile primesc venituri diferențiate de bărbații pentru același tip de muncă?

Dacă un bărbat este mai competent în acea muncă decât o femeie este normal să fie plătit mai bine?

Credeți că există munci care ar trebui făcute doar de bărbați? Dacă da, de ce și care anume? Dacă nu, de ce?

Credeți că există munci care ar trebui făcute doar de femei? Dacă da, de ce și care anume? Dacă nu, de ce?

Credeți că practica măsurilor afirmative poate fi justificată pentru a schimba percepția socială față de o altă categorie?

În final, discutați despre discriminarea pe criterii de vârstă:

- Există asemenea situații pe piața muncii din România?
- Care este rațiunea aplicării unor astfel de politici, mai ales în cazul tinerilor?
- Care este opinia voastră cu privire la o astfel de politică? Este bună? Rea? Necesară? Inutilă?

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

<https://www.youtube.com/watch?v=eHViCwhVQnc>

<https://youtu.be/mULuvuilGOE>

Rasismul și discriminarea copiilor sunt fenomene răspândite în țările lumii (sursa: UNICEF).

Un nou raport prezintă modul în care sunt discriminați copiii la nivelul serviciilor de sănătate, al accesului la resurse publice și al educației; grupurile avantajate au de două ori mai multe șanse de a deține competențe de citire de bază.

<https://www.unicef.org/romania/ro/comunicate-de-pres%C4%83/rasismul-%C8%99i-discriminarea-copiilor-sunt-fenomene-r%C4%83sp%C3%A2ndite-%C3%AEn-%C8%9B%C4%83rile-lumii>

6. Știați că...

Fiecărui copil trebuie să i se asigure toate drepturile, fără deosebire de rasă, culoare, gen, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, origine etnică sau socială, avere, dizabilitate, naștere sau alt statut al său, al părinților săi ori a tutorilor săi legali. Adeseori, însă, acești copii sunt discriminați și drepturile lor sunt încălcate.

<https://www.unicef.org/romania/ro/pove%C8%99ti/discriminarea-r%C4%83ne%C8%99te>

Bibliografie

- Drăgan, S. (2005). Argumentare și gândire critică. București: Editura Universității**
- Gherguț, A., Neamțu, C. (2000). Psihopedagogie specială. Iași: Polirom**
- Gherguț, A. (2005) Sinteze de psihopedagogie specială. Iași: Polirom**
- Roșu, M. Ghid practic pentru profesori - Combaterea discriminării în clasă, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. Institutul pentru Politici Publice București**
- Weston, A. (2008). Creativitatea în gândirea critică. București: Editura ALL**
- Making Schools Inclusive. How change can happen. Save the Children's experience. (2008). Edited by Save the Children Fund UK, London.**

Tema 8

Școala tradițională versus școala incluzivă. Măsuri afirmative. Înțelegerea percepției „celuilalt”

1. De ce este important să studiem această temă?	Studiem această temă pentru conștientizarea necesității adaptării școlii la nevoile pe care elevii cu cerințe educative speciale – C.E.S. le au.
2. Termeni cheie	<ul style="list-style-type: none"> • Educație incluzivă • Școala incluzivă • Școala modernă
3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?	Detalierea conținuturilor

Pentru o abordare echitabilă, școala tradițională a suferit o serie de adaptări în funcție de nevoile pe care elevii cu C.E.S. le au avut, de aceea școala incluzivă poate reprezenta o variantă modernă pentru integrarea elevilor cu deficiențe. (v. Anexa 6)

Școala tradițională versus școala incluzivă

Școala tradițională

1. Designul didactic este concentrat în jurul majorității elevilor din clasă, aceștia fiind antrenați în activitatea didactică;
2. Diferențele dintre elevi sunt neglijate, în general, fără a se ține cont, în special, de potențialul fiecărui elev, acționându-se atunci când intervin diverse probleme;
3. Se respectă unitatea temporală clasică, fără a se ține cont de ritmul fiecărui elev;
4. Răspunsurile elevilor trebuie să aibă ca unică sursă de informare și documentare recomandările profesorului, acesta fiind singura sursă de informare

Școala incluzivă

1. Baza demersului didactic o reprezintă diferențele dintre elevi, aceștia fiind ghidați cu scopul de a cunoaște și de a conștientiza alegerile făcute;
2. Se încurajează activitatea în echipe, pe grupe, frontal, individual, timpul fiind flexibil;
3. Se încurajează gândirea critică, profesorul stimulând învățarea independentă și gândirea critică;
4. Elevii cooperează pentru rezolvarea sarcinilor de lucru și a problemelor sub supravegherea profesorului;

	<p>și documentare, în egală măsură cel care poate influența comportamentul elevilor;</p> <p>5. Întregul context de învățare este concentrat pe conținuturi, pe ceea ce trebuie elevii să învețe.</p> <p>5. Elevii și profesorii stabilesc de comun acord obiectivele învățării și criteriile de evaluare.</p>
<p>Înțelegerea percepției „celuilalt”</p>	<p>Prima impresie vizează o serie de aspecte referitoare la înfățișare și la comportament (fizionomia, expresia feței, statură și conformația corpului, postura, gesturile, îmbrăcămintea, vocea). Alți factori care țin de percepția celuiilalt sunt: accesibilitatea celuiilalt și puterea de pătrundere.</p> <p>În percepția celuiilalt, distorsiunile de percepție care pot apărea sunt: schematizarea, proiecția de similaritate propusă, efectul de halou, ecuația personală și normele de grup.</p>
<p>Elemente structurale ce trebuie avute în vedere pentru o adaptare corespunzătoare a școlii incluzive</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cultura școlii; • Scopurile și obiectivele; • Conținuturile; • Tratarea elevilor în mod diferențiat, în funcție de nevoile acestora.
<p>Integrarea</p>	<p>Reprezintă o modalitate de realizare/atingere a normalizării</p> <p>Presupune:</p> <ul style="list-style-type: none"> • focalizare pe elev / tânăr; • examinarea elevului de către specialiști; • diagnosticul rezultatelor; • programe pentru elevi; • plasarea în programe adecvate. <p>Pune accentul pe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevoile „copiilor speciali”; • Recuperarea și beneficiile subiecților cu cerințe educative speciale; • Expertiză și intervențe specializate.
<p>Incluziune</p>	<p>Cuprinde orientarea și concentrarea acțiunilor școlii ca instituție deschisă pentru toți; esența unui învățământ comprehensiv real prin adaptarea școlii la diversitatea copiilor dintr-o comunitate.</p> <p>Presupune:</p> <ul style="list-style-type: none"> • focalizare pe clasă; • examinarea elevului de către factori implicați în desfășurarea procesului instructiv educativ; • crearea unui mediu adaptativ și a condițiilor de sprijinire a elevilor în clasă; • strategii pentru profesori; • colaborare în rezolvarea problemelor.

Pune accentul pe:

- drepturile și beneficiile tuturor copiilor;
- predare – instruire pentru toți;
- suport informal și expertiza cadrelor didactice specializate.

Măsuri
afirmative

Măsurile afirmative sunt măsuri care se iau pentru promovarea principiului egalității de șanse pentru o categorie dezavantajată față de majoritate.

Măsurile afirmative se inițiază pentru a oferi categoriei defavorizate o serie de avantaje, astfel încât să asigure șanse reale în accesul la anumite drepturi. De obicei, măsurile afirmative sunt stabilite pentru o durată limitată și se opresc după evaluări care arată că dezavantajele au fost eliminate.

Declarația de la Salamanca, din anul 1994, cadrul de acțiune în educația cerințelor speciale, adoptată la Conferința de la Salamanca (Spania, 1994) a fost organizată de U.N.E.S.C.O. și de Ministerul Educației din Spania, este considerată un moment efectiv de lansare a viziunii educației incluzive în lume și care vizează educarea elevilor cu cerințe educaționale speciale – C.E.S. precizează: „Școlile trebuie să primească toți copiii, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copii aparținând minorităților lingvistice și etnice...”

„Persoanele cu cerințe educaționale speciale trebuie să aibă acces în școlile obișnuite, care trebuie să se adapteze unei pedagogii „centrate pe copil”, capabile să vină în întâmpinarea acestor cerințe.” (declarație, art.2)

„Școlile obișnuite, cu orientare incluzivă, sunt cele mai utile mijloace de combatere a atitudinilor discriminatorii, creând comunități primitoare, construind o societate incluzivă și oferind educație pentru toți; mai mult, ele furnizează o educație utilă pentru majoritatea copiilor, cresc eficiența și în ultimă instanță rentabilitatea întregului sistem educațional”. (declarație, art.3)

„Principiul fundamental al școlii incluzive este acela că toți copiii trebuie să învețe împreună, oricând acest lucru este posibil, indiferent de dificultățile pe care le au sau de diferențele dintre aceștia. Școala incluzivă trebuie să recunoască și să reacționeze la diversele cerințe ale elevilor, armonizând, pe de o parte stiluri și ritmuri diferite de învățare, iar, pe de altă parte să asigure o educație de calitate pentru toți, prin programe de învățare adecvate, bună organizare, strategii de predare, folosirea optimă a resurselor și parteneriatul cu ceilalți membri ai comunităților în care funcționează. Trebuie să se asigure un continuum al sprijinului și serviciilor oferite pentru cerințele speciale în fiecare școală.”

Declarația de la Salamanca are mențiuni importante cu privire la formarea personalului didactic în contextul educației incluzive: *„Pregătirea corespunzătoare a întregului personal didactic constituie un element determinant în promovarea trecerii către școlile incluzive. În plus, este tot mai recunoscută importanța încadrării de profesori din rândul persoanelor cu*

dizabilități, care servesc drept modele pentru copiii cu dizabilități”. (art. 40, pag. 27)

Viziunea de la Salamanca legata de curriculum:

„Curriculum-ul școlar trebuie adaptat la cerințele copiilor, și nu invers. De aceea, școlile trebuie să ofere oportunități curriculare, care să se potrivească copiilor cu diverse capacități și interese. Copiii cu cerințe speciale trebuie să primească sprijin suplimentar de instruire în contextul curriculum-ului școlar obișnuit și nu în cadrul unui curriculum distinct. Principiul călăuzitor trebuie să conștientizeze în a oferi tuturor copiilor o educație egală, acordând asistență și sprijin suplimentar copiilor care au nevoie de acestea. Pentru a se putea urmări progresul fiecărui copil trebuie revizuite procedurile de evaluare. Evaluarea formativă trebuie încorporată în procesul educațional obișnuit, pentru a-i informa permanent pe elevi și profesori asupra nivelului de învățare atins, cât și asupra dificultăților, dar și pentru a-i putea ajuta pe elevi să le depășească.” (Declarația de la Salamanca, pag. 22).

4. Activități de învățare: față în față, blended-learning

1. Abordarea unor texte-suport prin utilizarea metodelor de gândire critică (ex.: Sinelg, Știu – Vreau să știu – Am învățat, Jurnalul cu dublă intrare).
2. Eseul de cinci minute pornind de la întrebarea: Cum crezi că ai putea sprijini un coleg cu Cerințe Educative Speciale?
3. Realizarea unor exerciții de reflecție folosind diferite metode (ex.: Pălăriile gânditoare).
4. Alcătuirea unui portofoliu digital (articole, fotografii, înregistrări video și audio) care să surprindă diversitatea socio - culturală la nivel local/ regional/ național și problemele integrării.
5. Participarea la jocuri de rol în relație cu diverse contexte specifice educației incluzive.
6. Se pot realiza studii de caz, abordări comparative ale școlii tradiționale și ale școlii incluzive.

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

Școala incluzivă, școala cu drepturi egale pentru toți copiii
https://www.youtube.com/watch?v=10auKzU5SIs&ab_channel=AgentiaNationaladeAsigurareaCalitatiiinEducatiesiCercetare

6. Știați că...

Școala incluzivă dezvoltă toate elementele necesare unei integrări sociale reușite.

Rezumând, incluziunea în educație înseamnă:

- Respect pentru diversitate,
- Beneficii pentru toți elevii, nu orientarea doar către cei în risc de excluziune,
- Asigurarea accesului egal la educație sau stabilirea unor măsuri pentru anumiți copii fără ca aceștia să fie separați sau excluși.

Sursa: <https://iteach.ro/experiencedidactice/scoala-incluziva>

Bibliografie

- Ghid – Egalitate de șanse și educație incluzivă în școli defavorizate, POCU/73/6/6 Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive, Cod proiect 106266;
- Oameni diferiți, șanse egale – ghid de bune practici pentru profesori, https://www.prois-nv.ro/docs/Oameni_diferiti_sanse_egale.pdf
- <https://www.scrigroup.com/management/comunicare/PERCEPTIA-INTERPERSONALA85267.php> ;
- <https://zdocs.ro/doc/deco-1-perceptie-0pz2kyv0q4po> ;
- <http://psihologie-constanta.ro/blog/?tag=perceptie-interpersonal> ;
- <https://biblioteca.regielive.ro/referate/psihopedagogie/declaratia-de-la-salamanca-si-directiile-de-actiune-in-domeniul-educatiei-speciale-346197.html> ;
- <https://www.reninco.ro/images/Declaratia%20de%20la%20Salamanca.pdf>

Tema 9

Trăsături ale grupurilor și societăților incluzive

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru că un angajament față de valorile incluzive trebuie să implice un angajament față de bunăstarea generațiilor viitoare. • Pentru a analiza posibilităților de dezvoltare personală într-un mediu incluziv care vizează competența personală, socială și de a învăța să înveți. • Pentru dezvoltarea competenței de interpretare critică a unor informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare, comunitare și profesionale, prin utilizarea de achiziții specifice domeniului social.
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Societate incluzivă • Grupuri incluzive
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>
<p>Societate incluzivă</p> <p>S T A R E de bine</p>	<p>Societatea incluzivă se bazează pe următoarele valori:</p> <p><i>Solidaritate</i> <i>Toleranță</i> <i>Acceptare</i> <i>Respect</i> <i>Empatie</i></p>
<p>Trăsături ale societăților incluzive</p>	<p>O societate incluzivă este: echitabilă, adaptabilă, accesibilă, nediscriminatorie.</p> <p>Societatea incluzivă este una echitabilă, acordă șanse egale tuturor, este pregătită pentru a organiza și realiza un proces educațional cuprinzător, ce creează acces și participare reală și asigură performanțele celor care învață, recunoaște și protejează drepturile individuale.</p> <p>Societatea incluzivă este adaptabilă, este o societate în permanentă schimbare și adaptare la nevoile copiilor.</p> <p>Societatea incluzivă este accesibilă. O cultură incluzivă oferă un mediu accesibil și de susținere, care încurajează munca prin colaborare, interacțiune și rezolvarea problemelor.</p> <p>Societatea incluzivă este nediscriminatorie.</p> <p>Societatea incluzivă este menită să înlăture stereotipurile și prejudecățile.</p>

De la integrare la incluziune

Mulți mai folosesc încă termenii de „integrare“ și „incluziune“ unul în locul celuilalt.

Termenii „integrare“ și „incluziune“ au, de fapt, semnificații diferite. INTEGRAREA este asimilarea unui copil/elev în educația generală, unde acesta se adaptează (sau nu) politicilor, practicilor și curriculum-ului existent în grădinița/școala respectivă, în timp ce instituția în sine rămâne în mare parte neschimbată, dar cu adăugarea anumitor elemente care să răspundă copiilor cu nevoi diferite. Când se vorbește de integrare, se evocă un individ care este în afara grupului și pentru care se va face un „efort” pentru a-l primi în grup.

INCLUZIUNEA pune accentul pe necesitatea ca sistemul educațional și instituțiile educaționale să se *schimbe și să se adapteze* pentru a răspunde nevoilor elevilor (Ainscow, 1998, Kisanji, 1999).

INCLUZIUNEA are ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea tuturor.

Societatea incluzivă este aceea care-i primește sau introduce în cadrul frontierelor sale, a valorilor și normelor sale, pe toți cei care îi aparțin de drept. Idealul societății incluzive se fondează pe ideea egalității indivizilor componenți, în diversitatea și singularitatea lor. Într-o societate incluzivă fiecare are locul lui, are dreptul la respect indiferent de sex, cultură, infirmitatea de care suferă sau de situația sa economică.

4. Activități de învățare: față în față, *blended-learning*

- Folosind metoda „Joc de rol” găsiți soluții pentru următoarele situații problemă: (1) un elev cu C.E.S. nu reușește să-și facă prieteni printre colegii de clasă; (2) un elev întâmpină probleme de readaptare la limba maternă, revenind în țară după ce primii ani de școală i-a făcut în străinătate.
- Folosiți metoda „Locuri celebre” pentru a prezenta satul/orașul/țara natală, astfel încât să-i convingeți pe ceilalți că merită să călătorească pentru a cunoaște alte culturi. Punctați locuri importante care merită vizitate și mai ales specificul local/tradiții și obiceiuri/istorie și cultură.
- Prin intermediul fișei „Jobenul soluțiilor” descoperiți cele mai importante soluții pentru stereotipuri, prejudecăți, excluziune.

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

Ce este educația incluzivă?

https://www.youtube.com/watch?v=zZjKyvzszBc&ab_channel=MadalinaTurza01

6. Știați că...

În România, segregarea în educație a fost constatată pentru prima oară în 2003, cazul fiind documentat oficial și adus în atenția Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Mai multe informații puteți găsi accesând site-ul http://www.romania-actualitati.ro/segregarea_scolara_intre_realitate_si_prejudecati-170934

Bibliografie

- Bunch, G. (1999). Inclusion: How to. Essential Classroom Practices, Inclusion Press. Toronto
- Gherguț, A. (2016). Educație incluzivă și pedagogia diversității. Iași: Polirom
- Thomas, G. (1997). Inclusive schools for an inclusive society in British Journal of Special Education, Volume 2
- Acces la educație a copiilor cu cerințe educative special (2004). București: MEC

Tema 10

Interculturalitatea și dimensiunile sale. Premisele dezvoltării durabile

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De ce ai vrea să afli despre interculturalitate? Ce poate fi provocator într-o astfel de temă? • Cu siguranță va fi o călătorie interesantă printre idei, abordări, atitudini născute de un fenomen social specific unei epoci moderne. Dar va fi și provocator, fiindcă îți va propune să găsești soluții, să îți exprimi opinii, propria viziune asupra acestei manifestări a societății. • Vei lucra în colaborare cu colegii pentru a proiecta activități care să favorizeze deschiderea spre o lume cu identități culturale diverse, dar în care să se afirme fiecare. • Vei putea explora probleme legate de apartenența la grupuri vulnerabile și vei propune modalități de a îndepărta barierele din calea acestora, într-o lume care respectă personalitatea fiecăruia. • Îți vei manifesta solidaritatea cu persoanele din grupuri diverse și vei promova drepturile acestora bazate pe valori și principii etice comune. • Îți vei dezvolta cunoștințele și competențele necesare pentru susținerea principiilor dezvoltării durabile, prin abordarea unor moduri de viață durabile, respectarea drepturilor omului, a egalității de gen, promovarea unei culturi a păcii și nonviolentei, a cetățeniei globale și aprecierea diversității culturale.
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cultură • Interculturalitate • Multiculturalitatea • Interculturalitatea • Dezvoltare durabilă
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>
<p>Definirea conceptelor</p>	<p>Termenul de INTERCULTURALITATE pornește de la noțiunea de cultură, care poate fi definită:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ca un fenomen social ce cuprinde comportamentul socio-uman implicând mintea și corpul, obiectele materiale și informaționale integrate acestui comportament; • ca sistem complex de cunoașteri și credințe, de raționamente și trăiri, de acțiuni și retroacțiuni împărtășite de un grup larg de oameni. • un fenomen colectiv care nu este în mod necesar restricționat la etnicitate, religiozitate.

Multiculturalitatea înseamnă pluralitatea, diversitatea culturilor dar de cele mai multe ori semnificația este restricționată la „producătoare de identități, de recunoaștere a culturilor minoritare de cea majoritară” și atât. De asemenea, poate fi definită ca ansamblul de culturi diverse, acceptate de cultura majoritară, dar închistate în cuștile lor. Interculturalitatea reflectă acea dimensiune a întâlnirii, relaționării și interacției dintre culturi, implicând la indivizi capacitatea de a defini, a plasa și negocia, între anumite limite, propria apartenență și propria identitate culturală.

Interculturalitatea semnifică recunoașterea importanței interacțiunii care are loc simultan între multiplele registre ale aceleiași culturi și/sau între diferitele culturi.

Interculturalitatea înseamnă:

- societăți în interacțiune fiecare cu fiecare și în concordanță cu lumea întreagă;
- cunoașterea, comunicarea și comuniunea între culturi diverse conducând la buna înțelegere între oameni, promovând parteneriatul, toleranța, civilizația și contribuind la armonia întregii lumi;
- modele normative de integrare și nu de separare culturală între majoritari și minoritari;
- coexistența mai multor grupuri culturale între care există numeroase interacțiuni și influențe reciproce, acordându-se egală importanță păstrării și dezvoltării identităților culturale specifice și comunicării interculturale.

Dezvoltare durabilă înseamnă dezvoltare economică echilibrată și echitabilă; nivele înalte de ocupare, coeziune socială și incluziune; un înalt nivel de protecție a mediului și o utilizare responsabilă a resurselor naturale; o politică coerentă care generează un sistem politic deschis, transparent și justificabil; cooperare internațională efectivă în vederea promovării dezvoltării durabile globale (Strategia Gothenburg, 2001).

„O dezvoltare care permite generației actuale să își satisfacă nevoile sale, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare să își satisfacă propriile lor nevoi” (Națiunile Unite, 1987, Raportul „Viitorul nostru comun”).

Stereotipuri Prejudecăți Discriminare

- Stereotipurile – reprezentări mentale schematice ale membrilor unui grup (presupun generalizări abuzive).
- Prejudecățile – atitudini (în general negative) față de membrii unui grup (pe baza apartenenței la grup).
- Rasismul – este o prejudecată, se bazează pe un presupus set de caracteristici interne imuabile ale membrilor unui grup, este susținut deseori cu argumente factice și/sau științifice, are consecințe negative la nivel psihologic și la scară socială (inegalități sociale structurale).
- Discriminarea – comportament ce dezavantajează membrii unui grup (pe baza apartenenței la grup).

<p>Societate multiculturală versus sisteme educative rigide</p>	<p>În contextul libertății de expresie, al democratizării, al liberei circulații, înlăturarea unor limite de demarcație (interstatale, interetnice, interconfesionale etc.) sistemele educative rămân rigide, blocate în conținuturi și strategii inadecvate nevoilor sociale.</p>
<p>O nouă educație – educația interculturală</p>	<p>Educația interculturală promovează, cu mijloace didactice, raporturile - liber consimțite între culturi, proiectează standarde clare (educaționale, morale și juridice) capabile să dezvolte reguli de comunicare, colaborare și cooperare. Educația interculturală este un proces direct conectat cu educația non-formală și informală.</p>
<p>Provocările lumii contemporane</p>	<ul style="list-style-type: none"> • schimbări socio-politice-economice rapide; • apariția noilor ocupații/meserii/profesii; • gestionarea situațiilor sociale generate de contextul multicultural; • dezvoltarea democrației în societățile moderne care facilitează manifestarea tuturor nevoilor, alegerilor personale, respectarea identităților afirmate etc.
<p>Dezvoltare durabilă</p>	<ul style="list-style-type: none"> • identificarea și analizarea diferitelor tipuri de cauze și motive ale inegalităților; • compararea diferitelor grupuri, națiuni cu privire la inegalități; • evaluarea inegalităților din mediul local; • manifestarea empatiei și a solidarității cu oamenii care sunt discriminați; • negocierea unor drepturi pentru diferitele grupuri pe baza valorilor și principiilor etice comune.
<p>4. Activități de învățare: față în față, blended-learning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • „Puzzle-ul interculturalității” – pentru definirea unor concepte referitoare la cultură și impactul ei asupra comportamentului indivizilor și grupurilor de oameni vis a vis de propria cultură și de cultura celorlalți; • Jocuri de rol – pentru dezvoltarea capacităților și formarea deprinderilor legate de realitățile unei societăți multiculturale (a fi conștient de amprenta propriei culturi, de stereotipurile și prejudecățile sale; a le identifica și la alții; a avea puncte de vedere bazate pe argumente; a avea aptitudini comunicaționale și relaționale); • Biblioteca-Vie – pentru construirea unor atitudini precum: respectul pentru diversitatea culturală, pentru identitatea propriei culturi dar și altor culturi, refuzând discriminarea și intoleranța; • Dezbateri – pentru stimularea participării la promovarea principiilor societății interculturale și luptei împotriva discriminării și intoleranței. • Jurnalul învățării • Exercițiul oglinzii • Joc „Autobuzul” • Joc „Trenul european” • Pălăriile gânditoare

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

De ce sunt așa multi copii fără școală?

<http://cdn.worldslargestlesson.globalgoals.org/2016/06/12-Why-Are-So-Many-Children-Still-Not-In-School.pdf>

Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică

<http://ccd.intercultural.ro/>

Educație civică prin soluționarea unei probleme a comunității locale.

<http://cetateanul.intercultural.ro/>

Stereotipuri și prejudecăți în viața de zi cu zi

https://childhub.org/sites/default/files/1.6_stereotipuriprejudicati.pdf

<https://www.living-democracy.com/ro/principals/>

https://www.academia.edu/37819216/Ghid_pentru_demontarea_stereotipurilor

<https://prezi.com/p/cyycoowv8aiw/stereotipuri-si-prejudicati/>

<https://www.rasfoiesc.com/educatie/psihologie/sociologie/REFERAT-STEREOTIPURI-PREJUDECA56.php>

Marș pentru drepturi egale la Chișinău

<https://www.youtube.com/watch?v=BIYHnklXaoo>

6. Știați că...

Diferența dintre România și Statele vestice, membre ale UE, în ceea ce privește definirea interculturalității rezultă din percepția diferită față de ceea ce constituie diversitatea culturală:

- în România, bazată pe etnicitate și religiozitate (minorități etnice și religioase);
- în statele vestice ale UE, distincția între imigranți/băștinași.
- România face eforturi mari pentru armonizarea legislației naționale cu cea Europeană în educația interculturală, în vederea:
 - promovării schimburilor cultural-spirituale;
 - încurajării transferului de cunoștințe și a cooperării între oameni;
 - perfecționării politicilor promovate de instituțiile de educație prin dezvoltarea receptivității la spiritulitate și la comunicarea mutuală;
 - valorizarea diversității și tuturor aspectelor care se referă la natura specifică a unor valori certe.

Adaptarea la schimbările culturale și la diversitatea lumii contemporane este necesară atât „minorităților”, cât și „majorității” (sunt situații în care nu este o distincție foarte clară – minoritate/majoritate), aflate în interacțiune în prezent și în viitor.

Bibliografie

- Ceobanu, C., Constantin, C., Istrate, O., Pănișoară, I.O. (2022) Educația digitală, Iași: Polirom
- Constantin, C. (2014). Pedagogie. Iași: Polirom
- Gardner, H., Davies, K. (2015). Generația APP. Cum navighează tinerii prin universul digital al identității, intimității și imaginației. București: Sigma
- Pănișoară, I.O. (2022). Enciclopedia metodelor de învățământ.. Iași: Polirom
- Wim, V., Ben, V. (2011). Homo Zappiens – joc și învățare în epoca digitală. București: Sigma
- Educație pentru dezvoltare durabilă- <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/12/manual-UNESCO.pdf>
- Mihăiescu, O., Putineanu, D., Tulac D., Ghid practic de activități interculturale, disponibil la https://asociatiaproetnica.ro/wpcontent/uploads/2021/11/ghid_practic_tipar.pdf
- Rus, C., Neșțian-Sandu, O., Bajka, O. Ghid de educație interculturală
<https://www.intercultural.ro/wp-content/uploads/2020/02/Ghid-Educatie-Interculturala-web.pdf>

Tema 11

Strategii și practici incluzive

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<p>O școală a zilelor noastre este școala prietenoasă, în care își vor găsi locul firesc toți copiii, fiecare cu abilitățile, capacitățile și nevoile lui.</p> <p>O școală a zilelor noastre este școala care promovează și dezvoltă o cultură și practici incluzive.</p> <p>O școală a zilelor noastre este școala care contribuie la optimizarea procesului de învățare al elevilor prin implementarea și monitorizarea practicilor didactice specifice dezvoltării unui mediu educațional incluziv, prin valorificarea învățării interactive, ca o modalitate de creare de oportunități de progres școlar pentru toți elevii, prin valorificarea valențelor psihopedagogice ale comunicării educaționale și prin utilizarea educației emoționale în construirea relațiilor educaționale în spațiul școlar.</p>
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Egalitatea de șanse • Excluziunea socială • Perspectiva psihologică a educației incluzive • Perspectiva pedagogică a educației incluzive
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>
<p>Definirea conceptelor</p>	<p>Egalitatea de șanse se referă la absența barierelor în ceea ce privește participarea economică, politică și socială și tratament egal pentru toți cetățenii, indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie.</p> <p>Excluziunea socială este „procedura prin intermediul căreia, anumite grupuri sunt dezavantajate în mod sistematic, deoarece se confruntă cu discriminări legate de etnie, rasă, religie, sex, orientare sexuală, origine, vârstă, dizabilitate, migrație, locul în care trăiesc etc. Discriminările se creează fie din partea instituționalizării publice, precum sistemul juridic, educație, servicii de sănătate și bunăstare, fie din partea instituționalizărilor sociale, societății și a persoanelor”.</p> <p>Perspectiva psihologică a educației incluzive – evidențierea trăsăturilor de personalitate ale educabilului, la conduita acestuia în diferite situații școlare și extrașcolare, la modul în care levaluează și conștientizează ca are anumite nevoi. Vor fi identificate interesele, aspirațiile, atitudinile și expectanțele elevului înainte de orice demers educativ.</p>

Trăsături ale societăților incluzive

Perspectiva pedagogică a educației incluzive – cunoașterea detaliată a ambianței școlare, a misiunii și viziunii școlii, cunoașterea diferențelor interindividuale și a cerințelor speciale în educația elevilor, în condițiile învățării centrate pe elev, identificarea resurselor umane și materiale ale școlii.

Perspectiva pedagogică a educației incluzive – urmărirea modalităților prin care elevii cu cerințe educaționale speciale pot fi incluși și acceptați de comunitate, precum și asumarea de către aceștia a regulilor și normelor promovate de comunitatea în care se integrează.

Școala prietenoasă cu copiii

- identifică copiii excluși și îi înrolează;
- recunoaște educația ca drept al fiecărui copil;
- contribuie la supravegherea (monitorizarea) drepturilor și bunăstării fiecărui copil din comunitate;
- nu exclude, nu discriminează și nu stereotipizează în bază de diferențe;
- oferă educația obligatorie gratuită, accesibilă, în special pentru familiile și copiii în situații de risc;
- respectă diversitatea și asigură egalitatea în învățare pentru toți copiii;
- răspunde necesităților copiilor și diversității bazate pe gender, probleme sociale, etnice și pe nivel de abilitate.

Practici incluzive

- valorizarea egală a tuturor elevilor și a personalului;
- creșterea participării tuturor elevilor la educație și reducerea numărului celor excluși din cultura, curricula și valorile comunității promovate prin școala de masă;
- restructurarea culturii, a politicilor și a practicilor din școli, astfel încât ele să răspundă diversității elevilor din comunitate;
- reducerea barierelor în învățare și participare pentru toți copiii/elevii/tinerii, nu doar pentru cei cu dizabilități sau cei etichetați ca având „nevoi educaționale speciale”;
- însușirea și valorificarea învățămintelor rezultate din încercările de depășire a barierelor de accesare a școlii și de participare din partea unor elevi;
- înțelegerea diferențelor dintre elevi ca resursă pentru procesul de învățare, nu ca o problemă ce trebuie depășită;
- recunoașterea dreptului elevilor la educație în propria lor comunitate;
- evoluția gradului de incluziune în școli, atât în privința personalului, cât și în privința elevilor;
- extinderea rolului școlilor în construirea comunităților și creșterea valorii lor și a performanțelor;
- cultivarea unor relații de susținere reciprocă între școli și comunități;
- recunoașterea faptului că incluziunea în educație este un aspect al incluziunii sociale.

Strategii si forme de realizare a educației incluzive

- discipline opționale care să promoveze valorile interculturale (interdependentă, toleranța, negociere, cooperare, empatie, nonviolența, depășirea prejudecăților, egalitate, demnitate etc.);
- informarea familiilor sau a viitorilor elevi/studenti cu privire la opțiunile de educare/reabilitare pentru copiii lor, în școlile speciale/în cele incluzive, despre modul în care pot fi accesate serviciile educaționale adecvate nevoilor copilului cu dizabilități, încă din perioada educației timpurii; în cazul elevilor mai mari, aceștia întâmpină dificultăți în obținerea de informații privind educația vocațională, serviciile de sprijin sau educația adulților în comunitate;
- organizarea unor activități care să implice comunitatea, activități în cadrul cărora participanții să se cunoască mai bine, să coopereze și să trăiască împreună diferite evenimente.

Exemple:

- activități sportive;
- invitarea în școală sau în mediul educativ a unor persoane avizate din exterior;
- utilizarea bibliotecilor din școli, dotate cu lucrări prezentând drepturile omului și libertăți fundamentale accesibile diferitelor grupuri de vârstă, expuneri ale unor evenimente istorice sau contemporane, invitând la reflecție asupra problemelor supraînarmării, rasismul și excluderea minorităților etnice, naționale sau religioase;
- participarea la evenimentele culturale și sărbătorile locale;
- antrenarea în activitățile muzicale și corale.

Comunicarea interculturală – reguli

Comunicarea interculturală eficientă, respectă reguli ca:

- ascultarea – cine nu ascultă, nici nu știe ce spune și despre ce se vorbește;
- schimbul – comunicarea trebuie să aducă beneficii tuturor părților implicate, atât în plan intelectual, cât și afectiv;
- anticiparea – orice comunicare trebuie să aibă un scop a cărui atingere să fie rezultatul interacțiunii;
- voința de comunicare - prin acceptarea criticii și a exprimării dezacordului;
- credibilitatea – a fi autentic este mai important decât a avea dreptate (m. fabre);
- multilateralitatea – multiplicarea canalelor, tipurilor, direcțiilor, sensurilor și formelor de comunicare;
- respectul identității fiecărui partener de comunicare.

Conduite incluzive

Conduite incluzive pentru moderarea orgoliului etnic al majorității și întărirea încrederii în sine a minorității:

- atitudinea deschisă față de alții, față de străini, față de neobișnuit, acceptarea diferitului. pentru aceasta este nevoie să punem sub semnul întrebării propria viziune despre lume și să activăm capacitățile de a trăi experiențe noi.
- dezvoltarea aptitudinii de a percepe ceea ce ne este străin prin grile obiective de observare și nu doar propriile convingeri.
- nevoia de a experimenta, explorând moduri existențiale diferite.

- gestionarea anxietății provocate de nou, de contactul cu „alții”. sentimentul de xenofobie este de multe ori transmis transgenerațional și trebuie îndepărtat pentru a permite o relaționare bună cu ceilalți.
- conștientizarea eficienței propriilor norme și a relativizării propriului sistem de referință.
- aptitudinea de a asuma conflictele cu calm și rezolvarea lor într-o manieră productivă.
- recunoașterea și relativizarea propriilor repere etno- și socio-centriste, capacitatea de a accepta propriile tradiții ca nefiind adevărul absolut.
- respectarea identității noastre naționale, dar și însușirea unor noi tipuri de identități: cetățean european, cetățean al lumii etc.

TEHNICA PĂPUȘILOR (Clerk, 1940):

- „Ce păpușă arată ca și tine?” (pentru definirea identității)
- „Care păpuși vă plac cel mai mult?” (preferință)
- „Care păpuși reprezintă un om rău?” (stereotipul)

ISTORIA ORALĂ este o metoda complexă de învățare bazată pe pregătirea și realizarea de către elevi a interviurilor și valorificarea acestora la clasă.

Exemple de teme:

- jocuri ale copiilor,
- tradiții de sărbători,
- folclorul numelor,
- povestirile de familie,
- legende moderne,
- eroi locali,
- evenimente deosebite în comunitate,
- povești referitoare la ocupații,
- povești și povestiri referitoare la școala de acum și de altădată,
- balade, cântece, dansuri,
- mâncăruri tradiționale,
- cum era pe vremea...,
- biografia unei persoane deosebite.

ȘCOLI DE VARĂ

- PEER TUTORING – TUTORAT ÎNTRE ELEVII
- îmbunătățirea performanțelor școlare a elevilor care au nevoie de sprijin adecvat în dezvoltarea abilităților de scris, citit și de calcul matematic;
- valorificarea elevului ca resursă importantă în monitorizarea progresului;
- dezvoltarea unor metode interactive și inovatoare, cu scopul facilitării tranziției de la școală la o viață socială activă a elevilor;

Activitatea va avea duble beneficii: cei ce stăpânesc bine informațiile și le vor consolida, vor activa memoria permanentă, iar cei cu dificultăți de învățare vor reuși să recupereze ceea ce au pierdut sau nu au înțeles.

Învățarea este bazată pe surse de informare alternative, care sporesc nivelul de cunoștințe și noțiuni prin discipline conexe, stilurile de învățare.

4. Activități de învățare: față în față, *blended-learning*

ATELIERE DE LUCRU pentru asigurarea cerințelor ca școala să fie prietenoasă:

- la intrarea în școală, există indicatoare, clare și prietenoase, care orientează vizitatorii către punctele cheie ale școlii;
- există panouri de afișaj pe care sunt reflectate culturile locale și politica incluzivă;
- spații de joacă special amenajate pentru copii;
- pavoazarea holurilor reflectă elemente de cultură organizațională și diversitate culturală;
- pavoazarea sălilor de clasă reflectă elemente de identitate ale elevilor și produse din activitatea acestora;
- spațiile de depozitare și rafturile sunt etichetate și accesibile elevilor;
- fiecare clasă să arate că este o comunitate în miniatură și fiecare copil știe că aparține unei astfel de comunități;
- fiecare clasă are reguli emanate, agreate, asumate, afișate și respectate de cei care o populează (personal, părinți, copii).

<https://www.etwinning.net/ro/pub/newsroom/highlights/etwinning-schools-are-inclusiv.htm>

Valoarea educației incluzive

<https://youtu.be/8HPh4RoV63s>

Pentru fiecare copil - educație

<https://youtu.be/KsYd564HMww>

https://youtu.be/_mOsQgwIEcA

Cum sa creați o clasă incluzivă?

<https://youtu.be/NWgclHtM9Yg>

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

6. Știați că...

- Învățarea muzicală îmbogățește copiii, deoarece facilitează producerea limbajului și conversația?
- Sportul promovează bunăstarea elevilor pe baza creșterii lor fizice, a importanței efortului, a relaxării lor și a capacității lor de a învăța?
- Educația artistică le permite copiilor să se cunoască mai bine pe ei înșiși, articulându-și sentimentele, să-și exprime imaginația și ingeniozitatea. Această educație poate fi văzută sub diferite forme, cum ar fi ilustrația, drama, dansul și desenul.
- Participarea la producții de teatru are beneficii neîndoielnice pentru elevi: le permite să facă parte dintr-o comunitate de colegi, îmbunătățindu-și relațiile sociale. În plus, favorizează înțelegerea identității, a minții și a sentimentelor proprii și ale altora.
- Înainte de evenimentele din 1989 a fost inoculată metodic, prin educație, o reprezentare falsă a alterității, iar producțiile artistice se întreceau în a supradimensiona identitatea culturală în detrimentul alterității ce producea disconfort.

Bibliografie

- După evenimentele din 1989, tranziția de la societatea totalitară la cea democratică produce o stare de criză manifestată prin:
 - *Simptomul dificultății regăsirii identității.* Trezirea la o nouă realitate și schimbarea reperelor valorice determină fenomenul de confuzie identitară, de acceptare cu greu a propriilor limite și curențe în procesul de apropiere față de celălalt, care este diferit.
 - *Simptomul inerteiei,* de agățare cu toate forțele de o identitate trecută; teama de schimbare.
 - *Simptomul identității exotice.* Se manifestă printr-o fugă după o identitate ce se poate construi doar în altă parte a lumii; mulți dintre români sunt atinși de mirajul emigrării.
 - *Simptomul entităților culturale sau Simptomul autoînchiderii și al multiplicării exagerate a grupurilor.* Coexistă grupuri culturale care luptă pentru aceleași drepturi, dar care nu se cunosc reciproc sau care nu comunică între ele.
- Pânișoară, I.O. (2022). Enciclopedia metodelor de învățământ.. Iași: Polirom
- Ghid Egalitatea de șanse și educația incluzivă în școli defavorizate - Proiect POCU/73/6/6/ - 106266 Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive <https://www.euroed.ro/userfiles/GhidCadre%20didactice2.pdf>
- Cadrul conceptual și legislativ de dezvoltare a educației incluzive https://moodle.usm.md/pluginfile.php/318799/mod_resource/content/1/Tema%201.pdf
- Politici și practici în domeniul educației incluzive: nivel internațional și național https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/1_Politici_practici_EI.pdf
- Mihnevici, L., Popa, C., Coman, M., Mustățea, N. Cristinel. Școală incluzivă, comunitate incluzivă https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/fbcf03e6-3b63-450c-95ad-a3c8b-5923d3f/Course%20content_RO.pdf

Tema 12

Gândire liberă versus stereotipuri și prejudecăți

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<p>Fiecare dintre noi dorim ca în grupul nostru, în societate, să fim percepuți așa cum suntem, să ne prezentăm propria personalitate complexă, armonioasă, așa cum ne-am construit-o prin dezvoltare și educație.</p> <p>De multe ori, lumea nu vede la noi ce dorim să arătăm, ci formulează asupra noastră păreri, opinii care nu sunt în concordanță cu realitatea noastră. Și acest lucru se întâmplă fiindcă au în minte reprezentări formate prin diverse experiențe de viață sau preluate din experiența societății.</p> <p>Prin studiul acestei discipline, dorim să ne formăm deprinderi de gândire critică, astfel încât să nu ne lăsăm influențați de stereotipuri, prejudecăți sau etichete.</p> <p>De asemenea, dorim să creștem disponibilitatea de a lupta cu propriile noastre prejudecăți și stereotipuri, astfel încât să evităm discriminarea, marginalizarea, respingerea sau excluderea unor persoane, din motive subiective.</p>
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stereotipuri • Prejudecăți
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>

Definiția stereotipurilor

Ce sunt stereotipurile și prejudecățile?

Ambele sunt metode de categorisire a lumii din jurul nostru. Conform dicționarului Cambridge, stereotipurile sunt „o idee fixă pe care oamenii o au despre cum este cineva sau ceva, în special despre ceva greșit”.

Așadar, stereotipurile sunt opinii preconcepute despre caracteristicile și comportamentele unor grupuri de persoane. Se pot defini ca reprezentări a, uneori superficiale, ca idei fixe, ca mituri, ca păreri comune, de cele mai multe ori greșite, pe care oamenii le au în legătură cu diverse persoane, situații, lucruri, fenomene,

Conform aceluiași dicționar Cambridge, prejudecata este „o opinie sau sentiment nedrept și nerezonabil, format fără îndeajuns de multă gândire sau cunoaștere”.

Cu alte cuvinte, prejudecățile pot fi definite ca opinii preconcepute, raționamente defectuoase, reacții emoționale, atitudini sau tendințe de a globaliza sau generaliza păreri pro sau contra, favorabile sau defavorabile, față de persoane, în baza unor criterii diverse: etnie, cultură, religie, clasă socială, naționalism etc.

<p>De ce apar stereotipurile și prejudecățile?</p>	<p>În viața de zi cu zi, suntem puși în ipostaza de a emite judecăți de valoare asupra oamenilor întâlniți, asupra acțiunilor sau activităților diverse în care suntem implicați.</p> <p>Modul în care reacționăm este influențat de experiențele sociale personale, dar și de informațiile preluate, de cele mai multe ori involuntar, din societate.</p> <p>De multe ori, ne folosim de stereotipuri și prejudecăți ca de „filtre de protecție împotriva afluxului de informații pe baza cărora judecăm evenimente, situații, oameni, fără o cunoaștere directă, personală sau doar după o cunoaștere superficială” (A. Gherguț).</p> <p>Însă aceste „filtre” generează o cunoaștere greșită și devin bariere în calea unei comunicări eficiente.</p>
<p>Efectele prejudecăților</p>	<p>Odată internalizate, stereotipurile ne transformă în niște roboți, care pun în practică tot felul de clișee primite de la familie, prieteni, cunoscuți etc. Exemple de stereotipuri: că băieții sunt superiori fetelor, că este suficient să ai bani pentru a realiza orice dorești etc.</p> <p>Prejudecățile sunt ofensatoare, deoarece, de cele mai multe ori, sunt folosite pentru a trata pe cineva pe nedrept.</p> <p>Stereotipurile și prejudecățile îi lipsesc pe oameni de posibilitatea de a arăta cine sunt, de a arăta de ce sunt capabili.</p>
<p>Cum putem acționa împotriva stereotipurilor/prejudecăților</p>	<p>Prejudecățile dispar greu, deoarece au fost perpetuate de la o generație la alta.</p> <p>Însă, așa cum au fost învățate, pot fi și dezvățate. Trebuie să înțelegem că nu este bine să îi judecăm pe ceilalți conform unor etichete, unor clișee. Trebuie să le dăm șansa de a explica de ce au făcut un anumit lucru, de ce au acționat/ reacționat într-un anumit fel.</p>
<p>Combaterea prejudecăților în școală</p>	<p>În cadrul orelor de consiliere, dar și la alte discipline (LLR, Educație pentru cetățenie democratică, de exemplu), elevilor trebuie să li se explice că, deși toți oamenii sunt diferiți, nu trebuie să aplice, etichete de gen/ culoare/ rasă. Că oamenii trebuie să aibă oportunitatea de a-și dezvălui calitățile, aptitudinile etc. Trebuie să țină cont de faptul că nimănui nu îi place să fie judecat, înainte de a fi ascultat.</p>
<p>4. Activități de învățare: față în față, blended-learning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Exercițiu de reflecție <i>Să ne întrebăm dacă prima impresie despre ceva sau cineva nu este influențată adesea de prejudecățile noastre?</i> <i>Cum te-ai simți dacă cei din jur te-ar analiza pe baza unor stereotipuri și prejudecăți? Exemplu: că ești ardelean, că ești blondă etc?</i> <i>Oare o experiență în care ai fost judecat nedrept te-ar determina să lupți cu propriile stereotipuri și prejudecăți?</i> <ul style="list-style-type: none"> • Lectura cu predicții Școala animalelor Elevii își vor imagina școli pentru fiecare grup și vor realiza afișe în aplicația CANVA în care vor promova oferta fiecărei școli (vor descrie caracteristicile grupurilor, specificul fiecăruia, calitățile și defectele lor).

- **Vizionare film documentar: *Experimentul Elliott***

Aplicații pe acest film:

- Realizare de hărți conceptuale în care să evidențieze stereotipuri și prejudecăți.
- Jurnalul cu dublă intrare

- **Photovoice**

Realizarea unor reportaje pe comunități despre care există prejudecăți, pentru a evidenția obiceiurile și tradițiile acestora, precum și valorile lor.

- **Dezbateri „Stereotipuri negative vs stereotipuri pozitive”**
Profesorul le propune elevilor o temă de dezbateri „Avantajele și dezavantajele școlii incluzive, în care sunt acceptați elevi din diverse categorii (elevi cu CES, de etnie romă, imigranți etc.)

- **Eseul de 5 minute**

Pornind de la următoarele enunțuri, realizați un eseu de aproximativ 10 rânduri în care să ilustrați o situație relevantă pentru tema – stereotipuri/prejudecăți. (Ex: Într-o după-amiază, eram cu un grup de prieteni într-un fast-food din mall. L-am observat pe prietenul nostru intrând, însă imediat a fost rugat să părăsească incinta. Avea hainele murdare, părul vâlvoi...)

Experimentul Elliott

<https://www.youtube.com/watch?v=XA7CIKO-zOc>

Lecție de viață – Fabiana officialpage

<https://www.youtube.com/watch?v=LuG0lxCsUi8>

Diversitate, toleranță și incluziune

<https://www.youtube.com/watch?v=uH8LHvmy5sg>

Școala incluzivă, școala cu drepturi egale pentru toți copiii

<https://www.youtube.com/watch?v=10auKzU5SIs>

Stereotipuri, prejudecăți și discriminare

<https://www.youtube.com/watch?v=qP5lel-lKe0>

Stereotipuri pozitive versus stereotipuri negative

<https://www.youtube.com/watch?v=NoroFBBv4SU>

Povestea Adelei– oricine poate discrimina și poate fi discriminat

<https://www.youtube.com/watch?v=qnK9yFr0vY0>

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

6. Știați că...

- În anul 1999, un bărbat de culoare a fost împușcat de 41 de ori deoarece polițiștii au văzut că scoate o armă. De fapt, el își scotea portofelul cu acte, pentru a se legitima.
- Construirea propriei personalități ar trebui să reprezinte un proces prin care să ne afirmăm propria voce și să evităm șablonările care ne îngustează perspectivele.
- Se consideră că este mai puțin important să arătăm celorlalți cât de lipsiți de prejudecăți suntem; mai important ar fi să arătăm cât de mult luptăm împotriva propriilor prejudecăți și cât de mult reușim să învingem în această luptă. Nu-l poți înțelege și respecta pe cel de lângă tine până când nu accepți să lupți cu propriile prejudecăți.

Bibliografie

- Omul care are prea multe prejudecăți nu se va putea bucura de propria sa libertate și va găsi mult mai greu calea spre adevăr.
- Ageev, V.S. (1996). Studiu psihologic al stereotipurilor sociale // Questions of psychology. Nr 1. anii 95.
- Brut, M. (2006). Instrumente pentru e-learning, Ghidul informatic al profesorului modern. Iași: Polirom
- Kon, I.S. (1988) „Sociologia tineretului” în A Brief Dictionary of Sociology”
didactform.snsr.ro/campanie-online/invatarea-online-avantaje-si-dezavantaje
digitaledu.ro/activitati-de-invatare-digitala
digitaledu.ro/resurse-educationale-deschise/

Tema 13

Responsabilitate și implicare în societatea incluzivă

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<p>Studiem această temă pentru dezvoltarea conștiinței personale în vederea implicării active în construirea unei societăți incluzive în care diversitatea, pluralismul și egalitatea vor respecta normele și legile în vigoare.</p>
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Responsabilitatea • Diversitate și pluralism • Egalitate • Norme și legi • Identitate • Conflict
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>
<p>Responsabilitatea</p>	<p>Pentru ca toți oamenii să se bucure de drepturi și de libertăți nu este suficient să le avem doar scrise într-o lege. Legea nu poate să facă totul de la sine – în egală măsură, este necesar ca oamenii să își asume responsabilitatea. Oamenii au nevoie să fie pregătiți să susțină drepturile altor persoane ca și pe cele proprii, și să renunțe la o parte din libertățile lor, dacă acest lucru îi ajută pe alți oameni să se bucure de libertățile lor. În școală, elevii reflectează asupra responsabilităților morale și juridice care sunt asociate statutului de membru al societății. Le sunt date, în comunitatea școlară, roluri care presupun responsabilități și oportunități de a participa la procesul de luare a deciziilor în școală.</p>
<p>Diversitate și pluralism</p>	<p>În orice societate există valori și moduri diferite de a trăi. Unele societăți descurajează diversitatea – acestea fac ca toată lumea să urmeze linia „oficială”. Cu toate acestea, libertatea cuiva de a-și trăi viața așa cum alege este un aspect fundamental al drepturilor omului. O societate care respectă drepturile omului trebuie să fie una pluralistă – una care tratează cu același respect toate modurile de a trăi. Acest lucru poate fi dificil, dacă valori și stiluri de viață diferite se află în conflict. În școală, elevii vor reflecta asupra diversității în cadrul comunității lor școlare. Ei învață cum este construit respectul, prin discuții, înțelegere reciprocă și deschidere către compromis.</p>
<p>Egalitate</p>	<p>Toate ființele umane se nasc cu aceleași nevoi și dorințe de bază. Noi toți vrem să fim în siguranță, să fim respectați și să fim lăsați să luăm propriile noastre decizii. Acesta este motivul pentru care drepturile și libertățile omului se aplică în mod egal tuturor. Egalitatea nu înseamnă, totuși, ca întotdeauna, toți oamenii să</p>

să fie tratați la fel. Ar fi nedrept, de exemplu, ca o persoană care utilizează un scaun cu rotile să fie nevoită să urce scări ca alte persoane, dar este corect să răspundă la aceleași întrebări la un examen. În școală, elevii reflectează asupra problemelor care vizează egalitatea în viața de fiecare zi. Ei învață în ce situații egalitatea înseamnă ca toți să fie tratați la fel, și în ce situații aceasta înseamnă ca unii oameni să fie tratați în mod diferit.

Norme și legi

Normele există pentru a preveni certurile, pentru a asigura corectitudinea și pentru a ajuta lucrurile să meargă fără probleme – fie acasă, la școală sau doar în a juca un joc. Legile fac același lucru la nivel de societate. Legile există pentru a ne proteja drepturile și libertățile și pentru a crea o societate mai sigură. Cu toate acestea, nu toate normele și legile sunt bune. Normele și legile bune respectă drepturile omului, sunt aplicabile în practică, sunt executorii și necesită consens public. În școală, tinerii reflectează asupra scopului normelor și legilor și asupra modului în care acestea sunt stabilite. Ei învață despre procesul de stabilire a normelor, ajutând la stabilirea și la revizuirea normelor care guvernează comunitatea lor școlară.

Identitate

Identitatea noastră este conștiința noastră de sine – genul de persoană care credem că suntem. Cum ne vedem noi în sine variază în funcție de context. Nu este neobișnuit, de exemplu, pentru un tânăr să pară, acasă și la școală, două persoane complet diferite. Identitatea este parțial o chestiune de alegere personală, și parțial o reflectare a modului în care ne văd și ne apreciază ceilalți – de multe ori, o problemă cu care se confruntă grupurile minoritare. În școală, tinerii reflectează asupra propriei identități și asupra modului în care prejudecățile și stereotipurile pot afecta imaginea de sine a unei persoane. Ei își dezvoltă încrederea de sine pentru a se ocupa de probleme precum discriminarea și hărțuirea.

Conflict

Dispute asupra priorităților, nevoilor și intereselor concurente sunt o parte a vieții în orice societate. Anumite societăți încearcă să ascundă un conflict de acest gen, considerându-se că subminează armonia socială. Cu toate acestea, în societățile democratice oamenii sunt încurajați să formuleze și să discute, în mod deschis, diferențele dintre ei. Acest lucru face luarea deciziilor mai eficientă și mai echitabilă, iar disputele au tendința de a se rezolva în loc să fie lăsate să mocnească. În școală, tinerii reflectează asupra tipurilor curente de conflict existente în comunitatea lor. Ei învață modalități de rezolvare a conflictelor prin mijloace nonviolente, cum ar fi medierea între egali.

4. Activități de învățare: față în față, blended- learning

Profesorul le dă elevilor următoarea sarcină: să strângă informații despre un caz recent în care au fost încălcate regulile școlii, iar un elev a fost muștrat sau pedepsit (dacă este posibil, ar trebui să fie bazat pe un exemplu din școală sau din comunitate, fiind permise și alte exemple).

Încălcarea regulilor școlii: întrebări cheie

1. Ce s-a întâmplat?
2. Cine este implicat?
3. Care este pedeapsa care a fost primită, dacă a existat?

Studiu de caz:

Un elev din școala noastră, aflat într-o situație dificilă

- Ce s-a întâmplat?
- Cine a descoperit sau raportat cazul?
- Cine este implicat?
- Care este problema? (De ce a fost necesar să se ia măsuri, să se protejeze activitatea și viața școlară?)
- Care regulă (reguli) școlare se aplică în această situație?
- Ce pedeapsă i-a fost dată, dacă a existat vreo pedeapsă?
- Ce efect are pedeapsa asupra făptuitorului și asupra celorlalți elevi?

Grupurile își aleg un purtător de cuvânt și alte posibile roluri (responsabili cu timpul etc.) Membrii grupului trebuie să împărtășească informațiile cu privire la caz, să le înregistreze pe fișe de lucru și să discute întrebările 4 și 7 în special, deoarece acestea conduc la nucleul cazului. Fiecare grup decide forma și conținutul răspunsurilor la întrebările 4 și 7 pe care purtătorul de cuvânt le va oferi colegilor, iar după este purtată o discuție.

Stimul:

- Care sunt aspectele pentru care grupurile sunt de acord? Unde apar opinii diferite?
- Ce mi-a plăcut? Cu ce am fost de acord? Ce m-a deranjat? Ce mi s-a părut inacceptabil? De ce?

În general, elevii (susținuți de profesor) vor constata că: ne bucurăm cu toții de niște drepturi fundamentale și de niște drepturi civile care trebuie respectate, de asemenea, și în școală. Pentru a-i permite școlii să servească acestor drepturi, trebuie respectate anumite condiții. Profesorul sau elevii ar putea să rezume această idee după cum urmează: școala este locul în care se întâlnesc mai mulți oameni, de vârste diferite pentru a lucra împreună. Astfel, este o organizație care are reguli, printre acestea fiind și regula că lecțiile încep și se termină la timp pentru toți, inclusiv pentru profesorul care este prezent în clasă. Ba chiar mai mult, școala servește drepturilor importante ale copilului și adolescentului; mai întâi și în principal, dreptului la educație. Drepturile vin cu responsabilități pentru implicarea într-o societate incluzivă.

Fișă – Temă de reflecție – *Bărbații născuți în aprilie nu sunt obligați să plătească impozite.*

Discuție: Elevii pot comenta liber, pot fi stimulați – dacă este necesar – prin intermediul câtorva întrebări deschise. Ideile lor s-ar putea concentra pe aspecte cum ar fi următoarele:

- această lege nu este justă, deoarece reprezintă o încălcare a principiului non-discriminării.
- discriminează unele grupuri (pe toate femeile, nu doar pe cele născute în aprilie).
- servește interesele unui grup mic de oameni – bărbații născuți în aprilie.
- legile trebuie să servească binelui comun. prin urmare, astfel de legi trebuie evitate.
- legile injuste vor semăna conflict în cadrul unei comunități și e posibil chiar să o și distrugă.

Elevii formează grupuri de câte patru sau cinci și primesc următoarea sarcină să găsească cele mai importante acte normative care se referă la discriminare.

Fișă – Temă de reflecție

Meditați la următorul afiș, care poate fi citit la un restaurant turc din Paris:

- Dumnezeuul tău este evreu.
 - Mașina pe care o ai este japoneză.
 - Pizza este italiană, iar couscous-ul este algerian.
 - Democrația pe care o practici este grecească.
 - Cafeaua ta este braziliană.
 - Ceasul este elvețian.
 - Cămașa este indiană.
 - Radioul tău este coreean.
 - Vacanțele tale sunt turcești, tunisiene sau marocane.
 - Cifrele tale sunt arabe.
 - Scriitura îți este latină, și... reproșezi vecinului tău că este străin!
- Ce părere ai despre acest afiș? Care crezi că este morala acestuia?

5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?

Experimentul Elliott

<https://youtu.be/XA7CIKO-zOc>

Proiectul Centrelor Comunitare Integrate face parte din inițiativa „România Pentru Fiecare Copil. Asigurarea incluziunii sociale – ruperea cercului vicios al excluziunii în cazul copiilor celor mai vulnerabili din România”

https://youtu.be/g_C_XQ_P9Qs

6. Știați că...

- Să fii mic, să fii sărac, să fii rrom. Să fii copil și să ai părinți care nu pot face pentru tine ce nu pot face nici pentru ei – să îți asigure acces la resurse „firești” pentru majoritatea, dar „excepționale” pentru ei. Sănătate, educație, căldură, mâncare, îndrumare. De unde să înceapă și cui să ceară? Câte drumuri să facă și unde? Le lipsesc informații, curaj, sprijin și răspunsuri.
- Peste 42% dintre familiile cu copii din România sunt afectate, în mod disproporționat, de sărăcie sau excluziune. Copiii vulnerabili au acces redus la servicii de sănătate, pot fi expuși la violență, abuz și discriminare.

Sursa: <https://www.unicef.org/romania/ro/pachetul-educa%C8%9Bie-incluziv%C4%83-de-calitate>

Bibliografie

- Drăgan, S. (2005). Argumentare și gândire critică. București: Editura Universității
- Gherguț, A., Neamțu, C. (2000). Psihopedagogie specială. Iași: Polirom
- Gherguț, A. (2005). Sinteze de psihopedagogie specială. Iași: Polirom
- Horga, I., Jigău, M. (coord.) (2010). Situația copiilor cu cerințe educative speciale incluși în învățământul de masă, Institutul de Științe ale Educației, Reprezentanța UNICEF în România, București: Ed. Vanemonde
- Weston, A. (2008). Creativitatea în gândirea critică. București: Editura ALL
- Making Schools Inclusive. How change can happen. Save the Children's experience. (2008). Edited by Save the Children Fund UK, London.
- <https://www.living-democracy.com/ro/>

Tema 14

Proiectul educațional

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea, organizarea și derularea unor proiecte cu impact în comunitate, care promovează incluziunea și combat comportamentele de discriminare, pune elevii în situația de a acționa și rezolva sarcini în grup, dezvoltând abilități importante (de cooperare și comunicare, cercetare, gândire critică, s.a). • Este activitatea cel mai pregnantă centrată pe elevi, o creație personalizată, cu un potențial mare de transdisciplinaritate. • Oferă șansa de a analiza în ce măsură elevul folosește în mod adecvat cunoștințele, instrumentele și materialele disponibile în atingerea finalităților propuse. • Permite cercetarea în profunzime a unei teme valoroase, de interes pentru experiența de viață a elevilor. • „Aspectul esențial al unui proiect este caracterul său anticipativ, efortul de a imagina modalități de acțiune în contexte noi, adesea imprevizibile”.
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Educație incluzivă • Școala incluzivă • Pedagogia proiectului
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>

Definiția stereotipurilor

Învățarea bazată pe proiecte se fundamentează pe ideea că un individ își construiește cunoștințele pe baza experienței. Spre deosebire de sala de clasă standard cu care suntem obișnuiți, „sala de clasă” în care se desfășoară învățarea bazată pe proiecte este orientată spre elevi, oferind atât spațiul cât și contextul în care pot colabora și explora probleme și provocări din lumea care-i înconjoară. Este vorba despre o abordare complet diferită a învățării, deoarece se favorizează procesele de cercetare, interogare și cooperare activă la soluționarea unei provocări sau probleme, dincolo de transmiterea/livrarea unor conținuturi.

Metoda învățării bazată pe proiect presupune „o temă/întrebare cu conținut valoros, care este ancorată în probleme din lumea reală; o investigație, care să permită educabililor să învețe concepte, să aplice informațiile descoperite și să reprezinte cunoștințele acumulate într-o varietate de moduri; o oportunitate de colaborare dintre studenți, profesori și alte persoane din comunitate, astfel încât participanții să poată învăța unii de la alții, și utilizarea de instrumente cognitive, care să ajute elevii la reprezentarea ideilor cu ajutorul tehnolo-

logiilor moderne”. Se au în vedere sarcini complexe, bazate pe întrebări sau probleme dificile, care implică elevii în design de rezolvare a problemelor, de luare a deciziilor sau activități de investigare, oferind acestora posibilitatea de a lucra în mod autonom pe perioade relativ lungi de timp și culminând cu produse sau reprezentări realiste.

4. Activități de învățare: față în față, blended-learning

- Elaborarea unor proiecte, pe diferite teme de educație incluzivă prin: alegerea temei, formularea unor alternative de soluționare, alegerea unei soluții dezirabile, identificarea unor resurse relevante. Exemple de proiecte: „Unitate în diversitate”, „Oameni și locuri din comunitate”;
- Implicarea elevilor în mod (inter)activ, participativ și colaborativ în activități de învățare, utilizând metode de învățare de tip non-formal. Exemple: Teatru de umbre, teatru forum, photovoice;
- Elaborarea unor materiale informative pentru comunicarea rezultatelor proiectului unor grupuri relevante (pliante, broșuri, materiale online);
- Realizarea de portofolii pe teme specifice educației incluzive;
- Analizarea unor situații din mai multe perspective, care solicită din partea elevilor o abordare empatică.

I. ELABORAREA FIȘEI DE PROIECT

1. Precizarea *temelor de proiect* prin afișarea în loc vizibil;
2. Precizarea *surselor de documentare și condițiilor de realizare*;
3. Stabilirea *titlului și a logo-ului* proiectului;
4. Stabilirea *datelor de identificare (școala, clasa) și a perioadei de desfășurare*;
5. Constituirea *grupelor de elevi și împărțirea sarcinilor* (fiecare membru al grupei își asumă o sarcină de lucru);
6. Definirea *scopului și obiectivelor* proiectului;
7. Stabilirea *activităților* (și a subactivităților, după caz).

ex: consultare cărți, vizite în comunitate, căutare pe internet, experimente, discuții, vizionări filme, discuții cu experți, părinți etc.). Pe măsură ce învață despre subiectul investigat, copiii folosesc forme diverse de a ilustra ce au aflat și împărtășesc noile cunoștințe cu colegii de grupă.

8. Definirea *produsului/ produselor* - în ce formă „transpunem”/ ilustrăm ce am aflat ? (carte, film, construcție, expoziție, video etc.). Stabilirea *resurselor necesare în vederea realizării activităților și a produsului/ produselor proiectului*: materiale, umane (colaborări), timp, financiare etc. Procesarea materialelor, comunicarea cu profesorul asupra conținutului ;
9. Stabilirea *termenelor de realizare* pentru activități și/sau produsele proiectului;
10. Alegerea *partenerilor/colaboratorilor* implicați;
11. Stabilirea *criteriilor de evaluare* a activităților și a produsului/ produselor proiectului;
12. Stabilirea *elementelor de vizibilitate și diseminare* ale proiectului;
13. Alegerea *publicului* - cui prezentăm proiectul ? (colegi, părinți). Profesorii ghidează formularea concluziilor și îi ajută pe copii să își finalizeze lucrările. Copiii împărtășesc munca lor cu părinții, copiii din alte clase, membri ai comunității care i-au ajutat în procesul de investigație.

5. O posibilă structură a etapelor realizării unui proiect

	<p>II. DERULAREA PROIECTULUI PROPUS Activitățile realizate în cadrul proiectului se vor concretiza prin produsul/ produsele proiectelor, care pot fi: o expoziție; o publicație un website/ secțiune a unui website; un material video; un memoriu către autorități; un spectacol de teatru/ teatru forum etc.</p> <p>III. EVALUAREA PROIECTULUI PROPUS (evaluare de produs și de proces) Evaluarea proiectului propus este necesar să se realizeze pe parcursul, dar și la finalizarea acestuia. Se va avea în vedere gradul de realizare a criteriilor de evaluare a activităților și a produsului/produselor proiectului, incluse în Fișa proiectului. Va fi încurajată autoevaluarea. Exemple de metode de evaluare ce pot fi folosite: jurnalul reflexiv, turul galeriei, portofoliul proiectului.</p>
6. Știați că...	<p>Ideea învățării bazate pe proiect a fost lansată de către filozoful J. Dewey la începutul secolului XX, care a denumit-o inițial „învățarea prin acțiune (learning by doing)”, afirmând că „educația este o reconstrucție a experienței” . Această idee a fost, mai apoi, preluată și popularizată de W. H. Kilpatrick, care a definit proiectul drept „o activitate perseverentă cu țel (wholehearted purposeful activity), prin care „elevii trebuie să dobândească experiență și cunoștințe în urma rezolvării problemelor practice în situații sociale autentice.”</p>
Bibliografie	<ul style="list-style-type: none"> • Bell, S. (2010). Învățare bazată pe proiecte pentru secolul 21: Abilități pentru viitor. The Clearing House. • Chard, S.C. (2004). The Project Approach to Early Childhood Education. In Kostelnik, M. J., Soderman, A. K. and Whiren, A. P. (2004). Developmentally Appropriate Curriculum: Best Practices in Early Childhood, Edition 3. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. • Ciolan, L. (2008). Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar. Iași: Polirom. • Ionescu, M. (2003). Managementul clasei. Un pas mai departe. Învățarea bazată pe proiect. București: Editura Humanitas. • Păun, E (1999). Școala. Abordare sociopedagogică. Iași: Polirom.

Tema 15

Parteneriatul, factor important în reușita educației incluzive

<p>1. De ce este important să studiem această temă?</p>	<p>Prin abordarea acestei teme, elevii vor conștientiza necesitatea existenței diferitelor tipuri de parteneriate educațional pentru înregistrarea progresului școlar. Fiecare tip de parteneriat are rol constructiv în dezvoltarea educabilului la nivelul învățământului preuniversitar. După abordarea noțiunilor teoretice, elevii vor avea ca sarcină proiectarea unui tip de parteneriat și implementarea acestuia, iar la final vor prezenta concluziile la care au reușit să ajungă. Este necesar să vedem în ce măsură aceștia reușesc să își stabilească un scop plauzibil și obiective realiste, pe care să reușescă să le atingă în unitatea de timp stabilită.</p>
<p>2. Termeni cheie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Parteneriat • Incluziune • Integrare • Dezvoltare
<p>3. Ce elemente de conținut pot susține activitățile de învățare pe care le propun?</p>	<p>Detalierea conținuturilor</p>
<p>Definire</p>	<p>Parteneriatul reprezintă procesul de colaborare dintre două sau mai multe părți care acționează împreună pentru realizarea unor interese sau scopuri comune în condiții de comunicare, coordonare și cooperare și presupune împărțirea responsabilităților în derularea unei acțiuni cu precizarea obligatorie a atribuțiilor și contribuțiilor acestora, aspect statuat printr-un acord de parteneriat (convenție, protocol, înțelegere, contract).</p>
<p>Rolul parteneriatului educațional</p>	<p>Parteneriatele din domeniul educațional, realizate între diferite școli și diferite instituții ajută elevii și cadrele didactice să intre în contact direct cu probleme noi ale societății sau comunității din care fac parte. Îi ajută pe parteneri să-și lămurească unele probleme de mediu, să participe efectiv la luarea unor decizii iar prin activitățile practice cu elevii, realizate în natură, pe lângă faptul că elevii intră în contact direct cu mediul și devin mai sensibili, pot chiar ei modifica aspectul locului în care trăiesc.</p>
<p>Trăsături</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizarea unei interacțiuni psihosociale, bazată pe sprijin reciproc, toleranță, efort susținut din partea celor implicați; • atenția este îndreptată asupra procesului de elaborare împreună prin colaborare a demersurilor de realizare a sarcinilor; motivația este rezultatul acțiunilor conjugate a tuturor membrilor ce urmăresc un destin comun;

	<ul style="list-style-type: none"> • reduce stresul în cazul evaluării, nu se urmărește sancționarea greșelilor ci acordarea ajutorului pentru a obține un rezultat individual dar și colectiv. <p>Parteneriatul educațional are o serie de valențe formative (Popescu, 2000):</p> <ul style="list-style-type: none"> • dezvoltarea practicilor de învățare; • îmbunătățirea strategiilor de comunicare la elevi; • dezvoltarea capacității de analiză, de luare a deciziilor; • asigurarea calității procesului de transmitere și asimilare a cunoștințelor; • legarea teoriei de practică; • dezvoltarea spiritului civic prin faptul că se obține un produs final; • stimularea potențialului creativ și originalitatea elevului; • stimularea implicării active a elevului.
<p>Formele parteneriatului educațional</p>	<p>Parteneriatul tranzacțional vizează părțile care sunt preocupate de atingerea unor scopuri individuale prin schimbul unor considerații adecvate. În ceea ce privește procesul de schimbare este mai mult decât probabil ca părțile implicate să rămână fundamental neschimbate.</p> <p>Parteneriatul transformațional cuprinde categoria proiectelor care sunt conduse de un scop comun al instituțiilor educaționale implicate, iar schimbarea este inevitabilă.</p>
<p>Parteneriatul școală-familie</p>	<p>Termenul de implicare parentală vizează participarea părinților în activitățile de educație ale copiilor cu scopul susținerii lor în procesul de formare și dezvoltare a personalității și de integrare socială optimă în diverse etape ale evoluției. Aceste activități de implicare a părinților pot fi încadrate în diverse forme ale educației: formală, non-formală și informală.</p> <p>Părinții pot sprijini activitățile instructiv-educative desfășurate în școală și în afara școlii, prin participarea lor activă și prin susținerea demersurilor întreprinse în acest sens. Prin participarea părinților la activitățile desfășurate în școală și în afara școlii, ei pot să răspundă cerințelor și obligațiilor existente în instituțiile care exercită influențele educaționale. Participarea părinților reflectă automat preocuparea acestora de a contribui în maniera cea mai eficientă la educația copiilor lor.</p> <p>Implicarea părinților în educația copiilor vizează foarte multe aspecte și ceea ce este important sunt efectele pe care implicarea părintelui le are asupra realizărilor elevilor.</p> <p>Rezultatele obținute în plan atitudinal și comportamental la elevi, în urma implicării părinților scot în evidență complexitatea procesului de învățare, necesitatea susținerii copiilor de către părinți și pe plan afectiv-motivațional.</p> <p>Școala și familia sunt mediile în care se pot investi energii și speranțe cu satisfacție pentru toți membrii societății. Atenția pentru elev în școală înseamnă atenția pentru toate trebuințele sale. Același lucru se poate spune și pentru familie: spațiile de intervenție trebuie să fie proiectate, realizate și verificate continuu (Telleri, 2003). (Daniel Mara, <i>Rolul parteneriatului în educația incluzivă</i>, Editura Didactică și Pedagogică R. A. București, 2014)</p> <p>Necesitatea unui parteneriat în ceea ce privește relația între</p>

Parteneriatul școală- comunitate locală

școală și comunitatea locală reprezintă o tendință tot mai pregnantă a sistemului de învățământ. Școala își lărgeste sfera de implicații spre alți agenți educaționali. Școala a fost văzută dintotdeauna drept o instituție care oferă un serviciu social, prin promovarea unor valori, prin valorificarea unor competențe.

Această instituție nu poate exista separat față de comunitatea din care face parte, comunitate care inserează mai mulți factori: familia, primul mediu social în care este integrat copilul, apoi autorități, organizații guvernamentale și nonguvernamentale, agenți economici, biserica etc.

Școala trebuie înțeleasă ca făcând parte dintr-un sistem complex, care își pune amprenta asupra bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ. Influențele sistemului sunt resimțite la un nivel general, școala fiind supusă unor norme și reguli de funcționare care implică Ministerul Educației (planificări, manuale școlare, norme și măsuri administrative și juridice), dar și la un nivel local în strânsă legătură cu comunitatea respectivă. Aceasta din urmă se implică în buna desfășurare a procesului instructiv – educativ, însă are și nevoie de rezultate bune: serii de absolvenți, rezultate valoroase la competiții și olimpiade școlare, viitori oameni competitivi din punct de vedere profesional etc.

Termenul de comunitate are sensul de grup social ai cărui membri trăiesc împreună sau posedă bunuri materiale, au interese comune; colectivitate. Comunitatea este un reper pentru dezvoltarea fiecărui individ. Modul în care individul se identifică cu aceasta sau se prezintă ca parte distinctivă este esențial în dezvoltarea acestuia.

În domeniul relațiilor dintre școală și comunitate, Consiliul local și Inspectoratul Școlar vor avea un rol sporit în elaborarea politicilor educaționale locale, în implementarea programelor de dezvoltare a infrastructurii, în finanțarea și auditarea școlii, va răspunde inițiativelor și programelor educaționale de la nivel județean și național.

Parteneriatul dintre școală și poliție urmărește îndeplinirea unor obiective comune privind educația elevilor în spiritul unor buni cetățeni. Acest parteneriat poate fi concretizat în acțiuni cum ar fi: întărirea colaborării dintre poliția locală/județeană și școală, identificarea elevilor «problemă», a altor persoane predispuși la comiterea de fapte antisociale în apropierea școlii sau care perturbă procesul instructiv-educativ.

Rolul școlii trebuie să fie acela de a demara o serie de programe capabile să-i apropie pe elevi față de poliție în ideea de a apela la aceasta ori de câte ori constată că anumite situații prezintă riscuri, dar și activități de prevenire a accidentelor rutiere, a abuzului de droguri, tutun, alcool, comportamente deviate.

Unitățile sanitare au îndeplinit mereu un rol esențial în comunitate. Promovarea sănătății presupune realizarea unor parteneriate pentru dezvoltarea socială și a sănătății între diferite sectoare la toate nivelele de conducere în societate. Parteneriatele existente trebuie să fie întărite și trebuie explorate posibilități pentru noi parteneriate. Parteneriatele oferă un beneficiu mutual pentru sănătate prin împărtășirea expertizei, a abilităților și a resurselor. Fiecare parteneriat să fie transparent și responsabil și să se bazeze pe principii etice

stabilite de comun acord, pe înțelegere reciprocă și respect. O instituție deosebit de importantă în comunitate este biserica. Aceasta reprezintă un refugiu spiritual, una din temeliile societății, nucleul unei vieți liniștite și cu șanse egale pentru fiecare om. Colaborarea dintre școală și biserică nu poate fi ușor contestată. Dacă biserica dorește mântuirea omului, școala caută instruirea lui. Nu trebuie să ometem faptul că primele școli au funcționat în apropierea bisericii, fiind subordonate acesteia, iar prin programele derulate în școli se căuta și o apropiere a omului față de biserică.

Școala poate iniția o serie de parteneriate cu agenții economici, asociații profesionale și patronate, sindicate, agenții de plasare a forței de muncă, camere de comerț și industrie care vizează participarea acestora, alături de școală, la formarea profesională a elevilor. Agentul economic reprezintă o persoană sau un grup de persoane care îndeplinesc funcții bine determinate în viața economică. Formarea profesională inițială nu mai aparține exclusiv învățământului, ci a devenit o problemă a întregii societăți românești care presupune implicarea, alături de unitățile de învățământ profesional și tehnic a unui număr cât mai mare de parteneri sociali, printre care putem include și agenții economici. (Elena HORAC, *Specificul parteneriatului în relația școală-comunitate locală în Rolul parteneriatului în educația incluzivă*, coord. Daniel MARA, Editura Didactică și Pedagogică R. A. București, 2014)

4. Activități de învățare: față în față, <i>blended-learning</i>	Proiectarea și derularea unui parteneriat care să aibă ca temă „O școală pentru toți”. Se poate împărți clasă pe grupe și fiecare grupă va avea de realizat un anumit tip de parteneriat repartizat de profesor. La final, fiecare grupă va prezenta rezultatele înregistrate ca urmare a implementării parteneriatului propus.
5. Ce RED-uri pot utiliza în cadrul lecțiilor?	Resursa vizează abordarea parteneriatului de tip școală-familie-comunitate locală. Resursa poate fi utilizată ca suport vizual pentru dirijarea activității de învățare propuse și reprezintă un exemplu de bună practică la nivel educațional: https://www.youtube.com/watch?v=CRWtbxoqYVY&ab_channel=%C5%9EcoalaGimnazial%C4%83Special%C4%83E2%80%9EConstantinP%C4%83unescu%E2%80%9D
6. Știați că...	În devenirea personalității elevului, comunicarea permanentă, colaborarea și cooperarea factorilor educaționali reprezintă o prioritate, materializându-se în avantaje oferite de instituții în formarea sa, în spiritul valorii societății în care trăiește. „Succesul, în mare parte, stă în voința de a învinge; să ne străduim deci și să stăruim.” (Seneca)
Bibliografie	<ul style="list-style-type: none"> • Mara, D. (2014). Rolul parteneriatului în educația incluzivă. București: EDP • Horac, E. (2014). Specificul parteneriatului în relația școală-comunitate locală în Mara, D. Rolul parteneriatului în educația incluzivă, București: EDP • https://corneliaviju.blogspot.com/2012/06/parteneriatul-educational-scoala.html

CAPITOLUL 4.

Proiectarea didactică în clasa incluzivă

4.1. Repere teoretice privind proiectarea didactică

Curriculumul național reprezintă ansamblul planurilor-cadru de învățământ și al programelor școlare din învățământul preuniversitar; curriculumul național cuprinde un set de documente care reglementează modalitățile prin care școala poate asigura atingerea finalităților educaționale, astfel încât să ofere fiecărui elev șanse egale pentru dezvoltarea personală și profesională, pentru inserția socială.

Planul-cadru de învățământ este un document de politică educațională. Pentru elev structurează parcursul educațional și timpul școlar, iar pentru profesor, norma didactică. În acest fel, planul-cadru este un document reglator esențial: pe de o parte, din perspectiva opțiunilor de politică educațională pe care le reflectă și le aplică în sistemul de educație; pe de altă parte, din perspectiva structurării, în acord cu aceste opțiuni, a resurselor de timp ale procesului de predare-învățare. În mod corespunzător, generarea planului-cadru de învățământ nu este un proces arbitrar. Acest proces se raportează la un profil de formare al absolventului, din perspectiva a ce trebuie să știe, să știe să facă și să se manifeste atitudinal la finalul unui nivel de studiu.

Profilul de formare al absolventului constituie o componentă reglatoare a Curriculumului național. Rolul reglator al profilului de formare în raport cu planul-cadru este următorul: profilul de formare stabilește competențele care urmează să fie dobândite de către absolventul unui nivel de învățământ; pornind de la profilul de formare. Se pune întrebarea care sunt domeniile/ disciplinele prin studiul cărora elevii pot dobândi, la finalul nivelului de învățământ, profilul de formare respectiv? Răspunsul trimite la planurile-cadru de învățământ.

Programe școlare în relație cu profilul de formare al absolventului

Programele școlare urmăresc să indice în mod coerent competențele urmărite și oferta educațională propusă de un anumit domeniu de studiu. Din această perspectivă, programa școlară este primul document pe care orice profesor, de la orice disciplină trebuie să-l cunoască. Programele școlare în mod direct la câteva întrebări extrem de importante în orice demers didactic autentic:

- Ce trebuie să urmăresc în mod specific în activitățile de învățare cu elevii mei?
- De ce trebuie să urmăresc aceste ținte?
- Cum ajung în mod eficient acolo, cum mă asigur că fiecare elev al meu poate reuși?
- Cum știu dacă ceea ce mi-am propus a fost atins?

Modelul de proiectare utilizat în programele școlare se axează pe o abordare centrată pe competențe. Competențele generale și competențele specifice devin un element organizator central al programelor școlare specifice diferitelor discipline/ domeniilor de studiu. Este pus în egală măsură un accent pe toate componentele competenței, nu (doar) pe cunoștințe/ conținuturi ale învățării. Programele școlare devin astfel un cadru care facilitează transferul și mobilizarea cunoștințelor și a abilităților în contexte variate de viață și dezvoltarea unor atitudini adecvate.

Proiectarea demersului didactic – repere de realizare

Documentul curricular care reglează activitatea cadrului didactic este programa școlară. Activitatea desfășurată de profesor cu elevii în clasă presupune raportarea profesorului la prevederile programei și la spiritul acestor prevederi anterior desfășurării propriu-zise a acestei activități. Proiectarea demersului didactic este o premisă a aplicării programei școlare la clasă; constituie, astfel, o activitate prin care profesorul își propune etape și acțiuni de parcurs și de realizat în activitățile de predare-învățare-evaluare.

Proiectarea demersului didactic se realizează prin raportare la programa școlară și presupune:

- lectura integrală și personalizată a programei școlare;
- elaborarea planificărilor calendaristice;
- proiectarea unităților de învățare;

Lectura personalizată și contextualizarea programei școlare

Lectura programei școlare precede planificarea și proiectarea demersului didactic, fiind o condiție obligatorie a realizării acestora. În acest sens, sunt necesare:

- lectura integrală și atentă a programei școlare, pentru a-i înțelege structura și logica internă. raportându-ne la structură, de exemplu, este necesară înțelegerea semnificației și rolului componentelor în relație cu ceea ce urmează să-și propună și să realizeze un profesor la clasă; modul în care trebuie să se realizeze lectura programei școlare presupune și deconstruirea unor prejudecăți;
- lectura personalizată a programei în perspectiva contextualizării aplicării programei școlare. implicația directă este în demersul personalizat de proiectare a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei și cu particularitățile de vârstă ale elevilor, dar și ținând cont de aspecte concrete de individualizare a învățării iar aceste precizări implică deconstruirea unor prejudecăți.

Elaborarea planificării calendaristice

Generarea planificării calendaristice este realizată de unitatea de învățare. Planificarea calendaristică este un document proiectiv care permite asocierea elementelor programei (competențe specifice și conținuturi), în cadrul unităților de învățare. Acestora le sunt alocate unități de timp (număr de ore și săptămâni) pe care profesorul le consideră optime pe parcursul unui an școlar.

Documentul de referință pentru elaborarea planificării calendaristice este programa școlară. Precizarea este de natură să contribuie la deconstruirea de alte prejudecăți: planificarea calendaristică nu se realizează având ca referință cuprinsul manualului școlar; manualul școlar este instrumentul de lucru al elevului.

Elaborarea planificării calendaristice presupune parcurgerea următoarelor etape:

- asocierea competențelor specifice și a conținuturilor incluse în programa școlară;
- stabilirea unităților de învățare;
- stabilirea succesiunii în care sunt parcurse unitățile de învățare;
- analiza resurselor;
- alocarea bugetului de timp necesar pentru fiecare unitate de învățare, în concordanță cu competențele vizate.

Planificarea calendaristică anuală poate fi realizată potrivit tabelului prezentat mai jos:

Nr crt.	Unități de învățare	Competențe specifice	Număr de ore alocate	Săptămâna	Interval de învățare	Observații
	[se menționează titluri/ teme]	[se precizează numărul criterial al competențelor specifice din programa școlară]	[stabilite de către cadrul didactic]	[se precizează săptămâna sau săptămânile]	[se precizează intervalul și numărul de săptămâni]	[se menționează, de exemplu, modificări în urma realizării activității didactice la clasă]

Proiectarea unei unități de învățare

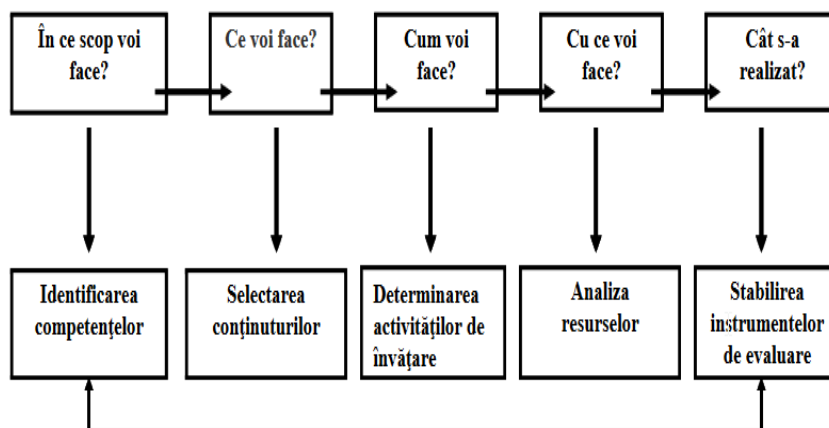
Unitatea de învățare este o structură didactică flexibilă cu următoarele caracteristici:

- acoperă una sau mai multe ore de curs;
- este coerentă din punctul de vedere al competențelor vizate;
- este unitară din punct de vedere al tematicii;
- se desfășoară continuu pe o perioadă de timp;
- se finalizează prin evaluare.

Realizarea unei unități de învățare presupune un demers didactic proiectat de fiecare profesor în parte. Proiectarea unei unități de învățare presupune centrarea demersului didactic pe competențe și nu pe conținuturi.

Proiectarea unei unități de învățare parcurge mai multe etape, potrivit succesiunii logice a abordării procesului didactic. Aceste etape sunt incluse în figura de mai jos.

Proiectul unei unități de învățare poate fi realizat potrivit reperelor de mai jos:

- **Conținuturi (detalieri)** – se menționează detalieri de conținut care explicitează anumite parcursuri.
- **Competențe specifice** – se precizează numărul criterial al competențelor specifice din programa școlară.
- **Activități de învățare** – sunt cele vizate/recomandate de programa școlară sau altele adecvate pentru realizarea competențelor specifice.
- **Resurse** – se precizează resurse de timp, de loc, forme de organizare a clasei, material didactic, resurse educaționale deschise.
- **Evaluare** – se menționează metodele, instrumentele sau modalitățile de evaluare utilizate.

Forma de prezentare a proiectului unei unități de învățare nu este obligatorie. Reperetele menționate pentru realizarea proiectului unei unități de învățare (conținuturi, competențe specifice, activități de învățare, resurse, evaluare) pot fi incluse într-o structură tabelară:

Conținuturi (detalieri)	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse și organizarea clasei	Evaluare	Săptămâna

Proiectarea demersului didactic pe baza unității de învățare are cel puțin următoarele avantaje:

- profesorul are o imagine coerentă asupra programei școlare pe care trebuie să o aplice pe parcursul unui an școlar;
- profesorul are o imagine cuprinzătoare asupra fiecărei unități de învățare care valorifică potențialul lecției prin integrare în unitatea de învățare (fiind depășită fragmentarea determinată de simpla succesiune a lecțiilor); se schimbă și relația dintre lecții (relația devine neliniară, lecțiile sunt integrate în diferite secvențe ale unității de învățare);
- fiind vizat un interval mai mare de timp pentru o temă majoră, profesorul are în mai mare măsură posibilitatea unor abordări diferențiate, individualizării învățării în raport cu ritmul de învățare pe care îl au elevii;
- la nivelul elevilor, învățarea dobândește un plus de coerență prin modul în care este proiectată învățarea pe termen mediu și lung;
- proiectul unității de învățare devine un instrument util de lucru pentru profesor, prin depășirea unor cerințe formale.

Proiectarea activității didactice reprezintă premisa unui demers reușit, în măsura în care prefigurează ceea ce trebuie și ceea ce poate fi prevăzut în desfășurarea activității didactice.

Adaptarea proiectării pentru elevii aflați în dificultate. Intervenții personalizate (elevi cu cerințe educative speciale, elevi în categorii de risc, situații de criză etc.)

Oferta educațională *Educație incluzivă și gândire critică* promovează o *predare incluzivă*, care să răspundă nevoilor individuale ale elevilor. Un curriculum adaptat nu este unul nou, nici alternativ, este același curriculum general, dar adaptat la potențialul individual specific al copiilor aflați în situație de risc/cu cerințe educaționale speciale. Prin adaptări curriculare se definește corelarea conținuturilor componentelor curriculumului național cu posibilitățile elevului cu cerințe educative speciale din perspectiva finalităților procesului de adaptare și integrare școlară și socială a acestuia.

Adaptarea proiectării didactice pentru sistemul *blended learning* și online vizează selectarea sau construirea unor strategii didactice inteligente, care să amelioreze

inechitățile sociale sau personale. Modelul de instruire online determină o predare de tip incluziv, care să răspundă nevoilor individuale ale elevilor, pornind de la respectarea echității în construirea, sarcinilor, situațiilor și a experiențelor de învățare.

Pentru *elevii aflați în dificultate* (elevi cu cerințe educative speciale, elevi proveniți din medii dezavantajate, elevi proveniți din familii cu statut socio-economic scăzut, cu nivel redus de educație al părinților sau cu părinți plecați la muncă în străinătate, elevi cu rezultate școlare slabe, elevi cu absenteism școlar sau aflați în risc de abandon școlar, elevii care traversează situații de criză, și cei care nu au acces la tehnologiile digitale și respectiv la învățământul online) activitățile vor fi adaptate în funcție de calitățile, valorile, aptitudinile lor, pentru a le facilita integrarea în școala de masă. Flexibilitatea intervențiilor educaționale, în acest caz, este nelimitată, scopul fundamental al demersului didactic fiind sprijinirea formării/ dezvoltării competențelor prin măsuri educative potrivite fiecărui elev. Este oportună intervenția *profesorului itinerant/ de sprijin* în timpul activității online sau față în față, pentru structurarea adaptată a sarcinilor de lucru, explicarea suplimentară a cerințelor, facilitarea identificării răspunsurilor personale pentru diferite situații sau pentru exersarea abilității de auto-analiză. De asemenea, *profesorul consilier școlar* este o resursă valoroasă în desfășurarea activităților la disciplina Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice, în clasele în care învață elevii cu CES.

Sprijinirea unor astfel de elevi poate lua mai multe forme: *parteneriate* cu comunitatea locală și diverse ONG-uri care să asigure pe cât posibil, accesul la astfel de activități, prin alocarea de resurse și prin implicarea elevilor dezavantajați și a familiilor acestora, care pot asigura/sponsoriza din fonduri proprii achiziționarea de materiale precum auxiliare sau caiete de lucru, necesare pentru a asigura participarea acestor elevi la procesul educațional și dezvoltarea competențelor corespunzătoare; transmiterea de *materiale în format letric* (materialul de învățat cu explicații detaliate, sarcini de rezolvat și fișe de lucru, etc), prin intermediul mediatorilor școlari, al asistenților sociali din primărie, sau al altor persoane disponibile; înregistrarea digitală a lecțiilor și comunicarea acestora pe telefon; completarea unei agende zilnice/ săptămânale cu activitățile realizate școală și de acasă; alcătuirea *unui jurnal al emoțiilor*, a unui jurnal de stres; *fișe de lucru* adaptate, exerciții cu tematici diverse: autocunoaștere, comunicare eficientă; și altele.

4.2. Adaptarea proiectării didactice la contexte blended learning/online

Educația în context blended learning permite și încurajează ca implementarea activităților didactice să se poată realiza *sincron*, respectiv, *asincron*. Ponderea celor două modalități formative este diferită, cadrul didactic fiind cel care decide ce tip de interacțiune alege, fiind persoana care cunoaște cel mai bine cât de potrivită este una sau cealaltă în raport cu particularitățile domeniului, ale disciplinei pe care o predă, ale elevilor cu care lucrează. Fiecare dintre cele două modalități de comunicare prezintă atât avantaje cât și dezavantaje. Conform autorilor, activitățile didactice derulate asincron sunt activități didactice care susțin și consolidează principalul avantaj al educației online, și anume caracterul său flexibil. Activitățile nu se derulează în timp real, iar elevii nu accesează în același timp materialele transmise/postate. În schimb, ei pot parcurge conținuturile și rezolva sarcinile de lucru, în mod cu adevărat flexibil, atunci când programul le permite, în ritm propriu, beneficiind în același timp și de un ghidaj și un feed-back autentic, oferite de cadrul didactic.

Ca și în cazul învățării tradiționale, pentru învățarea în sistem blended learning, proiectarea didactică la nivel micro va urma același demers, dar vor trebui *reconsiderate componentele strategiei didactice*. Adaptarea proiectării didactice pentru sistemul mixt și online vizează, așadar, construirea unor strategii didactice care să răspundă nevoilor elevilor.

Este cunoscut faptul că strategiile didactice sunt flexibile și pot fi adaptate ușor la noua paradigmă de instruire. Fiecare componentă a strategiei didactice poate fi adaptată predării-învățării- online. În ceea ce privește metodele didactice acestea pot lua ușor forme pentru online: povestirea tradițională poate deveni povestire digitală, expunerea se realizează cu eficiență și în mediul virtual și poate fi susținută cu imagini sau alte aplicații digitale.

În ceea ce privește adaptarea proiectării didactice la contexte blended learning și online, nu putem spune că există o „rețetă” universal - valabilă, dar putem face referire la un *scenariu pedagogic de învățare mixtă*. Scenariul se bazează pe combinarea diferitelor abordări interactive „față în față”, cum ar fi: dezbaterile, colaborarea pentru realizarea de proiecte cu activități și resurse de tip e-learning.

O unitate de învățare care se bazează pe învățarea combinată poate fi proiectată în direcția a două componente: Componente Față în față (FF) sau tradiționale și Componente Online (e-Learning).

	Componente față în față, tradiționale	Componente online (e-learning)
Resurse/materiale educaționale pentru activități de predare-învățare-evaluare	discuții; dezbateri; realizarea de proiecte; rezolvarea exercițiilor aplicative; evaluări de diverse tipuri: orală, scrisă, practică	note de lecții/schițe de lecții în format electronic; fișe de lucru în format electronic; chestionare, teste care pot fi administrate online; prezentări materiale video
Suport educațional	activități de predare-învățare-evaluare față în față; discuții în grupuri mici	e-mailuri; aplicații; platforme educaționale; pagini web

Horățiu Catalano sintetizează câteva elemente foarte importante în adaptarea proiectării didactice la contexte blended learning și online: crearea unor *materiale digitale accesibile*; alegerea unor *platforme, aplicații și resurse digitale adecvate*; crearea/identificarea unor resurse educaționale deschise-RED; promovarea *tutoriatului online*, cu scopul formării la elevi a unor abilități sociale și emoționale; existența unui Plan B sau C care să compenseze deficiențe tehnice apărute spontan; implicarea elevilor în crearea unor conținuturi digitale și resurse educaționale deschise: povestiri digitale, crearea unor prezentări, realizarea unor interviuri etc; utilizarea unor *strategii didactice* de tip: flipped classroom, instruirea colaborativă, învățarea pe baza de proiecte etc.; identificarea *stilurilor de învățare* ale elevilor în vederea corelării acestora cu anumite instrumente sau aplicații digitale.

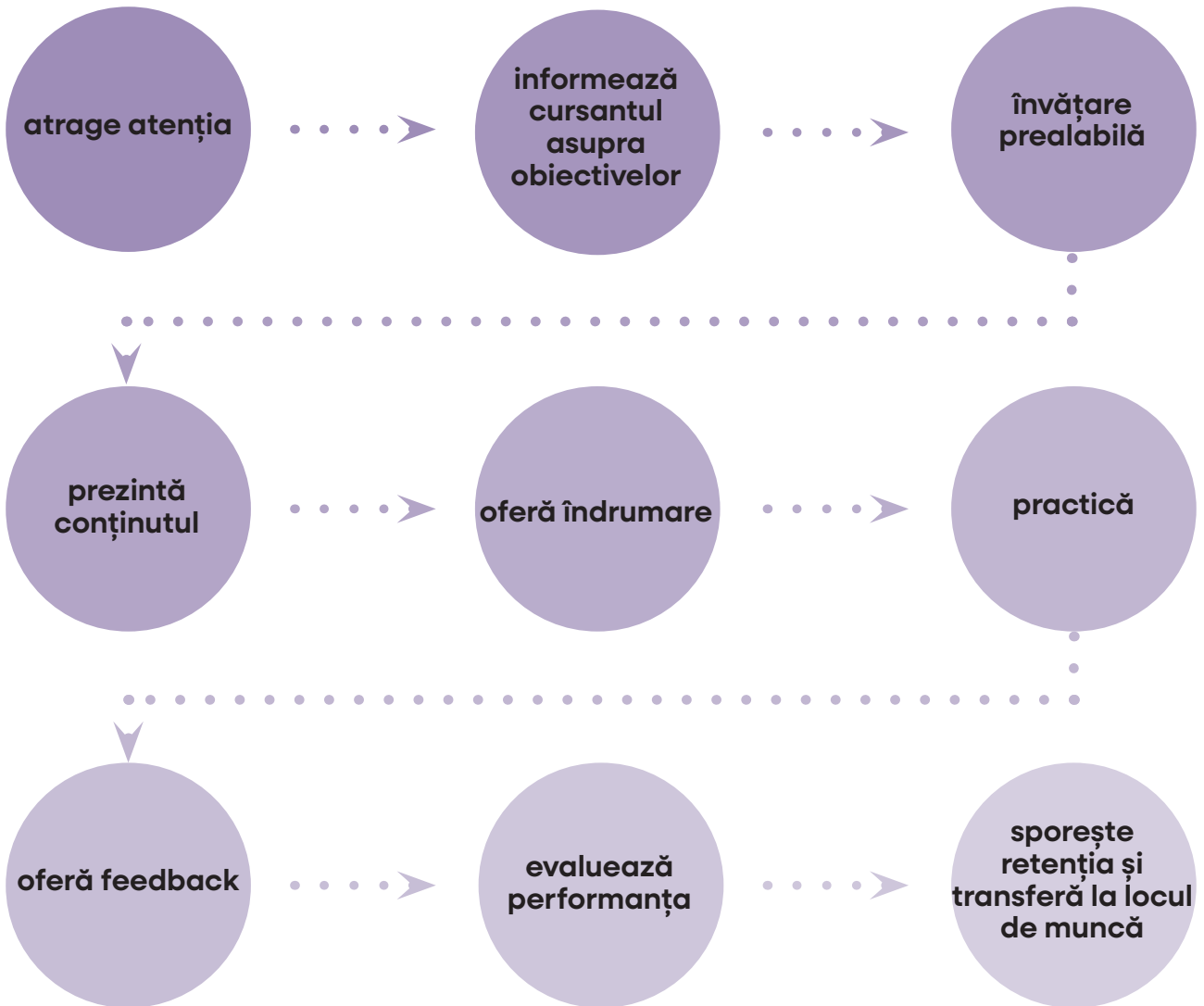
Dincolo de toate celelalte elemente structurale ale planificărilor anuale și pe unități de învățare, în activitatea de proiectare didactică în sistem blended learning sunt necesare luarea în considerare a aspectelor mai sus menționate și regândirea structurii documentelor elaborate de profesor, adaptarea lor la predarea blended learning, determinată de schimbările sociale din ultimii ani.

4.3. Modele de proiectare didactică a lecției

În literatura de specialitate sunt prezentate diverse modele de structurare a situațiilor de învățare ori a lecțiilor. Propunem câteva dintre acestea, care considerăm noi că ar fi de un real sprijin profesorului în predarea acestui opțional.

Modelul învățării secvențiale (R. M. Gagné, 1968)

R. Gagné a propus o serie de etape (evenimente de instruire) asociate și abordează condițiile mentale pentru învățare. Etapele propuse sunt ilustrate mai jos și sunt urmate de exemple de metode pentru a ajuta la implementarea evenimentelor în propria activitate didactică.

Potrivit Northern Illinois University Center for Innovative Teaching and Learning. (2020), acest model este fundamentat pe următoarele evenimente ale instruirii:

	Evenimentele instruirii	Pașii parcurși
1.	Captarea atenției	<ul style="list-style-type: none"> • Descrieți performanța necesară • Descrieți criteriile de performanță standard • Solicitați elevilor să stabilească criteriile pentru performanța standard

2.	Informarea elevilor despre obiectivul urmărit	<ul style="list-style-type: none"> • Descrieți performanța necesară • Descrieți criteriile de performanță standard • Solicitați elevilor să stabilească criteriile pentru performanța standard
3.	Stimularea reactualizării cunoștințelor învățate anterior	<ul style="list-style-type: none"> • Puneți întrebări despre experiențele anterioare • Întrebați elevii despre înțelegerea conceptelor anterioare • Corelați informațiile anterioare despre conținuturi cu subiectul curent • Puneți elevii să încorporeze învățarea anterioară în activitățile curente
4.	Prezentarea materialului-stimul	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentați mai multe versiuni ale aceluiași conținut (de exemplu, videoclip, demonstrație, prelegere, podcast, lucru în grup etc.) • Folosiți o varietate de mijloace media pentru a implica elevii în învățare • Aplicați strategii de învățare activă pentru a menține elevii implicați • Oferiți acces la conținut, astfel încât elevii să îl poată accesa în afara orelor de curs
5.	Asigurarea „dirijării învățării”	<ul style="list-style-type: none"> • Oferiți sprijin instructiv după cum este necesar – adică etape care pot fi îndepărtate încet pe măsură ce elevul învață și stăpânește sarcina sau conținutul • Aplicați strategii de învățare variate – de exemplu mnemonică, mapare conceptuală, joc de roluri, vizualizare • Folosiți exemple și non-exemple – exemplele îi ajută pe elevi să vadă ce să facă, în timp ce non-exemplele îi ajută pe elevi să vadă ce să nu facă • Oferiți studii de caz, imagini vizuale, analogii și metafore – Studiile de caz oferă aplicații din lumea reală, imaginile vizuale ajută la realizarea de asocieri vizuale, iar analogiile și metafore utilizează conținut familiar pentru a ajuta elevii să se conecteze cu concepte noi
6.	Obținerea performanței	<ul style="list-style-type: none"> • Facilitați activitățile elevilor – de exemplu, puneți întrebări de învățare profundă, cereți elevilor să colaboreze cu colegii lor, să faciliteze exerciții practice de laborator • Oferiți oportunități de evaluare formativă – de exemplu, sarcini scrise, proiecte individuale sau de grup, prezentări • Testați elevii în moduri care le permit să-și demonstreze înțelegerea și aplicarea conceptelor însușite în cadrul lecțiilor
7.	Asigurarea feed-back-ului pentru corectitudinea performanței	<p>Tipuri de feedback:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Feedback-ul confirmator - informează elevul că a făcut ceea ce trebuia să facă. Acest tip de feedback nu spune elevului ce trebuie să îmbunătățească, dar îl încurajează pe cursant. • Feedback-ul evaluativ – îl informează pe elev cu privire la acuratețea performanței sau răspunsului lor, dar nu oferă îndrumări despre cum să progreseze. • Feedback-ul de remediere – îi îndeamnă pe elevi să găsească răspunsul corect, dar nu oferă răspunsul corect. • Feedback-ul descriptiv sau analitic - oferă elevului sugestii, directive și informații pentru a-i ajuta să-și îmbunătățească performanța.

		<ul style="list-style-type: none"> • Evaluarea colegilor și autoevaluarea – îi ajută pe cursanți să identifice lacunele de învățare și deficiențele de performanță în munca proprie și a colegilor.
8.	Evaluarea performanței	<ul style="list-style-type: none"> • Administrați pre- și post-teste pentru a verifica progresia competenței în conținut sau abilități; • Implementați o varietate de metode de evaluare pentru a oferi elevilor multiple oportunități de a demonstra competența; • Încorporați oportunități de evaluare formativă pe parcursul instruirii folosind întrebări orale, activități scurte de învățare activă sau teste
9.	intensificarea proceselor de retenție și de transfer	<ul style="list-style-type: none"> • Evitați izolarea conținutului lecției. Asociați conceptele nou învățate cu conceptele anterioare (și viitoare) și construiți pe învățarea anterioară (și previzualizați viitorul) pentru a consolida conexiunile. • Incorporați continuu întrebări din testele anterioare în examinările ulterioare pentru a consolida informațiile. • Solicitați elevilor să convertească informațiile învățate într-un format într-un alt format (de exemplu, verbal sau vizual). De exemplu, solicitarea elevilor de a crea o hartă conceptuală pentru a reprezenta conexiunile dintre idei. • Pentru a promova învățarea profundă, articulați în mod clar obiectivele lecției, folosiți-vă obiectivele specifice pentru a vă ghida designul lecției și aliniați activitățile de învățare la obiectivele lecției

Autorul precizează că aceste evenimente ale instruirii nu se produc invariabil în această ordine strictă și că nu toate sunt prevăzute pentru fiecare lecție.

MODELUL „EVOCARE – REALIZAREA SENSULUI – REFLECȚIE” (ERR) (J. L. Meredith, K. S. Steele, 1995)

Noua orientare a învățământului românesc urmărește dezvoltarea gândirii critice a elevilor, prin folosirea metodelor și tehnicilor activ-participative. Capacitatea de a gândi critic se dobândește în timp, permițând elevilor să se manifeste spontan, fără îngrădire, ori de câte ori există o situație de învățare.

E-R-R., evocare-realizarea sensului-reflecția, este un model trifazic eficient de proiectare și desfășurare a procesului de predare-învățare-evaluare, care sintetizează, păstrând coerența activității, cele nouă momente clasice, cunoscute ale lecției.

Evocarea, realizarea sensului și reflecția sunt deopotrivă etape ale lecției și etape ale înțelegerii, ale gândirii, învățării și dezvoltării. Pentru a-i ghida pe elevi spre înțelegere, cadrul didactic le oferă un cadru de gândire și învățare perceput ca o strategie integră și bine structurată. Cadrul este construit pornind de la următoarea premisă: ceea ce știm determină ceea ce putem învăța.

Etapele cadrului ERR:

EVOCARIA

Învățarea se bazează pe experiența acumulată. Înțelegerea lucrurilor noi apare atunci când acestea se leagă de cunoștințele și convingerile existente deja.

În această primă fază se realizează mai multe activități cognitive importante.

- întâi, elevii sunt implicați activ în încercarea de a-și aminti ce știu despre un anumit subiect. Aceasta îi obligă să-și examineze propriile cunoștințe și să stabilească un punct de plecare bazat pe cunoștințele proprii, la care se pot adăuga altele noi;
- al doilea scop al fazei de evocare este de a-l activa pe elev. Pentru ca înțelegerea critică, de durată, să aibă loc, elevii trebuie implicați activ în procesul de învățare. Prin implicare activă se înțelege că elevii devin conștienți de propria lor gândire și își folosesc limbajul propriu;
- al treilea scop al etapei de evocare, esențial pentru menținerea implicării active a elevului în învățare, este stabilirea interesului pentru explorarea subiectului. Când există un scop, învățarea devine mult mai eficientă. Fără interes susținut, motivația pentru introducerea de noi informații este mult diminuată;

REALIZAREA SENSULUI

- este faza în care cel care învață vine în contact cu noile informații sau idei;
- sarcina esențială a acestei etape este în primul rând de a menține implicarea și interesul stabilite în faza de evocare;
- există strategii de predare-învățare care pot fi utilizate pentru a-i ajuta pe elevi să rămână implicați. Cei care învață în mod eficient își monitorizează înțelegerea când întâlnesc informații noi. Ei corelează noul cu ceea ce le este cunoscut pentru a ajunge la o înțelegere;

REFLECȚIA

- în această etapă elevii își consolidează cunoștințele noi, exprimând în propriile lor cuvinte ideile și informațiile întâlnite;
- tot în această etapă se generează un schimb de idei între elevi, prin care să le dezvoltăm vocabularul și capacitatea de exprimare, permițând discuțiile în etapa de reflecție, elevii se confruntă cu o varietate de modele de gândire.

Modelul ERR de predare și învățare, are la baza următoarele principii:

- învățarea înseamnă căutarea înțelesului. prin urmare, învățarea trebuie să pornească de la lucrurile în jurul cărora elevii încearcă să construiască semnificații.
- semnificația necesită înțelegerea întregului, ca și a părților care intră în componența întregului. astfel, procesul de învățare se focalizează pe conceptele primare, nu pe date izolate.
- pentru a preda bine, trebuie să înțelegem modelele mentale pe care elevii le folosesc pentru a percepe lumea și premisele de la care pornesc pentru a sprijini aceste modele.
- scopul învățării este ca individul să-și construiască propriile semnificații nu să memoreze răspunsurile „corecte” și să îngurgiteze semnificații date de alții.
- în vederea proiectării propriu-zise a lecției, considerăm că este de un real folos luarea în considerare a răspunsurilor la următoarele întrebări:

Evocare

- cum vom direcționa elevii să pună întrebări și să formuleze scopuri pentru a învăța?
- cum va fi focalizată capacitatea de gândire a elevului asupra unui singur subiect?
- cum le trezim curiozitatea?

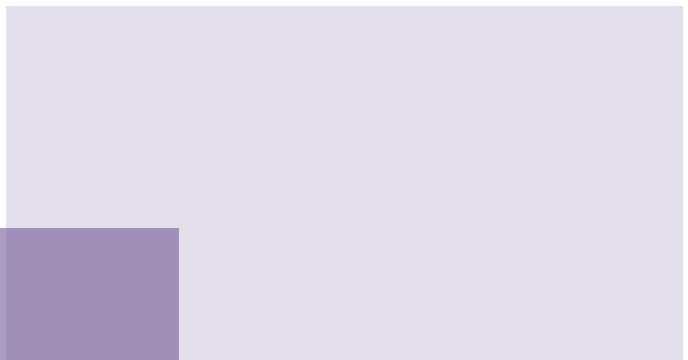
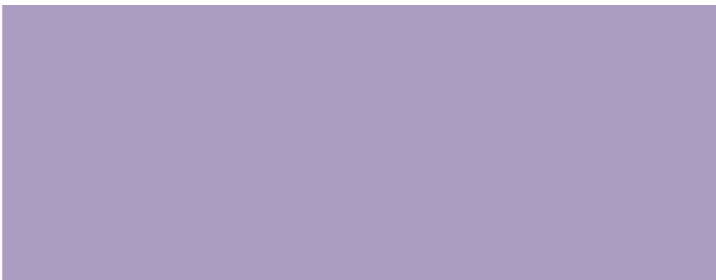
- cum recapitulăm cunoștințele anterioare?
- cum vor fi direcționați să pună întrebări?

Realizarea sensului

- ce conținut va fi prezentat sau explorat? cum?
- ce vor face elevii pentru a înțelege semnificația în timpul lecției?
- cum vor folosi elevii semnificația lecției?
- cum vom organiza discuțiile reflexive?
- ce teme scrise se vor alocă în timpul lecției?
- cum vom aplica conceptul introdus?
- ce concluzii apar la sfârșitul lecției?
- până la ce grad de detaliu mergem în tratarea unei probleme?

Perioada de după lecție

- după lecție, urmează o serie de alte activități pe care elevii le vor putea parcurge pentru a-și consolida cunoștințele, abilitățile, valorile.
- spre ce învățare sau activitate ne conduce această lecție?
- cum putem aplica aceste procese altui act de investigare?
- ce întrebări mai rămân de explorat?
- ce facem odată cu încheierea lecției? ce acțiuni dorim să întreprindem?

CAPITOLUL 5.

Repere ale proiectării didactice pentru implementarea predării C.D.Ș.-ului și abordarea metodică-științifică a noului conținut

5.1. Planificare calendaristică anuală

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ ANUALĂ

Nr.....din.....

Avizat,
Director....

Anul școlar:.....
Unitatea de învățământ.....
Profesor.....
Disciplina de învățământ.....
Tipul opționalului.....
Clasa a IX-a
Număr de ore pe săptămână: 1

Anul școlar 2023-2024 are 36 de săptămâni de cursuri
Nr ore/an școlar: 36 din care 1 oră Școala Altfel
1 oră Săptămâna Verde—
Interval de învățare:
I. 11 septembrie-27 octombrie = S1-S7=7 săptămâni
II. 6 noiembrie-22 decembrie = S8-S14=7 săptămâni
III. 8 ianuarie-3/10/9 februarie =S15-S19=5 săptămâni
IV. 19/20/27februarie-26 aprilie =S20-S29=10 săptămâni.
V. 8 mai-21 iunie =S30-S36=7 săptămâni
Programul național „Școala Altfel”.....
Programul „Săptămâna verde”.....

COMPETENȚE GENERALE:

1. Interpretarea critică a unor informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare, comunitare și profesionale, prin utilizarea de achiziții specifice domeniului social
2. Elaborarea unor instrumente care vizează îmbunătățirea relațiilor sociale între diferite persoane și grupuri din comunitate, prin antrenarea strategiilor de gândire critică
3. Participarea la proiecte/activități ce presupun responsabilitate în luarea deciziilor și contribuie la dezvoltarea personală și socială

Varianta 1

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Nr de ore alocate	Săptămâna	Interval de învățare	Observații
1.	UÎ 1- Educația incluzivă: concepte, abordări, politici incluzive, principii și valori.	1.1., 1.2;	7	S1-S7	I	
2.	UÎ 2- Dialogul culturilor în mediul educațional incluziv.	1.4, 3.3.;	6	S8-S14	II	Programul „Școala Altfel” 1 oră
3.	UÎ 3- Trăind împreună, învățăm să-i înțelegem pe ceilalți.	1.3., 2.1., 2.4.;	5	S15-S19	III	
4.	UÎ 4 – Unitate în diversitate	2.2., 3.4.;	9	S20-S29	IV	Săptămâna verde” 1 oră
5.	UÎ 5- Implicare în comunitate-Proiectul educațional	2.3., 3.1, 3.2.;	7	S30-S36	V	
Total ore: 36			34			2

Varianta 2

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Nr de ore alocate	Săptămâna	Interval de învățare	Observații
1.	UÎ 1- Eu și lumea. Cine sunt ”ceilalți”?	1.1., 1.2., 1.3., 1.4.;	7	S1-S7	I	
2.	UÎ 2- Învățăm să trăim împreună	1.4., 2.1., 2.3.;	6	S8-S15	II	Programul „Școala Altfel” 1 oră
3.	UÎ 3- Ce pot face EU pentru ceilalți?	3.1., 3.4.;	5	S22-S27	III	
4.	UÎ 4 - Radiografia diversității	2.2., 2.3., 2.4.;	9	S16-S21	IV	„Săptămâna verde” 1 oră
5.	UÎ 5- Depășind indiferența la diferențe	1.2., 1.3., 3.2., 3.3.;	7	S28-S36	V	

Varianta 3

Nr. crt	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Nr de ore alocate	Săptămâna	Interval de învățare	Observații
1.	UÎ 1. Școala incluzivă – o școală deschisă pentru toți	1.1., 1.2., 1.3., 1.4.; 3.1	7	S1-S7	I	
2.	UÎ 2. Diferiți, dar egali	1.4., 2.1., 2.3.; 3.2	8	S8-S15	II	Programul „Școala Altfel” 1 oră
3.	UÎ 3. Învățăm să trăim împreună	2.1, 3.1., 3.4.	6	S22-S27	III	
4.	UÎ 4. Depășind indiferența la diferențe	2.2., 2.3., 2.4.; 3.2.	6	S16-S21	IV	„Săptămâna verde” 1 oră
5.	UÎ 5. Responsabilitate și implicare – proiectul educațional	3.1., 3.2., 3.3.; 3.4.	9	S28-S36	V	

5.2. Planificare calendaristică pe intervale de învățare

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ PE INTERVALE DE ÎNVĂȚARE • Varianta 1

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr de ore alocate	Săptămâna	Interval	Obs.
I. Educația incluzivă: concepte, abordări, politici incluzive, principii și valori	1.1. Utilizarea corectă a conceptelor/terminologiei specifice educației incluzive. 1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială.	• Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni. • Politici incluzive. Instituții și organizații care promovează incluziunea. • Principiile și valorile unei societăți incluzive (acceptarea și respectarea diversității, valorizarea pozitivă a diferențelor, tratamentul egal al persoanelor, solidaritate, promovarea incluziunii sociale, dialogul intercultural).	7 ore	S1-S7	I	

<p>II. Dialogul culturilor în mediul educațional incluziv</p>	<p>1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile. 3.3. Valorificarea rezultatelor activităților de educație incluzivă în contextul dezvoltării durabile a societății.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii. • Culturi incluzive (concepții, atitudini, tradiții, obiceiuri). • Modernitatea, globalizarea și dialogul culturilor privite din perspectiva educației incluzive. 	<p>6 ore</p>	<p>S8-S14</p>	<p>II</p>	<p>Programul „Școala Altfel” 1 oră</p>
<p>III. Trăind împreună, învățăm să-i înțelegem pe ceilalți</p>	<p>1.3. Evidențierea cauzelor și efectelor istorice și contemporane ale discriminării pentru a anticipa consecințele acesteia. 2.1. Realizarea, unor „scenarii de viață” pentru persoanele sau grupurile sociale discriminate, în conformitate cu caracteristicile societății. 2.4. Dezvoltarea capacităților de a susține și de a promova o educație liberă, echitabilă și de calitate.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Discriminarea. Tipuri de discriminare. • Școala tradițională versus școala incluzivă. Înțelegerea percepției „celuilalt”. Măsuri afirmative • Trăsături ale grupurilor și societăților incluzive. 	<p>5 ore</p>	<p>S15-S19</p>	<p>III</p>	
<p>IV. Unitate în diversitate</p>	<p>2.2. Aplicarea strategiilor de gândire critică în realizarea unor instrumente utile, cu scopul de a crește incluziunea la nivel școlar și social.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Interculturalitatea și dimensiunile sale, premisele dezvoltării durabile. • Strategii și practici incluzive. • Gândire liberă vs. stereotipuri și prejudecăți. 	<p>9 ore</p>	<p>S20-S29</p>	<p>IV</p>	<p>„Săptămâna verde” 1 oră</p>

	3.4. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor dobândite în situații de viață/experiențe de viață pentru promovarea dezvoltării durabile.	• Responsabilitate și implicare în societatea incluzivă				
V. 5 Implicare în comunitate. Proiectul educațional	2.3. Implicarea în activități diverse cu scopul de a promova colaborarea, munca în echipa și acceptarea diversității. Implicarea în activități diverse cu scopul de a promova colaborarea, munca în echipa și acceptarea diversității. 3.1. Elaborarea unor proiecte cu impact în comunitate, care promovează incluziunea și combat comportamentele de discriminare. 3.2. Organizarea și derularea în echipă a unui proiect de promovare a educației incluzive la nivelul comunității.	• Proiectul educațional • Elaborarea și derularea unui proiect care promovează valorile incluziunii. • Alegerea temei; • Elaborarea fișei de proiect; • Derularea proiectului propus; • Evaluarea proiectului propus. • Parteneriatul, factor important în reușita educației incluzive.	7 ore	S30-S36	V	
			34 ore			2 ore
Total ore an școlar: 36			<ul style="list-style-type: none"> • 34 ore pentru predare-învățare-evaluare • 2 ore pentru Școala Altfel și Săptămâna Verde 			

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ PE INTERVALE DE ÎNVĂȚARE • Varianta 2

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr de ore alocate	Săptămâna	Interval	Obs.	
I. Eu și lumea. Cine sunt „ceilalți”?	<p>1.1. Utilizarea corectă a conceptelor/terminologiei specifice educației incluzive.</p> <p>1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială.</p> <p>1.3. Evidențierea cauzelor și efectelor istorice și contemporane ale discriminării pentru a anticipa consecințele acesteia.</p> <p>1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni. • Politici incluzive . Instituții și organizații care promovează incluziunea. • Principiile și valorile unei societăți incluzive (acceptarea și respectarea diversității, valorizarea pozitivă a diferențelor, tratamentul egal al persoanelor, solidaritate, promovarea incluziunii sociale, dialogul intercultural). • Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii. 	7 ore	S1-S7	11 septembrie-27 octombrie	I	
II. Învățăm să trăim împreună	<p>1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Școala tradițională versus școala incluzivă. Înțelegerea percepției „celui-alt”. Măsuri afirmative. • Trăsături ale grupurilor și societăților inclusive • Strategii și practici incluzive 	6 ore	S8- S14	6 noiembrie 2023- 22 decembrie 2023	II	1 oră Programul „Școala Altfel”

	<p>1.1. Realizarea, unor „scenarii de viață” pentru persoanele sau grupurile sociale discriminate, în conformitate cu caracteristicile societății.</p> <p>1.3. Implicarea în activități diverse cu scopul de a promova colaborarea, munca în echipa și acceptarea diversității.</p>					
<p>III. Ce pot face EU pentru ceilalți?</p>	<p>3.1. Elaborarea unor proiecte cu impact în comunitate care promovează incluziunea și combat comportamentele de discriminare</p> <p>3.4. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor dobândite în situații de viață/experiențe de viață pentru promovarea dezvoltării durabile.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Responsabilitate și implicare în societatea incluzivă • Proiectul educațional. 	5 ore	<p>S15- S19</p> <p>8 ianuarie 2024-9 februarie 2024</p>	III	
<p>IV. Radiografia diversității</p>	<p>2.2. Aplicarea strategiilor de gândire critică în realizarea unor instrumente utile, cu scopul de a crește incluziunea la nivel școlar și social.</p> <p>2.3. Implicarea în activități diverse cu scopul de a promova colaborarea, munca în echipa și acceptarea diversității.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Interculturalitatea și dimensiunile sale, premisele dezvoltării durabile. • Discriminarea. Tipuri de discriminare. • Gândire liberă vs. stereotipuri și prejudecăți. 	9 ore	<p>S20-29</p> <p>19 februarie 2024-26 aprilie 2024</p>	IV	<p>1 oră „Săptămâna verde”</p>

	<p>2.4. Dezvoltarea capacităților de a susține și promova o educație liberă, echitabilă și de calitate.</p>					
<p>V. Depășind indiferența la diferențe</p>	<p>1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială. 1.3. Evidențierea cauzelor și efectelor istorice și contemporane ale discriminării pentru a anticipa consecințele acesteia. 3.2. Organizarea și derularea în echipă a unui proiect de promovare a educației incluzive la nivelul comunității. 3.3. Valorificarea rezultatelor activităților de educație incluzivă în contextul dezvoltării durabile a societății.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Culturi incluzive (concepții, atitudini, tradiții, obiceiuri). • Modernitatea, globalizarea și dialogul culturilor primate din perspectiva educației incluzive. • Parteneriatul, factor important în reușita educației incluzive. <p>• IMPLEMENTAREA SI EVALUAREA PROIECTULUI EDUCATIONAL</p>	<p>7 ore</p>	<p>S30-36 8 mai 2024- 21 iunie 2024</p>	<p>V</p>	

<p>Total ore an școlar: 36</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 34 ore pentru predare-învățare-evaluare • 2 ore pentru Școala Altfel și Săptămâna Verde
--------------------------------	--

PLANIFICARE CALENDARISTICĂ PE INTERVALE DE ÎNVĂȚARE • Varianta 3

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr de ore alocate	Săptămâna	Modul	Obs.
I. Școala incluzivă – o școală deschisă pentru toți	<p>1.1. Utilizarea corectă a terminologiei specifice educației incluzive.</p> <p>1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială.</p> <p>1.3. Evidențierea cauzelor și efectelor istorice și contemporane ale discriminării pentru a anticipa consecințele acesteia.</p> <p>1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.</p> <p>3.1. Elaborarea unor proiecte cu impact în comunitate, care promovează incluziunea și combat comportamentele de discriminare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni. • Politici incluzive . Instituții și organizații care promovează incluziunea. • Principiile și valorile unei societăți incluzive (acceptarea și respectarea diversității, valorizarea pozitivă a diferențelor, tratamentul egal al persoanelor, solidaritate, promovarea incluziunii sociale, dialogul intercultural). • Proiectul educațional – etapa I - familiarizare cu primele noțiuni de lucru (teme, surse de documentare, structură, ș.a). 	7 ore	11 septembrie-27 octombrie S1-S7	I	
II. Diferiți, dar egali	<p>1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Modernitatea, globalizarea și dialogul culturilor privitye din perspectiva educației incluzive. • Discriminarea. Tipuri de discriminare. 	6 ore	6 noiembrie-22 decembrie S8-S14	II	1 oră Programul „Școala Altfel”

	<p>2.1. Realizarea, unor „scenarii de viață” pentru persoanele sau grupurile sociale discriminate, în conformitate cu caracteristicile societății.</p> <p>2.3. Realizarea, unor „scenarii de viață” pentru persoanele sau grupurile sociale discriminate, în conformitate cu caracteristicile societății.</p> <p>3.2. Organizarea și derularea în echipă a unui proiect de promovare a educației incluzive la nivelul comunității.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Culturi incluzive (concepții, atitudini, tradiții, obiceiuri). • Trăsături ale grupurilor și societăților incluzive. • Proiectul educațional – etapa a II-a (definire scop, obiective, activități). 				
<p>III. Învățăm să trăim împreună</p>	<p>2.1. Realizarea, unor „scenarii de viață” pentru persoanele sau grupurile sociale discriminate, în conformitate cu caracteristicile societății.</p> <p>3.1. Elaborarea unor proiecte cu impact în comunitate care promovează incluziunea și combat comportamentele de discriminare.</p> <p>3.4. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor dobândite în situații de viață/experiențe de viață pentru promovarea dezvoltării durabile.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii. • Interculturalitatea și dimensiunile sale, premisele dezvoltării durabile. • Gândire liberă vs. stereotipuri și prejudecăți. <ul style="list-style-type: none"> • Strategii și practici incluzive. • Proiectul educațional – etapa a III-a (definire produse finale, stabilire resurse, alegere parteneri, criterii de evaluare, modalități de diseminare) 	<p>5 ore</p>	<p>8 ianuarie-9 februarie</p> <p>S15-S19</p>	<p>III</p>	

<p>IV. Depășind indiferența la diferențe</p>	<p>2.2. Aplicarea strategiilor de gândire critică în realizarea unor instrumente utile, cu scopul de a crește incluziunea la nivel școlar și social. 2.3. Implicarea în activități diverse cu scopul de a promova colaborarea, munca în echipa și acceptarea diversității. 2.4. Dezvoltarea capacităților de a susține și de a promova o educație liberă, echitabilă și de calitate. 3.2. Organizarea și derularea în echipă a unui proiect de promovare a educației incluzive la nivelul comunității.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Școala tradițională versus școala incluzivă. Înțelegerea percepției „celuilalt”. <ul style="list-style-type: none"> • Măsuri afirmative. • Responsabilitate și implicare în societatea incluzivă. • Construirea versiunii finale a proiectului educațional și stabilirea modalităților de implementare 	<p>9 ore</p>	<p>19 februarie – 26 aprilie S20-S29</p>	<p>IV</p>	<p>1 oră „Săptămâna verde”</p>
<p>V. Responsabilitate și implicare – proiectul educațional</p>	<p>3.1. Elaborarea unor proiecte cu impact în comunitate care promovează incluziunea și combat comportamentele de discriminare. 3.2. Organizarea și derularea în echipă a unui proiect de promovare a educației incluzive la nivelul comunității. 3.3. Valorificarea rezultatelor activităților de educație incluzivă în contextul dezvoltării du-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Parteneriatul, factor important în reușita educației incluzive. <ul style="list-style-type: none"> • Proiectul educațional. • Implementarea și evaluarea proiectului educațional. 	<p>7 ore</p>	<p>8 mai-21 iunie S30-S36</p>	<p>V</p>	

<p>-rabile a societății. 3.4. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor dobândite în situații de viață/experiențe de viață pentru promovarea dezvoltării durabile.</p>					
<p>Total ore an școlar: 36</p>		<ul style="list-style-type: none"> • 34 ore pentru predare-învățare-evaluare • 2 ore pentru Școala Altfel și Săptămâna Verde 			

5.3. Proiectarea unităților de învățare

PROIECTAREA UNITĂȚII DE ÎNVĂȚARE • IV. RADIOGRAFIA DIVERSITĂȚII

Conținuturi (detalii)	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse și organizarea clasei pentru predarea-învățarea mixtă (BL)	Evaluare	Interval de învățare/nr. de ore
<p>1. Interculturalitatea și dimensiunile sale, premisele dezvoltării durabile.</p>	<p>2.2. Aplicarea strategiilor de gândire critică în realizarea unor instrumente utile, cu scopul de a crește incluziunea la nivel școlar și social.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Exerciții de definire/delimitare a conceptelor. • Tehnica PĂPUȘILOR „Ce păpușă arată ca și tine?” • Exerciții de clarificare a valorilor: „Harta valorilor”. • „Photovoice” – realizarea unor povești în imagini/ cu mesaje cheie din comunități diferite. 	<p>Aplicația WORDART https://wordart.com</p> <p>Aplicația VOKI</p> <p>Aplicația STOP MOTION</p>	<p>Observarea sistematică</p> <p>Chestionare</p>	

2. Discriminarea. Tipuri de discriminare.

2.3 Implicarea în activități diverse cu scopul de a promova colaborarea, munca în echipa și acceptarea diversității.

- **ISTORIE ORALĂ** – povestea familiei / comunității mele: povestea numelui meu etc.
- Poster „Viziunea etniei mele asupra vieții”
- Vizionarea unor videoclipuri și analizarea de informații în urma vizionării – *valori comune/diferite, atitudini cu care sunt în acord/dezacord etc.*
- Galeria de portrete – exerciții de exprimare a unicității personale în formă creativă prin identificarea punctelor tari și vulnerabilităților.
- „Biblioteca vie” – Întâlniri cu oameni care își spun povestea (*o poveste de succes, o poveste tristă, o poveste despre depășirea unor obstacole, poveste despre alegerea unei meserii etc.*)
- Prezentarea unei etnii/comunități sub denumirea „Carte de vizită”, „Afișul meu”-texte scurte, desene: „Cine suntem, ce ne dorim, ce am realizat”
- Exerciții de definire/Exercițiu-joc „Ce iau în trăistuța mea?” Realizarea de hărți conceptuale prin exerciții de autorefecție și identificarea de asemănări și deosebiri între comunități, etnii „Ce-mi place cel mai mult la poporul/comunitatea X? Ce pot învăța de la ei? ”

Aplicația CANVA
<https://www.canva.com/>

Filme/videoclipuri
<https://www.youtube.com/>

Aplicația COGGLE
<https://coggle.it/>

Aplicația KAHOOT- pentru a-și exprima părerea asupra unui subiect
<https://kahoot.it/>

Aplicația Symbaloo
<https://www.symbaloo.com/home/mix/13e-OcRbjEE>

Analiza produselor activității

Piese de portofoliu

Chestionare orală

Piese de portofoliu

Analiza produselor activității

IV
S 20-29
19 februarie-
26 aprilie
9 ore

<p>3. Gândire liberă vs. stereotipuri și prejudecăți.</p>	<p>1.4. Dezvoltarea capacităților de a susține și promova o educație liberă, echitabilă și de calitate.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tehnici art-creative: „<i>Visul meu</i>” • Teatrul-forum – scurte scenete despre viața din comunitate, roluri sociale etc. • Poveste cu început dat „Apreciez la tine...” • Jocuri de rol pentru exersarea unor comportamente/atitudini/motivații care vor forma caracterul fiecăruia. • Prezentarea unei etJoc „<i>Dacă lumea ar fi..., mi-ar plăcea să fiu...</i>” • Cafeneaua-publică- analiza unor situații posibile (discriminare de gen, rasială etc) în care trebuie să se ia decizii importante-limite. • Elaborarea si aplicarea unui proiect de management al relațiilor comunitare. • Exerciții de mimă. 	<p>Aplicația Chatter Pix</p> <p>Aplicația PA-DLET https://ro.padlet.com/</p> <p>Edpuzzle https://edpuzzle.com/</p> <p>Aplicația FLIP-GRID https://info.flip.com/getting-started.html</p>	<p>Observarea sistematică a activității</p> <p>Observarea sistematică a activității</p> <p>Analiza produselor activității</p>
---	---	--	--	---

5.4. Proiectarea activităților didactice Elaborarea strategiilor didactice pentru lecții tradiționale/ față în față, de tip *blended learning* și online

I. PREGĂTIREA LECȚIEI

PROIECT DE LECȚIE

Data:

Unitatea de învățământ:

Clasa: a IX-a

Disciplina opțională: Educația incluzivă și dezvoltarea gândirii critice

Unitatea de învățare (tematică): Dialogul culturilor în mediul educațional incluziv.

Subiectul lecției: Educația de calitate

Competențe specifice: 1.1. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analiza unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.

1. MOTIVAȚIA

Această temă este valoroasă pentru înțelegerea caracterului multi-etnic și multicultural al societății contemporane, pentru raportarea într-o manieră constructivă și pozitivă la diversitate. Tema va fi abordată din perspectiva EREC – Educației rațional-emotive și comportamentale.

2. OBIECTIVE

- să explice rolul educației și al oportunităților de învățare continuă pentru toți (învățare formală, non-formală și informală) ca principalele elemente de favorizare a dezvoltării sustenabile pentru îmbunătățirea vieților oamenilor și realizarea *odd*-urilor;
- să recunoască educația ca un bun public, un bun global comun, un drept fundamental al omului și o bază pentru garantarea realizării celorlalte drepturi;
- să recunoască valoarea intrinsecă a educației, să analizeze și să-și identifice propriile nevoi de învățare în dezvoltarea personală;
- să conștientizeze inegalitatea accesului la educație și a obținerii educației, în special între fete și băieți și în zonele rurale, ca și despre motivele lipsei unui acces echitabil la educația de calitate și la oportunitățile de învățare continuă;
- să utilizeze toate oportunitățile pentru propria educație pe tot parcursul vieții și să aplice cunoștințele dobândite în situațiile zilnice pentru promovarea dezvoltării sustenabile.

3. CONDIȚII PREALABILE

- clasă de nivel mediu;
- grupe eterogene;
- să opereze un minimum de informații, păreri diverse despre tema abordată;
- să opereze cu aplicații digitale: Google Forms, Google Presentation, Padlet, LiveWorksheets.

4. EVALUARE

Implicarea elevilor în activitățile de învățare din timpul lecției precum și realizarea infograficului: „Educația de calitate”.

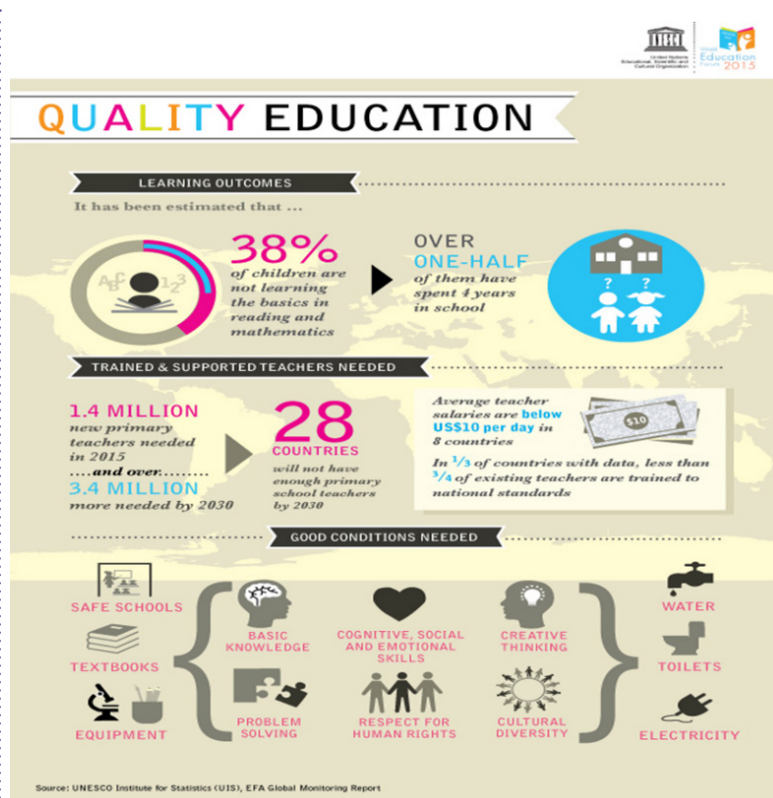
5. RESURSE ȘI MANAGEMENTUL TIMPULUI

a. *resurse informaționale: Ghidul metodologic pentru predarea opționalului „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice”, texte, imagini.*

b. *timp: 50 minute*

II. LECȚIA PROPRIU-ZISĂ

Cadrul de învățare	Conținut	Timp	Metode pentru dezvoltarea gândirii critice
<p>EVOCARE</p>	<p>Întrebați elevii dacă au auzit de obiectivele de dezvoltare durabilă și explorați cunoștințele lor, de exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A auzit cineva vreodată de obiectivele de dezvoltare durabilă? • Ce știți? • Ce credeți că ar putea fi? <p>Se poate folosi aplicația SLIDO pentru întrebări – https://www.slido.com sau Jamboard colaborativ unde pe trei cadre (Știu, Vreau să știu, Am învățat) vor fi formulate întrebările și elevii vor putea să introducă răspunsurile.</p>	<p>10 min</p>	<p>Știu/vreau să știu/Am învățat</p>
<p>REALIZAREA SENSULUI</p>	<div style="text-align: center;"> <p>https://youtu.be/SwT9HIE7eDg</p> </div> <ol style="list-style-type: none"> 1. Educația de calitate este un obiectiv global, dar ce înseamnă educația de calitate? Cereți elevilor să se gândească la această întrebare și să își noteze propriile idei. 2. Apoi cereți elevilor să discute în grupuri: Ce este educația de calitate? Care este diferența dintre educația de calitate și educația care nu oferă calitate? De ce avem nevoie pentru o educație de calitate? 3. Cereți fiecărui grup să-și prezinte ideile și să noteze punctele importante pe tablă sau pe Jamboard. 		<p>Rețeaua de discuții</p>

Arătați elevilor infograficul despre educația de calitate. Explicați că acestea sunt prioritățile pentru educația de calitate.

Cereți elevilor să se gândească la asemănări și deosebiri cu propriile opinii.

- Ce este asemănător?
- Ce este diferit?
- De ce?

30 min

Scrierea liberă

Interogarea

Încurajați elevii să se gândească la diferitele contexte ale educației la nivel global, recunoscând în același timp scopurile comune și obiectivele educației din întreaga lume.

REFLECȚIA

Creăți un poster legat de educația de calitate:

1. În grupuri creați un poster reprezentând educație de calitate. Oferiți fiecărui elev câte o fișă și cereți-le să scrie fraze și să deseneze imagini pentru a reprezenta educația de calitate. Lipiți toate contribuțiile pe o foaie mare de hârtie și afișați-le în sala de clasă.

20 min

Poster

III. EXTENSIE

- Hartă conceptuală: Consolidăm ceea ce am învățat!
- Realizarea unui hărți conceptuale pentru obiectivele de dezvoltare durabilă.

I. PREGĂTIREA LECȚIEI

PROIECT DE LECȚIE

Data:

Unitatea de învățământ:

Clasa: a IX-a

Disciplina opțională: Educația incluzivă și dezvoltarea gândirii critice

Unitatea de învățare (tematică): Dialogul culturilor în mediul educațional incluziv.

Subiectul lecției: Crearea culturilor incluzive

Competențe specifice: 1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analiza unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.

1. MOTIVAȚIA

Această temă este valoroasă pentru că încurajează o recunoaștere a faptului că educația incluzivă este un proces în continuă evoluție, schimbare și îmbunătățire a instituțiilor și a sistemului de învățământ pentru a face școala cât mai prietenoasă și benefică pentru toți copiii. Educația incluzivă presupune reconsiderarea culturii, politicilor și practicilor educaționale, astfel încât acestea să răspundă diversității copiilor și cerințelor acestora. Tema va fi abordată din perspectiva EREC –Educației rațional emotive și comportamentale.

2. OBIECTIVE

- să identifice rolul important al valorilor în realizarea culturilor incluzive
- să conștientizeze rolul diversității și deosebirile dintre persoane;
- să utilizeze toate oportunitățile pentru crearea unor colective incluzive aplicând cunoștințele dobândite în situațiile zilnice pentru promovarea unei societăți incluzive.

3. CONDIȚII PREALABILE

- clasă de nivel mediu.
- grupe eterogene.
- să opereze un minimum de informații, păreri diverse despre tema abordată.
- să opereze cu aplicații digitale: Google Forms, Google Presentation, Padlet, LIVENWORKSHEETS.

4. EVALUARE

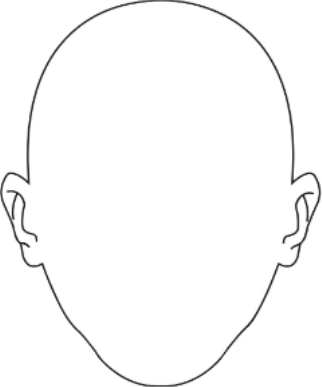
Implicarea elevilor în activitățile de învățare din timpul lecției.

5. RESURSE ȘI MANAGEMENTUL TIMPULUI

a. **resurse informaționale: Ghidul metodologic pentru predarea opționalului „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice”, texte, imagini.**

b. **timp: 50 minute.**

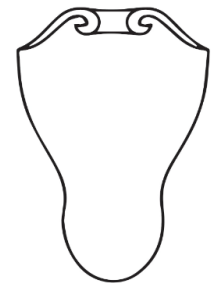
II. LECȚIA PROPRIU-ZISĂ

Cadrul de învățare	Conținut	Timp	Metode pentru dezvoltarea gândirii critice
EVOCARÉ	<p>Dați-mi voie să mă prezint! Numele meu este..... <i>Știu că la naștere numele mi-a fost ales de către.... pentru că....</i> Sărbătoarea mea preferată este.....pentru că în comunitatea mea există obiceiul, ca la această sărbătoare, să..... Familia mea respectă următoarele tradiții..... Povestea mea preferată, auzită în copilărie este</p> <p>Personajul meu preferat este..... <i>Îl admir pentru că.....</i> După completarea fișei elevii se vor prezenta. Fișele se pot completa și în Google Presentation.</p>	15 min	Rețeaua de discuții
	 <p>Diferiți dar împreună! Se lucrează în perechi. În spațiul de mai jos desenează fața și părul colegului. Apoi, notează trei trăsături diferite ale tale și alte trei asemănări. Iată care sunt cele trei trăsături prin care colegul meu diferă de mine: 1. _____ 2. _____ 3. _____ Iată care sunt cele trei asemănări identificate între mine și colegul meu: 1. _____ 2. _____ 3. _____</p> <p>Mâna ajutătoare Explicați-le elevilor că în această activitate vor lucra pe grupe. Rolul grupei este de gestionare a unui site pentru adolescenți unde trebuie să citească un mesaj care a sosit de la un tânăr îngrijorat pentru unul dintre prietenii săi. Acest tânăr dorește câteva sfaturi despre cum să-și facă prietenul să se simtă inclus în școală. Organizați clasa în grupe de cinci-șase elevi. Oferiți fiecărui grup câte o coală de flip-chart și cereți-le să deseneze conturul unui copac pe întreaga coală de hârtie și cereți-le:</p>	30 min	Scrierea liberă Interogarea

<p>REALIZAREA SENSULUI</p>	<p>1. Să desemneze o persoană care să citească scenariul cu voce tare, de câteva ori, pentru grup; 2. Să se poziționeze în rolul echipei de pe site-ul pentru adolescenți. Să discute despre acțiunile pe care ei cred că persoana care a scris mesajul ar putea să le ia pentru a-l ajuta pe prietenul său să se simtă inclus în școală. 3. Să scrie aceste acțiuni în partea de sus a copacului – lăsând trunchiul gol în acest stadiu. Grupele se reunesc și își prezintă scenariile. Profesorul cere câteva exemple de acțiuni și adresează clasei câteva întrebări despre modul în care aceste acțiuni sunt legate de valori: <i>Care credeți că sunt valorile pe care le ilustrează aceste acțiuni?</i> <i>Ce valori credeți că sunt importante pentru tinerii care scriu despre prietenii lor?</i> <i>Privind copacul vostru, unde ar putea fi poziționate valorile pe care le simte persoana din scenariul vostru?</i> Scopul este de a ajuta elevii să înțeleagă că valorile sunt ceva ce simțim profund, atât de profund încât nu le detectăm foarte ușor. Pe copacul lor, valorile ar trebui să fie poziționate în partea de jos a trunchiului și/sau la rădăcină.</p>		<p>Rețeaua de discuții</p>
<p>REFLECȚIA</p>	<p>Următoarele lor sarcini pe grupe sunt: 1. Să analizeze acțiunile lor și lista de valori. 2. Să decidă care valori sunt ilustrate de acțiuni. 3. Să scrie pe copac valorile și acțiunile. 4. Odată ce copacii sunt gata, aceștia vor fi afișați în sala de clasă pentru vizualizare.</p>	<p>15 min</p>	<p>Turul galeriei</p>

III. EXTENSIE

- Blazonul – Consolidăm ceea ce am învățat!
- Se spune că este nevoie de mult curaj pentru a fi tolerant într-o lume cu multe diferențe. Blazonul este un simbol a ceea ce ești, a curajului de a fi tolerant, respectuos și de ajutor în comunitatea ta incluzivă.
- Desenează-ți blazonul folosind simboluri pentru incluziune, curaj, toleranță, respect și ajutor. (<https://www.liveworksheets.com/zg1451780sv>)

Fișe de lucru Culturi incluzive

Scenariul 1: Ema și Forin

Faceți parte dintr-o echipă care gestionează un site pentru adolescenți. Treaba voastră – ca „mână ajutătoare” – este să vă uitați în căsuța de intrare a mesajelor care cer ajutor și sfaturi și să le răspundeți. Mesajul la care vi s-a cerut să răspundeți este:

Dragă mână ajutătoare,

Numele meu este Ema. Am cincisprezece ani. Am nevoie de un sfat despre prietenul meu Florin.

Florin este un dansator foarte bun. Îi place să danseze mai mult decât orice, dar băieții din clasa noastră îi fac viața mizerabilă din cauza asta. I-au schimbat numele în „Florinela” ca să sune ca un nume de fată și să râdă de el tot timpul. El nu reușește să se apere singur și de fiecare dată când am încercat să îi iau apărarea băieții au transformat totul într-o glumă și au râs din nou de el.

Pot spune că Florin nu este fericit și simte că nu poate fi el însuși atunci când acești băieți sunt în preajmă.

Ce pot face pentru a-l ajuta pe Forin să nu simtă exclus? Cum îi putem face pe acești băieți să înțeleagă că ce fac ei cauzează nefericirea băiatului?

Sper că mă poți ajuta.

Ema

Scenariul 2: Teodor și Isabela

Faceți parte dintr-o echipă care gestionează un site pentru adolescenți. Treaba voastră – ca „mână ajutătoare” – este să vă uitați în căsuța de intrare a mesajelor care cer ajutor și sfaturi și să le răspundeți. Mesajul la care vi s-a cerut să răspundeți este:

Dragă mână ajutătoare,

Mă numesc Teodor și am cincisprezece ani. Am o prietenă pe nume Isabela și am nevoie de un sfat.

Isabela este grozavă – este amuzantă și ne place să stăm în parc împreună. Dar Isabela nu mai vine la ore la fel de mult ca înainte, ceea ce e trist pentru că îi place într-adevăr școala. Ea a pierdut destul de mult din ceea ce am învățat în ultimele două luni, astfel că este foarte tăcută în timpul lecțiilor. În plus, unii dintre colegii de clasă au încetat să mai fie prietenoși cu ea pentru că nu vine foarte des la școală.

Știu că Isabela are multe de făcut acasă pentru mama și pentru fratele ei, și nu pot schimba acest lucru, dar poți să-mi dai un sfat despre ce pot face ca ea să se simtă integrată în colectivul nostru atunci când vine la școală?

Sper că mă poți ajuta.

Teodor

Scenariul 3: Nicu și Luciana

Faceți parte dintr-o echipă care gestionează un site pentru adolescenți. Treaba voastră – ca „mână ajutătoare” – este să vă uitați în căsuța de intrare a mesajelor care cer ajutor și sfaturi și să le răspundeți. Mesajul la care vi s-a cerut să răspundeți este:

Dragă mână ajutătoare,

Mă numesc Nicu și am cincisprezece de ani. Îți scriu pentru un sfat în legătură cu o fată din clasa mea. Ea se numește Luciana. Nu prea vorbește cu oamenii – deseori vorbește în momentele nepotrivite și fără a avea legătură cu subiectul. Sau vorbește despre ceva ce o interesează – de obicei spațiul – mult timp. Ea cunoaște într-adevăr lucrurile de care este pasionată și este minunat să o ascuți pentru puțin timp, dar apoi oamenii se plictisesc și se supără. Am observat, de asemenea, că nu-i place zgomotul, ceea ce trebuie să fie un coșmar, deoarece clasa noastră este foarte gălăgioasă!

Cred că Luciana se simte singură și vreau s-o fac să se simtă inclusă. Ce pot să fac?

Sper că mă poți ajuta.

Nicu

Scenariul 4: Andrei și Mircea

Faceți parte dintr-o echipă care gestionează un site pentru adolescenți. Treaba voastră – ca „mână ajutătoare” – este să vă uitați în căsuța de intrare a mesajelor care cer ajutor și sfaturi și să le răspundeți. Mesajul la care vi s-a cerut să răspundeți este:

Dragă mână ajutătoare,

Bună! Mă numesc Andrei și am cincisprezece ani. Îți scriu despre un prieten pe nume Mircea. Mama lui este bolnavă și tatăl lui lucrează în străinătate, așa că are multe de făcut acasă. Are o soră de șapte ani de care are grijă tot timpul.

Există două probleme. Prima este că Mircea întârzie mult la școală pentru că trebuie să-și ducă mai întâi sora la școală. Acest lucru îi cauzează deseori probleme. Este reținut după ore pentru că a întârziat și asta îl înfurie, pentru că trebuie să-și ia sora de la școală. Apoi, are probleme pentru că devine nepoliticos.

A doua problemă este că a început să se izoleze. El nu mai joacă fotbal cu noi la prânz (chiar este bun la fotbal) pentru că, spune el, nu are timp. Unii dintre prietenii noștri îmi spun să nu-i mai plictisesc cu el. Au încetat să-i mai ceară să joace fotbal sau să iasă în weekend. Dar chiar îmi place Mircea și nu vreau să-l las baltă.

Ce pot face pentru a-l ajuta pe Mircea să rămână inclus?

Sper că mă poți ajuta.

Andrei

Scenariul 5: Marian și Yasim

Faceți parte dintr-o echipă care gestionează un site pentru adolescenți. Treaba voastră – ca „mână ajutătoare” – este să vă uitați în căsuța de intrare a mesajelor care cer ajutor și sfaturi și să le răspundeți. Mesajul la care vi s-a cerut să răspundeți este:

Dragă mână ajutătoare,

Mă numesc Marian și am cincisprezece ani. Îți scriu despre un băiat pe nume Yasim care tocmai a venit în școala noastră. Este din Siria și știe doar câteva cuvinte în limba română. Pare într-adevăr singur și nefericit și stă de unul singur.

Ce pot face pentru a-l ajuta să se simtă inclus în clasa noastră?

Sper că mă poți ajuta.

Marian

Fișă de lucru

Oferiți fiecărui elev o carte poștală.

Pe cartea poștală este precizată întrebarea: **Cum îți poți ajuta colegii din școala ta să se simtă incluși?**

După completarea cărților poștale le veți aduna și veți preciza faptul că le veți păstra într-un loc sigur până la sfârșitul anului școlar.

La sfârșitul anului școlar

Reamintiți-le elevilor că în urmă cu ceva timp au scris cărți poștale în care au precizat cum își pot ajuta colegii să se simtă incluși în clasa și în școala lor. După recitirea acestor cărți poștale, cereți-le elevilor să răspună la următoarele întrebări:

Am făcut ce am spus că voi face?

A fost greu să realizez ce mi-am propus? Dacă da, de ce? Dacă nu, de ce?

M-a mai ajutat cineva? Dacă da, cine?

Poți preciza un exemplu de reușită referitor la incluziune în care ai fost și tu implicat?

Ce s-a întâmplat?

Cum te-a făcut să te simți? Cum crezi că s-au simțit ceilalți?

După un timp de gândire, cereți-le să-și împărtășească impresiile referitoare la incluziune și răspunsurile la întrebările precizate.

Fișă de lucru Crearea culturilor incluzive		Bifați căsuța care reflectă cel mai bine opinia dumneavoastră			
Nr. crt.	Consolidarea comunității	Acord	Acord și dezacord în egală măsură	Dezacord	Necesită informații suplimentare
1.	Toată lumea este binevenită				
2.	Membrii personalului colaborează între ei.				
3.	Copiii se ajută reciproc.				
4.	Membrii personalului școlii și copiii se respectă reciproc.				
5.	Personalul și părinții/reprezentanții legali colaborează.				
6.	Personalul și conducătorii lucrează bine împreună.				
7.	Școala reprezintă un model de cetățenie democratică.				
8.	Școala sprijină înțelegerea legăturilor profunde dintre oameni la nivel global.				
9.	Adulții și copiii conștientizează că identificarea cu un anumit gen se poate realiza într-o varietate de moduri.				
10.	Școala și comunitățile locale contribuie la dezvoltarea lor reciprocă.				
11.	Membrii personalului fac legătura între ceea ce se întâmplă la școală și în viața de acasă a copiilor.				
12.	Școala dezvoltă valori incluzive comune.				
13.	Școala încurajează respectarea tuturor drepturilor omului.				
14.	Școala încurajează respectul pentru integritatea planetei Pământ.				
15.	Incluziunea este înțeleasă ca o deschidere către participarea tuturor.				
16.	Există așteptări înalte pentru fiecare copil.				
17.	Toți copiii sunt evaluați în mod similar.				
18.	Școala combate toate formele de discriminare.				
19.	Școala promovează interacțiunile non-violente și soluționarea conflictelor.				
20.	Școala încurajează copiii și adulții să aibă o imagine bună despre sine.				
21.	Școala contribuie la sănătatea copiilor și a adulților.				

FEEDBACK (RUNDA „FULGER”)

Metoda constă într-o rundă de declarații „fulger”. Fiecare elev completează următoarea afirmație: „Cel mai interesant sau mai important lucru pe care l-am învățat la această unitate este ...”

Pe rând, fiecare elev face o scurtă declarație formată din 1-2 propoziții. Nu sunt permise comentarii.

Elevii pot repeta sau accentua declarațiile făcute de colegii lor. Feedbackul îi ajută pe elevi să construiască rezultate ale învățării pe termen lung. Profesorul primește informații cu ajutorul cărora poate evalua unitatea de învățare. Atât elevii, cât și profesorul pot folosi idei pentru planificarea activităților viitoare în cadrul opționalului Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice (legături cu alte unități, extinderi).

Chestionar de feedback

Acest chestionar este un instrument care vă ajută să reflectați la experiența de învățare personală. Oferă de asemenea informații importante pentru profesor astfel încât să poată îmbunătăți activitățile de la opționalul Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice în viitor.

1. Ce mi-a plăcut cel mai mult:
2. Ce mi-a displicut cel mai mult:
3. Cel mai important și/sau interesant lucru pe care l-am aflat:
4. La ce aș vrea să lucrez în continuare:
5. Opinia mea despre utilizarea jocurilor /aplicațiilor digitale în cadrul opționalului Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice:
6. Sugestii pentru profesor:
 - Ce a funcționat bine – ce nu ar trebui schimbat?
 - Sugestii de îmbunătățire:
7. Alte puncte – ce altceva aș vrea să spun:

Proiect de lecție

Data:
Școala:
Profesor:

CLASA a IX- a

ARIA CURRICULARĂ: OM ȘI SOCIETATE

OBIECTUL/DISCIPLINA OPȚIONALĂ : Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE : Radiografia diversității

SUBIECTUL : Interculturalitatea și dimensiunile sale, premisele dezvoltării durabile

TIPUL LECȚIEI : mixtă

COMPETENȚE SPECIFICE:

1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.

2.2. Aplicarea strategiilor de gândire critică în realizarea unor instrumente utile, cu scopul de a crește incluziunea la nivel școlar și social.

2.4. Dezvoltarea capacităților de a susține și promova o educație liberă, echitabilă și de calitate

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

a) cognitive

- să definească termenii de cultură, interculturalitate, identitate culturală, diversitate;
- să exprime o idee, cu cuvinte proprii, referitoare la filmul vizionat/textul audiat;
- să identifice cel puțin câte 5 comportamente, atitudini/activități specifice altei culturi;

b) psihomotorii

- să reprezinte grafic prin simboluri reguli, obiceiuri, cutumele altor popoare;

c) afective

- să manifeste interes pentru tema abordată;
- să accepte punctele de vedere ale colegilor;
- să își formeze o atitudine pozitivă față de acceptarea diversității.

STRATEGIA DIDACTICĂ :

METODE ȘI PROCEDEE : conversația, jocul didactic, exercițiul, munca independentă, problematizarea, brainstorming, „Tehnica Lotus – adaptată online”, Turul galeriei – adaptat online.

FORME DE ORGANIZARE-online: activitate frontală, activitate pe grupe, activitate independentă individuală.

MIJLOACE DE ÎNVĂȚĂMÂNT: fișe, filme, prezentare ppt, aplicația Kahoot, aplicația CANVA –poster, aplicația – Coggle, aplicația – Padlet, Google Slides.

BIBLIOGRAFIE :

- Băban, Adriana –*Consiliere educațională*, Cluj Napoca, 2001
- Manea, Sabina-coordonator- *83 de jocuri psihologice pentru animarea grupurilor*, Ed. Polirom, Iași, 2008
- Pânișoară, Ion-Ovidiu- *Enciclopedia metodelor didactice*, Ed. Polirom, Iași, 2022
- Paraschivoiu, Cosmina, Hodoș, Claudia, Tudor, Viorica- *Ghid metodologic de orientare și consiliere școlară*, Ed. Magister, Sibiu, 2005

Demersul didactic

ETAPELE LECȚIEI	Timp	ELEMENTELE DE CONȚINUT	STRATEGII DIDACTICE		
			Metode și procedee didactice/forme de organizare	Mijloace și materiale didactice	Evaluare
Momentul organizatoric	1 min.	Salutul. Elevii își pregătesc materialele necesare. Se va asigura liniștea și disciplina clasei pentru o bună desfășurare a activității didactice.	Conversația		
Evocare	5 min.	<p>Spargerea gheții:</p> <p>Joc: “Nimeni nu mai e ca mine”. În varianta cu prezență la clasă: Elevii vor fi solicitați să completeze fraza Nimeni nu mai e ca mine, nimeni nu știe mai bine ca mine să.... spunând despre ei ceva care îi deosebește de ceilalți (o pasiune, o deprindere/abilitate specială etc).</p> <p>În varianta cu prezență online: Elevii vor lucra în aplicația Coggle vor completa această frază pe o hartă colaborativă. Timp: 5 minute</p> <p>După finalizarea jocului se poartă discuții despre diferențele dintre persoane, constând în abilități dezvoltate diferit, pasiuni diferite etc.</p>	<p>Explicația</p> <p>Joc didactic adaptat pentru online</p> <p>Conversația</p> <p>Problematizarea</p>		Observare sistematică

<p>5 min.</p>	<p>Se conduce discuția spre a identifica motivul pentru care nu facem la fel sau nu ne plac aceleași lucruri și dacă ar fi potrivit să clasificăm oamenii după ceea ce ne pricepem să facem sau după ceea ce ne place.</p> <p>Discuții pregătitoare</p> <p>Prezentarea unui filmuleț care prezintă abordarea unei situații interculturale:</p>	<p>Conversația</p>		
	<p>”O comunitate de învățare”</p> <p>https://youtu.be/yFTI-U2aUCQ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ce a generat nevoia de reorganizare a școlii? (migrația în Spania a elevilor din țări străine) • In ce mod a abordat școala acest nou fenomen social? • Ce efecte au avut măsurile luate de școală asupra elevilor străini? Dar asupra etnicilor spanioli? 	<p>Vizionare de materiale ilustrative</p>	<p>Videoclipuri</p>	
<p>1 min.</p>	<p>Anunțarea temei și formularea obiectivelor</p> <p>Vom vorbi astăzi despre modul cum interacționăm și ne raportăm la persoanele care nu au aceeași cultură/obiceiuri/ tradiții ca și noi</p>	<p>Conversația</p>		

	<p>Vom încerca să clarificăm conceptul de interculturalitate și implicațiile acesteia în societatea modernă. Care este beneficiul unei astfel de cunoașteri? „Dacă vrei să ajungi repede, mergi singur. Dacă vrei să ajungi departe, mergeți împreună”, proverb african.</p>			
	<p>1. Delimitarea conceptului „interculturalitate”</p> <p>În varianta cu prezență la clasă: Definiți printr-un cuvânt/o sintagmă conceptele „cultură” „interculturalitate”. Profesorul realizează pe tablă 2 organizatori grafici – „ciorchine” în care sunt notate toate variantele propuse.</p> <p>În varianta cu prezență online: Pe o hartă conceptuală realizată în aplicația ”text2mindmap”https://tobloef.com/text2mindmap/, fiecare își realizează propriul ciorchine cu cuvinte care definesc noțiune de <i>interculturalitate</i>.</p> <p>Se construiește împreună cu elevii definiția „interculturalității”.</p>	<p>Brainstorming</p> <p>Explicația</p> <p>Linia valorilor</p>	<p>Fișe cu valori</p> <p>Mindmap</p>	<p>Observare sistematică</p> <p>Chestionare orală</p>
Realizarea sensului	8 min.			

Definiții posibile:

(1) Interculturalitatea este termenul ce denumește contactul dintre culturi, existența unui dialog între acestea și nu în ultimul rând interacțiunea și influența pe care o primesc reciproc. (2) Interculturalitatea – o stare de fapt într-un nou mileniu al politicii globale și al comunicării interetnice. Interculturalitatea prezintă, interpretează și reevaluează experiența socială a diversității și a diferențelor. Interculturalitatea cuprinde ansamblul fenomenelor ce iau naștere la întâlnirea dintre două sau mai multe culturi.

2. Dimensiunile interculturalității
 Reflectând și analizând filmul văzut se vor desprinde dimensiunile în care se manifestă fenomenul interculturalității.

3. Aplicații
Exercițiul „Ce vezi?”
 Se pregătește un set de 4-5 imagini cu diferite persoane sau grupuri, surprinse în diferite ipostaze/acțiuni (situații pozitive sau negative).

În varianta cu prezență la clasă:
 Acestea se vor multiplica pentru fiecare participant, astfel încât mai mulți elevi să primească aceeași imagine. Fiecare va trebui să descrie ce vede!

Exercițiul

Tehnica „Lotus”

Turul galeriei

Google Meet

Coggle
 Canva

CanvaPoster
 PADLET

Analiza produselor activității

Analiza produselor activității

În varianta cu prezență online:
Se realizează un ppt cu aceste imagini și se derulează pe rând. Pe o aplicație colaborativă Google slides-<https://docs.google.com/presentation/u/0/>, fiecare participant va descrie ce vede în imagine.

Se vor prezenta descrierile. Se vor observa diferențele de percepție. Se va desprinde o concluzie: analizăm tot ceea ce ne înconjoară, tot ce vedem prin prisma propriilor experiențe, a propriilor informații și nu în ultimul rând al propriei culturi.

Exercițiul „Este corect/acceptabil?”

Se prezintă diferite reguli, cutume din diferite culturi, fără să se menționeze unde este obiceiul, ce societate impune regula respectivă. Elevii vor răspunde dacă le place, ar accepta... un anumit comportament, regulă...

Exemple:

1. Când întâlnesc o persoană mai în vârstă îi sărut mâna și o așez pe frunte.
2. Înainte de a pleca cu mașina într-o călătorie mai lungă, în spatele ei torn apă.
3. Sâmbăta nu mă uit la televizor.
4. Un nou născut nu are nume de familie. Se identifică prin sex și prenumele tatălui.

Explicația

Imagini

Exercițiul

15
min.

- 5.Cred ca există trol, zâne și elfi.
6.Când cunosc o persoană nouă, indiferent de vârstă, mă adresez direct pe nume, la persoana a doua singular.
7.Când merg în vizită duc un buchet de flori în ghiveci.
8.În fiecare zi, în intervalul 14-17 îmi fac siesta.

Folosind Kahoot, <https://kahoot.it/>, elevii își vor exprima opiniile. Se vor observa diferențele de opinii. Se precizează apoi ca toate aceste afirmații sunt de fapt reguli, obiceiuri, cutume din diferite țări ale lumii.

- a) Obicei obligatoriu la turci, dovadă de respect.
b) Obicei turcesc, urare de călătorie lină.
c) Regulă acceptată în Suedia.
d) Regula impusă în Israel. Evreii sâmbată nu fac nicio muncă fizică, nici nu se uită la TV.
e) Regulă în Islanda.
f) Cutumă în Islanda. Nu construiesc nimic în zonele protejate, convinși fiind că acolo există trol, zâne și elfi.
g) Regulă obligatorie în Finlanda. Nu se acceptă flori în număr impar, flori albe sau galbene și nici în ghiveci.

7
min.

Exercițiul

Conversația

Chestionare orală

Observarea sistematică

		<p>Exercițiul „Ce am apreciat/învățat din călătoria mea în...”</p> <p>În varianta cu prezență online: Clasa va fi împărțită în 5 grupe, elevii vor lucra pe întâlniri separate, prin Google Meet. Sarcina de lucru va fi să discute propriile experiențe din călătoriile în străinătate și ce anume au învățat sau au apreciat din cultura altor popoare. Vor realiza un afiș/poster cu elementele discutate. Elevii pot realiza posterul pe Canva, https://www.canva.com/ro_ro/, pe Coggle, https://coggle.it/ sau în altă aplicație cunoscută de ei. Grupurile de lucru vor prezenta posterele realizate prin afișarea lor pe un Padlet. Fiecare grup va acorda feedback pentru fiecare lucrare a fiecărui grup.</p>	<p>Padlet Conversația</p>	<p>CANVA, Coggle</p> <p>Google Slides Postere</p>	<p>Analiza produselor activității</p>
Reflecția	7 min.	<p>În varianta cu prezență la clasă: Evaluare „TURUL GALERIEI”. Elevii vor parcurge un tur al galeriei de afișe și vor face propriile observații/aprecieri asupra reprezentărilor grafice.</p> <p>În varianta cu prezență online: Evaluare „TURUL GALERIEI”- adaptată pentru online. Toate lucrile vor fi afișate pe un PADLET - https://ro.padlet.com/.</p>	<p>Prezentare ppt Conversația</p>	<p>Material PPT Caracterul</p>	<p>Observarea sistematică</p>
Aprecieri finale	2 min.	<p>Elevii primesc și dau feedback asupra modului cum s-a desfășurat activitatea, folosind din Google Meet – https://jamboard.google.com/</p>	<p>Conversația</p>		

I. PREGĂTIREA LECȚIEI

PROIECT DE LECȚIE

Data:

Unitatea de învățământ

Clasa: a IX-a

Aria curriculară: CDS

Disciplina: Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice

Unitatea de învățare(tematică): Învățăm să trăim împreună

Subiectul lecției: Discriminarea. Tipuri de discriminare

Competențe specifice:

1.1.Utilizarea corectă a conceptelor/terminologiei specifice educației incluzive

1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.

1. MOTIVAȚIA

Autocunoașterea este o componentă importantă a dezvoltării personale, deoarece oferă individului capacitatea de a se înțelege, de a se autoanaliza ca individ în raport cu ceilalți. Totodată cunoașterea de sine conduce la înțelegerea diferențelor dintre persoane și acceptarea altor identități diferite de a sa, un prim pas spre manifestarea unor atitudini de respect, toleranță și acceptare a diferențelor. Acceptarea diferențelor conduce la înțelegerea mutuală care va avea ca rezultat direct reducerea riscului discriminării în mediul școlar.

2. OBIECTIVE

- să definească termenii de discriminare, victimizare, hărțuire;
- să exprime o idee, cu cuvinte proprii, referitoare la filmul vizionat/textul audiat;
- să identifice cel puțin câte cinci comportamente, atitudini/activități specifice unei persoane care discriminează;
- să manifeste interes pentru tema abordată;
- să accepte punctele de vedere ale colegilor;
- să utilizeze metode/mijloace/resurse externe, disponibile, utile și eficiente în vederea optimizării relațiilor cu alte persoane.

3. CONDIȚII PRELABILE

- Clasă de nivel mediu;
- Grupe eterogene;
- Să opereze un minimum de informații, păreri diverse despre tema abordată;
- Să opereze cu aplicații digitale.

4. EVALUARE

- Implicarea elevilor în activitățile de învățare din timpul lecției precum și realizarea unui proiect, având drept temă tipurile de discriminare.

5. RESURSE ȘI MANAGEMENTUL TIMPULUI

- a. resurse informaționale: Ghidul metodologic pentru predarea opționalului „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice”, texte, imagini.
- b. timp: 50 minute

II. LECȚIA PROPRIU-ZISĂ

Cadrul de învățare	Conținut	Timp	Metode pentru dezvoltarea gândirii critice
EVOCARE	<p>Profesorul adresează elevilor o serie de întrebări și notează termenii-cheie.</p> <p>Ce este discriminarea?</p> <p>Cine poate fi victimă a discriminării?</p> <p>Care ar putea fi posibilele motive pentru care un elev, ar putea fi exclus din anumite activități?</p> <p>Care este cea mai bună soluție pentru a elimina anumite prejudecăți formate de către anumiți elevi?</p>	5 min	<p>Termenii cheie dați inițial</p> <p>Știu/vreau să știu/Am învățat</p>
REALIZAREA SENSULUI	<p>„Ce ne scapă de sub control?”- exercițiu reflexiv de identificare a două situații în care manifestă/nu manifestă toleranță față de persoane diferite</p> <p>Activitate în perechi. Timp de 3-4 minute perechile scriu/adresează întreba-re: „Spune două situații în care ai observat o formă de discriminare</p> <p>Discuții: De ce? Care a fost motivul? Ce emoții te-au încercat?</p> <p>Se concluzionează: oamenii sunt diferiți din foarte multe puncte de vedere, gândesc diferit, se raportează diferit la situații asemănătoare, în care sunt im-plicate persoane diferite. În situația în care resimțim emoții negative față de anumite categorii, este important să le reevaluăm și să înțelegem că toți oa-menii sunt egali.</p> <p>Oricine poate discrimina și poate fi discriminat – vizionare RED (dezbateri, dis-cuții) https://youtu.be/eHViCwhVQnc</p> <p>(Anexa 1)</p> <p>Se prezintă elevilor videoclipul.</p> <p>Discuții: Profesorul solicită elevilor să reflecteze asupra expresiei : „Oricine poate discrimina și poate fi discriminat”</p> <p>Pentru elevii aflați în fața monitorului, cerința este de a nota pe peretele vir-tual al aplicației Padlet, gândurile care li s-au activat în situația vizionată/citi-tă și apoi de a explica emoțiile pe care le-au trăit observând comportamentul adultului față de fetița/bunica – victime ale discriminării.</p> <p>Se cere elevilor să identifice situații de discriminare</p> <p>Se concluzionează: orice persoană poate fi o victimă a discriminării.</p>	10 min 15 min	<p>Comerțul cu probleme</p> <p>Rețeaua de discuții</p> <p>Scrierea liberă</p>

	<p>Metoda ciorchinului – metodă activ participativă (Anexa 2) Pentru elevii care sunt prezenți în clasă, profesorul scrie pe tablă, într-un che- nar, cuvântul discriminare și le propune elevilor câteva teme de reflecție. Care sunt categoriile care pot fi victime ale discriminării? Care sunt motivele disci- minării? Care sunt tipurile de discriminare? Elevii completează ciorchinele. Exemple de situații: Categorii de persoane discriminate: femei, persoane cu handicap, angajați etc. Categorii de persoane care discriminează: angajatori, șefi etc. Motive: un handicap, etnie, religie etc. Tipuri de discriminare: directă, indirectă, de gen etc. Discuții: Profesorul subliniază că fiecare copil a avut propria sa idee, a dat exemple diferite. Adresează următoarele întrebări: De ce s-au gândit la situa- ții diferite? De ce unii oameni acceptă un astfel de tratament, discrimanator? Cum ar trebui să reacționăm când suntem victime/martori ai discriminării? Profesorul va explica elevilor că fiecare persoană este diferită, are calități și defecte, provine dintr-un anumit mediu, însă toți oamenii sunt egali și ar trebui tratați în același mod. De asemenea, profesorul explică elevilor care sunt efec- tele discriminării asupra unei persoane, cât de mult poate influența acest lucru. Sunt identificate sentimentele, emoțiile, trăirile unei persoane discriminate Se concluzionează: oamenii sunt diferiți din foarte multe puncte de vedere, dar acest lucru nu înseamnă că trebuie tratați diferit. Fiecare persoană are dreptul la șanse egale, la toleranță. De asemenea, copiii ajung la concluzie că oricine poate discrimina sau poate fi discriminat.</p>	<p>10 min</p>	 <p>Interogarea</p>
<p>REFLECȚIA</p>	<p>Eseul de 5 minute: Se comunică elevilor sarcina de lucru. Se explică modalita- tea de realizare, faptul că au de realizat un eseu creativ, în care să exemplifice o situație de discriminare, care are final fericit. Elevii citesc lucrările, în care au propus diverse exemple.</p>	<p>10 min</p>	<p>BioPoemul</p>

III. EXTENSIE

Discriminarea digitală – Ce e întâmplă pe rețele de socializare în online?

**Internetul prin intermediul rețelelor sociale au deschis calea unor noi metode și tipare sociale de interacțiune care ne forțează să re-
negociem multe aspecte ale vieții noastre: interacțiunea, relațiile, comunicare, prietenii etc.**

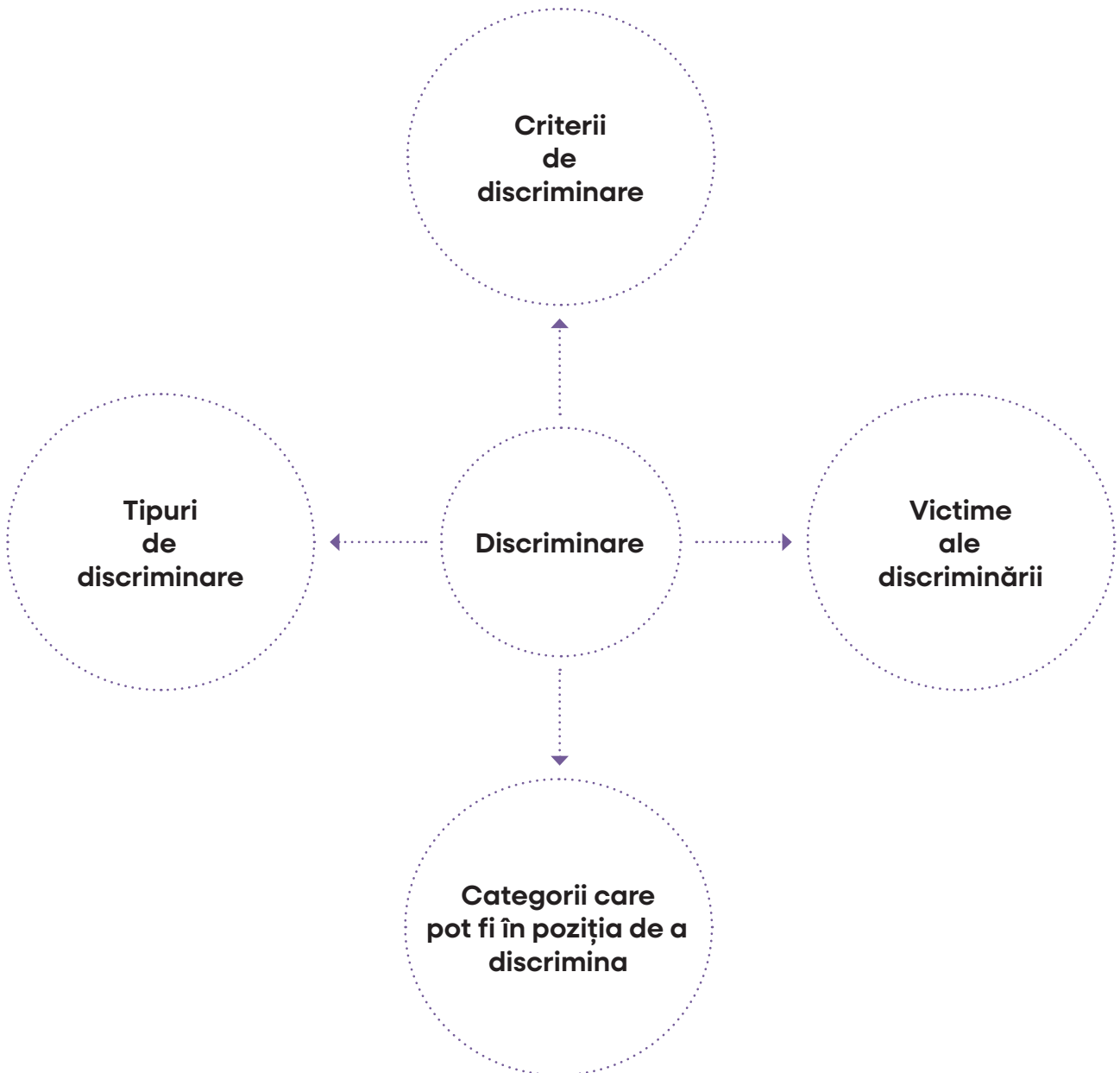
Credeți că discriminarea digitală există? Ce forme credeți că îmbracă aceasta? Care este modul de propagare în mediul online?

Anexa 1

RED (dezbateri, discuții) <https://youtu.be/eHViCwhVQnc>

O fetiță de etnie romă cu o dizabilitate minoră e dată afară de la grădiniță. Directoarea spune că nu s-a integrat, deși fetița are prieteni și face progrese. Bunica face plângere la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD).

Anexa 2

Proiect de lecție

I. PREGĂTIREA LECȚIEI

Data:

Unitatea de învățământ:

Clasa: a IX-a

Disciplina opțională: *Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice*

Unitatea de învățare (tematică): *Unitate în diversitate*

Subiectul lecției: *Am dreptul să fiu eu!*

Competențe specifice:

2.2. Aplicarea strategiilor de gândire critică în realizarea unor instrumente utile, cu scopul de a crește incluziunea la nivel școlar și social.

3.4. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor dobândite în situații de viață/experiențe de viață pentru promovarea dezvoltării durabile.

MOTIVAȚIA

Autocunoașterea este o componentă importantă a dezvoltării personale, deoarece oferă individului capacitatea de a se înțelege, a se autoanaliza ca individ în raport cu ceilalți. Totodată cunoașterea de sine conduce la înțelegerea diferențelor dintre persoane și acceptarea altor identități diferite de a sa, un prim pas spre manifestarea unor atitudini de respect și toleranță și acceptare a diferențelor.

„Copiii trebuie să le lăsăm o frumoasă moștenire de conștiință mai degrabă decât una de aur.” (Platon)

II. LECȚIA PROPRIU-ZISĂ

DESCRIEREA ETAPELOR LECȚIEI

Captarea atenției printr-un joc de spargere a gheții: 10 minute

Două adevăruri și o minciună

Sunt invitați participanții să se așeze într-un cerc. Fiecare participant, pe rând, își spune numele, după care trebuie să spună grupului două lucruri adevărate despre el și o minciună (sau un lucru fals). Grupul trebuie să-și dea seama care este minciuna. Menționați că minciuna nu trebuie să fie foarte evidentă. Se va da inițial timp de gândire individual de două minute pentru fiecare persoană după care se face tura de cerc în care fiecare prezintă și restul ghicește.

Alternative ale jocului: Participanților li se poate cere să motiveze ce i-a ajutat să recunoască minciuna; la final participanții pot fi rugați (la alegere) să spună numele tuturor membrilor grupului.

Se vor trage concluzii despre faptul că toți suntem diferiți, toți avem anumite trăsături fizice și de caracter dar putem să ne cunoaștem, să ne acceptăm așa cum suntem și să-i acceptăm pe cei din jur.

Momentul organizatoric: 3 minute

Anunțarea subiectului și a obiectivelor/ competențelor:

Profesorul indică apoi elevilor subiectul lecției : „Am dreptul să fiu eu!” și competențele pe care le vor forma: o mai bună cunoaștere de sine, disponibilitatea de a cunoaște și colabora cu persoane noi din grup și acceptarea diferențelor dintre persoane.

DIRIJAREA ÎNVĂȚĂRII - 20 minute

Activități:

Povestiri motivaționale

Elevii sunt împărțiți în 5 grupe. Fiecare grupă primește o povestire (anexele 1, 2, 3, 4).

Vor citi povestirea și vor extrage caracteristicile personajelor. Vor nota caracteristicile personajului principal și învățătura desprinsă.
Vor prezenta în fața colegilor povestirea pe scurt și vor nota învățătura desprinsă din povestire transpusă în lumea oamenilor.

EVALUARE ȘI FEEDBACK – 17 minute

Întrebări de procesare/debriefing

Ce s-a întâmplat?

Care este părerea voastră în legătură cu povestea?

Ați avut vreodată experiențe similare?

Ce concluzie putem să tragem?

Ce ați învățat fiecare despre voi înșivă din această poveste?

Ce veți pune în practică și cum veți pune în practică cele învățate?

Se discută pe marginea importanței autocunoașterii, a diferențelor individuale, acceptarea acestora. Se formulează împreună drepturile copilului desprinse din aceste povestiri: dreptul la viață, la identitate, la apartenență (cetățenie, religie).

III. EXTENSIE

Anexa 1 Maimuța care se credea copac

A fost odată ca niciodată o maimuță care se credea copac. Poate părea ciudat și de necrezut, dar maimuța stătea într-un copac toată ziua și toată noaptea. Nimeni nu i-a spus că ea nu era un copac. Nici copacul în care stătea nu i-a spus că EA nu era copac. Lui i se părea amuzant și chiar măgulitor ca o maimuță să se creadă copac. Iar maimuța se apleca în bătaia vântului, așa cum făcea copacul. Dormea acolo și toată ziua mânca frunzulițe din copac. Pe scurt, maimuța a crescut și a crescut, crezând mereu că era un copac.

În pădure nu sunt oglinzi. De aceea, maimuța nu avea cum să își dea seama că arăta foarte diferit față de copac. Părea mulțumită că stătea în copac. Cu toate acestea, ea avea sentimentul că ceva îi lipsea din viață. Mai mult, simțea că era legată de copac într-un mod ciudat și nepotrivit.

Într-o zi un raton a poposit lângă copac. S-a uitat în sus și a zărit maimuța. A strigat-o:

– Hei! Tu de colo! Hai jos să ne jucăm! Mă simt foarte singur și am nevoie de cineva cu care să mă joc. Am nevoie de un prieten!

Maimuța, care niciodată nu mai vorbise cu adevărat cu cineva, și-a găsit vocea și a răspuns:

– Cine, eu? De ce mă întrebi pe MINE? Eu sunt un copac!

Ratonului i s-a părut foarte amuzant. De aceea a început să chicotească. Apoi a început să râdă și curând se rostogolea pe jos cuprins de un râs isteric. Nu mai văzu-se NICIODATĂ o maimuță care să se creadă copac.

Maimuța s-a enervat văzându-l pe raton cum râdea de ea. A strigat spre el:

– De ce râzi?

Continuând să chicotească, ratonul i-a spus:

– Tu nu ești un copac! Ești O MAIMUȚĂ! De unde ți-a venit această idee ridicolă cum că ai fi un copac?

Maimuța s-a gândit și nu era prea sigură de unde i-a venit ideea aceea. A vrut să plece departe de copac, dar știa că va fi foarte înfricoșător să fie pe cont propriu. Totuși, după multe încurajări din partea ratonului, ea a coborât din copac. Apoi și-a petrecut ziua jucându-se. S-a simțit mai bine decât se simțise vreodată. După o zi lungă plină de distracție și descoperiri, maimuța s-a întors seara la copac ca să se

culce. Se bucura de confortul oferit de copac. Însă, zilele treceau și ei i se părea tot mai ușor să plece și să se distreze jucându-se. Curând nu mai tânjea după nimic și se simțea altfel în interior.

Pentru prima dată în viața ei maimuța a știut cine era CU ADEVĂRAT. Îi plăcea să știe că era diferită de acel copac. În fiecare zi se distra descoperind lucruri noi despre ea însăși. Și-a dat seama cât de specială era. Privind în urmă la trecutul ei, maimuța a zâmbit. Și-a amintit că odată a crezut că era un copac.

Anexa 1

Sconcsul cel trist

A fost odată ca niciodată un sconcs mic și trist. Se simțea singur, deși trăia într-o pădure populată de multe soiuri de animale: iepuri și ratonii, oposumi și vulpi, șoareci și urși.

Se mai găseau acolo păsări mari și mici, multe feluri de rozătoare, iar râurile erau pline de pești. Sconcsul a încercat să se împrietenească cu fiecare animal din pădure. Însă, de fiecare dată când micuțul animal alb și negru își căuta de lucru pe lângă celelalte animale, acelea strigau:

– Uite că vine Puturosul! Bleah! Salvați-vă viețile!

Apoi fugeau care încotro, lăsându-l singur și trist.

Într-o astfel de zi, după ce a fost luat în răs și părăsit de toți ceilalți, sconcsul a exclamat:

– Mă urăsc! Nu eu am cerut să mă nasc sconcs! De ce ei nu înțeleg că nu mi-aș îndrepta niciodată mirosul asupra prietenilor? Nu îmi dau nici o șansă să le explic cum sunt eu cu adevărat! Nu vreau decât să le fiu prieten!...

Stătea așa, singur și stingher. Încet-încet, lacrimile au început să i se prelingă pe obraji. A încercat adesea să își facă prieteni, dar nimeni nu vroia să se apropie de el. Nici un animal nu îi dădea șansa de a-i spune că nu l-ar intoxica niciodată cu mirosul lui. În schimb, de fiecare dată ei râdeau de el și fugeau cât mai departe. Sconcsul devenea tot mai mâhnit. Nu după mult timp, tristețea a devenit parte integrantă a vieții lui. De aceea, credea că așa trebuia să fie viața de sconcs.

Într-o zi se plimba prin pădure și adulmeca după mâncare. Deodată a auzit un mârâit feroce și strigăte speriate. Sconcsul cel nefericit a pândit printre tufișuri și a descoperit o vulpe maronie care încolțise trei iepurași. Plănuia să îi mânânce la cină. Fără să se gândească la cât de răutăcioși au fost iepurii cu el în trecut, și-a spus: „Cred că îi pot ajuta!”

Așadar, sconcsul a alergat în luminișul cu pricina. Deoarece vulpea era mult prea ocupată ca să se gândească la mâncarea gustoasă ce o aștepta, nici nu a observat sconcsul apropiindu-se de ea. Acela s-a dus foarte aproape și apoi a țintit cu grijă ... un jet urât mirositor drept în ochii agresoarei.

Vulpea a mârâit surprinsă. A uitat de cină și a alergat spre desișul pădurii, scheunând și frecându-și neîncetat labele și botul de pământ. Încerca să scape cât mai repede de mirosul acela îngrozitor. După plecarea vulpii aerul încă mai era încărcat de mirosul greu al sconcsului. Iepurii au privit împrejur, au văzut sconcsul și au înțeles că acela le salvase viețile. Au uitat să râdă de el și să fugă. În schimb, au alergat spre el, l-au îmbrățișat, i-au mulțumit și au plâns ușurați ... toate acestea în același timp. Pe când se îndepărtau de tufișurile care încă mai miroseau foarte urât, i-au cerut sconcsului iertare pentru felul în care s-au comportat în trecut. Experiența aceea le-a dezvăluit un nou mod de a-l privi pe sconcs.

– Este uimitor cum ceva care miroase atât de urât poate fi bun!

(În ziua aceea iepurii și sconcsul au învățat o *lecție importantă despre prietenie. Iepurii au învățat că prietenii pot avea forme, mărimi și mirosuri diferite. Sconcsul a descoperit că există mijloace prin care poate scăpa de tristețe.*)

Anexa 1

Două semințe

Două semințe stăteau una lângă alta în pământul fertil de primăvară. Prima zise:

„Vreau să cresc! Vreau să-mi înfig rădăcinile cât mai adânc în pământ și să-mi trimit spre lumină mugurii prin scoarța pământului. Vreau să-mi desfac bobocii gingași, semn că primăvara a venit... Vreau să simt căldura soarelui pe față și binecuvântarea stropilor de rouă dimineața pe petalele mele!” Și ea creșcu.

Ce-a de-a doua spuse: “Mie mi-e frică. Dacă îmi trimit rădăcinile dedesubtul meu, nu știu ce voi întâlni în întuneric. Dacă îmi fac loc prin pământul tare și răzbesc la suprafață, pot să-mi rănesc mugurii delicați. Și dacă ar fi să-mi deschid bobocii, un copil poate să mă smulgă din pământ. Nu, e mai bine pentru mine să aștept până este mai sigur.” Și așteptă.

O găină începu într-o zi de primăvară să răscolească pământul în căutare de ceva de mâncare, găsi sămânța care aștepta și o înghiți imediat.

5.5 Resurse pentru învățarea mixtă (blended learning)

Învățarea mixtă (*blended learning*, în limba engleză) desemnează o gamă de posibilități reprezentate de combinarea internetului și mediilor digitale cu formele cunoscute de învățare în clasă, care cer prezența fizică simultană a profesorului și a elevilor.

Învățarea mixtă nu reprezintă o abordare nouă în învățământul preuniversitar, însă a ajuns în centrul atenției cu ocazia închiderii școlilor din cauza pandemiei de COVID-19, fiind introdusă pentru a asigura continuitatea actului didactic și a menține pe elevi implicați și motivați.

Termenul de „învățare mixtă” a apărut la sfârșitul anilor 90 ai secolului trecut. De-a lungul timpului, înțelesul său s-a modificat și s-a stabilizat. Începând cu anul 2006 și până în prezent, termenul de „învățare mixtă” înseamnă o combinație de învățare „față în față” (în clasă) și învățare mediată de tehnologie (e-learning).

Altfel spus, învățarea mixtă înseamnă că elevul învață parțial prin intermediul instruirii online și parțial cu profesor în sala de clasă. Elevii pot să-și desăvârșească învățarea online în clasă, în laboratorul de informatică sau acasă, având grade diferite de control asupra timpului, locului, modului de studiu și a ritmului de învățare.

Secolul al XXI-lea a adus în didactica modernă o abordare nouă, rezultat al avântului instrumentelor digitale care s-au dovedit a fi eficiente în actul de predare-învățare-evaluare. Aceste instrumente răspund profilului elevului „nativ digital”, care are un stil de învățare diferit de cel al profesorilor, folosind tehnologia pentru a se informa și care are un ritm de asimilare a informațiilor diferit de cel al celorlalți elevi.

Câteva modele de învățare mixtă:

- **Modelul rotației individuale** - acest model de învățare permite elevilor să se rotească prin stații de lucru la un program fix, pentru un anumit curs sau subiect, unde cel puțin una dintre stații este o stație de învățare online. Aceștia învață folosind cursuri online și pot face o varietate de activități, cum ar fi previzualizarea, completarea sau revizuirea lecțiilor, citirea cursurilor sau efectuarea evaluărilor administrate de computer. Prin aceste tipuri de activități bazate pe tehnologie, elevii au oportunități de a lucra independent și privat, fără griji cu privire la modul în care vor performa în fața colegilor lor. Pentru partea offline a învățării lor, elevii primesc instrucțiuni directe de la un profesor, urmate de o varietate de activități, care ar putea include lectură modelată și independentă, fișe de lucru, îndrumare individuală, munca în grupuri mici, proiecte, jocuri și altele.

De exemplu, în cadrul unei ore de clasă, elevii se rotesc între stațiile de învățare la intervale de 15-20 minute, fiind organizați în grupuri mici de lucru, astfel:

- Grupul 1 – învățare condusă de profesor;
- Grupul 2 – muncă independentă, respectiv lucrul în grup (colaborare);
- Grupul 3 – învățare online personalizată.

Poate fi desenată o diagramă a rotației grupurilor între stațiile de învățare, pe care să fi marcate numărul grupului de lucru, intervalul de timp și modul de lucru, ca în exemplul următor:

Intervalul orar	8,00-8,15	8,15-8,30	8,30-8,50
Grupul 1	Online	Individual/ Grup	Profesor
Grupul 2	Profesor	Online	Individual/ Grup
Grupul 3	Individual/ Grup	Profesor	Online

- **Modelul clasei inversate** - Acest model de învățare mixtă combină învățarea tradițională cu învățarea online. Mai exact, predarea lecțiilor, colaborarea în echipe și instruirea se realizează în regim online, urmând ca mai apoi elevii să implementeze subiectele învățate prin realizarea de proiecte sau teme în clasele fizice, fiind îndrumați de către profesori atunci când este nevoie. În cadrul acestui model, atenția este centrată pe elev, subiectele putând fi studiate în profunzime și înțelese într-o măsură mai mare, iar feedback-ul oferit de către profesor fiind mai ușor de obținut. Mai mult decât atât, elevii sunt mai atenți și mai activi, fiind în același timp responsabili de organizarea propriului timp pentru a putea aprofunda cât mai bine materia.

- **Modelul amestecului propriu** - În acest model de învățare mixtă elevii iau cursuri online, pe lângă cele tradiționale față în față, sub formă de webinar, bloguri sau tutoriale video, pentru a aprofunda un anumit subiect. Este practicat în mod obișnuit în rândul elevilor de liceu deoarece le oferă libertatea de a suplimenta ceea ce au învățat și ceea ce au fost învățați în clasă. Pentru ca această metodă de învățare mixtă să aibă succes, elevii trebuie să fie foarte motivați. Metoda amestecului propriu este ideal pentru cei care doresc să urmeze cursuri suplimentare în domeniul studiat sau într-un alt domeniu de interes care nu este acoperit de curriculumul obligatoriu.

- **Modelul flexibil** - În cazul modelului flexibil, conținutul și instruirea sunt oferite cu precădere online, ca în cazul modelului clasei inversate, profesorul oferindu-le sprijin elevilor în clasă, „în funcție de nevoile acestora, prin intermediul unor activități precum instruirea în grupuri restrânse, proiectele de grup și îndrumările individuale” (<https://www.schooleducationgateway.eu/ro/pub/resources/tutorials/blended-learning-tutorial.htm>).

Exemple de instrumente digitale/aplicații online care pot contribui la formarea/dezvoltarea competențelor specifice

Google Classroom

<https://classroom.google.com>

- ✓ Classroom este un instrument din suita Google Apps for Education cu care profesorii pot să creeze și să organizeze rapid teme, să ofere eficient feedback, precum și să comunice ușor cu elevii.
- ✓ Cu Classroom profesorii pot să-și eficientizeze timpul, să-și organizeze cursurile, precum și să comunice mai ușor cu elevii.
- ✓ Cu aplicația Classroom elevii pot să-și organizeze temele în Google Drive, să le finalizeze, să le predea, precum și să comunice direct cu profesorii și cu colegii.
- ✓ Aplicația Classroom funcționează cu Documente Google, Drive și Gmail. Astfel, profesorii pot să creeze și să strângă teme, fără ca acestea să fie pe hârtie. De asemenea, pot să vadă cine și-a terminat tema, precum și să ofere feedback direct și în timp real fiecărui elev.
- ✓ Profesorii pot să posteze anunțuri și întrebări, precum și să comunice în timp real cu elevii: comunicarea la curs și în afară devine mai eficientă.

- ✓ Classroom creează automat dosare Drive pentru fiecare elev și temă în parte. Elevii pot păstra evidența temelor care trebuie predate accesând pagina Teme.

Documente Google

<https://www.google.ro/intl/ro/docs/about/>

- ✓ reprezintă un instrument on-line pentru creare în colaborare de documente;
- ✓ permite formatare, încărcare de imagini, comentarii, tabele, formule.
- ✓ colaboratorii pot fi invitați să participe la activitate prin email;
- ✓ documentele realizate sunt stocate online și pot fi accesate de oriunde există acces la Internet;
- ✓ ele pot fi postate pe blog sau publicate ca pagină web.

Prezentări Google

<https://www.google.ro/intl/ro/slides/about/>

- ✓ reprezintă un instrument on-line pentru creare în colaborare de prezentări;
- ✓ permite formatare, încărcare de imagini, comentarii, tabele, diagrame;
- ✓ colaboratorii pot fi invitați să participe la activitate prin email;
- ✓ prezentările realizate sunt stocate online și pot fi accesate de oriunde există acces la Internet;
- ✓ ele pot fi postate pe blog sau publicate ca pagină web.

Padlet

www.padlet.com

- ✓ aplicație digitală care oferă spațiu de afișare colaborativ pentru varianta text, imagine, video sau pagini web;
- ✓ este o aplicație care permite utilizatorilor să afișeze materialele în acest perete virtual;
- ✓ permite utilizatorilor încărcarea diferitelor materiale pe o temă dată, materiale de tipul documentelor, prezentărilor, legăturilor spre diferite pagini web;
- ✓ este gratuită, dar necesită crearea unui cont;
- ✓ te poți loga cu contul de yahoo, gmail sau Facebook.

WordArt

<https://wordart.com>

- ✓ Este o aplicație care realizează ușor un „nor de cuvinte” – un mod de reprezentare vizuală a unui text sau a unui șir de cuvinte, în care, de obicei, semnificația unui element-cuvânt este relevată de mărimea acestuia relativă la celelalte elemente. Poate fi un instrument pentru analiză de conținut sau pentru crearea unui suport pentru prezentare de conținut, în formă grafică – statică sau interactivă.

CANVA

<https://www.canva.com/>

- ✓ CANVA este o platformă de design grafic, utilizată pentru grafică socială, prezentări, postere, documente și alt conținut vizual;
- ✓ Platforma include șabloane pe care utilizatorii le pot folosi, grupate în câteva domenii: prezentări, rețele sociale, video, imprimate, marketing, birou. Putem realiza gratuit, simplu și accesibil de la CV-uri, broșură, flyer, carte poștală, cărți de vizită, semne de carte, felicitări, invitații, scrisori, până la prezentări audio, video și planuri de lecție. Platforma pune la dispoziție modele de prezentări sau lecții, bibliotecă de imagini, muzică, colecție video, dar se pot încărcă și materiale proprii. Mai mult, putem oferi acces și altora (elevi, colegi) la materiale realizate, putem prezenta materiale direct pe platformă sau le putem descărca în mai multe forme: PNG, JPG, PDF, Videoclip Mp4 etc.

MENTIMETER

<https://www.mentimeter.com/app>

- ✓ **Mentimeter** este o aplicație care îți permite să interacționezi cu un grup țintă în timp real;
- ✓ Este un instrument pentru sondaje unde poți pune întrebarea și grupul țintă poate da răspunsul folosind un telefon mobil sau orice alt dispozitiv conectat la internet.

BOOK CREATOR

<https://bookcreator.com/>

- ✓ Aplicația „Book Creator” este o aplicație permisivă și atractivă, care poate fi accesată la adresa <https://bookcreator.com/>, oferind posibilitatea să creăm cărți digitale pe diferite teme.

Wizer.me

<https://wizer.me>

- ✓ Wizer.me este o platformă în care profesorii construiesc fișe de lucru online care pot fi atribuite în Classroom.

GitMind

<https://gitmind.com/>

- ✓ GitMind este un instrument online pentru hărți mentale care oferă funcții excelente pentru profesori și elevi. GitMind oferă peste o sută de șabloane pe care profesorii și elevii să le folosească și să le modifice.

SLIDO

<https://www.sli.do/>

- ✓ Slido este o aplicație de întrebări și sondaje ușor de utilizat, care vă permite să vă implicați participanții la orice fel de întâlnire, live sau virtuală. Ajută la stimularea conversațiilor semnificative la scară largă, permițând publicului să pună întrebări și să-și exprime opinia în sondaje live.

TELESKOP

<https://teleskop.ro/>

- ✓ Un instrument care vine în ajutorul profesorilor pentru a genera feedback 100% anonim după orele de curs.

5.6. Activități de învățare care utilizează resurse educaționale deschise

ÎNCADRAREA RED ÎN ACTIVITATEA DE ÎNVĂȚARE

Titlul activității de învățare	Școala tradițională versus școala incluzivă. Înțelegerea percepției „celuilalt”. Măsuri afirmative.
Disciplina	Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice
Unitatea de învățare	II. Învățăm să trăim împreună
Clasa	Clasa a IX-a
Autor	
Alți membri ai echipei de autori (dacă este cazul)	
I. Prezentarea activității de învățare	
Competența specifică vizată	1.1.Utilizarea corectă a conceptelor/terminologiei specifice educației incluzive; 1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială;
Condiții necesare desfășurării activității	Dispozitiv (laptop sau calculator) Videoproiector Conexiune la Internet
Contextul de învățare	Sala de clasă, Lecție mixtă (predare-învățare-evaluare)
Timpul alocat	50 de minute
Descrierea specifică a activității de învățare	Studiem această temă deoarece ne dorim să dezvoltăm în rândul elevilor noștri capacitatea de a interpreta, într-o manieră critică, faptele și atitudinile sociale în context diferite ale vieții școlare, comunitare și profesionale. În același timp, prin activitatea de față, ne dorim ca elevii noștri să utilizeze, în mod corespunzător, conceptele și terminologia specifică educației incluzive, în contexte variate care vizează integrarea socială.
Resursa RED utilizată	https://www.youtube.com/watch?v=10auKzU5SIs&ab_channel=AgentiaNationaladeAsigurareaCalitatiinEducatiesiCercetare

II. Prezentarea integrării resursei RED în activitatea de învățare	
În ce constă resursa RED	Materialul propus este o resursă educațională deschisă audio-video, în cadrul căreia sunt evidențiate principiile educației incluzive, ținându-se cont de principiul unicității și al diversității fiecăruia, dar și de principiul egalității de șanse. O școală democratică este o școală care sprijină accesul tuturor copiilor la cunoaștere și formare de deprinderi, exact așa cum este formulat în Declarația de la Salamanca. Se va putea observa faptul că școala are conturate două perspective; una tradițională (conservatoare) și una modernă (a toleranței).
Descrierea modului de utilizare a RED-ului în activitatea de învățare din perspectiva 5R (reutilizare, redistribuire, revizuire, remixare și reținere)	<p>Etape:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Urmărirea RED-ului propus. 2. Abordarea conceptelor specifice școlii incluzive (dizabilitate, cerințe educative speciale, educația incluzivă, deficiență, handicap, adaptare curriculară, educație incluzivă, școala incluzivă, școala modernă, integrare, incluziune). 3. În cadrul activității didactice se pot utiliza strategii didactice care să stimuleze gândirea critică, cum ar fi: <ul style="list-style-type: none"> Activitatea pe grupe sau în perechi; Metode de predare activ-participative, care să stimuleze gândirea critică: Sinelg, Știu-Vreau să știu-Am învățat, Jurnalul cu dublă intrare.
Descrierea modului în care resursa RED contribuie la formarea competenței specifice vizate	<ul style="list-style-type: none"> • resursa propusă captează atenția elevilor și le poate menține acestora interesul față de tema propusă; • este abordat conceptul de „școală incluzivă” care îl ajută pe elev să realizeze o paralelă între cele două variante ale școlii: tradițională și incluzivă;
Procentul de timp al RED-ului folosit raportat la timpul alocat activității de învățare	100% (50 minute)
Aspecte utile cu privire la trecerea de la RED la PED	Elevii își vor forma o imagine de ansamblu asupra necesității adaptării unităților de învățământ la nevoile pe care unii elevi le au.

ÎNCADRAREA RED ÎN ACTIVITATEA DE ÎNVĂȚARE

Titlul activității de învățare	Principiile și valorile unei societăți incluzive
Disciplina	Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice
Unitatea de învățare	II. Învățăm să trăim împreună
Clasa	Clasa a IX-a
Autor	
Alți membri ai echipei de autori	
I. Prezentarea activității de învățare	
Competența specifică vizată	1.1. Utilizarea corectă a conceptelor/terminologiei specifice educației incluzive; 1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială; 1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.
Condiții necesare desfășurării activității	Dispozitiv (laptop sau calculator) Videoproiector Conexiune la Internet
Contextul de învățare	Sala de clasă, Lección mixtă (predare-învățare-evaluare)
Timpul alocat	50 de minute
Descrierea specifică a activității de învățare	Valorificarea resursei educaționale propuse are rolul de a oferi elevilor exemple de bune practici pentru integrarea elevilor cu cerințe educative speciale în învățământul de masă.
Resursa RED utilizată	Ce este educația Incluzivă - Sesiunea I - YouTube
II. Prezentarea integrării resursei RED în activitatea de învățare	
În ce constă resursa RED	Materialul propus este o resursă educațională deschisă audio-video, în cadrul căreia este prezentat un exemplu de bună practică în care un copil cu dizabilități reușește să își dezvolte abilități cognitive și de exprimare primară într-o limbă străină.

<p>Descrierea modului de utilizare a RED-ului în activitatea de învățare din perspectiva 5R (reutilizare, redistribuire, revizuire, remixare și reținere)</p>	<p>În cadrul design-ului didactic resursa poate fi folosită în etapa de transmitere a noilor cunoștințe, în care se utilizează terminologia de specialitate. Vor fi definite conceptele de: segregare, excluziune, incluziune, integrare.</p>
<p>Descrierea modului în care resursa RED contribuie la formarea competenței specifice vizate</p>	<ul style="list-style-type: none"> • resursa propusă captează atenția elevilor și le poate menține acestora interesul față de tema propusă; • se poate face paralelă între sistemul educațional românesc și sistemul educațional american.
<p>Procentul de timp al RED-ului folosit raportat la timpul alocat activității de învățare</p>	<p>100% (50 minute)</p>
<p>Aspecte utile cu privire la trecerea de la RED la PED</p>	<p>Elevii vor conștientiza necesitatea toleranței pentru incluziunea tuturor copiilor în sistemul de învățământ, indiferent de dizabilitate</p>

5.7. Învățarea bazată pe proiect

PROIECT EDUCAȚIONAL „O ȘCOALĂ PRIETENOASĂ PENTRU FIECARE”

1. ȘCOALA:

2. PERIOADA DE DESFĂȘURARE: Septembrie 2023-iunie 2024

3. CALENDAR

Proiectarea activității (elaborarea și redactarea proiectului):

Etapa I - *Familiarizare cu primele noțiuni de lucru/ 11 septembrie 2023 - 20 octombrie 2023*

- Pregătirea bazei materiale și teoretice pentru începerea derulării proiectului
- Formarea echipelor de lucru și repartizarea sarcinilor
- Stabilirea surselor de documentare și a temelor de lucru
- Familiarizarea cu structura unui proiect educațional

Etapa a II-a - *Definirea scopului proiectului, a obiectivelor și stabilirea activităților/ 06 noiembrie 2023- 22 decembrie 2023*

- Stabilirea scopului și a obiectivelor proiectului
- Stabilirea activităților din proiect și descrierea lor

Etapa a III-a - *Definirea produselor finale, stabilirea resurselor necesare, alegere partenerilor, stabilirea criteriilor de evaluare și a modalităților de diseminare/ 08 ianuarie 2024 - 09 februarie 2024*

- Definirea produselor finale (exp: broșură, site web, afișe, punct de informare)
- Stabilirea resurselor necesare
- Alegere partenerilor (exp: Centrul Școlar de Educație Incluzivă, diferite ONG-uri locale)
- Stabilirea criteriilor de evaluare a proiectului
- Stabilirea modalităților de diseminare

Etapa a IV-a - *Construirea versiunii finale a proiectului educațional și stabilirea modalităților de implementare/ 19 februarie 2024 – 5 aprilie 2024*

- Redactarea versiunii finale a proiectului
- Stabilirea modalităților de implementare
- Popularizarea proiectului

Desfășurarea activității

Implementarea și evaluarea proiectului educațional/ 08 aprilie 2024-21 iunie 2024

4. GRUP ȚINTĂ: 26 de elevi de clasa a IX- a

5.ARGUMENTUL PROIECTULUI

Trăim în interacțiune permanentă, în comunități mai mici sau mai mari. Avem nevoie să învățăm cum să clădim aceste relații bazate pe diversitate, să căutăm și să găsim acele modalități prin care fiecare să fie prețuit pentru ceea ce este și pentru cine este, să fie valorizat și respectat. Educația incluzivă urmărește pregătirea tinerilor pentru a trăi într-o societate multiculturală, cu o dinamică tot mai pronunțată. Ea poate fi asociată conceptului de *learning to live together*, promovat de UNESCO.

Prin derularea acestui proiect ne propunem să contribuim la dezvoltarea unei culturi și a unor practici incluzive în școală, prin sensibilizarea actorilor implicați, atât din comunitatea școlară (elevi, cadre didactice, părinți), cât și din cea locală la problemele pe care le ridică diversitatea elevilor aflați în dificultate, la interesele și nevoile lor de învățare. Urmărim, prin acest proiect, să creăm contexte favorabile, la nivel instituțional, de identificare și abordare a tuturor barierelor în calea învățării și să încurajăm reflecția și aplecarea actorilor educaționali spre colaborare, pentru a găsi cele mai potrivite soluții pentru facilitarea accesului la învățare al fiecărui elev. Cu toate că, de cele mai multe ori, sintagma „educație incluzivă” ne duce cu gândul la elevii cu cerințe educaționale speciale (inclusiv la elevii cu anumite dizabilități sau tulburări de învățare ori de altă natură, care de regulă necesită asistență medicală, socială, educațională complexă etc.), acest proiect își propune o viziune largă, luând în calcul o varietate de nevoi ale tinerilor.

În atingerea obiectivelor proiectului, apelăm la metode specifice educației moderne bazate pe cooperare, comunicare, echitate, a înțelege și accepta diversitatea manifestată atât la nivel individual, cât și la nivelul grupurilor.

6. DEFINIREA OBIECTIVELOR GENERALE ȘI SPECIFICE ALE PROIECTULUI

OBIECTIVE GENERALE:

- Recunoașterea și respectarea diversității culturale, prin activități instructiv-educative atractive, desfășurate în cadrul proiectului;
- Crearea de contexte favorabile, la nivel instituțional, de identificare și abordare a barierelor în calea învățării pentru copiii aflați în dificultate;
- Stimularea participării elevilor la acțiuni, în sensul promovării principiilor unei societăți incluzive și al combaterii discriminării și intoleranței;
- Dezvoltarea atitudinilor față de alte culturi exprimate de respect, curiozitate, dorința de a cunoaște mai mult despre ele, deschidere, eliminarea judecăților, refuzul discriminării și intoleranței, adaptare la ceea ce este necunoscut și punerea în valoare a diferențelor culturale.

OBIECTIVE SPECIFICE

- *Sensibilizarea* elevilor, părinților acestora și a cadrelor didactice din cadrul școlii cu privire la elevii aflați în dificultate;
- *Gestionarea relațiilor* prin comportamente responsabile, tolerante, bazate pe respect și stimă de sine între elevii cuprinși în grupul țintă din proiect și alți elevi cu aceleași pasiuni, interese și vulnerabilități;
- *Valorizarea creativității, talentelor, aptitudinilor* de care dispun elevii implicați în proiect în cadrul unor *activități de educație incluzivă* realizate în diverse grupuri de lucru;
- *Exprimarea și gestionarea emoțiilor* prin diverse *forme de artă* în cadrul unor ateliere de lucru;
- *Realizarea de parteneriate* cu alte instituții /persoane resursă care să răspundă unor nevoi comune, în vederea realizării schimbului de bune practici privitoare la incluziunea școlară.
- *Creșterea coeziunii clasei a IX-a*, aflată la început de ciclu liceal, prin intermediul unei activități educative, menită să dezvolte o serie de competențe elevilor.

7. STABILIREA ACTIVITĂȚILOR ȘI SUBACTIVITĂȚILOR DIN PROIECT

Activitatea nr. 1**Pregătirea bazei materiale și teoretice pentru începerea derulării proiectului**

Tipul activității: de orientare și documentare.

Data/ perioada de desfășurare: septembrie 2023

Locul desfășurării: instituția școlară

Numărul de participanți: 30

Responsabil: prof. coordonator

Beneficiari: elevi implicați în proiect

Mijloace: calculator, consumabile

Modalități de evaluare: discuții, brainstorming.

Descriere activitate:

Se pregătește baza materială și teoretică pentru începerea derulării proiectului. Se lecturează bibliografia, se explică termenii, se valorifică experiența de viață a elevilor în domeniul educației incluzive. Activități de informare: Ce este educația incluzivă? Cerințe și perspective. Metode active de învățare. Rolul comunității. Utilizarea unor metode de participare creativă „Brainstorming-ul”, „Mozaic”.

Activitatea nr. 2**Formarea echipelor de proiect și repartizarea sarcinilor.**

Tipul activității: de orientare și documentare.

Data/ perioada de desfășurare: octombrie 2023

Locul desfășurării: instituția școlară

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: echipa de proiect.

Mijloace: calculator, consumabile

Modalități de evaluare: discuții, brainstorming.

Descriere activitate:

Echipele sunt formate din 5 membri. Tot în această întâlnire se va alege și echipa de coordonare, formată din 2 elevi. Se stabilesc sarcinile și responsabilitățile fiecărei persoane. De exemplu: responsabilul cu strângerea și păstrarea materialelor, responsabilul cu publicitatea, responsabilul în căutarea sponsorilor etc.. Se clarifică și atribuțiile întregii echipe. Se discută și obiectivele generale ale proiectului. Elevii sunt familiarizați cu structura unui proiect educațional.

Activitatea nr. 3**Stabilirea activităților și descrierea lor.**

Tipul activității: de documentare și redactare.

Data/ perioada de desfășurare: noiembrie - decembrie 2023

Locul desfășurării: instituția școlară

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: elevi implicați în proiect

Mijloace: calculator, consumabile, cursurile disciplinei Managementul proiectului.

Modalități de evaluare: discuții, brainstorming

Descriere activitate:

În cadrul acestor întâlniri se vor stabili activitățile fixând data lor exactă de desfășurare, resursele necesare realizării proiectului, metodele și procedeele de lucru ce vor fi utilizate. De asemenea se vor fixa prioritățile acestui proiect.

Activitatea nr. 4**Definirea produselor finale, stabilirea resurselor necesare, alegerea partenerilor, stabilirea criteriilor de evaluare și a modalităților de diseminare**

Tipul activității: de documentare și redactare.

Data/ perioada de desfășurare: ianuarie-februarie 2024

Locul desfășurării: instituția școlară

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: elevi implicați în proiect

Mijloace: calculator, consumabile, cursurile disciplinei Managementul proiectului.

Modalități de evaluare: discuții, brainstorming

Descriere activitate:

Se vor defini produsele finale ale proiectului, resursele necesare, criteriile de evaluare și modalitățile de diseminare. De asemenea, se are în vedere, în această etapă, crearea de parteneriate utile cu persoane/instituții resursă de pe plan local.

Activitatea nr. 5

Redactarea proiectului

Tipul activității: de documentare și redactare.

Data/ perioada de a: martie – aprilie 2024

Locul desfășurării: instituția școlară

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: elevi implicați în proiect

Mijloace: tehnica deciziei tip arbore, organizarea piramidală și organizarea matriceală, brainstorming

Modalități de evaluare: discuții și critici constructive.

Descriere activitate:

Întreaga echipă de proiect contribuie în mod egal la realizarea acestuia. Se vor stabili: managementul riscului, ciclul de viață al proiectului, concepte specifice, constituirea planului de inițiere și etapele de desfășurare folosindu-ne de suporturile de curs a disciplinei școlare Managementul proiectelor.

Activitatea nr. 6

Căutarea sponsorilor și achiziționarea/realizarea materialelor necesare în proiect

Tipul activității: de documentare și căutare.

Data/ perioada de desfășurare: aprilie 2024

Locul desfășurării: în raza orașului

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: elevi implicați în proiect

Mijloace: aprobare de la echipa de management a școlii

Modalități de evaluare: discuții, rezultate reale (financiare).

Descriere activitate:

Responsabilii acestei activități vor coordona activitatea verificând pas cu pas de cursul acesteia. De asemenea, se va realiza o listă cu fiecare membru din echipa de proiect, menționând locul unde a căutat sponsorii și rezultatele.

Activitatea nr. 7

Popularizarea proiectului

Tipul activității: informare.

Data/ perioada de desfășurare: mai 2024

Locul desfășurării: instituția școlară

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: elevi implicați în proiect

Mijloace: afișe, radio-ul școlii, site-uri web, rețele de socializare

Modalități de evaluare: discuții

Descriere activitate:

Se vor expune în școală afișe pentru a face cunoscut proiectul. De asemenea se va populariza proiectul prin intermediul radio-ului școlii, site-ului web, rețelelor de socializare. Afișele vor fi puse în locuri vizibile.

Activitatea nr. 8**Desfășurarea proiectului**

Tipul activității: de interacțiune.

Data/ perioada de desfășurare: mai - iunie 2024

Locul desfășurării: instituția școlară

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: echipa de proiect și școala

Mijloace: stand, afișe, radio-ul școlii, bannere, ș.a.

Modalități de evaluare: reacțiile celor din școală, discuții în echipă.

Sugestii de activități:

Subactivitatea 1 - Cartografierea „gradului de incluziune” în școala de proveniență prin aplicarea de chestionare ce au în vedere indicatori și descriptori ai incluziunii în școală.

Exemple de indicatori: Profesorii demonstrează și promovează valori și comportamente care susțin drepturile omului și incluziunea socială a tuturor elevilor; Incluziunea socială este o valoare asumată clar în politicile, practicile și cultura școlii noastre; Curriculumul, serviciile și programele sunt accesibile pentru diferitele grupuri reprezentate în școală (elevi care provin din medii socio-economice dificile, aparțin unui grup etnic minoritar, au unul sau ambii părinți plecați în străinătate, sunt orfani, fac naveta pentru a ajunge la școală, elevi cu dizabilități etc.); Este încurajată cetățenia activă și pregătim elevii pentru un rol deplin în societate, indiferent de mediul familial din care provin etc.

Este desemnat un grup ce va avea în vedere elaborarea chestionarului, fiecare echipă din proiect urmând să îl aplice în școală, să prelucreze și să interpreteze rezultatele. Se va folosi aplicația Google Forms. Se urmărește cunoașterea percepțiilor persoanelor implicate direct sau indirect în viața școlii despre cultura incluziunii din școală.

Subactivitatea 2 – Atelier de scriere creativă. Se vor realiza eseuri pe teme convenite împreună. Toate textele elaborate în cadrul atelierului de creație vor fi publicate în broșura proiectului „Prietenii de poveste”.

Subactivitatea 3 - Dezbateri la care participă echipa de proiect, având ca invitați elevi sau părinți din medii dezavantajate etc., folosind un plan de întrebări:

- Care sunt valorile principale pe care se fundamentează activitatea din liceul nostru?
- Cum se reflectă aceste valori în mediul fizic al școlii, inclusiv în documentele scrise adoptate la nivelul liceului (de exemplu, în viziunea și misiunea liceului)?
- Cum se reflectă aceste valori în relațiile dintre oameni (între elevi, între elevi și profesori, între profesori și persoanele din management, între profesori și personalul nedidactic, între profesori și părinți, între reprezentanții liceului în relație cu partenerii săi etc.)?
- Cum se reflectă aceste valori în procesele care se derulează în liceu (procese de luare a deciziilor importante/strategice, procesele de învățare, inclusiv de dezvoltare profesională continuă a personalului, procesele de rezolvare a problemelor, procesele de monitorizare și de evaluare, procesele de comunicare internă și externă)?
- Dacă incluziunea este o valoare asumată de liceul nostru, în ce fel se manifestă această valoare?
- Incluziunea se referă și la procesul de învățare? Cum este ea asigurată?

Subactivitatea 4 – Studii de caz - ”Bariere în învățare”. Fiecare echipă va avea în vedere un caz vulnerabil din școală, pentru care va construi o strategie de acțiune ameliorativă. Se vor prezenta studiile de caz și soluțiile propuse, se poartă discuții. **Întrebări de reflecție:**

- *Ce putem face pentru a cunoaște cât mai bine situația fiecărui elev vulnerabil?*
- *Cu cine ar trebui să stăm de vorbă și să menținem legătura, în afară de elev?*
- *Ce măsuri ar fi necesare pentru a îndepărta barierele identificate sau pentru a atenua efectele lor?*
- *Ce alocări de resurse (umane, materiale, de timp) sunt necesare pentru a identifica efectul barierei asupra fiecărui elev din liceul nostru?*
- *Cum începem?*

Subactivitatea 5 – Discuții cu reprezentanții Consiliului de Administrație al școlii. Prezentarea, pe scurt, a strategiei locale de dezvoltare, cu accent pe elementele care au relevanță pentru educația incluzivă. Se vor face propuneri ce respectă principiile incluziunii și echității ce vor fi luate în considerare în planul de dezvoltare instituțională al școlii

Subactivitatea 6 – Vizită la Centrul școlar de educație incluzivă / Liceul special pentru deficienți de vedere/ Liceul tehnologic special pentru copii cu deficiente auditive

Subactivitatea 7 – Realizarea unei pagini electronice a proiectului, cu vizibilitate pe site-ul școlii.

Subactivitatea 8 - Știu-Vreau să știu-Am învățat

Activitatea nr. 9

Evaluarea proiectului

Tipul activității: evaluare, prezentare.

Data/ perioada de desfășurare: iunie 2024

Locul desfășurării: instituția școlară

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: elevi implicați în proiect

Mijloace: consumabile, video-proiector, computer

Modalități de evaluare: autoevaluare, interevaluarea, discuții, aprecieri orale, raport final de evaluare, chestionarul de evaluare, portofoliul proiectului, expoziția organizată cu materiale realizate în activitățile de implementare a proiectului, diplome pentru evidențierea participării la activități, scrisori de mulțumire pentru părinți, cadre didactice și reprezentanți ai comunității locale care au contribuit la realizarea proiectului, grila de monitorizare a proiectului, observarea directă a comportamentului elevilor din grupul țintă, interesul lor pentru acțiunile organizate și implicarea în derularea proiectului, jurnalul reflexiv, turul galeriei.

Descriere activitate:

Va fi realizată o evaluare de produs și de proces. Se stabilesc criteriile de evaluare a activităților și a produselor proiectului. Va fi încurajată autoevaluarea și interevaluarea. Se va finaliza Jurnalul de reflecție al proiectului.

Activitatea nr. 10

Diseminarea proiectului

Tipul activității: evaluare, prezentare.

Data/ perioada de desfășurare: iunie 2024

Locul desfășurării: instituția școlară, comunitatea locală

Numărul de participanți pentru fiecare categorie: 5

Responsabil: prof. coordonator, echipa de elevi coordonatoare

Beneficiari: echipa de proiect, elevi, profesori, părinți ai școlii, membri ai comunității locale

Mijloace: calculator, consumabile, video-proiector

Modalități de evaluare: discuții, aprecieri finale, feedback în scris

Descriere activitate:

Profesorul coordonator ghidează formularea concluziilor și îi ajută pe elevi să își finalizeze sarcinile. Aceștia împărtășesc munca cu părinții, elevii din alte clase, membri ai comunității care i-au ajutat în procesul de investigație. Rezultatele proiectului sunt diseminate către membrii comunității școlare și locale.

Sugestii de activități de diseminare:

Activitatea: publicarea unui articol referitor la experiența din proiect în revista liceului.

Obiectiv: prezentarea experienței dobândite în cadrul proiectului.

Grup țintă: elevi, cadre didactice, comunitatea locală.

Rezultate așteptate: cunoașterea oportunităților oferite de astfel de proiecte educaționale.

Activitatea: organizarea unei dezbateri pe tema incluziunii în spațiul școlii.

Obiective: formularea de opinii și aprecieri ale elevilor referitoare la tematica discuției.

Grup țintă: elevi ai școlii.

Rezultate așteptate: declanșarea și menținerea interesului, față de problematica incluziunii.

Activitatea: Crearea unui punct de informare în școală unde vor fi expuse materialele conținând informații esențiale referitoare la acest proiect. Acestea vor putea fi consultate de către elevi și profesori.

Obiective: facilitarea accesului la informațiile din proiect.

Grup țintă: cadre didactice, elevi.

Rezultate așteptate: sporirea interesului cadrelor didactice și al elevilor pentru astfel de proiecte.

Activitate: Diseminarea informațiilor despre experiența dobândită în timpul proiectului pe pagina web a școlii, pe pagina proiectului și pe rețelele de socializare.

Obiective: sublinierea importanței realizării și implementării unor astfel de proiecte; diseminarea informațiilor și experiențelor cu care am luat contact pe parcursul derulării proiectului.

Grup țintă: cadre didactice, elevi, părinți.

Rezultate așteptate: informarea cadrelor didactice, a elevilor, a membrilor comunității locale.

IMPACTUL ESTIMAT AL IMPLEMENTĂRII PROIECTULUI ASUPRA GRUPULUI ȚINTĂ, ASUPRA ȘCOLII ȘI ASUPRA PARTENERILOR

Elevii:

- vor ști să se aprecieze mai corect, cultivându-și stima de sine și încrederea în potențialul propriu;
- vor fi capabili să se adapteze la condițiile și cerințele proiectului;
- vor înțelege necesitatea respectării diversității culturale;
- vor valorifica creativ practicile dobândite, atât în mediul educațional, cât și în societate;
- își vor dezvolta capacitatea de comunicare și cooperare.

Părinții:

- își vor dezvolta capacitatea de a remarca individul și de a-l accepta ca pe o persoană care are calități și atribute individuale;
- vor fi stimulați să participe la acțiuni în sensul promovării principiilor unei societăți interculturale și al combaterii discriminării și intoleranței;

- își vor dezvolta capacitatea de a reflecta la specificul mediului cultural din care provine fiecare individ, de a fi sensibil în fața unor contexte culturale diferite;
- vor fi mai cooperanți și interesați de o participare activă la activitățile propuse de școală.

Cadrele didactice:

- vor împărtăși modele de bună practică;
- vor folosi experiența dobândită în alte activități educative;
- vor folosi materialele realizate prin implementarea proiectului în activități viitoare;
- își vor schimba atitudinea față de activitățile organizate în școală;
- vor participa la activități organizate în școală.

Școala:

- își va îmbogăți strategia în domeniul educativ;
- va beneficia de o colaborare mai bună cu comunitatea locală.

Comunitatea locală:

- va conștientiza importanța susținerii activității educative a școlii și ajutorul pe care-l poate oferi, bucurându-se de succes și recunoaștere.

CAPITOLUL 6.

Metode și instrumente privind demersurile de evaluare didactică la disciplina C.D.Ș. „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice”

6.1. Metode și instrumente pentru evaluarea inițială

La debutul anului școlar, fiecare profesor trebuie să realizeze evaluarea inițială a elevilor, cu roluri multiple:

- Asigură o diagnoză cu privire la nivelul de pregătire a elevilor la debutul clasei, prin identificarea acelor competențe din programa școlară anterioară care nu au fost suficient dezvoltate.
- Constituie bază pentru planificarea de către profesor a eventualelor demersuri de remediere a competențelor insuficient dezvoltate.
- Are rol reglator, oferind repere pentru o proiectare curriculară autentică și realistă, pe baza unor decizii documentate.
- Motivează elevul pentru implicarea în învățarea viitoare pe parcursul clasei.

Astfel planificată, evaluarea inițială devine parte integrată a procesului didactic și poate fi valorificată ca experiență de învățare.

În această perspectivă, evaluarea inițială ar trebui să fie motivantă și nestresantă, să fie prilej de verificare/actualizare/revizuire a nivelului de pregătire.

Pentru evaluarea inițială, pot fi utilizate diverse instrumente și metode de evaluare care să permită o apreciere holistică a nivelului de realizare a diverselor competențe specifice.

Exemple:

- testul;
- proba de evaluare practică;
- proiectul;
- evaluarea dialogată;
- grile de reflecție;
- autoevaluarea prin completarea de quiz-uri sau fișe de evaluare, inclusiv pe platforme online;
- chestionar care urmărește identificarea calităților și resurselor personale / domeniilor de interes / nevoilor elevilor de sprijin individual;
- hărți conceptuale specifice domeniului de studiu.

TEST DE EVALUARE INIȚIALĂ

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte. Din oficiu se acordă 10 puncte.
 - Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.
- Numele și prenumele elevului:
- Data susținerii testului:

PARTEA I- 45 de puncte

1. Notează cu A(adevărat) și F(fals) următoarele enunțuri:

- a. Când îți susții propriile opinii apelezi doar la argumente care se pot verifica.
- b. Este bine să verifici dovezile aduse de un argument.
- c. Când îți susții propriile opinii folosești expresii jignitoare, arogante astfel încât să-ți convingi partenerul cu orice preț.
- d. Când îți susții propriile opinii, privește-i pe ascultători, vorbește clar, astfel încât să te faci înțeles, variază tonul, folosește mimică și gesturi potrivite.

6 puncte

2. Exprimă-ți părerea în legătură cu mesajul citatului de mai jos prin completarea enunțurilor de mai jos:

Te simți mult mai bine când ai puterea să dai în loc de a primi. (Winston Churchill)

- a. Părerea mea este că ... gândindu-mă la motivele
- b. În primul rând,
- c. De asemenea, ... pentru că....
- d. Nu în cele din urmă, ... întrucât
- e. În concluzie,

12 puncte

3. Asociază noțiunile din prima coloană cu propozițiile din a doua coloană.

1. Fapt	a. Cea mai bună băutură răcoritoare este limonada.
2. Întrebare deschisă	b. Fac sport pentru sănătate.
3. Opinie	c. De ce este important să înveți?
4. Întrebare deschisă	d. Persoanele de culoare sunt foarte bune la atletism.
5. Stereotip	e. Îți place Istoria?
6. Argument	f. Consumul excesiv de zahăr dăunează grav sănătății.

1. 2. 3. 4. 5. 6.

9 puncte

4. Formulează un punct de vedere cu privire la afirmația:

În România, copiii din mediul rural au șanse egale cu cei din mediul urban.

8 puncte

5. Ce crezi că s-ar întâmpla dacă niciun elev nu ar mai avea nici drepturi, nici responsabilități? Argumentează răspunsul dat.

10 puncte

PARTEA a II-a 45 de puncte

Vesna, o femeie rromă povestește ce i s-a întâmplat:

„Am văzut în vitrina unui magazin de haine un anunț privind un post de asistentă de vânzări. Aveau nevoie de cineva cu vârsta între 18 și 23 de ani. Am 19 ani, așadar m-am prezentat la magazin pentru a-i cere directoarei informații despre post. Mi-a spus să revin peste două zile întrucât nu își depuseseră candidatura suficiente persoane.

Am revenit de două ori și de fiecare dată mi s-a spus același lucru. Aproximativ o săptămână mai târziu m-am întors la magazin. Anunțul privind locul de muncă era afișat în vitrină. Directoarea era prea ocupată să mă vadă, însă mi s-a spus că postul fusese ocupat.

După ce am plecat din magazin, am fost atât de supărată, încât i-am cerut unei prietene care nu era de origine romă să intre în magazinul respectiv și să se intereseze de post. Când a ieșit din magazin, mi-a spus că i s-a cerut să se prezinte la interviu luni.”

Întrebări

1.Cum te-ai simți dacă ceea ce i s-a întâmplat Vesnei ți s-ar întâmpla ție? Cum ai reacționa dacă prietena ta ți-ar spune că a fost invitată la interviu?

9 puncte

2.De ce crezi că s-a purtat directorul magazinului astfel? Ai considera aceasta o formă de discriminare? De ce (sau de ce nu)?

9 puncte

3.Ce ar putea face Vesna în legătură cu acest lucru? Credeți că ea ar putea schimba situația? Ce ar fi putut alte persoane să facă în numele ei?

9 puncte

4.Vă așteptați ca legea să facă ceva în legătură cu o astfel de situație? Ce ar trebui să prevadă legea?

9 puncte

5.Acest lucru s-ar putea întâmpla și localitatea ta? Dacă da, care grupuri ar fi afectate?

9 puncte

6.2. Metode și instrumente pentru evaluarea formativă

JURNALUL REFLEXIV METODĂ ALTERNATIVĂ DE EVALUARE

Prezentare metodă

Jurnalul reflexiv („reflexive diary”) se înscrie în rândul metodelor alternative de evaluare și cuprinde însemnările elevului asupra aspectelor trăite pe parcursul implicării în conceperea, organizarea și derularea proiectului. Este o foarte bună strategie de evaluare pentru dezvoltarea abilităților metacognitive deoarece are în vedere reflectarea elevului asupra propriului proces de învățare și reprezentările pe care le-a dobândit în timpul derulării activităților. Elevii au oportunitatea să stabilească o legătură strânsă între experiența cu care au luat contact prin proiect și propria lor experiență de viață. Metoda își are fundamentarea psihopedagogică în psihologia experiențială, potrivit căreia devenim mai dispuși să depunem un efort pentru învățare dacă ne regăsim, ne conectăm prin propria experiență la materialul ce urmează a fi învățat. Reflectia înainte, în timpul și după acțiune (în cazul de față, proiectul educațional) permite dezvoltarea de instrumente intelectuale flexibile, apte să se ajusteze transformărilor și să favorizeze achiziția de noi cunoștințe. „A te așeza și re-așeza într-o postură reflexivă” este un proiect ambițios la care ne invită sociologul curriculumului ascuns, Donald Schon. Prin această metodă, se au în vedere mai multe aspecte, printre care: dezvoltarea conceptuală obținută, procesele mentale dezvoltate, sentimentele și atitudinile trăite de participanți. Reflectia elevului asupra acestor aspecte poate îmbunătăți învățarea viitoare.

Descrierea metodei

Jurnalul reflexiv va fi completat de către elevi pe tot parcursul derulării proiectului, incluzând aici și etapa de organizare. În acest jurnal elevii vor nota experiențele pedagogice, sentimentele, opiniile, cunoștințele și abilitățile dezvoltate pe parcursul acestui proces. Jurnalul reflexiv devine, astfel, un dialog al elevului purtat cu el însuși în procesul de învățare despre propriile procese mentale. Este foarte important ca, la finalul proiectului, profesorul să aibă acces la o parte din aceste însemnări, centralizarea lor oferindu-i un feedback despre modul în care proiectul și-a atins obiectivele.

În jurnalul reflexiv se trec în mod regulat, experiențe, sentimente, opinii, gânduri împărtășite cu un punct de vedere critic. Reflecțiile pot fi libere, pot urma un plan de sprijin, bazat pe verbe-cheie sau pot fi direcționate de întrebări. Exemplificăm mai jos cele două modele.

DESCRIE

Describe obiectiv activitățile din proiect pe care le-ai desfășurat până în acest moment.

INTERPRETEAZĂ

Interpretează evenimentele având în vedere conexiunile cu alte informații, cunoștințe, sentimentele tale, ipoteze, concluzii.

Răspunde la întrebarea „Ce ar putea să însemne pentru mine această activitate?”

EVALUEAZĂ

Evaluează ce a mers bine pe parcursul derulării activităților, ce a mers mai puțin bine, ce anume ai putea face pentru îmbunătățirea acelor aspecte care necesită atenția ta, care sunt aspectele la care consideri că mai ai de lucrat.

PLANIFICĂ

Cum crezi că poți folosi informațiile acumulate?
Cum crezi că vei putea valorifica această experiență în viitor? Dacă ar fi să faci recomandări concrete, cum ar suna acestea?

ALTE OBSERVAȚII

Ai considerat utilă această experiență pentru dezvoltarea ta personală?
Lista este orientativă, pot fi adăugate și alte categorii.

Întrebări suport în realizarea jurnalului reflexiv:

- Ce ai învățat nou din acest proiect?
- Cum ai învățat?
- Care dintre ideile, documentele și strategiile de lucru au fost mai interesante din punctul tău de vedere?
- Care necesită o clarificare?
- Ce sentimente ți-a trezit procesul de învățare?
- Ce dificultăți ai întâmpinat?
- Cum te-ai simțit participând în fiecare etapă a acestui proiect?
- În ce măsură ceea ce ai experimentat ți-a satisfăcut așteptările?
- Ți-a plăcut experiența (de învățare)? Dacă da, de ce? Dacă nu, de ce?
- Dacă ai putea schimba ceva, ce ai face?
- În viitor, cum vei folosi această experiență de învățare?

Observație: Pentru a nu-l transforma într-o activitate reflexivă rigidă, care limitează legătura dintre elev și propria sa experiență, el ar putea reflecta și asupra altor aspecte, altele decât cele menționate mai sus, pe care le-am putea numi reflecții libere. Acestea pot fi dezvoltate cu ajutorul unor întrebări precum:

- Ce doriți să adăugați?
- Ce altceva ai în minte?
- Care sunt comentariile pe care doriți să le faceți?

Avantajele aplicării acestei metode

Jurnalul reflexiv este o modalitate reflexivă, deschisă și flexibilă de evaluare. Elevul poate să-și exprime propriile nemulțumiri, dar și așteptările, exprimându-și dorințele și satisfacțiile. Profesorul poate să aibă acces și alte aspecte care influențează procesul învățării și astfel să-l ajute pe elev și să sporească calitatea instruirii. Se produce o mai mare apropiere între cadrul didactic care coordonează proiectul și elev, acesta din urmă simțindu-se înțeles și valorizat.

Limite ale aplicării metodei jurnalului reflexiv

Dezavantajul principal ține de elaborarea sa. Pentru a fi eficient, jurnalul reflexiv trebuie completat periodic. Acest lucru solicită disciplină și notarea cu regularitate a reprezentărilor elevilor, precum și a punctelor de vedere critice. Nu este o muncă ușoară, deoarece elevii nu sunt obișnuiți să reflecteze asupra muncii lor. De aceea, recomandă, jurnalul reflexiv ca o metodă complementară de evaluare.

PROBĂ DE EVALUARE

Unitatea de învățare: Societatea și diversitatea ei

Conținut evaluat: Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării

Competența generală 1: Interpretarea critică a unor informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare, comunitare și profesionale, prin utilizarea de achiziții specifice domeniului social.

Competența specifică 1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială.

1. Citiți cu atenție enunțurile următoare. Pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos, scrieți cifra corespunzătoare enunțului și notați în dreptul ei litera A dacă enunțul este adevărat sau F, dacă este fals, în raport cu valorile și principiile promovate de o școală incluzivă. (2,5 p)

1.	Școala caută în mod activ să-și dezvolte relațiile cu comunitatea locală.
2.	Școala dispune de o strategie eficientă de reducere a exmatriculărilor din motive disciplinare.
3.	În timpul lecțiilor, este încurajată competiția între elevi.
4.	Dificultățile de învățare ale elevilor sunt sancționate.
5.	Strategia de elaborare a curriculum-ului ține seama de diversitatea elevilor (de pildă, de diferențele culturale, lingvistice, de sex, realizări și deficiențe).
6.	Elevii sunt încurajați să-și asume răspunderea pentru propria lor învățare.
7.	În școala incluzivă conflictele trebuie să fie evitate, prevenite.
8.	Diversitatea elevilor este o problemă greu gestionată de către școală.
9.	Procesul de predare a cunoștințelor și dezvoltare a deprinderilor este mai important decât crearea culturii școlii
10.	Persoanele se adresează unele altora în moduri care confirmă valoarea lor individuală.

Comentați citatul de mai jos, utilizând metoda *Agenda cu notițe paralele*. Ați întâlnit/ați dori să întâlniți în experiența voastră de viață situații educaționale care să confirme justetea acestei afirmații? Justificați. (1,5 p)

„... În livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu, [...] toate aceste roade sunt bune, nici unul nu este de aruncat. De ce să nu acceptăm în școli minți mai agere sau mai încete? De ce nu le-am ajuta? Pierdem timp, dar câștigăm satisfacție și respect...” (J.A. Comenius)

2. Precizați 6 idei care să susțină, în viziunea voastră, crearea unui mediu educațional incluziv. (1,5 p)

Pentru mine, crearea mediului educațional incluziv presupune...

3. Ce avantaje ar avea școala noastră dacă ar implementa eficient educația incluzivă? (2 p)

4. Pornind de la mesajul: „Mai presus de neștiutori sunt cei care citesc; mai presus de cei care citesc sunt cei care rețin; mai presus de cei care rețin sunt cei care înțeleg; mai presus de cei care înțeleg sunt cei activi” (Bohtlingk). Explicați ce credeți că mai aveți de întreprins pentru a deveni cu adevărat activi în implementarea incluziunii în instituția școlară din care faceți parte. (1,5 p)

6.3. Metode și instrumente pentru evaluarea sumativă

PORTOFOLIUL

Portofoliul reprezintă „cartea de vizită” a elevului, prin care profesorul poate să-i urmărească progresul – în plan cognitiv, atitudinal și comportamental – la o anumită disciplină, de-a lungul unui interval de mai lung de timp.

Ce conține un portofoliu?

Portofoliul cuprinde:

- lista conținutului acestuia, (sumarul, care include titlul fiecărei lucrări/fișe, etc. și numărul paginii la care se găsește);
- argumentația care explică ce lucrări sunt incluse în portofoliu, de ce este importantă fiecare
- lucrările pe care le face elevul individual sau în grup;
- rezumate;
- eseuri;
- articole, referate, comunicări;
- fișe individuale de studiu;
- proiecte și experimente;
- teme de zi cu zi ;
- chestionare de atitudini;
- înregistrări, fotografii care reflectă activitatea desfășurată de elev individual sau împreună cu colegii săi;
- observații pe baza unor ghiduri de observații;
- reflecțiile proprii ale elevului asupra a ceea ce lucrează;
- interviuri de evaluare;
- alte materiale, hărți cognitive, contribuții la activitate care reflectă participarea elevului/ grupului la derularea și soluționarea temei date;

TIPURI DE PORTOFOLII:

- Portofoliu de prezentare sau introductiv (cuprinde o selecție a celor mai importante lucrări);
- Portofoliu de progres sau de lucru (conține toate elementele desfășurate pe parcursul activității);
- Portofoliul de evaluare (cuprinde: obiective, strategii, instrumente de evaluare, tabele de rezultate, etc.)

Evaluarea portofoliului începe de obicei prin explicarea de către profesor, la începutul perioadei, a obiectivelor învățării în perioada pentru care se va primi nota. Profesorul și elevii cad de acord asupra produselor pe care trebuie să le conțină portofoliul și care să dovedească îndeplinirea obiectivelor învățării (mulți profesori le reamintesc aproape zilnic elevilor să pună în portofoliu eșantioane care să le amintească mai târziu de munca depusă).

Evaluarea acestor produse se face multicriterial.

Evaluarea portofoliului se face conform unor criterii de apreciere și indici, ca de exemplu:

CRITERII DE APRECIERE ȘI INDICI

	DA	PARȚIAL	NU	OBSERVAȚII
1. PREZENTARE <ul style="list-style-type: none"> • evoluția evidențiată față de prima prezentare a portofoliului; • dacă este complet; • estetica generală; 				
2. REZUMATE <ul style="list-style-type: none"> • cu ceea ce a învățat elevul și succesele înregistrate; • calitatea referatelor; • concordanță cu temele date; • cantitatea lucrărilor; 				
3. LUCRARI PRACTICE <ul style="list-style-type: none"> • adecvarea la scop; • eficiența modului de lucru; • rezultatul lucrărilor practice; • dacă s-a lucrat în grup sau individual; • repartizarea eficientă a sarcinilor; 				
4. REFLECȚIILE elevului pe diferite părți ale portofoliului; <ul style="list-style-type: none"> • reflecții asupra propriei activități; • reflecții despre lucrul în echipă (dacă e cazul); • așteptările elevului de la activitatea desfășurată; 				
5. CRONOLOGIE; <ul style="list-style-type: none"> • aranjarea în ordine cronologică a materialelor; 				
6. AUTOEVALUAREA elevului; <ul style="list-style-type: none"> • autoevaluarea activităților desfășurate; • concordanța scop-rezultat; • progresul făcut; • nota pe care crede că o merită; 				
7. ALTE MATERIALE <ul style="list-style-type: none"> • calitatea acestora; • adecvarea la tema propusă; • relevanța pentru creșterea aprecierilor; 				

Forma pe care o poate îmbrăca portofoliul este fie o mapă cu documente, fie o cutie de carton în care se pot aduna: materiale video, desene, picturi, fotografiile ce reprezintă aspecte ale învățării și/sau pe cei implicați în activitate.

PROBĂ DE EVALUARE SUMATIVĂ

Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice, clasa a IX-a

Matricea de specificație realizează corespondența dintre competențele corespunzătoare nivelurilor taxonomice și unitățile de învățare (conținuturi, teme)

Durata testului este de 15-45 minute

Punctajul este de 90 puncte la care se adaugă 10 puncte din oficiu.

Structura:

Partea I- cuprinde itemi de tip obiectiv sau itemi de tip semiobiectiv

Partea a II-a-cuprinde itemi de tip semiobiectiv sau subiectivi

Categoriile de itemi:

1. ITEMI OBIECTIVI
 - tip pereche (1)
 - cu alegere duală (2)
 - cu alegere multiplă (3)
2. ITEMI SEMIOBIECTIVI
 - cu răspuns scurt (4)
 - cu întrebări structurate (5)
3. ITEMI SUBIECTIVI
 - tip rezolvări de probleme (6)
 - eseu structurat (7)
 - eseu nestructurat (8)

În cazul disciplinelor care se află în primul an de studiu evaluarea sumativă se poate desfășura la finalul anului școlar. Testul sumativ va fi unul preponderent atitudinal dar va cuprinde și itemi prin care se evaluează competențe formate prevăzute în programa școlară.

Competențe vizate:

- 1.1. Utilizarea corectă a conceptelor/terminologiei specifice educației incluzive
- 1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială.
- 1.3. Evidențierea cauzelor și efectelor istorice și contemporane ale discriminării pentru a anticipa consecințele acesteia.
- 2.4. Dezvoltarea capacităților de a susține și de a promova o educație liberă, echitabilă și de calitate

Competențe corespunzătoare nivelurilor taxonomice	Identificarea, Recunoașterea unor date, concepte, relații, categorii specifice disciplinei de studiu	Ilustrarea, Exemplificarea Descrierea unor fenomene, procese, situații concrete, proprietăți specifice disciplinei de studiu	Compararea, Clasificarea unor fapte, date, proprietăți, fenomene caracteristice disciplinei de studiu	Utilizarea, Aplicarea cunoștințelor specifice disciplinei de studiu în rezolvarea unor situații- problemă	Analiza, Generalizarea, Transferul faptelor, proceselor, fenomenelor, situațiilor specifice disciplinei de studiu	Aprecierea, Evaluarea, Interpretarea faptelor, proceselor fenomenelor, situațiilor în contexte variate
Unități de învățare Concepte cheie Conținuturi Teme						
1. Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni.	I ₁	I ₂				
2. Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii.			I ₅	I ₃		
3. Gândire liberă vs. stereotipuri și prejudecăți.					I ₄	
4. Principiile și valorile unei societăți incluzive					I ₆	I _{7 (A,B,C,D)}
5. Interculturalitatea și dimensiunile sale						
6. Strategii și practici incluzive						
punctaj	12p	6p	6p	9p	8p	10+10+10+15
			45 puncte			45 puncte
			PARTEA I			PARTEA a II-a

PROBĂ DE EVALUARE SUMATIVĂ

Disciplina: EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ȘI DEZVOLTAREA GÂNDIRII CRITICE

Anul școlar:....., clasa a IX-a

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 40-45 de minute.

Numele și prenumele elevului:

Data susținerii testului:

PARTEA I - 45 de puncte

1. Potrivește!

În coloana din stânga sunt enumerate diverse concepte, iar în coloana din dreapta sunt numerotate enunțuri adevărate referitoare la acestea. Scrieți pe spațiile punctate asocierile corecte dintre fiecare literă din coloana din stânga și cifra corespunzătoare din coloana din dreapta.

<p>a. Echitatea b. Integrarea c. Incluziunea d. Diversitatea</p>	<p>1. se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății, iar diversele servicii speciale de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale și medicale; 2. este o formă gravă de discriminare și are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate; 3. este un proces continuu de asimilare a individului în grupuri și sisteme sociale din ce în ce mai largi, prin adaptarea acestuia la condițiile vieții unei societăți umane; 4. se referă la înțelegerea, evaluarea și acceptarea diferențelor dintre oameni care țin de vârstă, identitate de gen, abilități fizice și mentale, rase, etnii, religii și alte atribute. 5. reprezintă dreptul la un sistem educațional corect și incluziv care să asigure accesul la o educație de înaltă calitate și să ofere oportunități pentru învățarea personalizată și dezvoltarea personală și socială;</p>
<p>a. b. c. d.</p>	

12 puncte

2. Încercuiește!

O școală incluzivă este o școală democratică ce are scopul de a crea pentru toți un mediu prielnic învățării pornind de la premisa că diferențele dintre oameni sunt normale și ele trebuie acceptate.

Încercuți litera corespunzătoare enunțului/enunțurilor care fac referire la aspecte care privesc școala incluzivă.

- a. Școala incluzivă recunoaște și reacționează la diversele cerințe ale elevilor.

- b. Școala incluzivă asigură o educație de calitate pentru toți, într-un mediu incluziv.
- c. Cultura incluzivă este o parte a culturii școlare generale care vizează sprijinirea valorilor incluziunii.
- d. Discriminarea directă survine atunci când o persoană este tratată în mod nefavorabil prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară
- e. Școala incluzivă este deschisă, tolerantă, prietenoasă, democratică și valorizează toți elevii.
- f. Egalitatea de șanse se referă la absența barierelor în ceea ce privește participarea economică, politică și socială și tratament egal pentru toți cetățenii, indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie

6 puncte

3. Răspunsul tău.

Stereotipurile și prejudecățile sunt metode de categorisire a lumii din jurul nostru. Conform dicționarului Cambridge, stereotipurile sunt „o idee fixă pe care oamenii o au despre cum este cineva sau ceva, în special despre ceva greșit”. Prejudecata este „o opinie sau sentiment nedrept și nerezonabil, format fără îndeajuns de multă gândire sau cunoaștere”.

Pe spațiile punctate, răspundeți succint la următoarele întrebări:

- a. De ce apar stereotipurile?

.....

- b. Care sunt efectele prejudecăților?

.....

- c. Cum putem acționa împotriva stereotipurilor și prejudecăților?

.....

9 puncte

4. Analizează enunțurile!

Diversitatea culturală sau diversitatea culturilor reflectă multiplicitatea, coexistența și interacțiunea diferitelor culturi coexistențe, la nivel mondial și în anumite zone, și abordează gradul de variație și bogăție culturală a acestora cu scopul de a uni și a nu diferenția.

Încercuiți, în căsuța de text, acele noțiuni sau sintagme care exprimă cel mai elocvent felul în care putem să privim/să abordăm diversitatea.

Diversitatea ne îmbogățește perspectivele, ne îmbunătățește performanța și ne sporește starea de bine;

Diversitatea este un avantaj pentru colectivul de elevi;

Acceptarea diversității e înțelegere: “Există un singur fel de a înțelege oamenii, anume de a nu ne grăbi să-i judecăm, ci de a trăi în preajma lor, de a-i lăsa să se explice, să se dezvăluie zi de zi, să se zugrăvească ei înșiși în ei. (C.A.Saine – Beune).

Acceptarea diversității e cheia unui viitor îngăduitor;

Respectarea diversității presupune empatie, educație, eliberare (de frica de celălalt, de „altfel”, de necunoscut).

O abordare incluzivă a diversității încurajează crearea unor grupuri diverse și respectă valoarea egală a celorlalți, indiferent de diferențele percepute ale acestora.

8 puncte

5. Completați enunțul cu cuvintele potrivite:

Excluziunea reprezintă..... prin care anumiți indivizi sau grupuri sociale sunt..... și privați de..... de angajare, oportunitățile de venit și cele educaționale sau sunt excluși de la activitățile și rețelele sociale și comunitare.
(procesul, marginalizați, oportunitățile)

6 puncte

6. Formulați un argument prin care să respingeți afirmația potrivit căreia:

„Predarea bună pentru unii copii asigură o predare bună pentru toți copiii.” (Bunch, H.)

4 puncte

PARTEA a II-a - 45 de puncte

Realizați un eseu structurat în care să analizați mediul incluziv al școlii voastre, având în vedere următoarele:

- A. Participarea tuturor elevilor la educație;**
- B. Reducerea barierelor în învățare și facilitarea accesului pentru copiii cu CES;**
- C. Înțelegerea diferențelor dintre elevi;**
- D. Modalități de promovare a diversității;**
- E. Cultivarea unor relații de susținere între școală și comunitatea căreia aparține.**

45 puncte

BAREM DE EVALUARE ȘI NOTARE

PROBĂ DE EVALUARE SUMATIVĂ

Disciplina: EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ȘI DEZVOLTAREA GÂNDIRII CRITICE

Anul școlar:....., clasa a IX-a

Partea I: _____ (45 puncte)

- 1. 12 puncte (4x3p=12p) Răspunsuri corecte: a-5 b- 3 c-1 d-4**
- 2. 6 puncte (6x1p=6p) Răspunsuri corecte: a, b, e;**
- 3. 9 puncte (3x3p=9p)**
- 4. 8 puncte (8x1p=8p)**
- 5. 6 puncte (6x1p=6p)**
- 6. 4 puncte**

Partea a II-a _____ (45 puncte)

- A. 9 puncte**
- B. 9 puncte**
- C. 9 puncte**
- D. 9 puncte**
- E. 9 puncte**

6.4. Platforme online utilizate în evaluare

1. Educația de calitate – Lecție interactivă în LIVRESQ

LIVRESQ (<https://library.livresq.com/details/635fb57fca8a7e0008e09065>) este un editor de conținut educațional. Cu el poți să crezi cursuri eLearning și lecții interactive. Totul se realizează online, nu trebuie nimic descărcat sau instalat.

Cum publici lecții în Livresq

Sunt 5 variante posibile:

- 1) Cea mai populară este să exporti un pachet HTML5, pachetul se poate pune apoi pe orice site. Mai mult, acest pachet funcționează și offline (fără internet).
- 2) Pentru cei care sunt din companii/sau lucrează pentru companii: există varianta SCORM 2004 3rd edition și varianta SCORM 2004 4th edition (ambele pentru LMS-uri)
- 3) Pachet SCORM 1.2 (pentru LMS-uri)
- 4) Publicat privat în raftul personal din Librăria LIVRESQ – unde cei care vor accesa conținutul primesc un link secret
- 5) Publicat gratuit, pentru toată lumea (public) în Librăria LIVRESQ – unde toți utilizatorii vor putea să vadă conținutul

Educația de calitate – Obiectivele de dezvoltare durabilă ⇄

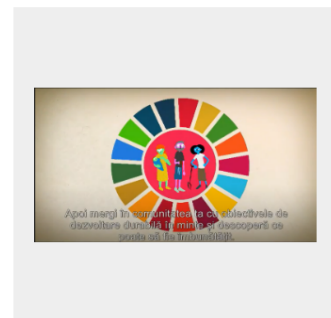
ODD, Ion Aurelia

Metadata

Istoric

Clasificare

Vârsta:	Copii	▼
Categoria:	Lecții interactive	▼
Subiectul:	Consiliere și dezvoltare personală	▼
Clasa:	Clasa IX	▼
Limba:		

DESCHIDE

Aprecieri

★★★★★ 0 (0 voturi)

Retrage sursa

Retrage publicarea

Suprascrie

Educația de calitate - Obiectivele de dezvoltare durabilă

LIVRESQ

Introducere

EDUCAȚIA DE CALITATE

Ion Aurelia

Descriere

Această temă este valoroasă pentru înțelegerea caracterului multiethnic și multicultural al societății contemporane, pentru a raporta într-o manieră constructivă și pozitivă la diversitate.

Obiectivele de dezvoltare durabilă

OBIECTIVUL 1: FĂRĂ SĂRĂCIE

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Sărăcia este o problemă atât la nivel local cât și la nivel regional, respectiv global. Globalizarea a contribuit la eradicarea sărăciei absolute, însă este necesară continuarea eforturilor pentru a reduce și sărăcia relativă și pentru a asigura o viață demnă pentru toți. În acest scop, Agenda 2030 țintește segmentele periferice din societate și încurajează transformarea societății într-o direcție care să asigure cetățenilor o viață demnă și prosperă. Abordările care vizează eradicarea sărăciei, propuse pentru atingerea acestui scop, includ reducerea numărului celor care au risc ridicat de sărăcie și promovarea incluziunii sociale.

ODD1

ODD 1: FĂRĂ SĂRĂCIE

Trebuie să ne unim eforturile pentru a orienta societatea într-o direcție care să asigure cetățenilor o viață echitabilă, demnă și prosperă la ei acasă.

1 FĂRĂ SĂRĂCIE

Jumătate din populație trăiește în SĂRĂCIE.

Fiecare dintre noi merităm o șansă să PROSPERĂM.

Trebuie să asigurăm „PROTECȚIE SOCIALĂ”

Acces la servicii de sănătate Protecție împotriva concedierii

Trebuie să asigurăm ACCES EGAL PENTRU TOȚI la:

☰ Chestionar

Care este acțiunea proprie obiectivului de dezvoltare durabilă:

Recondiționare și reciclare.

Descurajarea corupției de orice fel.

Asigurarea faptului că toți bărbații și toate femeile, în special cei săraci și vulnerabili, au drepturi egale la resursele economice, precum și acces la serviciile de bază.

OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ - APLICAȚIE WORDWALL

0:01

- Consum și producție responsabile
- Viața acvatică
- Proiecte "zero"
- Inegalități reduse
- Pace, justiție și instituții eficiente
- Egalitate de gen
- Sănătate și bunăstare
- Muncă decentă și creștere economică
- Viața terestră

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

- Orte și comunități durabile
- Energie curată și la prețuri accesibile
- Fără sărăcie
- Educație de calitate
- Parteneriate pentru dezvoltare durabilă
- Industria, inovația și infrastructura
- Acțiune climatică
- Apă curată și sanitație

☰ Trmite Răspunsurile 🔊 🗑️

Pe platforma Wordwall

Continuă →

1. Culturi incluzive

(<https://library.livresq.com/details/63d91dae2034940009614eb7>)

Culturi incluzive

Ion Aurelia

Metadate

Istoric

Clasificare

Vârsta:	Copii	▼
Categoria:	Lecții interactive	▼
Subiectul:	Consiliere și dezvoltare personală	▼
Clasa:	Clasa IX	▼

DESCHIDE

Aprecieri

★★★★★ 0 (0 voturi)

Retrage publicarea

Iată câteva cuvinte importante despre care putem vorbi în clasă. Utilizați oricând culorile de mai sus pentru a exprima ceea ce simțiți în timpul discuției.

Incluziune

Egalitate

Privilegii

Diversitate

Rasă

Secțiune 1: EVOCARE

Educația incluzivă

Aspecte importante

Concepută ca parte componentă a paradigmei Educație pentru Toți, **educația incluzivă reprezintă o abordare care presupune că toți copiii trebuie să aibă șanse egale** de a frecventa aceeași școală și a învăța împreună cu semenii lor indiferent de capacitățile lor intelectuale sau fizice, de apartenența lor culturală, socială, etnică, rasială, religioasă. Prin urmare, educația incluzivă presupune extinderea misiunii instituției de învățământ de a satisface nevoile unei mari diversități de copii din cadrul comunității.

„Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități.”

(M.E.N. & U.N.I.C.E.F., 1999 și H.G. nr.1251/2005)

Educația incluzivă

Educația incluzivă

Educația incluzivă se referă la **toți copiii**. Ei trebuie să aibă acces la educație de calitate într-un mediu incluziv.

Toți copiii - înseamnă: „copiii cu dizabilități, copiii supradotați, copii din zone izolate sau aparținând unor grupuri nomade, copii aparținând unor minorități lingvistice, etnice sau culturale, copii cu HIV sau aparținând oricăror altor grupuri vulnerabile” – Declarația de la Salamanca (1994).

Educație de calitate - înseamnă oportunități reale de obținere a succesului în experiența de învățare:

Mediul incluziv - acel mediu în care sunt bineveniți, protejați și educați toți copiii, indiferent de caracteristici fizice, intelectuale, economice, lingvistice sau alte caracteristici (UNESCO)

Politicile și practicile se vor dovedi durabile numai dacă vor reuși să transforme cultura unei școli. Însă, menținerea aceluiași culturi face posibilă, dar și dificilă, dezvoltarea comunităților, a instituțiilor și a sistemelor. Culturile care se schimbă pot fi susținute, dar și respinse.

Culturile sunt moduri de viață relativ permanente, care creează și sunt, la rândul lor, construite de către comunitățile de oameni. Culturile sunt stabilite și exprimate prin limbă și valori, prin povești, istorii, cunoștințe, abilități, credințe, texte, obiecte de artă, artefacte, reguli formale și informale, ritualuri, sisteme și instituții. Culturile pot conferi, consolida sau contesta diferențele de autoritate. Ele instaurează o idee colectivă despre cum se fac sau ar trebui făcute lucrurile.

Culturile presupun norme explicite sau implicite în ceea ce privește modul de identificare a vizitatorilor și a persoanelor din exterior și, de asemenea, modul în care aceștia sunt tratați. **Culturile incluzive încurajează o recunoaștere a faptului că pot să coexiste diferite moduri de viață și forme de identitate, iar comunicarea dintre ele este foarte benefică și impune ca diferențele în materie de putere să fie lăsate deoparte. Dacă flexibilitatea și diversitatea activităților sunt excluse, orice modificare poate fi resimțită ca o pierdere a identității de către membrii comunității, care îi vor opune rezistență. Culturile incluzive, care se întrepătrund prin valori comune, sunt primitoare pentru noii membri și, prin urmare, sunt mereu pregătite pentru schimbare.**

Exercițiu

Dați-mi voie să mă prezint!

Numele meu este.....

Știu că la naștere numele mi-a fost ales de către..... pentru că.....

Sărbătoarea mea preferată este.....pentru că în comunitatea mea există obiceiul, ca la această sărbătoare, să.....

Familia mea respectă următoarele tradiții

Povestea mea preferată, auzită în copilărie este

Personajul meu preferat este.....

Îl admir pentru că.....

După completarea fișei elevii se vor prezenta.

Secțiune 2: Realizarea sensului

Mâna ajutătoare

Explicați-le elevilor că în această activitate vor lucra pe grupe. Rolul grupei este de gestionare a unui site pentru adolescenți unde trebuie să citească un mesaj care a sosit de la un tânăr care este îngrijorat pentru unul dintre prietenii săi. Acest tânăr dorește câteva sfaturi despre cum să-și facă prietenul să se simtă inclus în școală.

Organizați clasa în grupuri de cinci sau șase elevi. Oferiți fiecărui grup câte o coală de flipchart și cereți-le să deseneze conturul unui copac pe întreaga coală de hârtie:

Sarcina lor este:

1. Să desemneze o persoană care să citească scenariul cu voce tare de câteva ori pentru grup. Să se asigure că toată lumea înțelege – oferi puțin timp aici, dacă este necesar, pentru clarificări.
2. Să se poziționeze în rolul echipei pe site-ul pentru adolescenți. Să discute despre acțiunile pe care ei cred că persoana care a scris mesajul ar putea să le întreprindă pentru a-l ajuta pe prietenul său să se simtă inclus în școală.
3. Să scrie aceste acțiuni în partea de sus a copacului – lăsând trunchiul gol în acest stadiu.

Mâna ajutătoare

Explicați-le elevilor că în această activitate vor lucra pe grupe. Rolul grupei este de gestionare a unui site pentru adolescenți unde trebuie să citească un mesaj care a sosit de la un tânăr care este îngrijorat pentru unul dintre prietenii săi. Acest tânăr dorește câteva sfaturi despre cum să-și facă prietenul să se simtă mai inclus în școală. Organizați clasa în grupuri de cinci sau șase elevi. Oferiți fiecărui grup câte o coală de flipchart și cereți-le să deseneze conturul unui copac pe întreaga coală de hârtie:

Sarcina lor este:

1. Să desemneze o persoană care să citească scenariul cu voce tare de câteva ori pentru grup. Să se asigure că toată lumea înțelege – oferi puțin timp aici, dacă este necesar, pentru clarificări.
2. Să se poziționeze în rolul echipei pe site-ul pentru adolescenți. Să discute despre acțiunile pe care ei cred că persoana care a scris mesajul ar putea să le ia pentru a-l ajuta pe prietenul său să se simtă mai inclus în școală.
3. Să scrie aceste acțiuni în partea de sus a copacului – lăsând trunchiul gol în acest stadiu.

Scenarii**Scenariul 1: Ema și Florin**

Faceți parte dintr-o echipă care gestionează un site pentru adolescenți. Treaba voastră – ca „mână ajutătoare” – este să vă uitați în căsuța de intrare a mesajelor care cer ajutor și sfaturi și să le răspundeți. Mesajul la care vi s-a cerut să răspundeți este:

Dragă mână ajutătoare,

Numele meu este Ema. Am cincisprezece ani. Am nevoie de un sfat despre prietenul meu Florin.

Florin este un dansator foarte bun. Îi place să danseze mai mult decât orice, dar băieții din clasa noastră îi fac viața mizerabilă din cauza asta. I-au schimbat numele în „Florinela” ca să sune ca un nume de fată și să râdă de el tot timpul. El se descurcă prea bine să se apere singur și de fiecare dată când am încercat să îi iau apărarea băieții au transformat totul într-o glumă și au râs din nou de el.

Pot spune că Florin nu este fericit și este destul de singur la școală pentru că simte că nu poate fi el însuși atunci când acești băieți sunt în preajmă (ceea ce înseamnă mult timp pentru că ei sunt în clasa noastră).

Ce pot face pentru a-l face să se simtă mai puțin singur și mai inclus? Cum îi putem face pe acești băieți să înțeleagă că ce fac ei îl fac nefericit pe Florin?

Sper că mă poți ajuta.

Turul galeriei

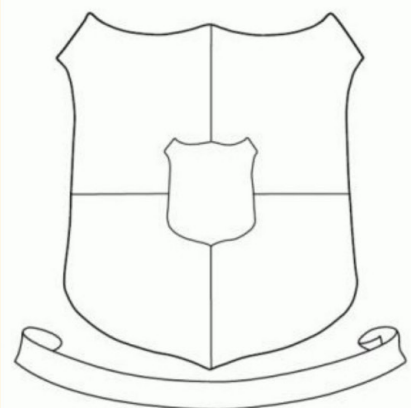
Următoarele lor sarcini pe grupe sunt:

Să analizeze acțiunile lor și lista de valori.

Să decidă care valori sunt ilustrate de acțiuni.

Să scrie pe copac valorile și acțiunile

Odată ce copacii sunt gata, partajați-i: lipiți copacii pe perete, plimbați-vă prin clasă pentru a îi vedea.

**Secțiune 3:
Reflecție**

Exercițiul Blazonul

Consolidăm ceea ce am învățat!

Se spune că este nevoie de mult curaj pentru a fi tolerant într-o lume cu multe diferențe. Blazonul este un simbol a ceea ce ești, a curajului de a fi tolerant, respectuos și de ajutor în comunitatea ta incluzivă. Desenează-ți blazonul folosind simboluri pentru incluziune, curaj, toleranță, respect și ajutor.

Culturi incluzive

Culturile reflectă relațiile, valorile adânc înrădăcinate și credințele. Schimbarea culturii este esențială pentru susținerea dezvoltării.

Politici incluzive

Politicile vizează modul în care funcționează școala și dezvoltarea planurilor de schimbare a acesteia.

SEMAFORUL DISCUȚIILOR

A vorbi despre subiecte importante în clasă poate fi dificil. Este posibil să ne simțim inconfortabil sau să fim pregătiți să ne împărtășim gândurile. Este în regulă! Utilizați culorile de mai jos pentru a vă ajuta în timpul discuțiilor.

Educația copiilor cu cerințe educaționale speciale

Atunci când faci parte din universul copiilor cu cerințe speciale trebuie să fii blând ca o preteasă, dar și soldat, să le aperi drepturile în fiecare zi: să se joace cu ceilalți, să fie invitați la zilele de naștere ale colegilor, să facă parte din procesul educațional. Sunt drepturi simple. Pentru ei fiecare zi e o provocare. Este responsabilitatea noastră să dărâmăm barierele. Cecilia Moțoi a lucrat în stagii de voluntariat în Ghana și Iordania alături de copii cu tulburări de spectru autist (TSA) și sindromul Down. Psiholog clinician acreditat de Colegiul Psihologilor din România, sprijină de 7 ani programul terapeutic al copiilor cu TSA.

2. Platforma wizer.me este un instrument simplu și rapid pentru crearea foilor de lucru interactive cu sarcini și exerciții, inclusiv cele bazate pe videoclip. Se pot utiliza foi de lucru deja create pe o varietate de subiecte sau se pot crea unele noi.

Profesorul poate crea foi de lucru pe baza lecțiilor video, le poate atașa diverse sarcini și poate invita elevii să lucreze în grup. Elevii se înregistrează pe platforma și realizează (rezolvă) sarcinile propuse. Profesorul poate vizualiza răspunsurile elevilor în contul său personal.

Cu ajutorul acestei platforme, se pot crea materiale didactice interesante folosind texte, video, audio, imagini, inclusiv cele interactive. Profesorul poate partaja lucrarea creată prin e-mail și rețele de socializare (Facebook, Twitter, Pinterest).

Înregistrarea este necesară pentru a lucra pe platforma wizer.me. Pentru a face acest lucru, se accesează site-ul <https://app.wizer.me> și se face click pe Join now. Înregistrarea se face folosind un cont de Google sau adresa de e-mail.

EVALUARE INTERACTIVĂ

Clasă incluzivă. Școală incluzivă

Următoarele declarații sunt de la Organizația Mondială a Sănătății (OMS). Completați spațiile libere.

Aproximativ 15% din populația _____ (peste un _____ de oameni) trăiește cu o formă de dizabilități. 2-4% întâmpină _____ semnificative în viața cotidiană. Mulți dintre acești oameni au nevoie de _____ asistive, cum ar fi dispozitive pentru ajutor vizual, _____ sau aparate auditive. _____, persoanele în vârstă și cei care trăiesc în țări cu venituri _____ au mai multe șanse de a experimenta dizabilități. Se preconizează că acest număr se va _____ la 2 miliarde până în 2050. S-au făcut pași mari pentru a face lumea mai _____ pentru persoanele care trăiesc cu dizabilități, dar este nevoie de mult mai multă muncă pentru a le satisface

miliard

scaune cu rotile

dificultăți

mici

nevoile

globală

dubla

accesibilă

tehnologii

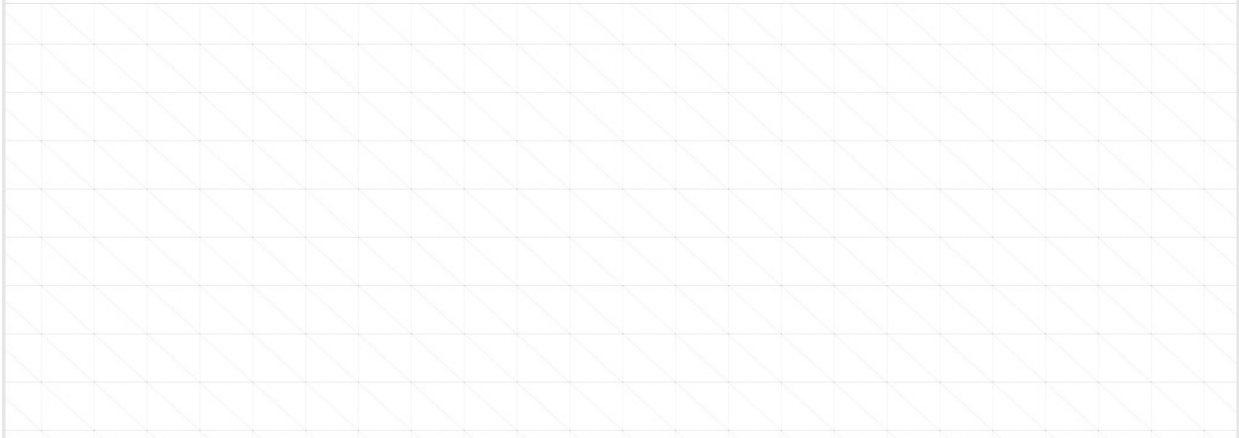
Femeile

Cum caracterizezi o clasă incluzivă?

B U T1 ▾ 🔍 😊 🖼️ 🔗 ↕ Ω x₂ x² ↶ ↷ ✍️

Write your answer...

Creați o imagine reprezentativă pentru incluziune

Ce reprezintă discriminarea?

Write your answer...

Potrivește perechile

Special Olympics

Eveniment sportiv pentru persoanele cu dizabilități. Acesta este pentru sportivii de elită (de top). Majoritatea celor care concurează au o dizabilitate fizică.

Jocurile Paralimpice

Un eveniment sportiv internațional major care se desfășoară în mod normal o dată la patru ani.

Olimpiadă

Eveniment sportiv pentru copii și adulți. Mai ales pentru cei cu dizabilități intelectuale.

Jocurile Paralimpice

Urmărește clipul video:

Ar trebui să li se permită paralimpicilor (cum ar fi Blade Runner din videoclip) să concureze la Jocurile Olimpice de masă? De ce? De ce nu?

B U T1 x_2 x^2

Write your answer...

Billy Monger

Urmărește clipul video:

Ar trebui să i se permită lui Billy Monger să concureze în sporturile cu motor? De ce? De ce nu?

B U T 🔍 😊 🖼️ 🔗 ↕ Ω x₂ x² ↶ ↷ ✍️

Write your answer...

Ce face școala ta pentru a fi incluzivă?

B U T 🔍 😊 🖼️ 🔗 ↕ Ω x₂ x² ↶ ↷ ✍️

Write your answer...

Ce ar putea să facă școala ta pentru a fi mai incluzivă?

Write your answer...

Pentru a marca un cuvânt, faceți clic pe prima literă, apoi pe ultima.

N V C U D R E P T A T E

D I Z A B I L I T A T E

N O I N C L U Z I U N E

D I S C R I M I N A R E

X C L A S Ă S Ș A N S E

Ș C O A L Ă L I L S M D

E A V E G A L I T A T E

C G U H G Â N D I R E Q

Words:

DISCRIMINARE

INCLUZIUNE

EGALITATE

DREPTATE

GÂNDIRE

ȘCOALĂ

ȘANSE

CLASĂ

DIZABILITATE

Anexa 1 – Metode de dezvoltare a gândirii critice

Abordarea noastră pune la dispoziția celor interesați sugestii privind utilizarea în cadrul lecțiilor metodelor de învățământ care pot sprijini elevii să gândească critic și să-și dezvolte capacitatea de reflecție.

Din perspectiva dezvoltării posibilităților de a găsi o nouă abordare didactică, bazată pe activizarea elevilor, a abilităților acestora de a gândi critic, pe implicarea și participarea lor activă și deplină în procesul propriu de învățare, precum și pe interacțiune, pe confruntarea de opinii și argumente, procesul didactic presupune apelarea la metode interactive – creative care se bazează pe experimentarea și implicarea elevilor în cât mai multe situații noi și provocatoare care să-i determine să descopere, să-și imagineze, să construiască și să redefiniească sensurile, filtrându-le prin prisma propriilor nevoi.

Vom prezenta și recomanda o serie de metode care să dezvolte și să permită exersarea gândirii critice, a abordărilor nonconformiste, flexibile, cu valențe educative multiple.

Metoda FRISCO

Beneficiile aplicării metodei

Folosirea acestei metode va încuraja manifestarea capacității de empatie și a spiritului critic, va dezvolta gândirea, imaginația, creativitatea, va facilita exersarea capacității de comunicare, de argumentare și contraargumentare, conform rolului deținut; va influența pozitiv capacitatea de relaționare a participanților, a respectului față de opiniile celorlalți și va forma și dezvolta capacitatea de luare a deciziilor.

Pașii/etapele de aplicare:

1. **Punerea problemei** – profesorul sau un elev prezintă o situație/problemă și o propun spre analiză.
2. **Organizarea colectivului** - se stabilesc rolurile: conservatorul, exuberantul, pesimistul, optimistul și cine le joacă. Rolurile pot fi abordate individual sau, în cazul colectivelor numeroase, același rol poate fi jucat de mai mulți participanți concomitent, aceștia formând o echipă.
3. **Dezbaterea colectivă** - fiecare interpretează rolul ales și își susține punctul de vedere în acord cu acesta.

Roluri:

- **Conservator** – are rolul de a aprecia meritele soluțiilor vechi, pronunțându-se pentru menținerea lor, fără a exclude însă posibilitatea unor eventuale îmbunătățiri.
 - **Exuberantul** – are rolul de a privi către viitor și de a emite idei aparent imposibil de aplicat în practică, asigurând astfel un cadru imaginativ-creativ, inovator și stimulându-i și pe ceilalți participanți să privească astfel lucrurile.
 - **Pesimistul** – are rolul de a fi o persoană care nu are o părere bună despre ce se discută, cenzurând ideile și soluțiile inițiale propuse. El prezintă aspectele nefaste ale oricărui îmbunătățiri.
 - **Optimistul** – are rolul de a contracara atitudinea pesimistului, îmbărbătând participanții să privească lucrurile dintr-o perspectivă reală, concretă și realizabilă. El găsește fundamentări realiste și posibilitățile de realizare a soluțiilor propuse de către exuberant, stimulând participanții să gândească pozitiv.
4. **Sistematizarea ideilor emise și a concluzionării asupra soluțiilor găsite.**

Este esențial ca participanții să aibă timp la final pentru a ieși din rol.

BIBLIOTECA VIE

Beneficiile aplicării metodei

Este o metodă folosită în educația nonformală și promovează respectul pentru drepturile omului și demnitatea umană. Elevii sunt încurajați să reflecteze asupra propriilor drepturi, dar și a drepturilor celuilalt, asupra diversității în toate formele ei. Este stimulat dialogul între oameni pe tematica prejudecăților și stereotipurilor.

Pașii/etapele de aplicare

1. Identificarea obiectivelor și stabilirea beneficiilor metodei

Metoda propune cursanților familiarizarea cu subiecte sensibile referitoare la marginalizarea, etichetarea sau discriminarea unor persoane, aflate în situații dificile. Se urmărește schimbarea mentalităților și prejudecăților, formarea unei filosofii de viață flexibile, care să permită reflectarea asupra unor situații de viață problematice (deficiențe, alcoolism, imigranți, refugiați, infrafracționalitate, oameni ai străzii, mame tinere etc).

Despre astfel de situații, elevii vor putea afla direct de la „sursă”, din dialogul cu „CARTEA”, astfel încât să poată simți emoțiile trăite, să afle cauzele și efectele unei decizii, să afle consecințele unor fapte indezirabile etc.

2. Alegerea locației pentru organizarea evenimentului

Este recomandat ca spațiul pentru utilizarea metodei să fie unul generos, astfel încât pentru început „CĂRȚILE” să fie expuse și prezentate, să aibă întocmită o „fisă de lectură”.

3. Selecția cărților și pregătirea cataloagelor

„CĂRȚILE” vor fi selectate dintre persoanele care au o experiență interesantă, inedită de viață și doresc să o împărtășească. Experiențele de viață ale persoanelor au condus la discriminare, segregare, au fost supuse prejudecăților, stereotipurilor și au produs efecte negative în viața persoanelor „cărți”. Cărțile pot prezenta cum au depășit momentele dificile, cum s-au recreat etc.

4. Selecția și pregătirea bibliotecarilor

Vor fi selectați dintre organizatori „bibliotecari”, care vor avea sarcina de a întocmi cataloage de lectură, scurte „fișe de carte”, „fișe de împrumut” etc.

5. Întâlnirea de pregătire a cărților

Înainte de desfășurarea activității propriu-zise, va fi necesară o scurtă întâlnire pentru pregătirea persoanelor-cărți, unde li se va explica modul de desfășurare a Bibliotecii.

6. Promovarea bibliotecii

Realizarea unui afiș/poster de prezentare a acestei biblioteci neobișnuite.

7. Desfășurarea efectivă a bibliotecii

8. Evaluarea bibliotecii

„Biblioteca Vie funcționează exact ca o bibliotecă normală: cititorii vin și «împrumută» o «carte» pentru o perioadă limitată de timp. Există o singură diferență: cărțile din biblioteca vie sunt ființe umane, iar cărțile și cititorii intră într-un dialog personal” (Abergel, 2005).

Metoda MOZAIC (Jigsawpuzzle) sau Metoda EXPERȚILOR

Beneficiile metodei

Este o metodă folosită atât în educația formală, cât și în educația nonformală și promovează lucrul în echipă, garantează implicarea fiecărui elev participant la elaborarea/rezolvarea sarcinilor de lucru. Cu toate că grupurile constituite sunt eterogene din punct de vedere al pregătirii, fiecare participant este responsabil pentru ceea ce are de realizat, are posibilitatea să se afirme individual, prin modul în care își prezintă sarcina rezolvată, este încurajat și valorizat în cadrul echipei. De asemenea, are posibilitatea să se manifeste la capacitatea maximă a potențialului său.

Pașii/etapele de aplicare

Este o metodă de învățare interactivă, care se bazează pe distribuirea sarcinilor de învățare unor grupuri de elevi astfel ca, în urma colaborării, fiecare elev să aibă întreaga schemă de învățare. Metoda se pretează pentru studierea unor materiale mai ample, care pot fi fragmentate logic, pentru a fi studiate pe părți.

1. Pregătirea materialului de studiat. Alegerea materialului, secvențierea pe părți mici. Fiecare parte va fi propusă unui elev. Acesta, prin studiul materialului primit, va deveni „expert” pe fragmentul respectiv.
2. Numerotarea elevilor și împărțirea lor pe grupe. Grupele vor fi formate dintr-un număr de elevi egal cu numărul sarcinilor de învățare/părților din materialul de studiat.
3. Distribuirea materialului de studiat fiecărui „EXPERT”
4. Studierea materialului primit, realizarea unor scheme, completarea unor fișe lacunare etc.
5. Gruparea „Experților”. Urmează reșezarea elevilor în sală, toți elevii, cu același număr vor forma câte un grup de experți, obținându-se astfel grupurile de experți.

1 1 1 1 2 2 2 2 3 3 3 3 4 4 4 4 ETC

- Elevii din grupul de experți au sarcina de a discuta materialul studiat, de a urmări dacă au sesizat toate amănunțele specifice subiectului studiat, de a-și clarifica noțiunile, se vor gândi la o modalitate de a o prezenta, de a preda partea pregătită de ei colegilor din grupul inițial.
- Profesorul poate interveni ca moderator, oferind consultanță elevilor, când aceștia ajung în impas.
- Experții găsesc și modalități eficiente de verificare a înțelegerii materialului de către colegii din grupul cooperativ.

6. Reîntoarcerea la grupurile inițiale pentru a prezenta materialul. Obiectivul echipei este ca, toți membrii grupului să-și însușească întregul material. Grupurile sunt responsabile de însușirea întregului material de către toți membrii grupului.

Printre avantajele aplicării acestei metode se pot enumera: echilibrarea efortului profesorului și elevului, intensificarea comunicării între elevi, achiziționarea comunicării între elevi, achiziționarea de noi cunoștințe prin eforturi proprii precum și formarea unor trăsături moral- civice, ca: prietenia, solidaritatea, respectul, dorința de cooperare și de încredere în forțele proprii.

METODA OPEN SPACE**Beneficiile aplicării metodei**

Reprezintă o modalitate diferită pentru simularea organizării unor evenimente din viața comunității, precum conferințe, elementele centrale fiind autoorganizare și rezultatele obținute de participanți sunt favorabile dezvoltării competențelor. Deși denumirea metodei „Open Space” se referă la mediul în care se desfășoară activitatea deoarece este neaglomerat și nestructurat, aceasta mai presupune și o mentalitate deschisă către noi idei și noi perspective.

Pașii/etapele de aplicare:

1. Pregătirea activității
 - Stabilirea subiectului/problemei întâlnirii și a scopului acesteia. Participanții vor cunoaște când și unde se vor întâlni. Este necesară consultarea mai multor persoane implicate pentru rezolvarea anumitor situații problemă care ar putea apărea.
 - Alcătuirea listei de invitați. Poate cuprinde un număr diferit de invitați, în funcție de complexitatea problemei, spațiul și logistica necesară.
 - Asigurarea spațiului, a logisticii și a timpului necesar desfășurării activității: spațiu acoperit, scaune, flipchart-uri, markere și alte dispozitive.

2. **Desfășurarea activității** constă în desfășurarea mai multor sesiuni de lucru în cerc, cu pauze între sesiuni, fără ca ceasul să fie arbitrul final. În cadrul acestei etape, aspectele sensibile care necesită management atent, fără a deveni constrângeri, se referă la:
 - Activități în cerc;
 - Raportul cercului sau buletinul de informații;
 - Existența spațiului necesar care să permită fluxul și schimbul deschis;
 - Iterație (respirație, pulsație).
3. **Produsele – storytelling (povestirea)** – înseamnă rapoarte, notițe de orice fel, desene, schițe, înregistrări care au fost elaborate în timpul sesiunii. Fiecare activitate în cerc este un „container cu povești”, iar buletinul de informații ajută la împărțirea lor. Povestirile exprimă ceea ce s-a lucrat în propriul cerc de lucru și ceea ce se tranzacționează cu celelalte cercuri.

Există patru linii directoare importante:

- Persoanele care vin sunt persoanele potrivite;
- Orice se întâmplă este singurul lucru care se poate întâmpla;
- Oricând se începe, atunci este momentul potrivit;
- Când se termină, se termină.

METODA REPORTAJUL

Beneficiile aplicării metodei

În procesul de învățare, tehnica reportajului este un mod excelent de a aduce lecțiile la viață și poate, de asemenea, de a le oferi elevilor toate abilitățile necesare angajării în activități distractive în timp ce învață. Reportajul crește foarte mult încrederea elevilor abilitățile de ascultare, abilitățile de evaluare și de cooperare în grup.

Pașii/etapele de aplicare:

În cazul reportajului este important faptul că pot fi comunicate și exersate informații, cunoștințe și abilități variate. Există diferite tipuri de informații care se pot obține prin reportaj: fapte, comportamente sau opinii, acestea fiind expresii a unor preferințe, sentimente sau intenții comportamentale.

Eficiența aplicării tehnicii este condiționată de „gradul de sinceritate al declarațiilor dar și de naturalețea, flexibilitate, elasticitatea convorbirii, de transparență situației, de măsura în care cei implicați în reportaje evidențiază sentimente de încredințare deplină”.

Profesorul este cel care informează în timp acest mod de integrare firească a reportajului în activitățile cu elevii, fiind necesare câteva exersări pentru a se obține relaxare și deschidere în prezentarea ideilor.

Cerințe ale aplicării tehnicii:

Obiectivul frecvent regăsit în utilizare reportajului ca tehnică didactică este legat de formarea și dezvoltarea unei capacități de transmitere a informațiilor despre un eveniment, o situație, o persoană/un personaj între o manieră atractivă și incitantă pentru auditoriu.

Respectarea etapelor în derularea reportajului este cea care poate oferi măsura realizării obiectivelor educaționale și care facilitează aplicarea tehnicii de către elevi, aceștia având planul și secvențele bine conturate și cunoscute încă de la început.

Etapele de aplicare sunt următoarele:

1. identificare evenimentului;
2. culegerea informațiilor;
3. selectarea informațiilor culese;
4. elaborarea unui plan redactarea textului;

METODA REZOLVAREA CREATIVĂ DE PROBLEME/CREATIVE PROBLEM SOLVING (CSP)

Beneficiile aplicării metodei

Trei aspecte sunt foarte importante în ceea ce privește creativitatea și rezolvarea unor probleme din viața cotidiană:

- ideile – trebuie generate noi idei pentru rezolvarea problemelor;
- claritatea – stabilim cum să arate viitorul; evidențierea situației curente; identificarea problemei-cadru;
- acțiunea – dezvoltarea punctelor tari sau luare deciziilor referitoare la soluțiile promițătoare examinarea forțelor care influențează succesul și dezvoltarea unor planuri puternice.

Aceste trei aspecte sunt cel mai bine clarificate în etapele pe care metoda aceasta de implică, deși la început, au fost cinci etape care acoperă au atât zona de divergență de gândire (creativă) cât și cea convergentă (gândirea critică).

Pașii/etapele de aplicare:

1. **Dezordine** - etapă în care vom identifica o situație ce prezintă o provocare. Această etapă este foarte interesantă din punct de vedere metodologic deoarece se bazează pe următoarele două tendințe: în primul rând, se identifică și se acceptă provocarea și, în al doilea rând, se evita tendința naturală de a sări la soluții;

2. **Date** - moment în care trebuie făcut un efort de identificare a tuturor faptelor cunoscute, legate de situații; focalizarea este acum pe a căuta și a identifica informații care nu sunt cunoscute, dar care sunt esențiale în situația analizată. În această etapă se vor urmări cunoștințele, imaginile, emoțiile, observațiile și întrebările noi (care să pună în evidență curiozitatea și nesiguranța);

3. **Problemă** - similară cu identificarea tuturor enunțurilor posibile ale problemei și apoi identificarea problemei centrale/fundamentale. În mod concret, am descoperit situația și am ierarhizat-o conform unor criterii, idei, investigând-o în profunzime;

4. **Ideea** - etapă în care se ajunge la identificarea a cât mai multor soluții posibile la enunțul problemei;

5. **Soluția** - moment în care, folosind o listă de criterii selectate, vom alege cea mai bună soluție;

6. **Acceptarea** - presupune să depunem toate eforturile pentru a obține acceptarea pentru soluția la care am ajuns, determinând totodată planul de acțiune în vederea implementării soluției. Dacă elevii au dificultăți în a înțelege etapa acceptării, ne propunem întrebări de tipul:

- Ce ar putea duce la acceptarea ideii? Cum? Când? Unde? De ce?
- Ce resurse suplimentare ar putea fi de ajutor? Cum le-am putea obține?
- Cum am putea să îmbunătățim, să facem mai sigură sau să fortificăm ideea?
- Ce ar putea aduce adăugarea unui element neașteptat? Cum? Când? Unde? De ce?

Recomandări:

- Când lucrați la o problemă, notați toate ideile fără să vă gândiți la forma lor. Această metodă nu este o lecție de gramatică și autorul ne sfătuiește să nu o transformă într-una.
- Trebuie să îi lăsăm pe elevi să gândească, să nu aștepte de la noi „răspunsul corect”.
- Nu există ”o cea mai bună cale” de a lucra cu problemele - autorul ne recomandă să îi lăsăm pe elevi să folosească jocul de rol, sociodrama sau tehnica SCAMPER.
- La final, este bine să discutați cu elevii despre ce au simțit și ce reacții au avut în fața problemei și a soluțiilor.

JURNALUL CU DUBLĂ INTRARE

Beneficiile aplicării metodei

Un exemplu de abordare a unui text este „Jurnalul cu dublă intrare”. Aceasta este o metodă prin care cititorii stabilesc o legătură strânsă între text și propria lor curiozitate și experiență. Acest jurnal este deosebit de util în situații în care elevii au de citit texte mai lungi, în afara clasei. Pentru a face un asemenea jurnal, elevii trebuie să împartă o pagină în două, trăgând pe mijloc o linie verticală. În partea stângă, li se va cere să noteze un pasaj sau să deseneze o imagine din text care i-a impresionat în mod deosebit pentru că le-a amintit de o experiență personală, pentru că i-a surprins, pentru că nu sunt de acord cu autorul, sau pentru că o consideră relevantă pentru stilul sau tehnica autorului. În partea dreaptă, li se va cere să comenteze acel pasaj: De ce l-au notat? La ce i-a făcut să se gândească? Ce întrebare au în legătură cu acel fragment? Ce i-a făcut să-l noteze? De ce i-a intrigat? Pe măsura ce citesc, elevii se opresc din lectură și notează în jurnal. Profesorii cer un număr minim de fragmente comentate, în funcție de dimensiunile textului. După ce elevii au realizat lectura textului, jurnalul poate fi util în faza de reflecție, dacă profesorul revine la text, cerându-le acestora să spună ce comentarii au făcut în legătură cu pasaje diverse. Și profesorul ar trebui să facă comentarii, pentru a atrage atenția asupra unor părți din text pe care ține neapărat să le discute cu elevii.

Secvența din text (transcriere)	Comentarii/impresii personale
<i>Oamenii se nasc egali, însă ceea ce-i diferențiază pe parcursul vieții sunt oportunitățile de care beneficiază. Viitorul societății depinde de modul în care creștem și educăm azi toți copiii. Nu există doi copii identici, de aceea e nevoie să valorizăm și să sprijinim fiecare copil. Diversitatea lor este o resursă de învățare și dezvoltare pentru toți.</i>	<i>Fiecare copil este important nu doar pentru familia lui, ci pentru întreaga societate. Cu siguranță, fiecare copil poate învăța.</i>

Pașii/etapele de aplicare:

1. Se lecturează textul oferit ca suport.
2. Elevul alege din text un fragment care i-a stârnit interesul sau i-a amintit de o experiență personală ori pentru că l-a surprins.
3. Realizarea jurnalului cu dublă intrare. Se împarte pagina de caiet în două, trăgând o linie verticală. În partea stângă, se va scrie fragmentul ales. În partea dreaptă, elevii vor scrie comentariile referitoare la fragmentul ales. Vor răspunde la întrebările de tipul: De ce l-ai notat? La ce te-a făcut să te gândești? Ce întrebări ai în legătură cu acel fragment? Ai o experiență personală? Poți ilustra printr-un desen interacțiunea aleasă? Cunoști și alte interacțiuni? Poți oferi o soluție la una din problemele ridicate în text?
4. Se poartă un dialog cu profesorul și colegii de clasă pe marginea comentariilor făcute.

Metoda jurnalului cu dublă intrare poate fi precedată de o **ÎNTREBARE DECLANȘATOARE**.

1. este o întrebare reală, autentică: adică ridică o problemă la care nu are răspuns nimeni sau există mai multe răspunsuri adevărate și atât profesorul, cât și elevii trebuie să se gândească pentru a formula aceste răspunsuri. Nu este o întrebare la care profesorul să ofere răspunsul, o întrebare la care se poate răspunde algoritmic, învățând niște informații, ci una la care fiecare om poate să cugete și să propună un răspuns. Cei care au și informații (cele care vor fi învățate pe parcursul unei unități de învățare sau a unei lecții), probabil vor putea să-și ofere mai multe răspunsuri, mai bune, mai pertinente.

2. este relevantă în raport cu experiența de viață a omului (nu doar elev, ci și profesor): adică este o întrebare al cărei răspuns, odată găsit, mă va ajuta să-mi fie mai bine, mai clar, mai ușor în viață. Aceste întrebări transgresează disciplinele și sunt premisă pentru abordarea trans, inter-disciplinară.
3. este generalizatoare: adică nu se oprește asupra unui domeniu sau subiect, ci permite (tocmai datorită relevanței și faptului că solicită răspunsuri complexe) transfer în viața de zi cu zi.

Exemple de întrebări declanșatoare:

1. *Privilegiul pe care ți-l dă normalitatea este acela de a accepta diferențele?*
2. *Acceptarea diversității și a incluziunii îți poate da beneficii pe termen lung, ție și societății în care trăiești?*

JURNALUL DE ÎNVĂȚARE – metodă de gândire critică

Beneficiile aplicării metodei

Jurnalul de învățare este o activitate de scriere reflexivă, care se folosește spre finalul unui proces de învățare. Elevii au sarcina de a consemna răspunsuri proprii gânduri despre ceea ce au învățat și felul în care au învățat ceva, inclusiv aspecte de ordin afectiv, fiind ghidați de următoarele întrebări orientative:

1. *Ce concept/ idei/ teorii noi am învățat?*
2. *Cum am învățat? (ce am reținut despre proces)?*
3. *Cum m-am simțit în timpul procesului? (în diferite momente/ etape)*

21st Century Learning Academy de la Whitfield Career Academy a adaptat o serie de întrebări (<https://www.edutopia.org/resource/40-student-reflection-questions-download>) pentru a-i ajuta pe elevi să reflecteze asupra muncii lor în timpul proiectelor – înapoi, în interior, în exterior și înainte.

Cele 30 de întrebări de reflecție de mai jos sunt grupate în patru categorii: a) întrebări care vizează acțiuni realizate (privire în urmă), b) întrebări care vizează introspecția (privire în interior), c) întrebări care vizează relația cu alții (privire spre exterior), d) întrebări care vizează acțiuni viitoare (privire spre viitor).

Exemplificăm mai jos metoda în cadrul temei privind proiectului educațional, noi sueram folosirea ei ca metodă de evaluare a muncii de grup.

Întrebări care vizează acțiuni realizate:

1. Cât de mult știați despre subiect înainte de această unitate de învățare?
2. Ce proces ai parcurs pentru a ajunge la acest produs (lucrare, raport, eseu, experiment etc.)?
3. Ai făcut astfel de lucruri sau lucruri asemănătoare (proiecte educaționale) în trecut (mai devreme în cursul anului sau în clasele mai mici, la școală sau în afara școlii)? Dacă da, descrie-le pe scurt.
4. Cum ai ajuns să fii mai bun la asta, mai exact?
5. Ce ai făcut mai puțin bine înainte de asta?
6. Ce probleme ai întâmpinat în timp ce lucreai la acest proiect? Cum le-ai depășit?
7. Ce fel de resurse ai folosit pentru a duce la bun sfârșit proiectul? Care au fost cele mai utile? Pe care le-ai folosi din nou?
8. Această muncă pe care ai depus-o are vreun mesaj pentru tine sau pentru alții, pe viitor?
Există o poveste pe care ai vrea să o spui, pentru ca și alții să învețe din ea?

Întrebări care vizează introspecția

1. Cum te simți/ce simți legat de acest proiect? Care părți îți plac în mod deosebit? Care nu? De ce?
2. Ce anume ți-a făcut plăcere să faci? Ce anume ți-a dat un sentiment de împlinire legat fie de procesul parcurs, fie de produsul realizat?
3. Ce ți se pare sau ce ți s-a părut frustrant în privința procesului/rezultatului obținut?

4. Ce standarde ți-ai fixat pentru această lucrare? Le-ai atins?
5. Ce obiectiv ai urmărit prin realizarea acestui proiect? Ți-ai schimbat obiectivul pe parcurs? Ți-ai atins obiectivul?
6. Ce spune acest rezultat despre tine ca persoană care este într-un proces de învățare? Ce ai aflat despre propria ta persoană în timp ce lucreai la el?
7. Te-ai răzgândit legat de ceva ce credeai în trecut, dar acum – ca urmare a acestei lucrări/ acestui efort – nu mai crezi același lucru?
8. Găsește/Gândește-te la o altă lucrare pe care ai realizat-o mai devreme și compar-o cu aceasta. Ce schimbări observi?
9. Cum/în ce context au apărut acele schimbări? Cărui lucru se datorează aceste schimbări?
10. Ce îți spune asta despre tine și despre cum înveți?

Întrebări care vizează relația cu alții:

1. Ai procedat la fel ca alte persoane din acest grup în care ai lucrat? Ce ai făcut diferit față de ceilalți? Ce asemănări/ce deosebiri are lucrarea ta/procesul tău față de a(l) altora?
2. Dacă ai fi în locul profesorului, ce comentarii ai avea la adresa acestui proiect? Ce notă ți-ai da și de ce?
3. Ce ai dori ca ceilalți să observe cu precădere atunci când se uită/citesc proiectul tău ? În general, ce observă colegii tăi despre lucrările tale?
4. În ce măsură lucrarea ta a atins standardele stabilite pentru această sarcină de învățare? În ce fel/în ce sens nu le-a atins?
5. Dacă cineva se uită la lucrarea ta, ce crezi că ar înțelege despre felul în care înveți/ce fel de persoană ești?

Întrebări care vizează acțiuni viitoare

1. Ce crezi că ar fi necesar să înveți să faci mai bine? Ce ți-ai dori să faci mai bine?
2. Ce ai schimba la acest proiect dacă l-ai putea reface?
3. Ce vei face diferit la următoarea sarcină asemănătoare?
4. Care este lucrul pe care l-ai observat la un coleg/ în lucrarea unui coleg pe care ai vrea să-l încerci și tu la o următoare sarcină asemănătoare?
5. Ce obiectiv nou ți-ai stabili pentru următoarea sarcină de acest tip?
6. Ce ai dori să știe despre tine viitorii tăi profesori (la ce te pricepi foarte bine, ce dificultăți întâmpini...)?
7. La ce ai avea nevoie de mai mult sprijin? Ce lucrare le-ai arăta celor care te-ar putea sprijini ca să înțeleagă mai bine cum te pot ajuta?

Anexa 3 – Un copil născut în Afganistan: Povestea lui Hassan

Hassan este un copil de patru ani, care trăiește împreună cu părinții și sora mai mică în vârstă de 18 luni, într-o locuință cu o singură încăpere, închiriată într-o suburbie de la periferia Birmingham-ului. În viitorul apropiat, familia ar putea să aibe posibilitatea să se mute într-un alt cartier al orașului. În urmă cu un an, ei au plecat din Babaji (orașul lor natal) și s-au stabilit în Anglia, unde au cerut azil politic. Ambii părinți au calificare superioară și experiență ca profesori. Familiei i s-a refuzat inițial dreptul de a rămâne în Marea Britanie însă, cu sprijin din partea Consiliului Refugiaților, au făcut recurs, în speranța obținerii statutului de refugiat.

Familia a fost martoră la conflictele din Afganistan, experimentând persecuția și violența. O parte din membrii familiei au fost uciși iar alții sunt dați dispăruți. Regiunea de unde provin a fost supusă bombardamentelor timp de câteva luni și o mare parte a infrastructurii a fost distrusă.

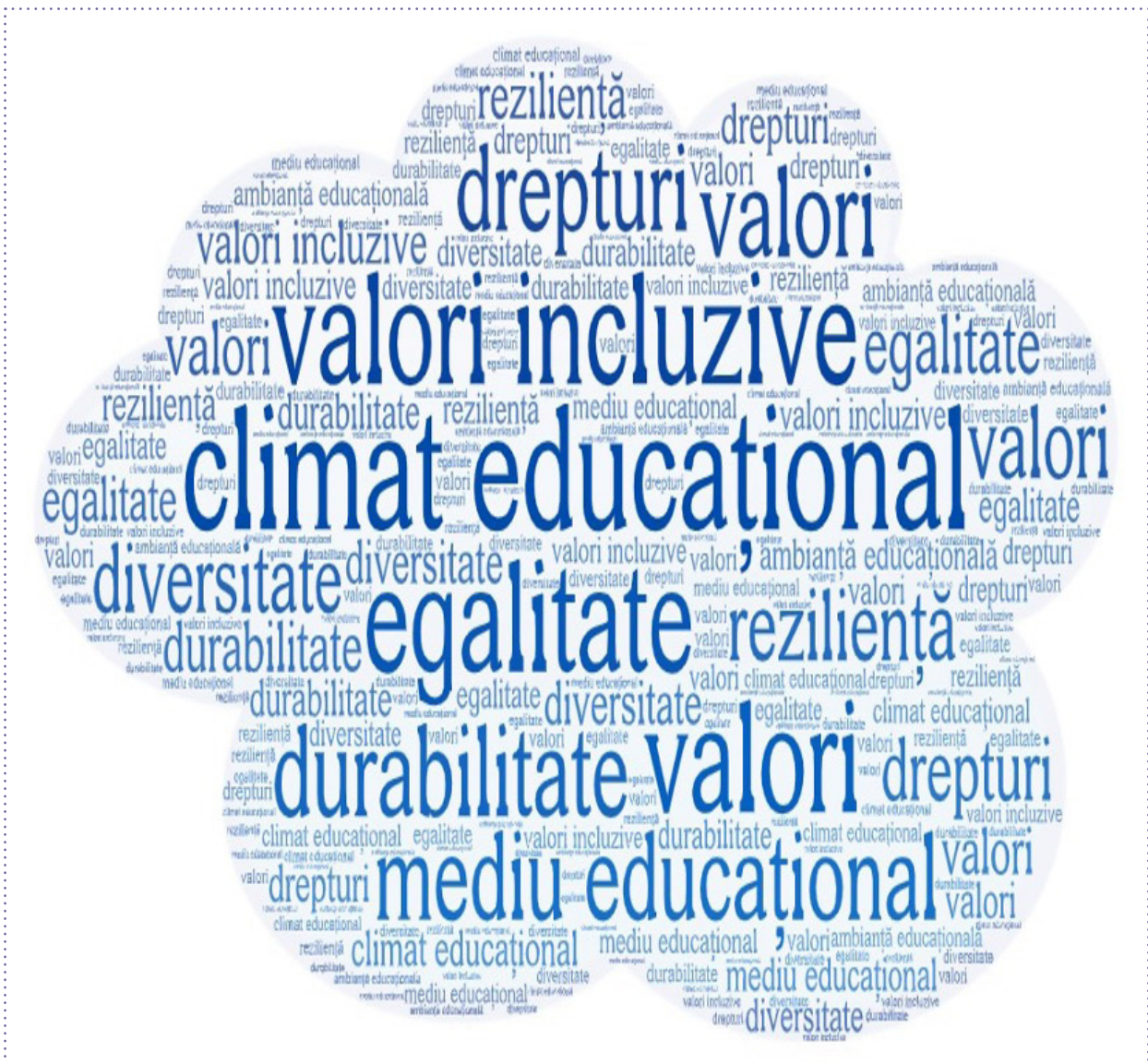
De patru luni, Hassan urmează cursurile unei grădinițe din cadrul unui Centru al Copiilor, unde este singurul copil afghan. Acest centru valorizează într-o mare măsură parteneriatul cu părinții și implicarea acestora. Hassan vorbește fluent dialectul din regiunea de unde provine (limba Pushtu), iar părinții au comunicat educatorilor din centru, prin intermediul unui translator, că băiețelul vorbește foarte bine limba maternă și că are un nivel de dezvoltare bun pentru vârsta lui. De asemenea, are o relație bună cu sora mai mică și cu părinții. În timpul pe care îl petrec cu Hassan, părinții folosesc cărți cu ilustrații și jocuri educative pe care le împrumută de la biblioteca Centrului. Ambii părinți doresc să fie acceptați ca voluntari în Centru, și pentru aceasta așteaptă rezultatul verificării din partea Biroului de Criminalistică (echivalentul cazierului la noi).

Lui Hassan îi plac activitățile creative, dar celelalte activități din programă i se par foarte dificile. El refuză să participe la activitățile de grup și preferă să se joace singur. Se întâmplă uneori să deranjeze clasa și chiar să fie violent cu ceilalți copii. Personalul Centrului este din acest motiv îngrijorat că băiatul începe să prezinte dificultăți de comportament și, împreună cu părinții săi, a inițiat un program de recuperare adaptat nevoilor sale, numit Acțiune Timpurie („Early Years Action”) și care face parte din Codul de Practică destinat Copiilor cu Nevoi Speciale.

Recent, familia a avut parte de o serie de comentarii rasiste din partea comunității locale, în care există o activitate intensă a Partidului Național Britanic.

Karen Argent și Gill McGillivray, Colegiul Universitar Newman, Birmingham, Marea Britanie

Anexa 4 – Norul de cuvinte. Tema 4- Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii

Anexa 5 – Furnicel-poveste închinată copiilor cu nevoi speciale

FURNICEL

Viața într-un mușuroi este foarte tumultuoasă. Este multă activitate, multă agitație, ca într-o familie numeroasă. Dar, nimic nu este la întâmplare. Fiecare își cunoaște drep- turile, dar și obligațiile și mai ales, fiecare știe că toți ceilalți se bazează pe munca fiecărui membru.

Se știe doar că mușuroaiele sunt foarte bine organizate. Așa era și în acest mușuroi. Multă muncă, dar și multă dragoste, veselie, prietenie. Chiar acum în viața unei furnici de frunte din mușuroi s-a întâmplat un eveniment deosebit. Furnica Norica așteaptă cu sufletul la gură ca din oul ei să apară puiul cu numărul 543. În taină spera să fie un băiețel. S-a gândit și la nume. Îl va numi...Furnicel. Era la maternitate în așteptare. Deodată oul a crăpat și s-a ivit un căpșor mic cu niște antenuțe ca niște ațișoare. Câtă emoție! Și doar nu era prima dată.

Apariția fiecărei noi vieți o emoționează. Ce miracol!!! Este adevărat! Fiecare naș- tere este un adevărat miracol. Furnica Norica era acum o mamă tare mândră. Fiul ei era bucălat și avea o fețișoară tare nostimă. Surioarele și frățiorii lui au venit la ma- ternitate curioși să-l vadă pe noul lor frățior. Toți l-au îndrăgit imediat. Le-a plăcut și numele ales.

Mușuroiul își continua viața cu acel du-te- vino neîntrerupt, în timp ce la materni- tate o furnică răpusă de emoțiile de peste zi și un bebeluș nostim (obosit și el) dor- meau liniștiți, zâmbind. Oare de ce?

Timpul trecea în zbor și pentru mușuroi, și pentru mamă, și pentru Furnicel. Dar se pare că soarta le rezervase o surpriză. Mai mărișor fiind, Furnicel, care începea să meargă, părea că nu se poate descurca singur. Cu disperare, mama și-a dat seama ce avea micuțul.

Era orb. Câtă tristețe! Micuțul era viou, s-ar fi jucat, dar nu vedea jucăriile, nu se putea bucura alături de frățiorii și surioarele lui. Și mai grav, cădea și se lovea me- reu. Dar ce era în sufletul mamei...? Se gândea ce să facă, cum să facă, să-și poată ajuta copilul. Văzându-l așa viou și isteț și-a legat tare multe speranțe de el. Și ce lovitură! Acum trebuia să se liniștească și să judece limpede. A luat imediat primele măsuri. Niște ochelari ascundeau ochii lipsiți de lumină, iar un baston îl ajuta să se deplaseze pipăind terenul. Era un început. Ca să se poată și el juca alături de ceilalți, mama i-a marcat trasee în camera de joacă. Acum Furnicel era mulțumit, căci par- ticipa și el la activitățile copiilor.

Dar apăreau alte și alte probleme. Ceilalți ieșeau să se joace afară, căci era un timp minunat. Furnicel a ieșit și el, dar câmpul era întins, locul era necunoscut și piciul era dezorientat. Nu știa unde sunt ceilalți, dar nici cum poate ajunge la ei, cum să urce sau să coboare panta mușuroiului. Glasuri vesele răsunau peste tot, țipete, alergare... Era o mare frământare. Doar un copil era cuminte și se gândea. Se gândea cum își va putea rezolva problema. Își dorea mult să fie alături de ceilalți, să participe cât mai mult alături de ei.

Trebuia să învețe să se descurce indiferent unde s-ar afla... Dar cum? Să marcheze toate traseele era imposibil... N-a trecut mult și o idee a încolțit în mintea lui. Nu voia să se lase copleșit. Trebuia să găsească o ieșire. Orice problemă are și o rezolvare. De ce nu și a lui.

Soluția era să se ghideze după miros. Se știe că o persoană care are lezat un or- gan de simț, percepe mai intens cu celelalte simțuri. Așa își va rezolva el problema! După ce drumul de la și spre mușuroi a fost marcat cu un miros special, Furnicel a încercat să constate dacă se va descurca. Sub ochii mirați ai celorlalți a parcurs drumul singur, ghidându-se doar după miros și pipăit. În strigătele de bucurie și de admirație ale celor prezenți, Furnicel pășea plin de încredere. Ideea lui a fost bună. Funcționa! Acum se putea plimba când dorea, cât dorea și o putea face și singur. Nu

mai depindea de nimeni și asta era foarte important.

Nici nu se mai simțea „mai altfel” decât ceilalți. A înțeles un lucru important, care l-a făcut mult mai sigur pe el. Când viața îți scoate în față tot felul de greutăți, să nu te dai bătut.

Pentru orice trebuie să fie o soluție. Ce mândră era Norica de fiul ei! Dar frații și surorile lui? Toată îngrijorarea mamei dispăruse. Furnicel a dovedit că este puternic. Va fi capabil să se descurce. Victoria trebuia sărbătorită. Dar cine dansează în mijlocul prietenilor?

Furnicel care are și un nemaipomenit simț al ritmului, dansează cu cea care mai era încă Miss Mușuroi.

Sursa: <http://www.didactic.ro/materiale-didactice/furnicel-poveste-închinată-copiilor-cu-nevoi-speciale>

Anexa 6 – Mindmap

Tema 8 – Școala tradițională versus școala incluzivă. Înțelegerea percepției „celuilalt”. Măsuri afirmative.

Anexa 7 – Chestionar de evaluare inițială a atitudinii elevilor față de valorile incluziunii și promovarea lor

Acest chestionar vizează cunoașterea atitudinilor elevilor față de valorile incluziunii promovate de către școala în care învață. El are rolul de a furniza feed-back astfel încât să dezvoltăm programe de incluziune școlară și socială care să răspundă cât mai bine nevoilor copiilor aflați în dificultate. De aceea, răspunsurile voastre sincere sunt foarte importante și vă garantăm caracterul lor anonim. La întrebările de mai jos nu există răspunsuri corecte sau greșite. Vă rugăm să bifați varianta de răspuns care corespunde opiniei dumneavoastră. Vă mulțumim!

1. Cu privire la incluziune, în ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații?

	Deloc	În mică măsură	Într-o oarecare măsură	Într-o mare măsură	Într-o foarte mare măsură
Este incluziunea înțeleasă în școala voastră ca o abordare principală ce stă la baza dezvoltării tuturor aspectelor unei școli, a educației și a societății în sens larg?					
Se vorbește despre incluziune având în vedere toți copiii, nu doar pe cei cu dizabilități sau a celor considerați „cu nevoi educaționale speciale”?					
Este diversitatea apreciată mai degrabă ca o resursă pentru învățare decât ca o problemă?					
Există obstacole în calea învățării și participării în legătură cu toate aspectele unei școli: cultură, politici, clădiri, curriculum și abordarea predării și a învățării?					
Încurajează școala voastră convingerea că fiecare are drepturi în mod egal?					
Învăță copiii în școala voastră că este în regulă să se simtă diferiți de ceilalți?					
Școala voastră încearcă să ridice stima de sine a copiilor care întâmpină dificultăți?					
Se simt copiii „îmbogățiți” de o gamă variată de identități, medii de proveniență, etnii, genuri și moduri de a privi lumea la școală?					
Este mai ușoară colaborarea atunci când oamenii se simt confortabil cu propria lor identitate?					
Se înțelege că toate formele de discriminare implică intoleranță și abuz de putere?					

2. Care credeți ca este atitudinea societății, în general, față de copiii care sunt aflați în dificultate?
- toleranta
 - tendința de izolare
 - ignoranta
 - acceptarea
 - sprijinul
 - respingere socială
3. Ce demersuri de sprijin organizate pentru elevii aflați în dificultate cunoașteți că a pus școala dvs. în aplicare în vederea ameliorării situației școlare și sociale a acestora?
- pregătire suplimentară remedială asigurată de profesorul de la clasă
 - activități remediale asigurate de profesorul de sprijin
 - consiliere asigurată de un psiholog
 - școlarizare la domiciliu
 - implicare în activități extrașcolare
 - altele; care?
4. Realizați un clasament al următorilor factori ce stau la baza dificultăților de învățare a copiilor care fac parte din grupuri dezavantajate, acordând punctaj de la 1 la 5 (1 – cel mai puțin important, 5 – cel mai important)

	1	2	3	4	5
Potențialul intelectual limitat					
Sărăcia					
Dezinteresul părinților față de copii					
Lipsa unei învățări individualizate					
Alt factor					

Realizați un clasament al următorilor factori ce stau la baza integrării copiilor care fac parte din grupuri dezavantajate, acordând punctaj de la 1 la 5 (1 – cel mai puțin important, 5 – cel mai important)

	1	2	3	4	5
Adaptarea curriculară până la personalizare					
Activități de predare/evaluare diferențiată					
Relațiile socio-afective stabilite între elev-elev și elev-profesor					
Grupul de specialiști din școală					
Implicarea în activități extracurriculare de interes					

Precizați ce condiții ar trebui să existe în școlile de masă în vederea integrării. Exprimați-vă părerea despre cauza principală pentru care unii copii aflați în dificultate sunt marginalizați sau excluși din mediul școlar.

	Dez-acord total	Dez-acord parțial	Indiferent	Acord parțial	Acord total
Capacitatea de a face față cerințelor școlare					
Diverse forme de eșec școlar					

Înțelegerea redusă a nevoilor acestor copii					
Lipsa de experiență a cadrelor didactice					
Implicarea rigidă a părinților celorlalți copii					

5. Cât de pregătită pentru incluziune este școala căreia aparțineți:

	Deloc	Insuficient	Suficient	Bine	Foarte bine
Atitudinea/toleranța personalului					
Atitudinea/toleranța copiilor					
Pregătirea metodică a cadrelor didactice					
Asigurarea cu personal suplimentar					
Condiții materiale					

Care credeți că sunt avantajele includerii copiilor cu CES/ cu dificultăți/din medii dezavantajate în școlile obișnuite, pentru colegii lor?

	Dez-acord total	Dez-acord parțial	Indiferent	Acord parțial	Acord total
Vor deveni mai buni, mai toleranți					
Vor învăța mai bine					
Vor vedea care este viața reală					
Vor colabora mai bine					
Vor deveni mai responsabili					
Ajutor reciproc					
Egalitate în drepturi					

Care credeți că sunt avantajele includerii copiilor cu CES/ cu dificultăți/din medii dezavantajate în școlile obișnuite?

	Dez-acord total	Dez-acord parțial	Indiferent	Acord parțial	Acord total
Se vor integra mai ușor în societate					
Se vor simți mai bine emoțional					
Vor învăța mai mult					
Vor avea un viitor mai bun					
Vor mai uita de problemele de acasă					
Ajutor reciproc					
Egalitate în drepturi					

Cunoașteți cazuri de discriminare (de orice fel) în școala voastră?

- a. Da
- b. Nu

6. Dacă răspunsul este da, care considerați că a fost criteriul de discriminare?

- a. este dintr-o familie vulnerabilă/săracă
- b. este bolnav fizic/psihic

- c. aparține unei minorități etnice/altei naționalități
- d. are un aspect neplăcut
- e. confesiuni religioase
- f. părinți plecați în străinătate
- g. altele

7. Ce resurse credeți că există sau ar trebui să existe pe plan local care susțin sau ar putea susține învățarea și participarea copiilor dezavantajați?

.....
.....
.....
.....

8. Cum pot fi mobilizate resursele pentru a susține învățarea și participarea copiilor? Cine ar trebui sau ar putea să facă acest lucru?

.....
.....
.....
.....

9. În opinia voastră, care ar fi barierele de învățare și participare în cadrul școlii în cazul copiilor care provin din familii defavorizate/copii cu CES/ copii aflați în dificultate?

.....
.....
.....
.....

10. Cum credeți că ar putea fi reduse sau minimalizate aceste bariere?

.....
.....
.....
.....

Vă mulțumim!

Anexa 8 – Infografic Evenimente care pot fi incluse în cadrul proiectului

EVENTIMENTE CARE POT FI INCLUSE ÎN CADRUL PROIECTULUI

30 IANUARIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A NONVIOLENȚEI ÎN ȘCOALĂ

4 MARTIE

- ZIUA MONDIALĂ A LUPTEI ÎMPOTRIVA EXPLOATĂRII SEXUALE

8 MARTIE

- ZIUA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DREPTURILE FEMEILOR ȘI PACE INTERNAȚIONALĂ

21 MARTIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ PENTRU ELIMINAREA DISCRIMINĂRII RASIALE
- SĂPTĂMÂNA SOLIDARITĂȚII CU POPOARELE CE LUPTĂ ÎMPOTRIVA RASISMULUI ȘI DISCRIMINĂRII RASIALE
- ZIUA MONDIALĂ A COPIILOR STRĂZII
- ZIUA MONDIALĂ A COPIILOR CU SINDROM DOWN

2 APRILIE

- ZIUA MONDIALĂ A CONȘTIENTIZĂRII AUTISMULUI

EVENIMENTE CARE POT FI INCLUSE ÎN CADRUL PROIECTULUI

8 APRILIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A ROMILOR

15 MAI

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A FAMILIEI

17 MAI

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ ÎMPOTRIVA HOMOFOBIEI

1 IUNIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A COPILULUI

12 AUGUST

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A TINERETULUI

EVENIMENTE CARE POT FI INCLUSE ÎN CADRUL PROIECTULUI

8 SEPTEMBRIE

- ZIUA MONDIALĂ A ALFABETIZĂRII

1 OCTOMBRIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A PERSOANELOR ÎN VÂRSTĂ

5 OCTOMBRIE

- ZIUA MONDIALĂ A PROFESORILOR

9 NOIEMBRIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ ÎMPOTRIVA FASCISMULUI ȘI ANTISEMITISMULUI

16 NOIEMBRIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ PENTRU TOLERANȚĂ

EVENIMENTE CARE POT FI INCLUSE ÎN CADRUL PROIECTULUI

19 NOIEMBRIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A BĂRBATULUI

3 DECEMBRIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

10 DECEMBRIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A DREPTURILOR OMULUI

18 DECEMBRIE

- ZIUA INTERNAȚIONALĂ A IMIGRANȚILOR

Anexa 9 – Programa școlară pentru disciplina opțională Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice

Ministerul Educației – Proiect *Profesionalizarea carierei didactice - PROF*
PROGRAMUL OPERĂȚIONAL CAPITAL UMAN 2014 – 2020
POCU/904/6/25/Operațiune compozită OS 6.5, 6.6, cod SMIS 146587

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina opțională

EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ȘI DEZVOLTAREA GÂNDIRII CRITICE

Curriculum la decizia școlii pentru nivel liceal, clasele IX-X

***Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 4800/26.08.2022***

**Anexa 2 la OME nr.
4800/26.08.2022**

București, 2022

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina „Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice” reprezintă o ofertă educațională pentru curriculumul la decizia școlii, propusă la nivel național, adresată învățământului liceal, ciclul inferior al liceului. Programa a fost dezvoltată pentru clasa a IX-a/clasa a X-a, cu un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar și se constituie într-o ofertă educațională care promovează trasee particulare de învățare, pentru susținerea nevoilor și intereselor specifice de învățare ale elevilor, având un caracter nediscriminatoriu prin însăși tematica abordată.

De asemenea, programa răspunde necesității de promovare a paradigmei educației pentru toți, prin care se dorește transformarea mediului școlar într-unul care să corespundă în mod real nevoilor tuturor elevilor, fără discriminări, prețuind diversitatea și acordând șanse egale tuturor. Astfel, acest curriculum opțional este conceput din necesitatea de creare a unei școli incluzive, adică a unei școli ce asigură condițiile pentru ca toți copiii să-și poată atinge potențialul, bazându-se pe corectitudine.

Această programă școlară propune o viziune integrată asupra procesului instructiv-educativ, abordând o problemă semnificativă pentru viața socială concretă a fiecărui elev, care trebuie să devină un membru activ și responsabil al comunității. Una dintre problemele/provocările fundamentale ale societății actuale este diversitatea umană și gestionarea acesteia, astfel încât fiecare membru al societății să-și împlinească potențialul și aspirațiile într-un cadru socio-cultural tolerant și stimulat.

Opțiunea pentru această disciplină poate fi realizată la orice filieră și profil de liceu, în condițiile resurselor de timp prevăzute pentru curriculum la decizia școlii prin planurile-cadru de învățământ în vigoare. Tocmai de aceea este evidentă structurarea acestuia în jurul unei teme integratoare pentru mai multe arii curriculare.

Demersurile propuse prin actuala programă sunt concordante cu spiritul și cu recomandările cuprinse în documente naționale, europene și internaționale, astfel:

Documente naționale

- ORDIN nr. 3239 din 5 februarie 2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național
- ORDIN nr. 3238 din 5 februarie 2021 pentru aprobarea Metodologiei privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii
- OMECT nr. 1529/18.07.2007 privind dezvoltarea problematicii diversității în curriculumul național

Documente europene și internaționale

- Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948)
- Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (1989)
- Cartea albă privind dialogul intercultural, Trăind împreună egali în demnitate, adoptată de Consiliul Europei (Strasbourg, 2008)
- Educație pentru democrație (Education for democracy), Rezoluția Națiunilor Unite A/67/L.25 (2012)
- Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului (2010)
- Declarația privind promovarea cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării prin educație (Declarația de la Paris, 2015)
- Recomandarea Consiliului European din 22 mai 2018 privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării.

Programa disciplinei ”Educație incluzivă și gândire critică” are în vedere aplicarea modelului de proiectare curriculară centrat pe competențe. Centrându-se pe rețerile de acțiune stipulate în documentele menționate, disciplina opțională va contribui la dezvoltarea competențelor cheie necesare oricărei persoane, pe de o parte pentru o dezvoltare și împlinire personală, inserție profesională, incluziune socială și cetățenie activă, dezvoltare durabilă, stil de viață sănătos, iar pe de altă parte pentru a face față schimbărilor sociale, economice, culturale și informatice. Se are în vedere formarea unei personalități armonioase, în care să se îmbine optim autonomia, responsabilitatea, încrederea în sine și în ceilalți, echitatea, integritatea fizică și morală, creativitatea, deschiderea spre inovare, spre comunicare inter și intrapersonală, spre atitudini care să susțină dezvoltarea durabilă.

Intrarea în învățământul liceal aduce cu sine schimbarea mediului educațional al elevului, necesitatea adaptării acestuia la noi contexte de învățare în care este necesar să manifeste toleranță, spirit colegial, incluziune. Profilul de formare al absolventului de învățământ obligatoriu, include abilități fundamentale așteptate, printre care și abilitatea de a gândi critic asupra realității. Oferta educațională contribuie la optimizarea procesului de învățare al elevilor prin implementarea practicilor didactice specifice unui mediu educațional incluziv prin activități didactice centrate pe dezvoltarea gândirii critice. Opționalul este unul aplicativ, centrat pe formarea de abilități necesare, parcurgerii de situații în care este solicitată rezolvarea de probleme, ca latură practică a gândirii.

Din perspectiva competențelor-cheie și a profilului de formare al absolventului de clasaa IX-a, această programă are în vedere, în primul rând, **competența civică**. Astfel, sunt vizate a fi formate la un nivel funcțional comportamente și atitudini care să exprime acceptarea și valorizarea diferențelor existente între oameni, empatia și responsabilitatea în contextul școlar și al comunității, în raport cu persoanele și grupurile aflate în situația de discriminare sau supuse riscului de a fi discriminate. De asemenea, **competența de literație** este dezvoltată prin implicarea elevilor în exprimarea de opinii, idei care privesc mediul școlar sau social din perspectiva incluziunii și din perspectiva raportării critice la diferite situații sociale. **Competența matematică** este inclusă prin utilizarea și analiza unor date statistice cu privire la fenomenele sociale presupuse de incluziune, iar **competențele în tehnologie și inginerie** prin identificarea unor soluții tehnologice pentru facilitarea incluziunii. **Competența digitală** este dezvoltată prin implicarea elevilor în dezvoltarea de conținuturi digitale care să promoveze incluziunea școlară și socială. Prin analiza posibilităților de dezvoltare personală într-un mediu incluziv este vizată **competența personală, socială și a învăța să înveți**. **Competența antreprenorială** este avută în vedere prin generarea unor idei inovative pentru activități și proiecte care să crească gradul de incluziune al mediului școlar și social apropiat, precum și prin lucrul individual și în echipă, care presupune planificare, organizare, obținerea de rezultate, evaluare, reflecție critică pentru implementarea respectivelor idei. **Competența de sensibilizare și exprimare culturală** este antrenată prin organizarea sau participarea de evenimente artistice care să promoveze și să dezvolte sensibilitatea pentru diferitele categorii de persoane care au nevoie de incluziune.

Programa își propune să dezvolte gândirea critică a elevilor din ciclul inferior al liceului în legătură cu un aspect extrem de important al vieții sociale actuale – integrarea școlară, socială, profesională, culturală etc. a tuturor membrilor societății, indiferent de caracteristicile fizice, intelectuale sau culturale pe care le au aceștia. Programă poate fi considerată o continuare și o completare a Educației sociale, studiate de elevi în ciclul gimnazial, cu precădere a disciplinei **Gândire critică și drepturile copilului** (clasa a V-a). Gândirea critică poate fi aplicată în toate domeniile cunoașterii și în toate domeniile activității mane. Prin modelul de învățare propus de programă, se urmărește formarea unei personalități implicate în analiza critică a mediului social, încercetarea problemelor specifice acestuia, în identificarea și implementarea de soluții care să contribuie la construirea unei societăți democratice,

tolerante și echitabile pentru toți membrii acesteia. Învățarea specifică acestei discipline este una care pornește de la experiențele personale ale fiecărui elev, experiențe care provin din mediul familial, școlar sau al comunității. Din perspectiva gândirii critice promovate de această programă, elevii vor învăța să fie atenți și să ia în considerare detaliile unei situații sociale, să pună sub semnul întrebării prejudecățile și obișnuințele sociale și să se angajeze cu argumente pertinente în susținerea unui punct de vedere care privește îmbunătățirea mediului social.

În consecință, acest opțional are un aport direct la formarea elevilor pentru a face față schimbărilor accelerate și complexe într-o eră a inovației și a transformărilor profunde, a unei noi paradigme a învățării într-o școală incluzivă și dincolo de aceasta, într-un spațiu fizic cunoscut, familiar sau dincolo de ecran, prin sisteme blended learning omniprezente în educație.

Structura programei școlare include, pe lângă Nota de prezentare, următoarele elemente: Competențe generale; Competențe specifice și exemple de activități de învățare; Conținuturi; Sugestii metodologice.

Competențele generale evidențiază achizițiile finale ale studiului disciplinei, având un grad ridicat de generalitate și complexitate și reflectând contribuția disciplinei la realizarea profilului de formare absolventului.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezentând etape în formarea acestora.

Exemplele de activități de învățare sunt situații de învățare propuse pentru formarea competențelor specifice, având un statut de recomandare. Profesorii au libertatea de a crea propriile activități de învățare pentru a forma competențele propuse de programă.

Conținuturile învățării sunt mijloacele informaționale, valorice și practice prin care vor fi realizate competențele.

Sugestiile metodologice sunt recomandări menite să orienteze cadrul didactic în proiectarea și desfășurarea activității didactice, ținând cont de specificul disciplinei. Cadrul didactic este invitat să ia în considerare, în desfășurarea procesului de predare-învățare-evaluare, de caracteristicile elevilor cu care lucrează, de experiențele și mediul cultural al acestora.

Lectura integrală și personalizată a programei școlare și înțelegerea logicii interne a acesteia reprezintă condiții indispensabile necesare proiectării întregii activități didactice. Profesorii își pot concentra atenția în mod diferit asupra activităților de învățare și asupra practicilor didactice. Diversitatea situațiilor concrete face posibilă și necesară o diversitate de soluții didactice. Din această perspectivă, propunerile programei nu trebuie privite ca rețetare inflexibile. În planul activității didactice, echilibrul între diferite abordări și moduri de lucru trebuie să fie rezultatul proiectării didactice personale și al cooperării cu elevii fiecărei clase în parte. Programa școlară este astfel concepută, încât să încurajeze creativitatea didactică și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor.

Competențe generale

1. Interpretarea critică a unor informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare, comunitare și profesionale, prin utilizarea de achiziții specifice domeniului social.
2. Elaborarea unor instrumente care vizează îmbunătățirea relațiilor sociale între diferite persoane și grupuri din comunitate, prin antrenarea strategiilor de gândire critică.
3. Participarea la proiecte/activități ce presupun responsabilitate în luarea deciziilor și contribuie la dezvoltarea personală și socială.

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Interpretarea critică a unor informații, fapte și atitudini sociale din contexte diferite ale vieții școlare, comunitare și profesionale, prin utilizarea de achiziții specifice domeniului social

1.1. Utilizarea corectă a conceptelor/terminologiei specifice educației incluzive

- Realizarea unui glosar cu termeni specifici identificați în diferite texte lecturate sau a unei cărți, utilizând aplicații digitale; (de exemplu Mindmeister, Coogoo, Gitmind)
- Abordarea unor texte-suport prin utilizarea unor metode de gândire critică (de exemplu Sinelg, Știu-Vreau să știu-Am învățat, Jurnalul cu dublă intrare).
- Exerciții tip debate, pe baza unor afirmații/enunțuri referitoare la diferite aspecte ale educației incluzive
- Exerciții de structurare a informației prin metode specifice evocării, precum „Ciorchinele”, „Termenii cheie” sau utilizând aplicația Mindmap
- Tehnici de exprimare orală și/sau scrisă a reacțiilor și opiniilor față de texte literare și nonliterare care conțin concepte specifice educației incluzive
- Discuții de grup pentru dezvoltarea gândirii critice (de exemplu, pornind de la întrebările ”Ce?, Cine?, Unde?, Când?, De ce?)
- Eseul de cinci minute pornind de la întrebarea: Cum crezi că ai putea sprijini un coleg cucerințe educative speciale?

1.2. Identificarea unor informații fapte, situații sociale relevante privind dificultățile cu care se confruntă oamenii în ceea ce privește integrarea socială.

- Realizarea unor exerciții de reflecție folosind diferite metode (de exemplu, Pălăriile gânditoare)
- Alcătuirea unui portofoliu digital (articole, fotografii, înregistrări video și audio) care să surprindă diversitatea socio-culturală la nivel local/regional/național și problemele integrării
- Participarea la jocuri de rol în relație cu diverse contexte specifice educației incluzive
- Studii de caz pornind de la situații reale ce relevă dificultăți cu care se confruntă oamenii în integrarea socială
- Identificarea barierelor în calea accesului la educație pentru toți copiii de vârstă școlară
- Formularea unor puncte de vedere personale cu privire la aspectele identificate.
- Analiza unor mesaje cuprinse în texte (orale și scrise), tutoriale video, pagini web, filme, publicitate, muzică, în care este promovat dreptul la educație și în care sunt încălcate unele drepturi
- Formularea unor drepturi, reguli pentru grupuri sau persoane dezavantajate pe baza valorilor și principiilor etice comune în cadrul unei activități de tipul: „Parlamentar pentru o zi”, „ Primar pentru o zi”

1.3. Evidențierea cauzelor și efectelor istorice și contemporane ale discriminării pentru a anticipa consecințele acesteia.

- Vizionarea unui film în care pot fi identificate aspecte ce privesc discriminarea
- Exerciții de identificare a comportamentelor discriminatorii, pe baza unor texte/ filme suport
- Analizarea, în echipă, a unor studii de caz, în ceea ce privește problema incluziunii în lume

- Realizarea unui colaj, în echipă, intitulat „STOP, Discriminarea!”; Cunoaște înainte să judeci!
- Realizarea unui afiș cu mesaje prin intermediul cărora este combătută discriminarea (de exemplu utilizând aplicația Canva)
- Exerciții de exprimare a propriilor opinii, gânduri și sentimente, precum și susținerea acestora cu argumente în fața unui public
- Exerciții care vizează manifestarea toleranței și a acceptării opiniilor celor din jur
- Realizarea unui sondaj de opinie în vederea identificării persoanelor discriminate
- Exerciții de formulare a unor indicatori pentru elaborarea unei grile de apreciere și încadrare a persoanelor în diverse tipuri de vulnerabilitate
- Exerciții de tip „Biblioteca vie”

1.4. Exersarea abilității de a gândi critic asupra realității prin analizarea unor atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.

- Utilizarea analizei SWOT în identificarea punctelor tari, punctelor slabe, amenințări și oportunități pentru școala tradițională și cea incluzivă
- Utilizarea diagramei Venn pentru stabilirea asemănărilor și deosebirilor dintre școala tradițională și școala incluzivă
- Realizarea unor eseuri pe o temă la alegere
- Studiu de caz – Poveștile copiilor
- Dezbateri la nivelul clasei de elevi despre atitudini și comportamente raportate la valori dezirabile.
- Elaborarea unui cvintet cu tema: Valorile incluziunii
- Abordarea creativă a trăsăturilor caracteriale pozitive (de exemplu „Norul de cuvinte” prin utilizarea aplicației WordArt)

2. Elaborarea unor instrumente care vizează îmbunătățirea relațiilor sociale între diferite persoane și grupuri din comunitate, prin antrenarea strategiilor de gândire critică

2.1. Realizarea, unor „scenarii de viață” pentru persoanele sau grupurile sociale discriminate, în conformitate cu caracteristicile societății.

- Identificarea unor probleme sau nevoi la nivelul școlii/comunității locale privind educația incluzivă
- Realizarea unei burse a sugestiilor pentru organizarea unui eveniment dedicat incluziunii (în familie, în comunitate)
- Elaborarea unor eseuri tematice argumentative referitoare la problematica discriminării prin folosirea informațiilor din diferite surse
- Jocuri de rol care să simuleze situații posibile de discriminare precum și modalități de rezolvare a acestora
- Exercițiu de reflecție- „Linia valorilor incluzive”
- Participarea la realizarea regulamentului clasei, care să evidențieze drepturile și obligațiile fiecăruia, utilizând de exemplu, aplicațiile Book Creator, Story Jumper, Canva
- Organizarea unor activități comune în parteneriat cu elevi de la unități de învățământ special, pentru marcarea evenimentelor dedicate persoanelor aparținătoare grupurilor vulnerabile; De exemplu: 21 martie- „Ziua internațională pentru eliminarea discriminării rasiale”, 16 noiembrie - „Ziua Toleranței”, 20 ianuarie- „Ziua internațională a acceptării”
- Realizarea unor afișe privind strategiile de reducere a discriminării din școală sau comunitate

2.2. Aplicarea strategiilor de gândire critică în realizarea unor instrumente utile, cu scopul de a crește incluziunea la nivel școlar și social.

- Realizarea planului unor investigații/cercetări prin constituirea unui grup de discuții pe o rețea de socializare (de exemplu utilizând metoda Gândiți-lucrați în perechi-comunicați)
- Elaborarea unui chestionar privind practicarea/respectarea în școală a comportamentelor care se raportează la valorile educației incluzive
- Analiza datelor/informațiilor obținute în vederea stabilirii strategiei de acțiune
- Invitarea unor reprezentanți ai instituțiilor/organizațiilor civice în vederea cunoașterii tipurilor de proiecte desfășurate de acestea și a posibilităților de implicare a elevilor în activități de voluntariat
- Realizarea activităților de voluntariat, centrate pe aspectele incluziunii, formularea și rezolvarea de probleme cu care se confruntă membrii unei comunități

2.3. Implicarea în activități diverse cu scopul de a promova colaborarea, munca în echipa și acceptarea diversității.

- Realizarea, în echipă, a unor reportaje despre acțiuni privind incluziunea la nivelul comunității, folosind resurse multimedia și aplicații interactive, (de exemplu aplicațiile Flipgrid, Movie Maker etc.)
- Realizarea și aplicarea, în mini grupuri, a unor chestionare privind identificarea practicilor incluzive din școală/comunitate
- Organizarea, în echipă, a unor campanii de promovare în școală sau în comunitate a proiectelor ce vizează acceptarea diversității, sensibilizarea în ceea ce privește incluziunea prin afișe, fluturași, colaje, scenete, filme scurte, utilizând aplicații diverse (de exemplu: Word-Art, Chater-kid, Canva, Loom, Stop Motion, Quik GoPro, Google Forms etc.)

2.4. Dezvoltarea capacităților de a susține și de a promova o educație liberă, echitabilă și de calitate

- Dezbaterăa unor cazuri preluate din mass-media referitoare la problemele grupurilor de apartenență și ale comunității, ca punct de plecare pentru inițiative de participare civică
- Exerciții de realizare a unor micro-proiecte individualizate (individuale) pentru formarea (și dezvoltarea) unui comportament dezirabil, optimist și eficient
- Realizarea unui discurs de sensibilizare pe tema incluziunii cu suport EdPuzzle
- Realizarea de către elevi a unui Minighid comportamental – „Atitudinile elevilor în școala incluzivă”

3. Participarea la proiecte/activități ce presupun responsabilitate în luarea deciziilor și contribuie la dezvoltarea personală și socială

3.1. Elaborarea unor proiecte cu impact în comunitate, care promovează incluziunea și combat comportamentele de discriminare

- Implicarea elevilor, la nivel de clasă, școală sau la nivelul comunității locale, în elaborarea unor proiecte, pe diferite teme de educație incluzivă prin: alegerea temei, formularea unor alternative de soluționare, alegerea unei soluții dezirabile, identificarea unor resurse relevante.

3.2. Organizarea și derularea în echipă a unui proiect de promovare a educației incluzive la nivelul comunității.

- Participarea activă (pe perechi/ pe echipe) la realizarea proiectelor propuse, potrivit sarcinilor de lucru asumate/atribuite

- Implicarea elevilor în mod (inter)activ, participativ și colaborativ în activități de învățare, utilizând metode de învățare de tip nonformal
- Teatru de umbre (realizat de echipe mici) în care elevii pot demonstra/arăta comportamente umane ce promovează educația incluzivă.
- Derularea unui proiect pe o temă dată, de exemplu „Unitate în diversitate”, Oameni și locuri din comunitate”

3.3. Valorificarea rezultatelor activităților de educație incluzivă în contextul dezvoltării durabile a societății.

- Organizarea unor întâlniri culturale la care să participe reprezentanții instituțiilor partenere, în cadrul cărora pot fi valorificate rezultatele obținute în activități care vizează educația incluzivă
- Realizarea de expoziții de pictură și fotografie, cu lucrările elevilor pe teme de educație incluzivă

3.4. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor dobândite în situații de viață/experiențe de viață pentru promovarea dezvoltării durabile.

- Realizarea unei pagini web, referitoare la participarea elevilor școlii la activități civice/de voluntariat/incluziune în comunitatea în care trăiesc
- Realizarea unui videoclip de animație Stop Motion referitoare la participarea elevilor școlii la activități civice/de voluntariat/incluziune în comunitatea în care trăiesc
- Elaborarea unor jurnale de învățare care valorizează experiența participării la activități ce vizează incluziunea

Conținuturi ale învățării

Domenii de conținut	Conținuturi
I. Societatea și diversitatea ei	<ul style="list-style-type: none"> • Educația incluzivă: concepte, abordări, definiții, dimensiuni. • Politici incluzive . Instituții și organizații care promovează incluziunea. • Principiile și valorile unei societăți incluzive. (acceptarea și respectarea diversității, valorizarea pozitivă a diferențelor, tratamentul egal al persoanelor, solidaritate, promovarea incluziunii sociale, dialogul intercultural). • Elementele mediului educațional incluziv, prietenos învățării. Valori ale incluziunii. • Culturi incluzive (concepții, atitudini, tradiții, obiceiuri). • Modernitatea, globalizarea și dialogul culturilor privite din perspectiva educației incluzive.
II. Învățăm să trăim împreună	<ul style="list-style-type: none"> • Discriminarea. Tipuri de discriminare. • Școala tradițională versus școala incluzivă. Înțelegerea percepției „celuilalt” . Măsuri afirmative. • Trăsături ale grupurilor și societăților incluzive. • Interculturalitatea și dimensiunile sale, premisele dezvoltării durabile. • Strategii și practici incluzive. • Gândire liberă vs. stereotipuri și prejudecăți. • Responsabilitate și implicare în societatea incluzivă.

<p>III. Depășind indiferența la diferențe- Proiectul educațional</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectul educațional • Elaborarea și derularea unui proiect care promovează valorile incluziunii. • - Alegerea temei • Elaborarea fișei de proiect • Derularea proiectului propus • Evaluarea proiectului propus • Parteneriatul, factor important în reușita educației incluzive.
--	---

Sugestii metodologice

În aplicarea programei, se recomandă valorificarea întregului potențial educativ al disciplinei, crearea oportunităților de comunicare și de manifestare a autonomiei în gândire prin exersarea strategiilor de gândire critică.

Programa școlară oferă cadrelor didactice un sprijin concret în centrarea demersului didactic pe experiențe de învățare, potrivit specificului competențelor care trebuie formate, prin prezentarea unor exemple de activități de învățare ce au caracter orientativ. Activitățile de învățare prezentate se pot utiliza în activitatea de predare-învățare-evaluare desfășurată atât în cadrul sălii de clasă, cât și online, context care a adus perspective noi învățării școlare. Pe fondul evoluției tehnologiilor din ultimii ani, mediul educațional trebuie să pună la dispoziție o serie de posibilități ce facilitează instruirea în sistem blended- learning.

Abordarea metodologică a disciplinei *Educație incluzivă și dezvoltarea gândirii critice* are în vedere respectarea următoarelor aspecte:

- selectarea și diferențierea metodelor și a procedeelelor didactice, atât în raport cu competențele vizate cât și cu nivelurile de complexitate a achizițiilor de învățare (cunoaștere și înțelegere, explicare și interpretare, gândire critică, aplicare) prevăzute de programă;
- încurajarea profesorului în aplicarea metodelor didactice centrate pe dezvoltarea abilităților de gândire critică la elevi, în scopul îmbunătățirii performanțelor în învățare;
- proiectarea unor strategii educaționale diferențiate, centrate pe elev, ținând cont de trăsăturile de personalitate și de nevoile de formare ale acestuia;
- utilizarea de resurse cât mai variate, adecvate finalităților urmărite și care îi implică pe elevi în propria formare- documente școlare și de politică educațională, lucrări de specialitate cu caracter metodic- științific, sisteme multi-media, studii de caz, simulări etc.;
- diversificarea oportunităților de integrare eficientă a tehnologiilor de informare și comunicare în activitatea didactică;
- integrarea în activitățile didactice a resurselor educaționale deschise privind securitatea online, non-discriminarea și etica în comunicarea la distanță;
- evaluarea sistematică a performanțelor fiecărui elev, în raport cu competențele precizate în programa școlară;

Aplicarea creativă a programei solicită din partea profesorului o abordare deschisă și flexibilă care să permită analizarea aspectelor sensibile ale pedagogiei centrate pe antrenarea abilităților de gândire critică, pe formarea atitudinii critic reflexive asupra problematicei incluziunii. Proiectarea lecțiilor se poate realiza ținând seama atât de modelul proiectării secvențiale cât și alte

modele, de exemplu „Evocare-Realizarea sensului-Reflecție” (ERR), configurat ca un cadru de gândire și de învățare propice dezvoltării gândirii critice.

Dezvoltarea competențelor cheie, considerarea elevului ca subiect al activității instructiv- educative și orientarea acesteia spre formarea competențelor specifice, accentuarea caracterului practic-aplicativ al disciplinei presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe: construcția progresivă

a cunoștințelor, consolidarea continuă a capacităților, dezvoltarea creativității elevilor; abordări flexibile și parcursuri didactice diferențiate, învățarea la distanță, sau a celei mixte (eng. blended learning) . Strategiile de predare- învățare recomandate în activitățile didactice sunt:

- strategii activ-participative și interactive, bazate pe reflecție individuală și colectivă, dezbateri, tehnici ale gândirii critice;
- strategii de învățare bazată pe proiect – care își propun implicarea elevilor în activități de grup, în vederea realizării de investigații pe o temă dată sau la alegere;
- utilizarea în demersul didactic a metodelor specifice dezvoltării gândirii critice (de exemplu, pentru Evocare: Ciorchinele, Gândiți/lucrați în perechi/comunicați, Predicția, Termenii cheie dați inițial, Interviu; pentru Realizarea sensului: Lectura și scrierea, Audierea unei prelegeri, Jurnalul dublu, Mozaicul, Ghidurile de studiu/ învățare, Metoda cadranelor, Jocul de rol bazat pe empatie; pentru Reflecție: Rețeaua de discuții, Linia valorilor, Eseul, Scrierea liberă, Turul galeriei, Cvintetul, Lasă-mi mie ultimul cuvânt) dar și a metodelor de predare în sistem blended-learning (Flipped Classroom sau Clasa inversată, Gamification sau Ludificarea, Învățarea bazată pe proiecte, Webinarul sau Seminarul Web)
- adaptarea și utilizarea metodelor didactice pentru procesul de predare-învățare în sistem online și blended-learning:
 - pentru varianta sincron pot fi utilizate metode, tehnici, procedee didactice activ- participative cum ar fi: expunerea, conversația, explicația, demonstrația, modelarea, jocul de rol, studiul de caz, dezbateră, simularea, „Patru colțuri”, „Fish- bowl”, „Starbursting” (explozia stelară , „Turul galeriei”, metoda FRISCO, brainstorming, Metoda „Jigsaw” puzzle (metoda experților). Dintre metodele nonformale propunem: Biblioteca vie, Cafeneaua publică, Teatrul Forum, Story-telling.
 - Toate aceste metode vor încuraja manifestarea capacității empatice și a spiritului critic. Avantajele activității sincron sunt: suport material bogat, din surse variate, posibilitatea oferirii unui feedback imediat, clarificarea unor aspecte în timp real.
 - pentru varianta asincron pot fi utilizate metode, tehnici, procedee didactice ca: exercițiul, munca cu cartea, experimentul, metode de facilitare grafică: ciorchinele, harta conceptuală, diagrama Știu- Vreau să știu-Am învățat, Diagrama Plus-Minus- Interes, Diagrama „Ce am, de ce am nevoie”, Studiul de caz. Dintre metodele nonformale pot fi aplicate în varianta asincron metode ca: PhotoVoice, metoda Atelierului.
 - În activitățile asincron i se oferă elevului posibilitatea de a realiza o documentare riguroasă, de a identifica surse credibile de informații, de a construi discursuri de impact, de a-și analiza și perfecționa calitățile personale.
- utilizarea platformelor educaționale, de exemplu GSuite for Education cu aplicația Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams, Edmodo care facilitează transmiterea unor materiale didactice sau constituirea unor portofolii virtuale;
- alternarea formelor de organizare a activității elevilor (frontală, individuală, binom/ perechi și în grupuri mici). Exersarea cooperării pentru realizarea unei sarcini de lucru se poate realiza și în cazul predării- învățării în sistem blended- learning prin utilizarea sălilor pentru sesiuni de lucru în Google Meet, Microsoft Teams utilizarea documentelor sau prezentărilor colaborative cu drepturi de editare pe grupe din Google Drive sau Jamboard pentru grupuri de lucru colaborative, breakout rooms în Zoom.

Modelul Evocare-Realizarea sensului-Reflecție (ERR)

Noile cerințe ale învățământului românesc urmăresc dezvoltarea gândirii critice a elevilor, prin folosirea metodelor și tehnicilor activ-participative. Abilitatea de a gândi critic se dobândește pas cu pas, permițând elevilor să se manifeste spontan, fără îngrădire, ori de câte ori există o situație de învățare.

E-R-R., evocare-realizarea sensului-reflecție, este un model trifazic eficient de proiectare și desfășurare a procesului de predare-învățare- evaluare, care sintetizează, păstrând coerența activității, cele nouă momente clasice, cunoscute ale lecției.

Acest parcurs didactic favorizează aplicarea modelului comunicativ, evidențiind momentele cheie ale lecției, precum și declanșarea întrebărilor reflexive și stabilirea unei strategii prin care elevul ajunge la învățarea noilor conținuturi, corelând elemente din diverse domenii ale cunoașterii. În egală măsură, modelul permite proiectarea unor scenarii didactice variate, demersul didactic integrând etapa cognitivă și accentuând valențele asociative prin abordarea integrată.

Pe de altă parte, corelarea acestor structuri cu cele trei dimensiuni temporale, trecut, prezent și viitor, conturează sensul și coordonatele comune ale învățării și dezvoltării.

Dacă învățarea este căutare și descoperire a înțeleșurilor, ea se realizează gradual și procesual prin integrarea de concepte în sisteme tot mai largi și complexe. Într-un scenariu didactic menit să conștientizeze elevul cu privire la direcțiile de acțiune care validează o școală incluzivă și derivă dintr-o mentalitate de creștere, modelul E – R – R privilegiază integrarea cunoștințelor în sfera preocupărilor elevilor. Calitatea demersului rezidă în capacitatea profesorului de a valida cunoștințele anterioare ale elevilor, indiferent de domeniul acestora, de a urmări monitorizarea înțelegerii și, îndeosebi, de a deschide calea spre reflecție. Discuțiile asupra diferențelor pot evidenția subiectivitatea comprehensiunii.

Acesta este un proces individual, iar cadrul didactic trebuie să înțeleagă modelele mentale pe care le folosesc elevii pentru a proiecta activități cât mai motivante. Evocarea, realizarea sensului și reflecția sunt deopotrivă etape ale lecției și etape ale înțelegerii, ale gândirii, învățării și dezvoltării. Pentru a-i ghida pe elevi spre înțelegere, cadrul didactic le oferă un cadru de gândire și învățare perceput ca o strategie integră și bine structurată. Acest cadru este construit plecând de la următoarea premisă: ceea ce știm determină ceea ce putem învăța.

Etapele cadrului sunt: *evocarea* (în această etapă se realizează o diversitate de activități cognitive esențiale), *realizarea sensului* (este etapa în care cel care învață vine în contact cu noile informații sau idei) și *reflecția* (în această etapă elevii își consolidează cunoștințele noi, exprimând în propriile lor cuvinte ideile și informațiile întâlnite).

Proiectul educațional

Programa, prin competențele formulate și tematica propusă, permite abordarea învățării în *perspectivă constructivistă*, valorificând experiențele concrete ale copiilor și propunând situații specifice, experiențiale de învățare, asigurând astfel o învățare personală, autentică, durabilă, bazată pe trăiri, sentimente și interpretări proprii ale experiențelor trăite, propuse structurat sau semi-structurat. Această abordare permite cadrului didactic utilizarea creativă a spațiului școlar (aranjarea sălii de clasă în moduri diferite, facilitând comunicarea în grupuri mici, de exemplu), dar și utilizarea spațiilor din afara clasei (ex. în cadrul comunității), precum și valorificarea unor parteneriate cu actori relevanți la nivel local, pentru a-i implica pe elevi în activități variate de învățare.

Se recomandă realizarea unor activități de tip *proiect* (elaborarea de proiecte cu impact în comunitate, care promovează incluziunea și combat comportamentele de discriminare), care necesită lucru în echipă și prin care elevii să fie implicați în exerciții de luare a deciziei, de propunere a unor strategii de rezolvare a unor probleme ce vizează incluziunea la nivelul școlii și comunității. Se va avea în vedere aplicarea *strategiilor de gândire critică* în realizarea unor *micro-proiect individualizate* pentru formarea și dezvoltarea unui comportament dezirabil, optimist și eficient, în parteneriat cu alți factori responsabili, care să crească incluziunea la nivel școlar și social.

Derularea propriu-zisă a unui proiect de educație incluzivă se poate realiza, de exemplu, potrivit următoarei structuri metodologice:

- Identificarea temei de lucru.
- Planificarea culegerii de informații.

- Culegerea de informații (interacțiuni multiple, inclusiv cu membri ai comunităților minoritare locale, dacă este cazul).
- Sinteza informațiilor și realizarea produsului.
- Prezentarea produsului realizat.
- Reflectarea asupra întregii experiențe: achiziții dobândite (cunoștințe, abilități, atitudini); derularea procesului, concluzii privind realizarea și implementarea proiectului.

Învățarea bazată pe proiect presupune atât culegerea de informații de către elevi, prelucrarea și sintetizarea acestora cât, mai ales, interpretarea și reflecția personală, cooperarea în realizarea sarcinilor. Fiind un opțional integrat, proiectele se pot centra pe o temă sau pe un ansamblu de teme integrate, iar prin încercarea de a răspunde la anumite întrebări semnificative, elevii sunt puși în situația de a traversa, prin investigare și explorare, granițele disciplinare tradiționale. Temele abordate în proiecte pot avea în vedere, de exemplu: participarea civică a minorităților și/sau a imigranților; o problemă concretă privind relațiile locale, integrarea unei minorități defavorizate; personalități locale care ilustrează diversitatea și interferențele culturale; realizarea unor reportaje despre acțiuni privind incluziunea la nivelul comunității, ș.a.

Recomandări privind evaluarea

Demersul educațional centrat pe competențe presupune utilizarea unor modalități diverse de evaluare. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, se recomandă utilizarea de forme și instrumente complementare, cum sunt: autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor, dar și a platformelor și aplicațiilor în condițiile în care activitățile didactice se desfășoară online sau blended-learning.

Procesul de evaluare va pune accent pe:

- corelarea directă a rezultatelor evaluate cu competențele specifice vizate de programa școlară;
- valorizarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev;
- recunoașterea, la nivelul evaluării, a experiențelor de învățare și a competențelor dobândite în contexte non-formale sau informale;
- utilizarea unor metode variate de comunicare a rezultatelor școlare;
- accentuarea funcției motivaționale a evaluării și susținerea efortului de învățare.
- Modalități de evaluare ce pot fi utilizate în activitățile online și blended-learning:
- Exemple oferite de elevi pe aviziere virtuale (scrie 2-3 propoziții pe care nu le-ai înțeles din materialul studiat, scrie trei lucruri pe care le-ai înțeles, creează harta mentală a lecției- realizate cu ajutorul aplicației Padlet);
- Eseul;
- Activități de reflecție- Jamboard;
- Activități de feedback- Kahoot;
- Materiale video interactive: Edpuzzle, Nearpod, LearningApps, Wordwall, Quizzes;
- Grila de observare a comportamentului de gândire critică;
- Testul editat folosind exclusiv calculatorul și platforme care oferă posibilitatea realizării testelor: Microsoft Forms, Google Forms, Moodle;
- Elaborarea unor lucrări sau dezvoltarea unui proiect și prezentarea acestuia folosind softuri de prezentare;
- Chestionare care pot fi aplicate colegilor; analiza rezultatelor obținute la aceste chestionare
- Realizarea unor filme scurte, pe teme date;
- e-Portofoliul.

Bibliografie

I. Legislație:

*** European Comission, Key competences.

http://ec.europa.eu/education/schooleducation/competences_en.htm

<https://www.euroed.ro/userfiles/GhidCadre%20didactice2.pdf>

<https://www.dvv-international.de/fr/education-des-adultes-et-developpement-nmeros/ead-832016-aptitudes-et-competences/section-4-voila-ce-quil-vous-fut/lesprit-critique-une-competence-cle-pour-lavenir>

<https://espritcritique.info/>

ORDIN nr. 3239/2021 din 5 februarie 2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului Național. Cadrul de referință al Curriculumului Național, Ministerul Educației

METODOLOGIE din 5 februarie 2021 privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii, Ministerul Educației

Institutul de Științe ale Educației, *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului Național, Document de politici educaționale*, aprobat prin OMEC nr. 5765 din 15.10.2022

II. Lucrări generale și de specialitate:

Bernat, S.(2003). *Tehnica învățării eficiente*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

Boisvert, J. (1999). *La formation de la pensée critique: théorie et pratique. Chapitre 1: La pensée critique*. Bruxelles: De Boeck http://www.telug.ca/ted1270-v2/media/pdf/texte_Boisvert.pdf

Cozma, T, Gherguț, A. (2000). *Introducere în problematica educației integrate*, Iași: Ed. SpiruHaret.

Crețu, D. (2001). *Proiectul Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice. Fundament pentru un nou cadru de predare-învățare*. Revista AFT nr 3/2001 http://www.actrus.ro/reviste/3_2001/rev2s.html

Dumitru I. Al. (2001). *Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă*. Timișoara: Ed. de Vest.

Dumitru, D. (2013). *Cui îi e frică de gândirea critică ? Programele educaționale integrate și gândirea critică*. București: Ed. Universității.

Elder, L. & Paul, R. (1994). *Critical thinking: Why we must transform our teaching*. Journal of Developmental Education, 18, pp. 34-35.

Ennis, R. (2012). *A taxonomy of critical thinking dispositions and abilities*. In Joan Baron and Robert Sternberg (Eds.) *Teaching Thinking Skills: Theory and Practice*. New York: W.H. <http://www.oracler.ro/fodlink/a%20kreativ%20szemely.htmlFlavell>

Facione, P. A. (2020). *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. <https://www.insightassessment.com/wp-content/uploads/ia/pdf/whatwhy.pdf>

Gherguț, A. (2016). *Educație incluzivă și pedagogia diversității*. Iași: Ed. Polirom.

Greenspan, S. Wieder, S. (1998). *The child with special needs*. Boston: Da Capo Press - PerseusBooks.

Mara, D., (coord.) (2014). *Rolul parteneriatului în educația incluzivă*. București: Ed. Didactică și Pedagogică.

Mara D., Hunyadi, D, (coord.) (2018). *Școala incluzivă în societatea actuală*. București: Ed. Universității.

Mareș, T., Ivan, S., (2013). *Egalitatea de șanse în educație, dezvoltarea personală și integrare socială*. București; Ed. Universității.

Miclea, M. (1994). *Psihologie cognitivă*. Cluj-Napoca: Casa de Editură Gloria.

Miclea, M., Lemeni, G. (coord.) (2010). *Consiliere și orientare. Ghid de educație pentru carieră*, Ed. ASCR

- Nelsen, J., Escobar, L. (2016). *Disciplina pozitivă. Ghidul profesorului de la A la Z. Sute de soluții aplicabile în clase pentru aproape orice problemă de comportament*, Cluj-Napoca: editura Playful Learning.
- Nicu, A. (2007). *Strategii de formare a gândirii critice*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Pânișoară, I. O. (coord.) (2022). *Enciclopedia metodelor de învățământ*, Ed. Polirom.
- Perrenoud, Ph. (2010). *De l'exclusion à l'inclusion : le chaînon manquant. Educateur*, n° spécial, 7 mai, 13-16 aculté de psychologie et des sciences de l'éducation Université de Genève
- Ridgeway, V. G. (2005). *Reading and Writing for Critical Thinking: Open minds, open hearts, open schools. Literacy & Social Responsibility*
- Roșan, Adrian (coord.).(2015). *Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție*. Iași: Polirom.
- Scheau, I. (2004). *Gândirea critică: metode active de predare- învățare*. Cluj-Napoca: Editura Dacia Educațional.
- Steele, J.L. (2001). *The Reading and Writing for Critical Thinking Project: A Framework for School Change*. Chapter 1. In D. Klooster, J. Steele, & P. Bloem (Eds.), *Ideas Without Boundaries: International Educational Reform through Reading, Writing and Critical Thinking*. International Reading Association (capitol disponibil online la adresa <http://www.rwctic.org/The-Reading-and-Writing-for-Critical-Thinking-Project-2.pdf>)
- Scriven, M., Paul, R. (1987). *Critical Thinking as Defined by the National Council for Excellence in Critical Thinking. A statement by for the 8th Annual International Conference on Critical Thinking and Education Reform*
<http://www.criticalthinking.org/pages/defining-critical-thinking/766>
- Ungureanu, D. (2000). *Educația integrată și școala incluzivă*, Timișoara: Editura de Vest.
- Vrasmas, T. (2001). *Învățământul integrat și / sau Incluziv*, București: Aramis.
- Watkins, A. (ed.), (2012). *Formarea cadrelor didactice pentru incluziune. Profilul profesorului incluziv*, Agenția Europeană pentru Dezvoltare în Domeniul Educației Cerințelor Speciale, Brussels.
- Weston, A. (2008). *Creativitatea în gândirea critică*,. București: Ed. All.

AUTORII PROGRAMEI:

Profesor gr. I Antonella PORUMBĂCEAN (coordonator grup de lucru)
 Profesor dr. Camen Violeta IOSIFESCU
 Profesor gr. Luminița HURGOIU
 Profesor gr. I Aurelia ION
 Profesor dr. Cristina Elena ANTON
 Profesor gr I Mariana IFRIM
 Profesor gr. I George PANȚICĂ

Bibliografie și webografie

- Albulescu, I., Catalano, H. (coord) (2021). *Procesul de instruire în mediul online*. București: editura DPH
- Bell, Ș. (2010). *Învățare bazată pe proiecte pentru secolul 21: Abilități pentru viitor*. The Clearing House
- Bocoș, M. (2002). *Instruire interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune*, Cluj: Ed. Presa, Universitară Clujeană
- Bunch, G.(1999). *Inclusion: How to. Essential Classroom Practices*, Toronto:Inclusion Press.
- Ceobanu C., Cucos, C., Istrate O., Pânișoară, I.O (2022). *Educația digitală*. Iași: Ed. Polirom.
- Cerghit, I. (2001). *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii*, București: Ed. Aramis
- Chard, S.C. (2004) *The Project Approach to Early Childhood Education*. In Kostelnik, M. J., Soderman, A. K. and Whiren, A. P. (2004). *Developmentally Appropriate Curriculum: Best Practices in Early Childhood*, Edition 3. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall
- Ciolan,, L. (2008). *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*. Iași: Polirom
- Cucos C. (2014). *Pedagogie*, Iași: Ed. Polirom.
- Gardner,, H., Davies K. (2015). *Generația APP - Cum navighează tinerii prin universul digital al identității, intimității și imaginației*, București: Ed. Sigma
- Gherguț, A. (2016). *Educație incluzivă și pedagogia diversității*. Iași: Ed. Polirom
- Gherguț, A., Neamțu, C.(2000). *Psihopedagogie specială*. Iași: Editura Polirom
- Gherguț, A.(2005). *Sinteze de psihopedagogie specială*, Iași:Editura Polirom.
- Gherguț, A. (2009). *Elaborarea și managementul proiectelor în serviciile educaționale*. Iași: Polirom
- Horac, E. (2014). *Specificul parteneriatului în relația școală-comunitate locală în Rolul parteneriatului în educația incluzivă*, coord. Daniel MARA. București: Editura Didactică și Pedagogică R. A.
- Horga, I., Jigău, M. (coord.) (2010). *Situația copiilor cu cerințe educative speciale incluși în învățământul de masă*, Institutul de Științe ale Educației, Reprezentanța UNICEF în România, București: Ed. Vanemonde.
- Ionescu, M. (2003). *Managementul clasei. Un pas mai departe. Învățarea bazată pe proiect*, București: Editura Humanitas
- Kovacs, M., Rentea, C. (coord.) (2017). *Școli comunitare în România. Practici promițătoare*. Fundația Noi Orizonturi

- Kovacs, M. (2020). *Educație incluzivă – ghid pentru licee*. MEC, realizat în cadrul Proiectului privind Învățământul Secundar/Romania Secondary Education Project – ROSE. București
- Mara, D., Hunyadi, D. (coord.) (2018). *Școala incluzivă în societatea actuală*. București: Ed. Universității.
- Mara, D. (2014). *Rolul parteneriatului în educația incluzivă*. București: Editura Didactică și Pedagogică R. A.
- Oprea, C. (2003). *Alternative metodologice interactive*. București: Editura Universității din București
- Păun, E (1999). *Școala, o abordare sociopedagogică*. Iași: Polirom
- Pânișoară, I.O. (2022). *Enciclopedia metodelor de învățământ* Iași: Ed. Polirom
- Stoianovici, D.(2005). *Argumentare și gândire critică*. București: Editura Universității
- Thomas, G. (1997). *Inclusive schools for an inclusive society in British Journal of Special Education Volume 24*
- Sălăvăstru, D. (2007). *Gândirea critică- o abilitate cognitivă de ordin superior*, în „Analele științifice ale universității Alexandru Ioan Cuza, Psihologie, Tomul XVI, Iași, 2007,p. 41. Disponibil la <https://www.psih.uaic.ro/anale-psi/2007/12/20/gandirea-critica-o-abilitate-cognitiva-de-ordin-superior/>
- Ulrich, C. (2016). *Învățarea prin proiecte. Ghid pentru profesori*, Polirom, Iași UNESCO (2017) *A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education*, unesdoc.unesco.org/images/0024/002482/248254e.pdf
- Zlate, Mielu (1999). *Psihologia mecanismelor cognitive*. Iași: Editura Polirom
- Acces la educație a copiilor cu cerințe educative speciale, Ministerul Educației și Cercetării, București, Mai 2004
- Making Schools Inclusive. How change can happen. Save the Children’s experience. (2008). Edited by Save the Children Fund UK, London.
- Ghid, Egalitate de șanse și educație incluzivă în școli defavorizate, POCU/73/6/6Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive, Cod proiect 106266;
- Ghid EGALITATEA DE ȘANSE ȘI EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ÎN ȘCOLI DEFAVORIZATE- Proiect POCU/73/6/6/ - 106266 Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive <https://www.euroed.ro/userfiles/GhidCadre%20didactice2.pdf>
- Landiana MIHNEVICI Cristinel POPA Maria Monica COMAN Nicoleta Monica MUSTĂȚEA - ȘCOALĂ INCLUZIVA, COMUNITATE INCLUZIVĂ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/fbcf03e6-3b63-450c-95ad-a3c8b5923d3f/Course%20content_RO.pdf
- Making Schools Inclusive. How change can happen. Save the Children’s experience. (2008). Edited by Save the Children Fund UK, London.
- Legea Educației nr. 1/2011; preluat din - [LEGE 1 05/01/2011 - Portal Legislativ \(just.ro\)](https://www.just.ro/legislativ/lege-1-05-01-2011)
- Educația pentru toți și pentru fiecare – accesul și participarea la educația copiilor cu dizabilități și/sau CES din școlile participante la campania „UNICEF Hai la Școala!” - https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2017/11/Educatia-pentru-toti-si-pentru-fiecare_2015.pdf
- <https://youtu.be/6SnXBKEfr2s>
- https://www.youtube.com/watch?v=zZjKyvzszBc&ab_channel=MadalinaTurza01
- https://www.youtube.com/watch?v=M5JcGo3FCyk&ab_channel=IliasFeizidis
- Educație incluzivă – Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general, Chișinău, 2013, disponibil la <https://fdocumente.com/document/educaie-incluziv-keystone-2-lucrarea-aeducaie-incluzivf-ghid-metodologic.html>
- Educația incluzivă- Suport de curs pentru formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive centrate pe copil, volumul 1, Chișinău, 2016, dispo-

nibil la https://fism.gov.md/sites/default/files/document/attachments/educatia_incluziva_vol_1.pdf

Educația incluzivă- Suport de curs pentru formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive centrate pe copil, volumul 1, Chișinău, 2016, disponibil la https://fism.gov.md/sites/default/files/document/attachments/educatia_incluziva_vol_1.pdf

<http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/ONU-CRPD-C-GC-4-RO.pdf>

<https://rm.coe.int/studiu-privind-educatia-incluziva/1680932032>

<https://www.un.org/esa/socdev/egms/docs/2009/Ghana/inclusive-society.pdf>

<https://proform.snsr.ro/campanie-online/educatia-incluziva-si-managemen-tul-scolii-pentru-diversitate>

https://www.ted.com/talks/yana_buhrer_tavanier_what_is_normal_and_what_is_different?utm_campaign=tedspread&utm_medium=referral&utm_source=ted-comshare

<https://www.youtube.com/watch?v=QXY5TyCUTlo>

<https://blog.worldvision.ro/tag/declaratia-de-la-salamanca/>

Educație pentru dezvoltare durabilă- <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/12/manual-UNESCO.pdf>

https://www.youtube.com/watch?v=uH8LHvmy5sg&t=11s&ab_channel=Profu%27degeogra%27

https://www.youtube.com/watch?v=LuG0lxCsUi8&ab_channel=fabiofficialpage

https://www.youtube.com/watch?v=10auKzU5Sls&ab_channel=AgentiaNationala-deAsigurareaCalitatiiinEducatiesiCercetare

Cotos, L., Valorile incluzive în acțiune. Disponibil la https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/117-120_28.pdf

Educație incluzivă – Ghid metodologic pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general, Chișinău, 2013. Disponibil la <https://fdocumente.com/document/educaie-incluziv-keystone-2-lucrarea-aeducaie-incluzivf-ghid-metodologic.html>

Document-suport pentru aplicarea Indexului pentru Incluziune în schema de microgranturi. Disponibil la <https://www.edu.ro/sites/default/files/Index%20incluziune%20microgranturi.pdf>

https://www.slideshare.net/DanielaMuncaAftenev/crearea-unui-meniu-incluzivpptx?from_action=save

<https://youtu.be/4tw3gjHyABU>

https://youtu.be/8Zf_SP6GSJo

<https://www.unicef.org/romania/ro/pove%C8%99ti/lungul-drum-c%C4%83tre-li-ceu>

<http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals>

<https://youtu.be/1TA4qFDXXh4>

<https://youtu.be/9FQUYnCLNls>

<https://youtu.be/SwT9HIE7eDg>

<https://www.youtube.com/watch?v=eHViCwhVQnc>

<https://youtu.be/mULuvuilGOE>

<https://www.unicef.org/romania/ro/comunicate-de-pres%C4%83/rasimul-%C8%99i-discriminarea-copiilor-sunt-fenomene-r%C4%83sp%C3%A2ndite-%C3%AEn-%C8%9B%C4%83rile-lumii>

<https://www.unicef.org/romania/ro/pove%C8%99ti/discriminarea-r%C4%83ne%C8%99te>

https://www.youtube.com/watch?v=10auKzU5Sls&ab_channel=AgentiaNationala-deAsigurareaCalitatiiinEducatiesiCercetare

<https://iteach.ro/experiencedidactice/scoala-incluziva>

https://www.prois-nv.ro/docs/Oameni_diferiti_sanse_egale.pdf ;

<https://www.scrigroup.com/management/comunicare/PERCEPTIA-INTERPERSONALA85267.php> ;

<https://zdocs.ro/doc/deco-1-perceptie-0pz2kyv0q4po> ;

<http://psihologie-constantina.ro/blog/?tag=perceptie-interpersonală> ;
<https://biblioteca.regielive.ro/referate/psihopedagogie/declaratia-de-la-salamanca-si-directiile-de-actiune-in-domeniul-educatiei-speciale-346197.html> ;
<https://www.renincro.ro/images/Declaratia%20de%20la%20Salamanca.pdf> ;
 De ce sunt așa mulți copii fără școală? - <http://cdn.worldslargestlesson.globalgoals.org/2016/06/12-Why-Are-So-Many-Children-Still-Not-In-School.pdf>
 Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică - <http://ccd.intercultural.ro/>
 Educație civică prin soluționarea unei probleme a comunității locale. - <http://cetateanul.intercultural.ro/>
 Stereotipuri și prejudecăți în viața de zi cu zi - https://childhub.org/sites/default/files/1.6_stereotipuriprejudicati.pdf
<https://www.living-democracy.com/ro/principals/>
https://www.academia.edu/37819216/Ghid_pentru_demontarea_stereotipurilor
<https://prezi.com/p/cyycoowv8aiw/stereotipuri-si-prejudicati/>
<https://www.rasfoiesc.com/educatie/psihologie/sociologie/REFERAT-STEREOTIPURI-PREJUDECA56.php>
 Marș pentru drepturi egale la Chișinău - <https://www.youtube.com/watch?v=BIYH-nklXaoo>
 Ghid EGALITATEA DE ȘANSE ȘI EDUCAȚIE INCLUZIVĂ ÎN ȘCOLI DEFAVORIZATE- Proiect POCU/73/6/6/ - 106266 Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive <https://www.euroed.ro/userfiles/GhidCadre%20didactice2.pdf>
 Cadrul conceptual și legislativ de dezvoltare a educației incluzive https://moodle.usm.md/pluginfile.php/318799/mod_resource/content/1/Tema%201.pdf
 Politici și practici în domeniul educației incluzive: nivel internațional și național https://lumos.contentfiles.net/media/assets/file/1_Politici_practici_EI.pdf
 Landiana MIHNEVICI Cristinel POPA Maria Monica COMAN Nicoleta Monica MUSTĂȚEA - ȘCOALĂ INCLUZIVĂ, COMUNITATE INCLUZIVĂ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/fbcf03e6-3b63-450c-95ad-a3c8b5923d3f/Course%20content_RO.pdf
 Experimentul Elliott <https://youtu.be/XA7CIKO-zOc>
 Proiectul Centrelor Comunitare Integrate face parte din inițiativa ”România Pentru Fiecare Copil. Asigurarea incluziunii sociale – ruperea cercului vicios al excluziunii în cazul copiilor celor mai vulnerabili din România” - https://youtu.be/g_C_XQ_P9Qs
<https://www.living-democracy.com/ro/>
https://www.youtube.com/watch?v=CRWtbxoaqYVY&ab_channel=%C5%9Ecoa-laGimnazial%C4%83Special%C4%83%E2%80%9EConstantinP%C4%83unescu%E2%80%9D